

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Senta Pirman

Izzivi v etnično mešanih partnerskih zvezah

Magistrsko delo

Ljubljana, 2018

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Senta Pirman

Izzivi v etnično mešanih partnerskih zvezah

Magistrsko delo

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Študijski program: Socialno delo z družino

Ljubljana, 2018

Zahvala

Zahvalila bi se svoji družini za vso podporo in vsako toplo besedo ob padcih motivacije, še posebej sestri Karmen, ki je skrbno preizpraševala stavke, povedi in povezave znotraj intimnih zvez.

Zahvala gre prav tako mentorju doc. dr. Sreču Dragošu za vse nasvete, popravke, spodbudo in dopuščanje pravšnje mere kreativnosti pri pisanju naloge.

Ne nazadnje bi se rada zahvalila tudi vsem intervjuvancem in intervjuvankam, ki so me spustili v svoj svet izzivov, še posebej svojemu partnerju, ki me nenehno postavlja pred izzive in mi omogoča, da z njimi tudi rastem.

V posteljo najinih dlani položiva svet,
da se spočije, da se ogreje od najinega diha.
Ves svet je v najinih rokah, v najinih prstih,
vedno je tako, kadar ljubimo.
Neža Maurer

Povzetek

Pričujoča naloga skuša s pomočjo analize devetih intervjujev odgovoriti na nekatera vprašanja, povezana z izzivi, ki se pojavljajo znotraj bikulturnih intimnih zvez. Avtorica naloge z začetnim poskusom biografskih intervjujev prestopi v intervju, ki je nekoliko bližje metodi polstrukturiranega, pri čemer nekatere intervjuje opravi z obema partnerjema, nekatere pa zgolj z enim. Glavna raziskovalna vprašanja se nanašajo na pojavljanje izzivov; dejavnike, ki pripomorejo k zmanjšanju števila, intenzivnosti in pogostosti izzivov; tipe bikulturnih zvez; povezavo med kulturno različnostjo in izzivi ter demografskimi podatki in izzivi; ne nazadnje pa tudi z doprinosom bikulturne zveze za oba partnerja. Rezultati analize kažejo, da lahko manjša kulturna različnost, višja starost partnerjev, daljše trajanje zveze ter višja zaposlitev in dohodek pozitivno vplivajo na zmanjšanje področij izzivov, njihovo intenzivnost in pogostost. Kljub vsemu kulturna različnost ni jasni kriterij, s katerim bi lahko ocenili uspešnost zveze. K slednji lahko namreč prispeva sprejemanje partnerjeve kulture; lastna izkušnja partnerja (izpostavljenost odnosu s tujci, drugo kulturo ali izobrazba partnerja, partnerke); liberalnost družine in prijateljev; osebna prepričanja in veščine partnerjev; prisotnost pogovarjanja; ujemanje v razumevanju spolnih vlog, pozitivna izkušnja partnerke ali partnerja kot tujca, tujke ter odsotnost etnocentrizma; hkrati pa tudi ujemanje partnerjev v prepričanjih in v načinu komunikacije. Raziskava ugotavlja, da se najbolj intenzivni in pogosti izzivi pojavljajo na področju verbalne komunikacije, operiranja s časom in financami. Pogosto prisotni so prav tako izzivi na področju prehrane, religije, podpore bližnjih, pojav predsodkov, dvomov, skrbi ter izkušnja partnerjev kot tujcev. Intervjuvani pari se v večini prilagajajo drug drugemu, kar jih umešča v kompromisni tip zveze. Etnično mešane zveze prinašajo osebno rast, ki se kaže v spremembah značajskih karakteristik, osebnih veščin, hkrati pa ponujajo možnost za podrobno spoznavanje drugih kultur in razvoj bolj odprtega pogleda na drugačnost.

Ključne besede: bikulturna zveza, izzivi, kulturni relativizem, podpora, kompromisi.

Abstract

The following assignment is trying to use the analysis of 9 interviews to answer some questions that are related to the challenges occurring within intimate bicultural relationships. The author of this assignment moves from the initial attempts of biographical interviews towards the interview that is a bit closer to the semi-structured method, where the author sometimes interviews both partners or just one partner. The main investigative questions deal with the challenge occurrence; the factors which aid to the decrease of the number, intensity and occurrence of the challenges; the type of bicultural relationships; the connection between the cultural diversity and the challenges and demographic information; last but not least it also aids to the contribution of the bicultural relationship for both of the partners. The results of the analysis illustrate that the lesser cultural diversity, higher age of the partners, longer duration of the relationship and the higher education and income, positively influence the decrease of challenging areas, their intensity and occurrence. All in all, the cultural diversity is not a clear-cut criterion, with which we could evaluate the relationship's success. The latter can also be influenced by the acceptance of the partner's culture; partner's individual experience (exposure to relations with foreigners, other culture or education of the partner); liberality of the family and friends; personal convictions and skills of the partner; the presence of conversation; the understanding of the division of gender/sexual roles, the positive experience of the partner in the role of the foreigner and the absence of ethnocentrism; at the same time the partners joint agreement on the beliefs and manners of communication. The research has come to the conclusion that the most intensive and common challenges that occur in the field of verbal communication and the operation with time and finances. Challenges in the area of nutrition, religion, support of close relatives and friends, the occurrence of prejudices, doubts, worries and the experience of the partner as a foreigner, are also frequently present. The interviewed couples usually adjust to each other's needs and wants, and that is what places them into the type of relationships that compromises. Ethnically mixed relationships bring personal growth that can be shown in the personal characteristics, personal skills and at the same time offer a possibility for a detailed knowledge of other cultures and the development of the openness of one's view of the different.

Keywords: bicultural relationship, challenges, cultural relativism, support, compromises.

KAZALO

UVOD.....	1
1. TEORETIČEN UVOD	2
1.1 Partnerska zveza.....	2
1.2 Partnerski odnos danes	3
1.2.1 Sodobno partnerstvo in individualizacija.....	3
1.3 Kultura, etnija in identiteta.....	5
1.4 Globalizacija, migracije: nove možnosti in kontradikcije.....	7
1.4.1 Globalizacija	7
1.4.2 Migracije	8
1.5 Integracija, asimilacija in sorodni pojmi	9
1.6 Diskriminacija imigrantov	11
1.7 Medetnične, interkulture, mešane zveze	13
1.8 Mešane zveze, zakoni v Sloveniji	15
1.9 Zakaj o izzivih?	16
1.10 Predstavljajo eksogamne zveze res večji izziv kot endogamne?	17
1.11 Dejavniki stresa	18
1.12 H konkretnim izzivom.....	19
1.12.1 Vrednote in pogled na svet	19
1.12.2 Komunikacija in jezik	20
1.12.3 Odzivanje na stres in konflikte	21
1.12.4 Čas in prostor bivanja	22
1.12.5 Bolezen, trpljenje, smrt in ločitev	23
1.12.6 Kulinarčne preference.....	24
1.12.7 Pogled na seksualnost	24
1.12.8 Moške in ženske vloge.....	25
1.12.9 Vzgoja otrok.....	26
1.12.10 Vera in politika	27
1.12.11 Finance in družbeni razred.....	28
1.12.12 Prijatelji in partnerjevi sorodniki	29
1.12.13 Izzivi izseljenega partnerja in etnocentrizem.....	30
1.13 Tipi interkulturenega zakona/zveze	32
1.13.1 Asimilacijski tip	32
1.13.2 Izbrisanje/Pozaba	33
1.13.3 Kompromis	33
1.13.4 Konsenz	33

2. PROBLEM.....	34
3. METODOLOGIJA.....	35
3.1 Vrsta raziskave.....	35
3.2 Metoda zbiranja podatkov.....	36
3.3 Populacija in vzorec.....	36
3.4 Zbiranje podatkov.....	36
3.5 Obdelava in analiza podatkov.....	37
3.6 Omejitve raziskave.....	37
4. PREDSTAVITEV RAZISKAVE IN REZULTATOV.....	38
4.1 Najpogostejši izzivi.....	38
4.1.1 Komunikacija.....	38
4.1.2 Podpora in nasprotovanje.....	41
4.1.3 Dvom, predsodki, skrbi in izkušnja tujca kot del podpore.....	44
4.1.4 Finance.....	46
4.1.5 Čas.....	49
4.1.6 Prehrana.....	51
4.1.7 Religija.....	53
4.1.8 Spolne vloge.....	55
4.2 Demografski podatki parov in izzivi.....	58
4.3 Dejavniki, ki pripomorejo k zmanjšanju intenzivnosti, pogostosti področij problemov.....	62
4.4 Tipi zvez.....	65
4.5 Kulturna različnost in izzivi.....	70
4.6 Prednosti bikulturne zveze, zakona.....	72
4.7 Sklepi.....	74
4.8 Predlogi.....	77
5. VIRI IN LITERATURA:.....	78
5.1 Internetni viri:.....	80

KAZALO TABEL

Tabela 1: Demografski podatki intervjuvancev in intervjuvank 58

Tabela 2: Tipi zveze intervjuvanih parov 65

UVOD

Eksogamne, mešane zveze že dolgo niso redkost v slovenski družbi. Zagotovo so se najprej v večjem številu pojavile pri mešanih parih iz bivše Jugoslavije, dandanes pa je med drugim tudi globalizacija prispevala k pluralizaciji družinskih in partnerskih oblik z večjo kulturno raznolikostjo, kjer jezik predstavlja večjo oviro, prav tako vera, operiranje s časom, prehrana ter hkrati tudi na to vezana podpora družine in prijateljev. Etnično-mešane zveze so izziv. Prinašajo izzive, s katerimi se je potrebno soočiti in so specifični zgolj za zveze, v katerih partnerja prihajata iz različnih kultur. Kako se spoprijeti s temi izzivi, je seveda odvisno od številnih dejavnikov: podpore bližnjih, finančne sposobnosti para, karakterja partnerjev, osebnih veščin itd. Kljub vsemu pa bi medetničnim parom prav prišli napotki, zgledi drugih parov, saj so mnogi izmed njih bolj izjema kot pravilo znotraj skupine ljudi, s katero se družijo. V pričujoči raziskavi ne odkrivamo pravil znotraj eksogamnih zvez, ker pravila navadno ne držijo ali pa povzročajo stres partnerjema, ker od njih odstopata. Namen raziskave je parom ponuditi možne vzorce soočanja z izzivi, najprej na ravni literature in nadalje ponuditi stroki socialnega dela spodbudo za institucionalno pomoč za urejanje odnosov in funkcioniranja znotraj družine ter svetovanja posamezniku. Ne nazadnje je ta raziskava dokaz, da lahko partnerja, ne glede na številne osebne in kulturne izzive, ki se pojavljajo znotraj intimne zveze, najdeta načine za razreševanje, če le zbereta pravo mero energije, truda in ljubezni ter si dopustita, da skupaj z intimno zvezo tudi sama osebno raste.

1. TEORETIČEN UVOD

V teoretičnem uvodu bom najprej opisala osnovne pojme, ki se vežejo na etnično mešane intimne zveze. Začela bom pri partnerski zvezi in razumevanju le te ter odnosu znotraj nje danes, nato pa bom opisala pojme, ki se vežejo na vrsto zveze in možne splošne izzive priseljenega partnerja, partnerke. Sledi opis bikulturnih zvez, omemba rezultatov nekaterih raziskav, vezanih na to tematiko, tudi v Sloveniji. Ne nazadnje podrobno pregledam tiste izzive, za katere Romano (1997) trdi, da se najpogosteje pojavljajo znotraj eksogamnih zakonov. (Romano 1997)

1.1 Partnerska zveza

Za potrebe pričujočega dela je nujno opredeliti, kaj pravzaprav sploh je partnerska zveza oziroma razmerje. Foucault (2010) partnersko razmerje opredeli "kot prvi in temeljni element, okoli katerega se organizirajo vsi ostali [...]" (Foucault 2010: 584). Božidar Debenjak (2006) piše o tem, da se diskusije o partnerstvu pogosto "omejuje na zvezo dveh oseb, po pravilu raznospolnih, ki temelji na erosu" (Debenjak 2006: 35), Anthony Giddens (2000) pa razmerje razume kot "tesno in trajno čustveno vez z drugim človekom" (Giddens 2000: 63). Pri pregledu literature hitro postane jasno, da partnerska zveza nima enoznačne definicije, da je mogoče najbolj korektno, tako kot je to storil Foucault, omenjeno sintagmo definirati kar se da široko. Kot pravi Tjaša Žakelj (2012), se teoretiki sodobnega družboslovja načeloma skušajo izogniti definiranju partnerskih zvez ter se namesto osnovne definicije osredotočijo na značilnosti partnerstev, na opisovanje odnosa. (Žakelj 2012: 21) V središču le tega pa se najpogosteje raziskuje in opisuje koncept intimnosti.

Še preden pa se pomaknemo na površen pregled koncepta intimnosti, se za trenutek ustavimo na definiciji Božidarja Debenjaka. Njegova definicija je v primerjavi z drugima dvema zapisanima mnogo bolj izključujoča, saj partnerstva "praviloma" omejuje na zvezo dveh raznospolnih oseb. Kljub temu da se z njegovim opisom partnerstva absolutno ne strinjam, sem definicijo zapisala z namenom pokazati, da se definicije močno razlikujejo med seboj, hkrati pa njegov opis partnerske zveze še vedno bolj ustreza pravnim definicijam.¹

¹ Partnerstva istospolnih oseb še vedno niso pravno urejena, legitimirana v vseh državah sveta.

Kot pravi Anthony Giddens (2000) se medosebni odnosi nenehno spreminjajo. Ta sprememba je posledica družbenih sprememb, sprememb v materialni produkciji ter v kulturni produkciji. Spreminjajo se vrednote in z njimi povezane norme. Giddens na tem mestu zagovarja tezo o razvoju novih razmerij v postmoderni, razmerji, ki jih poimenuje čista razmerja.² (Giddens 2000)

1.2 Partnerski odnos danes

Giddens torej govori o tesni in trajni čustveni vezi z drugo osebo. V središču njegove definicije je torej intimnost. Intimnost predstavlja tesen odnos, domačnost, razumevanje, vedenje o drugem, sočutje, skrb, ljubezen, zaupanje, predanost, medsebojno odvisnost in vzajemnost (Žakelj 2012: 18). Prav slednja karakteristika je, kot bomo videli, v Giddensovem opisu čistega razmerja močno izpostavljena. Čisto razmerje se nanaša "[...] na situacijo, kjer dva stopita v družbeni stik zaradi stika samega, zaradi tistega, kar lahko vsaka oseba dobi iz daljšega druženja z drugo osebo; in ki traja le, če obe strani menita, da je obojestransko zadovoljivo." (Giddens 2000: 64). Čisto razmerje je odnos, v katerem osebi dajeta in prejemata, in obstaja zgolj toliko časa, kolikor ta vzajemnost drži. Gre torej za ključni prelom z modernim videnjem razmerja, ki v središče partnerskega odnosa postavlja romantično ljubezen, torej ljubezen, ki traja večno in je neponovljiva. Prototip čistega razmerja v središče ne postavlja romantične ljubezni, temveč sotočno ljubezen, ki je aktivna, se ne ozira na zunanja družbena merila in zahteva partnersko zavzetost drug drugemu. (Giddens 2000) Medtem ko so se v preteklosti partnerske in zakonske zveze sklepale glede na stanovsko, etnično, ekonomsko in drugo pripadnost, se čisto razmerje, kot že rečeno, upira družbenim merilom, k čemur pa so, kot poudari Giddens (2000), botrovale individualizacija, globalizacija in prelom s tradicijo. (Giddens 2000)

1.2.1 Sodobno partnerstvo in individualizacija

Dejstvo, da obstaja toliko definicij partnerske zveze, razmerja oziroma odnosa, zagotovo med drugim izvira iz individualizacije. Individualizacija je namreč povzročila, da lahko vsak posameznik in posameznica ustvarjata lastno biografijo, ki je neodvisna od družbenih meril, nadzora, izločena iz tradicionalnih vrednot in norm, vendar pa zato tudi trpi izgubo tradicionalne varnosti. To je tista varnost, ki je omogočala osnovno in gotovo shemo, v

² Kot pravi Alenka Švab, Giddens sicer ne podpira ideje postmoderne, kot obdobja, ki predstavlja radikalen prelom z moderno. Sam ta čas imenuje visoka, pozna modernost. (Giddens 2000: 207)

kateri so bile dane (ožje) možnosti, navodila zanje in posledice izbire oziroma ignoriranja teh izbir. Z individualizacijo so se odprle možnosti odločanja, hkrati pa se je zaprlo tistih nekaj ukalupljenih modelov partnerske zveze. Beseda ljubezen je izgubila enoglasno definicijo, prav tako družina. Nič več ni samoumevno, predpostavljeno, določeno. (Beck in Beck-Gernsheim 2006: 12) Omenjeno pa seveda prinaša posledice: posameznica in posameznik morata aktivno sodelovati v izgradnji svoje biografije. Na voljo imata številne možnosti, ki jih v času moderne in njenih zakoreninjenih tradicij ni bilo na voljo. Čeprav se na videz zdi, da je individualizacija prinesla nekaj dobrega, pa sam Beck ne ostaja slep za temno stran individualizacije, to je potisk odgovornosti v roke tistega, ki so mu bile dane možnosti. Z izbiro, navideznim nadzorom lastnega življenja torej prihaja tudi odgovornost za naš lasten izbor. Beck tu izpostavi, da gre zgolj za prevaro: "[...] to pomeni, da se tukaj pod krinko intelektualnih igrice in z namenom lastnega preživetja vzpostavlja podoba sveta, v katerem središču se nahaja Jaz; razmerje med njim in družbo je v tej podobi tako rekoč obrnjeno na glavo, saj je mišljeno in uporabljeno zgolj kot orodje, ki naj bi nam omogočilo oblikovanje svojega individualnega življenja" (Beck in Beck-Gernsheim 2006: 50). Avtor torej zasluti davek, ki ga terja individualizacija. Prav tako kot Beck tudi Bauman močno poudari, da je družba, v kateri živimo, tekoča družba, polna negotovosti in nejasnosti v povezavi s tem, kaj moramo izbrati, pri čemer opozori na to, da individualizacija prinaša nenehne preizkuse posameznic in posameznikov, da na individualni ravni razrešijo sistemska protislovja. Ti poizkusi so jasno vedno neuspešni, odgovornost za njihov neuspeh pa vedno pade na pleča individuumov. (Bauman, 2002) V partnerskih odnosih se ta individualizacija kaže kot ogromno vlaganje partnerjev v izgradnjo in ohranjanje odnosa. Množica izbir prinaša veliko več stresa kot le kopica teh, posameznica in posameznik morata najprej prevzeti posledice izbire določenega partnerja (ki morda ne ustreza izbiri njegove družine, njegovemu ekonomskemu kapitalu itd.), nato pa vse izbire skupno preizpraševati. V poplavi možnosti sta na udaru tudi pred mediji, ki vsiljujejo lastne modele partnerstva in povzročajo zmedo tam, kjer je že sicer dovolj (Beck in Beck-Gernsheim 2006: 104). Ker pričakovanja niso več določena in predpisana, je partnerski odnos postal bazen, v katerega lahko vstopimo le po lestvi neskončnih pogovorov, preizpraševanj in dogovarjanj med partnerjema. Kot opisuje Beck (1989) v svojem delu *Love is never enough*, zgolj ljubezen tu ne zadostuje več, partnerstvo zahteva kompromise, odpornost, odgovornost, zvestobo, empatičnost itd. (Beck 1989: 4) Ko slednjega več ni, ko vzajemnost preneha, preneha tudi razmerje.

1.3 Kultura, etnija in identiteta

Prav tako kot sintagmo partnerska zveza, tudi besede kultura, etnija in identiteta zaznamujejo številne definicije. V okviru strok Ksenija Vidmar Horvat (2004) povzema tri: sociološko, antropološko in kulturološko. Iz vseh treh opredelitev je razbrati, da kultura predstavlja neenakomeren, odnosen proces, ki zajema ideje, vedenja, navodila za ravnanje, materialno produkcijo ter proizvode in nenazadnje produkte družbene akcije, ki lahko pomembno vplivajo na nadaljnji potek družbenega življenja. Kultura predstavlja sistem pomenov, ki se prenaša iz roda v rod ter pogosto zavzema simbolne pomene, s pomočjo katerih ljudje opredeljujejo sebe in svoj položaj v svetu. (Vidmar Horvat 2004: 3) SSKJ kulturo opredeli kot "skupek dosežkov, vrednot človeške družbe kot rezultat človekovega delovanja, ustvarjanja" (SSKJ 2017). Nadalje jo Wallerstein opredeli kot "način razlikovanja skupnosti od drugih skupnosti; ter razlikovanja v skupnosti" (Vidmar Horvat 2006: 11), Južnič (1973) pa poudari, da se človek brez kulture ne more realizirati (Južnič 1973: 18). Kultura torej predstavlja esenco človekovega obstoja, človeka določa in mu odreja mesto v družbi. Z njo vsak posameznik in posameznica postaneta člana družbe, del določenega kolektiva, kompleksne celote, ki jo sestavljajo številni običaji, zakoni, navade, vera, znanje, morala in umetnost. (Žigon 1998: 20)

Z nekoliko osiromašenim, a za naše potrebe dovolj podrobnim opisom pojma kulture, lahko pripeljemo dani teoretični okvir nekoliko dalje, do pojma etnije. Etnija predstavlja "skupnost ljudi, ki jih povezuje zavest o skupnem izvoru, tradiciji, jeziku, kulturi, ozemlju, religiji in etnični solidarnosti" (Šabec 2006: 16). Podobno kot Šabec tudi Anthony D. Smith (2005) etnijo definira kot poimenovano človeško skupnost, ki si deli določene elemente kulture, stopnjo solidarnosti (vsaj med elitami), mite, kolektivne spomine in vezanost na domovino (D. Smith 2005: 24). Lukšič-Hacin (1995) poudari, da opredelitev etnije ni absolutna, kot smo tudi sicer poudarili na začetku poglavja, temveč se nenehno definira v razmerju do naroda in nacije. Etnija sicer ima potencial, da postane narod, vendar pa to izoblikovanje ni nujno (Lukšič-Hacin 1995: 151). Južnič (1987) pojem etnije veže na štiri kontinuitete: 1) teritorialna oziroma bivalna; 2) biološko-genetična; 3) kulturna in 4) jezikovna. Slednja kontinuiteta predstavlja osnovno značilnost etnije. Eriksen (v Mikolič 2004) poudari, da sta za pojav etničnosti potrebna dva pogoja: 1) družbena interakcija in 2) občutek kulturnega razlikovanja. Oba pogoja temeljita na predpostavki, da določena skupnost potrebuje drugega (drugo skupnost), ki ji pomaga priti

do lastne definicije, do lastne identitete. Skupnost torej v izolaciji ne more ustvariti etnične identitete, saj ji nasproti ne stopa nič (nihče), kar bi ji pomagalo ustvariti lastno identiteto, prav tako pa drugi (druga skupnost) ne more izzvati občutka pripadnosti določeni etniji, če se v skupnosti ne razvije občutek kulturnega razlikovanja. Ni torej pomembno, ali kulturne razlike med določenimi skupnostmi resnično obstajajo, temveč ali jih člani te skupnosti dojemajo kot take. (Mikolič 2004: 36)

Kaj pa pravzaprav sploh je identiteta? "Identiteta je odraz odnosa, ki ga je človek vzpostavil do samega sebe in do skupine, v kateri živi" (Žigon 1998: 19). Je torej odnosni pojav, prav tako kot je to za kulturo poudaril Wallerstein. Identiteta predstavlja realnost tako, kot jo dojemata vsaka posameznica, posameznik zase. Predstavlja torej subjektivni pogled na svet in je oblikovana s strani pomembnih drugih in družbe/kulture. Najprej se oblikuje znotraj primarne socializacije, znotraj družine, kasneje pa v okviru sekundarne socializacije, torej institucij. (Lukšič-Hacin 1999: 35–39) Južnič (1993) zato piše o osebni in skupinski identiteti. Prva je sestavljena iz avtoidentifikacije, torej identitete, ki si jo posameznik pripiše sam, ter iz identifikacije, ki mu jo prisodi družba glede na ugled, položaj, pravice in dolžnosti, vezane na njegov položaj. (Južnič 1993: 11,12) Druga, skupinska identiteta je rezultat interakcije med razumevanjem, dožemanjem lastne identitete in občutkom pripadnosti skupini, njeni pripravljenosti, da sprejme osebno identiteto osebe in ji na podlagi le te pripiše določen status. Individualna in družbena identiteta sta potemtakem med seboj močno prepleteni in soodvisni. (Žigon 1998: 8) Osebna identiteta se vzpostavlja s ponotranjanjem norm, ki so v prvi vrsti norme pomembnih drugih, nadalje pa norm, ki izvirajo iz družbe/ kulture. Kot že omenjeno, posameznica in posameznik stopata iz primarne socializacije v sekundarno, pri čemer lahko ta proces poteka tako, da se odnosi in sistemi vrednot, prenešeni iz primarne socializacije skladajo s tistimi, ki jih za zgled postavljajo institucije, družba, lahko pa pride tudi do neskladja. V ekstremnih primerih lahko to neskladje vodi do krize identitete. C. Taylor (v Lukšič-Hacin) pravi, da ta kriza nastopi predvsem takrat, ko oseba izprašuje videnje sebe v očeh drugih, ko torej njena osebna identiteta ne sovпада s skupinsko. (Lukšič-Hacin 1999: 39–40) Seveda pa je možno, da oseba v okviru določene kulture prehaja med različnimi identitetami, ki so med seboj skladne in zato ne povzročajo krize identitete. (Žigon, 1998: 18)

1.4 Globalizacija, migracije: nove možnosti in kontradikcije

1.4.1 Globalizacija

V okviru izbrane tematike nikakor ne moremo mimo procesa, ki je delno tudi odgovoren za pojav medetničnih zvez oziroma za povečano število le teh. Po drugi strani pa je ta isti pojav pokazal tudi svoj drugi obraz; obraz, ki ne kaže zgolj nasmeha popotnika, ki lažje geografsko prehaja, temveč je tudi obraz, ki je pokazal zobe najprej tistemu partnerju, ki ne prihaja iz dominantne kulture trenutnega bivanjskega prostora para, kasneje pa tudi drugemu partnerju, ki seveda prevzema, skupno rešuje izzive v zvezi.

Termin globalizacija je bil vsaj v preteklosti večinoma razumljen kot proces, povezan z (zmanjšano) distanco, časovno-prostorskim okvirjem, povečanjem medsebojne odvisnosti, "zmanjševanjem sveta" ter novim vzpostavljanjem reda med lokalnimi viri. (Held in McGrew 2003: 3) Zapisana definicija, kot tudi nadaljnji pregled literature, priča o tem, da se teoretiki niso zedinili o pomenu in razsežnostih globalizacije. Rizman (2008) zato povzema pet širših definicij globalizacije. Prva se osredotoča na razumevanje globalizacije kot internalizacije, torej kot povečanje mednarodne odvisnosti in izmenjave. V okviru ekonomije je ta izmenjava razumljena kot povečan pretok trgovskih dobrin in kapitala med državami, v okviru humanistike pa lahko govorimo o povečani mobilnosti ljudi, informacij, idej. Druga definicija pojem globalizacije enači s pojmom liberalizacije, ki se kaže v odprti ekonomski izmenjavi med državami, v globalni ekonomiji. Tretja definicija globalizacijo definira kot univerzalizacijo oziroma kot "globalno sintezo kultur". Nadalje je globalizacija enačena z vesternalizacijo, pohodom zahodne kulture, ki ruši majhne tradicije in uveljavlja socialne strukture modernega sveta, te pa se v končni podobi kažejo kot kapitalizem, birokracija, racionalizem itd. Zadnja izmed širokih definicij omenjeni pojem razume kot preobrazbo prostora, organizacije družbenih odnosov ter transakcij znotraj le teh (deteritorizacija). (Rizman 2008: 15)

Globalizacija ne označuje zgolj širjenja socialnih odnosov in dejavnosti med regijami in preko mej, temveč označuje tudi povečanje globalnega pretoka v smislu tega, da se države, družbe med seboj začnejo prepletati, mešati v svetovni sistem interakcij. S seboj prinaša močno povezavo med oddaljenimi območji. S pomočjo spleta in druge informacijske tehnologije, se informacije širijo hitreje kot kadarkoli prej, kar ima vpliv tako na materialno produkcijo, kot tudi kulturno. Izhajajoč iz številnih definicij lahko sklepamo, da

globalizacija na videz prinaša pozitivne posledice, kot je na primer večja mobilnost ljudi, globalna identiteta, vendar pa avtorji, ki so raziskovali oziroma raziskujejo globalizacijo, niso spregledali tudi druge strani tega procesa: tiste, ki prinaša neenakosti in razvija ksenofobijo. (Rizman 2009, Held in McGrew 2003, Held in McGrew 2007) Globalizacija namreč ni, kot bi pričakovali, zmanjšala občutek nacionalne identitete in jo zamenjala z globalno, temveč je, kot navaja Rizman (2009), "s svojo ekspanzijo supraterritorialnosti celo spodbudila potrebe ljudi po identifikaciji z nečim, kar je človeku 'domače' [...]" (Rizman 2009: 23). Kot smo že omenili v poglavju etnije, se občutek etnične pripadnosti ne more razviti brez drugega, v izolaciji. Globalizacija je torej prinesla drugega, tisti element, ki lahko potencialno poveča občutek pripadnosti določeni skupnosti, občutek lastne identitete. Tako je kljub temu, da se moč nacionalnih držav zmanjšuje, v času globalizacije prišlo do povečanja števila nacionalnih držav. (Rizman 2009: 23)

1.4.2 Migracije

Kot pravi Koser (2017), predstavljajo (mednarodne) migracije pomemben vidik globalizacije, tako v okviru družbenih kot tudi gospodarskih sprememb. (Koser 2017: 33) A še predno se pomaknemo na vprašanje, zakaj in kako so migracije in globalizacija povezani, je potrebno definirati sam pojem migracij. Klinar (1976) migracije definira kot proces geografske in socialne mobilnosti, ki rezultirata v relativno trajni spremembi prostorskega okolja, proces pa spremlja tudi spreminjanje družbenega okolja, odnosov in spremembo socialnega sistema (vrednote, norme, institucije, skupine). (Klinar 1976: 15–17) Kljub temu da Klinar (1976) opozori, da so migracije star družbeni pojav, Koser (2017) postreže s podatki, ki kažejo, da so se od leta 2007 mednarodne migracije še bolj razširile, število mednarodnih migrantov se je namreč povečalo za 20 odstotkov (števila izvzema neregulirane migrante). Med leti 1990 in 2013 je ta procent znašal 50 odstotkov, kar pomeni, da se je število mednarodnih migrantov med omenjenima letoma povečalo za 77 milijonov. (Koser 2017: 7–11)

Globalizacija in povečanje migracij sta močno povezana pojava. V okviru ekonomije je namreč globalizacija prispevala k spremembi pravil, odprla meje, ne zgolj posameznikom in posameznikom, temveč tudi korporacijam, ki so v želji po pridobivanju konkurenčnosti in povečanju profita dobile priložnost, da iščejo cenejšo delovno silo. To je pustilo posledice tako v izvorni državi korporacije kot tudi državi, v katero se je preselila. V okviru migracij je morda bolje pozornost usmeriti na izvorno državo, v kateri so

korporacije finančno osiromašile delavce, sedaj brezposelne, po drugi strani pa je globalizacija prinesla številna izkoriščanja v neko novo državo, v kateri delavci delajo v slabih razmerah in za nizko mezdo. (Held in McGrew 2003: 421–481) Tako smo že omenili prvi vzrok migracij: ekonomski vzrok. Za slednjega Klinar (1976) poudari, da je vedno vezan tudi na druge spodbude za migriranje. Izboljšanje ekonomskega statusa, kot pravi Klinar, namreč načeloma tudi pomeni željo po izboljšanju socialnega statusa, socialne varnosti, izobrazbe in socialnega napredka otrok, zadovoljivo kulturno okolje itd. Iz zapisanega je razvidno, da so trije vzroki, o katerih govori Klinar, idealnotipski ter se v praksi pogosto prepletajo. Drugi vzrok za migriranje je politični in vojaški. Izhaja iz razmer vojn, revolucij, sistemov, ki diskriminirajo, kršijo pravice in svoboščine ljudi. Tretji, za naše potrebe najbolj zanimiv vzrok, so migracije z osebnimi in družinskimi vzroki. Med osebne štejemo socialno stabilnost, mir, zadovoljive družinske odnose in okolje ter prestiž, družinski pa se navadno porajajo kot združitev z družino. (Klinar 1976: 27–30) V sodobnem času se združitev pogosto kaže tudi kot pridružitev partnerju v izvorni državi ali pa kot iskanje nevtralnega prostora para (partnerja ne izhajata iz države, v katero sta se oziroma se bosta preselila). (Shelling in Fraser-Smith 2008: 31–43)

Poleg ekonomske razsežnosti globalizacije in njene povezave z migracijami, ne smemo pozabiti omeniti tudi komunikacijsko in prometno revolucijo, ki predstavlja središče globalizacije. Razširjena komunikacija je namreč omogočila, da se ljudje vsepovsod na svetu bolje zavedajo razlik med življenjem v kraju, kjer trenutno bivajo, in drugod ter možnosti za selitev, delo in bivanje v tujini. Nadalje pa je prometna revolucija znižala stroške potovanj in odprla nove prometne poti.³ (Koser 2017: 38–40)

1.5 Integracija, asimilacija in sorodni pojmi

"Človek je rojen zgolj z dovzetnostjo, ki mu nudi možnost, da postane družbeno in kulturno bitje" (Lukšič-Hacin 1995: 97). Če želi torej postati kulturno, družbeno bitje, mora sodelovati v procesu socializacije oziroma inkulturacije. Sprva v procesu primarne socializacije, nato v sekundarni socializaciji. Socializacija je končana, ko se posameznica in posameznik identificirata z večinsko skupino. (Žigon 1998: 32)

³ Znižanje stroškov seveda ne pomeni, da je potovanje dostopno vsem, temveč da je dostopno večjemu številu ljudi.

Ko oseba migrira, se znajde v družbi, ki goji različne vrednote, norme, pravila itd., kot jih je sama skozi življenje internalizirala. To je tudi razlog, da se ta oseba znajde v precepu, saj se ni sposobna identificirati z večinsko skupino. (Žigon 1998: 32) Za olajšanje svojega bivanja v novem prostoru je tako potrebna vsaj integracija novo priseljene osebe. Integracija in adaptacija predstavljata zblíževalni proces med dominantno večinsko skupino in imigrantsko kulturo. Klinar (1976) k omenjenim procesom prišteva tudi kooperacijo, adaptacijo in asimilacijo, njihovo nasprotje pa predstavljajo oddaljevalni, disjunktivni procesi, med katere spadajo konflikti, tekmovanja, nasprotovanja, etnična stratifikacija, segregacija, socialna distanca ter asimilacija, ki deluje disjunktivno in konjunktivno. (Klinar 1976: 137–228)

Akomodacija predstavlja minimalno zahtevo, ki jo večinska, dominantna družba postavlja imigrantom. Gre torej za minimalno soglasje za minimalno prilagajanje imigrantov, z namenom izogiba konfliktom. Akomodacija po Klinarju prodre zgolj v sekundarne odnose. Proces prilagajanja (adaptacije) in vključevanja (integracije) omogoča povezovanje imigrantov z dominantno kulturo in skupinami ter povezovanje z lastno (priseljensko) skupino (v kolikor je ta "dostopna"). To pomeni, da imigranti postanejo člani nove družbe, hkrati pa lahko ohranjajo svojo primarno identiteto (prihaja do spreminjanja kulture imigrantov, s prilagajanjem večinski, vendar pa se hkrati ohranja tudi določene elemente tradicije izvirne kulture). Adaptacija je najlažja v tistih družbah, ki so bolj pripravljene na sprejemanje drugačnosti. Kadar družba ni pripravljena na sprejemanje drugačnosti, lahko govorimo o asimilaciji. Asimilacija predstavlja proces, v katerem se izgublja lastna kulturna identiteta oziroma se slednja zamenja s tujo (neizvorno). Klinar jo definira kot najvišjo obliko zblíževalnih procesov, v kateri posameznica in posameznik prevzame vrednote, norme, prepričanja, ravnanja imigrantske družbe. Skozi asimilacijo se etnične skupnosti izgubljajo, izginejo. Popolna asimilacija nastopi takrat, ko se imigrant ne počuti kot tujec, hkrati pa ga tudi domačini ne vidijo več kot tujca.

Asimilacija ima več stopenj. Za prvo Klinar označi akulturacijo. Akulturacija je začetna stopnja asimilacije in se kaže v spreminjanju kulturnih vzorcev imigrantov. Gre za dvosmeren proces, za katerega Klinar zapiše, da poteka na nivoju sekundarnih odnosov. Prav to dejstvo vodi avtorja v protislovje - lahko akulturacijo res razumemo kot asimilacijo, če hkrati ne pride do sprememb na nivoju primarnih odnosov, ki jih omogoča šele strukturalna asimilacija? Akulturacija se v zunanjih oblikah kaže v govorjenju,

obnašanju, obleki, v notranjih oblikah pa v spremembah vrednotnega sistema, okusa, morale itd. Nadaljna asimilacija se kaže v že omenjeni strukturalni asimilaciji. Medtem ko je akulturacija zgolj proces spremembe sekundarnih odnosov, pa strukturalna asimilacija vpliva tudi na primarne odnose. To povzroča dokončno spremembo temeljnih vrednot in referenčnih skupin imigrantov. Do strukturalne asimilacije v družbi ne more priti, če v njej obstajajo negativni predsodki in diskriminacija imigrantov. To tudi pomeni, da morajo biti imigranti razpršeni v vse socialne sloje, torej da so vertikalno mobilni. Poseben vidik strukturalne asimilacije predstavlja amalgamacija. Amalgamacija zadeva primarne odnose in predstavlja popolno zlitje imigrantov z domačini - mešane zakone. Klinar sicer pravi, da do mešanih zakonov redko pride v prvi generaciji imigrantov, temveč bolj v drugi generaciji. Ko pride do popolnega sprejemanja med imigrantko, imigrantom in imigrantsko družbo, lahko govorimo o identifikacijski asimilaciji. Nenazadnje lahko govorimo tudi o sprejemanju, legitimiranju v političnem smislu. Ko je torej odpravljena politična diskriminacija imigranta, lahko govorimo o državljanski asimilaciji. Pogosto je ta vrsta asimilacije cilj migrantov, saj jim slednja omogoča stabilnost položaja (izogib izgonu, diskriminaciji itd.). (Klinar 1976: 137–165)

1.6 Diskriminacija imigrantov

Glede na dimenzije integracije lahko tudi diskriminacijo razdelimo na področja, znotraj katerih se slednja dogaja. Še predno pa se dotaknemo tematike, je potrebno besedo diskriminacija definirati. Slovar slovenskega knjižnega jezika diskriminacijo definira kot "dajanje, priznavanje manjših pravic ali ugodnosti komu v primeri z drugimi, zapostavljanje" (SSKJ 2017), etimološki slovar pa izvor pojma najde v latinski besedi *discriminare*, kar pomeni narediti razliko, medsebojno ločiti (Online etymology dictionary 2017). Roman Kuhar (2009) diskriminacijo označi kot prakso neenakosti, ki se v pravnem kontekstu razume kot nedopustno razlikovanje, v sodobnem vsakdanjem življenju pa kot neprimerno ločevanje. (Kuhar 2009: 13)

V pravnem smislu diskriminacijo lahko označimo kot z zakonom prepovedano neenako obravnavanje osebe ali skupine v primerjavi z drugo osebo ali skupino zaradi ene ali več osebnih okoliščin, v širšem sociološkem smislu pa je diskriminacija oblika družbene prakse, ki praviloma temelji na predsodkih in stereotipih, globoko zakoreninjenih v kulturi določene družbe (Kuhar 2009: 15).

Diskriminacija torej predstavlja vse prakse, ki kršijo pravice in svoboščine posameznikov, skupin, zaradi česar so slednji postavljeni v slabši položaj. (Kuhar 2009: 15)

Prva oblika diskriminacije imigrantov in imigrantskih manjšin, ki jo omenja Klinar (1976), je diskriminacija na področju zaposlitve. Ta se kaže v majhnih možnostih za pridobitev določenih zaposlitev, predvsem na višjih nadrejenih delovnih mestih (glede na domačine), v kvalificiranih poklicih, k čemur prispeva poklicna diskriminacija. Del te se kaže v nepriznavanju izobrazbe in kvalifikacij imigrantov, pridobljenih v izvorni državi (s strani imigrantske države). Nadalje se ta vrsta diskriminacije kaže v slabših delovnih pogojih, nizkih ali nižjih mezdah (glede na domačine) ter dejstvu, da so imigranti tisti, ki so v času kriz in odpuščanja prvi odpuščeni. Druga vrsta diskriminacije je povezana z ekonomsko situacijo imigrantov. Slednji namreč pogosto naletijo na ovire pri pridobivanju kreditov, prodaji svojih storitev in proizvodov, zavarovanju itd. Imigranti in imigrantske manjšine pogosto živijo v slabše opremljenih in zanemarjenih stanovanjih, prostorsko zelo omejenih in nehiigienskih. Nadalje se diskriminacija pojavlja v okviru šolanja. Imigrantska družba namreč ovira izobraževanje v smeri poklicne kvalifikacije, ki domačinom onemogoča visok ekonomski status in prestiž, hkrati pa omogoča izobraževanje v tistih tehničnih strokah, ki jih v državi primanjkuje (in so pogosto tudi potrebne v tistih sektorjih, v katerih se domačini ne želijo zaposliti). S tem imigrantska družba tudi šibi socialni kapital imigrantov. Nenazadnje so pravice imigrantov kršene v oziru nezmožnosti poučevanja v maternem jeziku, ki pogosto rezultira v odpiranju lastnih imigrantskih šol. To nadalje vodi v zapiranje etničnih skupnosti pred imigrantsko družbo. Izobraževalna diskriminacija močno vpliva tudi na politično diskriminacijo, in sicer na način, da imigrantom onemogoča ustrezno izobraževanje, ki bi jim omogočilo zadostno politično razgledanost in zainteresiranost za sodelovanje v politiki. Nizka izobrazba in slabša razgledanost hkrati prispevata k temu, da so imigranti lažje zavedeni s strani politično zainteresiranih skupin in posameznikov. V končni obliki se politična diskriminacija kaže v popolni odsotnosti pravice za participacijo v političnih odločitvah, ki so vezane na državljanstvo.

Imigranti so večkrat kot domačini izpostavljeni preigananju, legitimiranju in policijskemu nadzoru. Države so razvile register diskriminacijskih ukrepov, ki zajema ukrepe proti imigrantom in manjšinam v obliki izгона, omejitve pri zaposlitvi in menjanju zaposlitve, prisilne asimilacije, omejevanju političnih in socialnoekonomskih pravic, višji kazni za isto kaznivo dejanje kot za domačine itd. V zdravstvu se diskriminacija kaže v pogosto manj

kvalitetnih zdravstvenih storitvah, kot jih koristijo domačini, ter neustrezni zdravstveni zaščiti. Ob tem je pomembno poudariti, da bi imigranti že zaradi splošnih razmer v imigrantski družbi (stanovanjskih, želje po majhnih izdatkih, psihičnih težav kot posledice kulturnega šoka in diskriminacije itd.) morali imeti na voljo kakovostne zdravstvene storitve, ki bi jim morale pripadati že zaradi dela in presežne vrednosti, ki jo to delo prinaša državi. Zadnja diskriminacija, ki jo omenja Klinar, se odvija na področju socialnega zavarovanja, ki ni določeno za občasne migrante, tiste, ki se vračajo domov, ali njihove družinske člane. V primeru brezposelnosti in delovne nesposobnosti pravica do socialnega zavarovanja prav tako ne obstoji, pogosto pa imigrantske družbe domov pošljejo imigrante, ki so se poškodovali ali zboleli v okviru dela. (Klinar 1976: 220–228)

1.7 Medetnične, interkulture, mešane zveze

Kot bomo videli v nadaljevanju, so zveze, ki so center pozornosti te naloge, močno kompleksen pojav. Ta kompleksnost pa je predvsem odraz tega, da partnerja ne prihajata iz iste kulture, etnije, družbe. V okviru raziskav mešanih zvez se srečujemo s številnimi izrazi: mešane zveze (Sedmak 2002), etnično mešane zveze (Sedmak 2002; A. R. Gurung in Duong 1999), bikulturalizem in zveza (M. Abu-Rayya in L. Sam 2017; Minh Tu D. Nguyen in Benet-Martinez 2007), interkultura / medkultura / medetnična zveza (A. Cools 2006; Sullivan in Cottone 2006; McFadden in L. Moore III 2001), interrasna zveza (J. Reiter in B. Gee 2008) ter drugimi. V literaturi, ki obravnava družinsko problematiko, se srečujemo tudi s pojmom interzakonska zveza (angl. *outmarriage*), kot nasprotje intrazakonski zvezi. Interzakonska zveza predstavlja dejanje, v katerem posameznik z zakonom prestopi verske, rasne ali etnične meje lastne družbene skupine.⁴ (Sedmak 2002: 26) Podobno omenjenemu izrazu se v literaturi uporablja izraz endogamni zakoni, zveze (znotraj družbene skupine) in eksogamni zakoni, zveze (zunaj družbene skupine) kot njihovo nasprotje. (Zhang in Van Hook 2009)

V preteklosti so bile eksogamne poroke, zveze splošno v družbi videne kot izključno negativne. Še v letu 1941 lahko znotraj sociološke stroke zasledimo eksogamne zakone označene s stigmo slabega. V svoji tipologiji, vezani na zakonska pravila, sociolog Robert

⁴ V nalogi ne ločujem partnerske zveze, v kateri gre za zakonca ali pa zgolj samo par. Čeprav literatura splošno obravnava bolj zakonske pare, sama predpostavljam, da se tako pari kot zakonci srečujejo s podobnimi izzivi. Bolj kot pravni status zveze, izpostavljam čas trajanja zveze (v nadaljevanju), saj se izzivi navadno bolj pogosteje in bolj vidno pojavijo v fazi "settinga"- eni izmed treh faz prilagoditve v mešani zvezi. (Romano 1997)

K. Merton eksogamni zakon umešča med t.i. kakogamne zakone, torej tiste zakone, ki so družbeno nesprejemljivi, slabi⁵. Šele v 70. letih 20. stoletja se v stroki začne pojavljati drugačen pogled na mešane zveze, čemur sicer botruje splošna pluralizacija družinskih in partnerskih oblik. Pri raziskovanju mešanih zvez in zakonov nikakor ne smemo mimo demografskih in prostorskih pogojev, kulturno-etnoloških karakteristik, družbenozgodovinskih pogojev in socialnoekonomskih pogojev. S stališča demografije je verjetnost za vzpostavitev eksogamnega zakona ali zveze večja v družbi z nesorazmerno spolno strukturo in majhnim številom pripadnikov določene etnije. Večja kot je skupina, več možnosti ima njen pripadnik za vzpostavitev intimnega odnosa z nekom znotraj skupine. Prostorski pogoji se kažejo v etnični heterogenosti znotraj določenega prostora, bivanjski bližini in etnični segregaciji. Manjša kot je torej razdalja med pripadnikoma različnih etnij, več kot je etnij znotraj določenega prostora in manjša kot je prostorska segregacija, večja je verjetnost za razvoj eksogamne zveze ali zakona. Kulturno-etnološke karakteristike Mateja Sedmak (v Renner [et al] 2006) razloži s pomočjo treh teorij: teorije kulturnih dejavnikov (Hollingshead), teorije socialne bližine (Drachler) in teorije komplementarnosti zadovoljevanja potreb (Winch). Teorija kulturnih dejavnikov dokazuje, da se v (post) modernih zahodnih in drugih družbah pojavlja trend sklepanja zakonov znotraj iste rase, religije, kulture. Teorija socialne bližine (distance) dokazuje, da je verjetnost za sklepanje mešane zveze večja tam, kjer prihaja do večje kulturne podobnosti in tudi splošne sorodnosti. Ne nazadnje teorija komplementarnosti zadovoljevanja potreb predpostavlja ravno obratno kot teorija socialne bližine. V ospredju namreč ni podobnost, temveč dopolnjevanje med partnerjema v zadovoljevanju njunih potreb⁶. Družbenozgodovinski pogoji so določeni predvsem s strani politike, zgodovine določene družbe. Natančneje lahko te pogoje določajo birokratski postopki, povezani z migracijami in integracijo priseljencev, v ekstremnih oblikah pa tudi z eksplicitnimi prepovedmi sklepanja zakonske zveze zunaj lastne rase ali religije. Vse formalne omejitve lahko vplivajo tudi kot zaviralni dejavnik za izbiro partnerja zunaj naše etnične skupine. Zadnji izmed pogojev, ki so močno povezani z mešanimi zakoni, je socialnoekonomski pogoj. V času krize se namreč nestrpnost do priseljencev, tujcev močno poveča, posledično pa tudi do mešanih zvez, zakonov. Prav tako moramo opozoriti, da lahko "mešana poroka" enemu izmed partnerjev omogoči večjo socialnoekonomsko mobilnost. (Renner [et al] 2006: 193–195)

⁵ Za več o negativnem videnju in vrednotenju glej Sedmak 2006.

⁶ Za več o omenjenih teorijah glej Sedmak 2002: 63–69.

1.8 Mešane zveze, zakoni v Sloveniji

Slovenija v večji meri spada med kulturno, rasno in religiozno homogena območja. Popis iz leta 2002 namreč dokazuje, da živi v Sloveniji 83,1% deklariranih Slovenk in Slovencev, 7,3% pripadnikov drugih etničnih skupin, 9,6% prebivalcev pa se ni opredelilo ali pa se je opredelilo regionalno. Odstotek etnično mešanih družin je v letu 2002 znašal okoli 20%. (Sedmak 2006: 189)

Podatki, ki jih je mogoče najti, pravzaprav ne postrežejo z odgovorom na vprašanje, kolikšen delež slovenskega prebivalstva sestavljajo etnično mešane (zakonske) zveze, poleg tega pa so podatki, ki se navezujejo na etničnost prebivalstva, zastareli.⁷ V Sloveniji med etnično heterogena območja štejemo predvsem t.i. območja v stiku – obmejna področja (Istra, Prekmurje), območja, ki so bila v preteklosti močno industrializirana in so privabljala delavske imigrante iz bivše Jugoslavije (Velenje, Trbovlje, Jesenice, Koper) ter urbana področja z visoko ekonomsko razvitostjo (Ljubljana idr.). (Sedmak v Renner [et al] 2006: 196) Morda najbolj reprezentativne raziskave, ki se nanašajo na etnično mešane zakonske zveze, predstavlja raziskava Mateje Sedmak iz leta 2000, v katero je bilo vključenih 144 posameznic in posameznikov. Raziskava se je osredotočala predvsem na interpersonalno obliko soočanja dveh kulturnih sistemov, razlike v medkulturnem soočanju glede na narodno pripadnost partnerjev in elemente kulturnih sistemov, ki se v medkulturnem soočanju izkažejo kot bolj pomembni. (Sedmak 2002: 137–141) Ista avtorica študijo kasneje nadalje razvija z raziskovanjem dinamike kulturnih in identitetnih medgeneracijskih transmisij pri otrocih mešanih družin. Raziskavi, vredni omembe, sta tudi raziskava Inke Štrukelj *Mešani zakoni – sociološke in socialno-psihološke razsežnosti narodne eksogamije in jezikovne heterogamije* (1986) ter raziskava Vilme Malečkar *Dalmatinske neveste: Procesi ženske poročne migracije iz zadrškega zaledja v Brkine v 20. stoletju* (2005). (Sedmak v Renner [et al] 2006: 192)

Kot je razvidno, v Sloveniji v splošnem primanjkuje tako empiričnih raziskav kot tudi teoretičnih del, posvečenih etnično mešanim partnerstvom. Primanjkljaj zanimanja za to tematiko na danem območju avtorica Sedmak med drugim pripisuje nekdanji prevladujoči ideologiji bivše države Jugoslavije, ki je v središče postavila bratstvo in enotnost in torej

⁷ Pri sklenitvi zakonske zveze v Republiki Sloveniji partnerja nista zakonsko obvezana opredeliti svojo narodno pripadnost. To je torej tudi razlog za pomanjkanje statističnih informacij s stališča etnične pripadnosti zakonskih partnerjev. (Sedmak 2002: 141) Magistrsko delo se sicer ne osredotoča zgolj na zakonske zveze, temveč tudi na izvenzakonske zveze, za katere ne obstaja statistika.

povečano solidarnost med različnimi etnijami na območju iste države. Promocija medetnične enakosti je, kot trdi Eriksen, povzročila podkomuniciranje etničnosti, kar pomeni, da kategorija etnije, sicer s stališča pozitivne diskriminacije, ni bila obravnavana kot tema, ki bi zahtevala svojo pozornost. (Sedmak v Renner [et al] 2006: 192) Kljub temu da je vzrok za neraziskovanje v neki meri pozitiven, pa je manjši interes za raziskovanje tematike prinesel tudi številna odprta vprašanja glede mešanih zvez, ki bi pripomogla k njihovemu boljšemu razumevanju, morebitni pomoči ob soočanju z izzivi ter splošni potrditvi o obstoju specifičnih izzivov, ki se zastavljajo znotraj teh zvez.⁸

1.9 Zakaj o izzivih⁹?

Mešane zveze so navadno zelo romantična razmerja, prinašajo navdušenje nad nečim novim, drugačnim. Če je to novo ali drugačno po vrhu vsega še prepovedano, lahko še bolj privlači kot intimno razmerje z nekom, ki nam je podoben. (Crohn 1995: 28) Vendar pa naša naloga ni oceniti, zakaj se nekdo odloči za intimno razmerje z nekom iz druge kulture, druge rase itd.¹⁰, temveč želimo razjasniti, zakaj torej govorimo o izzivih. Crohn (1995) nadaljuje svojo misel o romantičnosti mešanih zvez z opozorilom, da romantika pogosto prekrije tudi težje strani zvez, tiste, ki ostanejo, ko se zaljubljenost konča in ko je potrebno za ohranjanje zveze delati. (Crohn 1995:28–29) Prav tako kot Crohn, tudi Beck že z naslovom svojega dela *Love is never enough* opozori na to, da v zvezi nista pomembna zgolj ljubezen in optimizem, temveč tudi kaj drugega. (Beck 1989: 3) Enako pomenljiv naslov sta izbrala avtorja Shelling in Fraser-Smith *In love but worlds apart*. Naslov torej predpostavlja, da ljubezen ne pozna meja pri izbiri partnerja, vendar pa je tu še tisti "ampak", ki ga avtorja vidita v dveh različnih svetovih. V teh svetovih partnerja skušata skupaj ustvarjati. Vsak partner vstopa v razmerje s svojimi kulturnimi barvami ter platnom (metafora za skupinsko in osebno identiteto), njuna skupna naloga pa je, da skupaj

⁸ O referencah, ki dokazujejo to specifičnost v naslednjih poglavjih.

⁹ Beseda izziv je sicer s stališča socialno delovne naravnosti korektna, saj je naša naloga, da ljudi opolnomočimo, da jim ponudimo boljše alternative, vendar pa na prvi pogled sama beseda ni najbolj primerna za tisto, s čimer imamo v tej nalogi opravka. Izziv namreč ne predpostavlja dejstva, da imamo opraviti z nasprotujočimi interesi, težnjami, možnostmi, kot je to sicer značilno za konflikt oziroma problem. Kljub temu sem to besedo v večini ohranila, ker deluje bolj pozitivno, a sem jo na določenih mestih naloge zamenjala s problemom ali konfliktom. To sem storila predvsem na mestih, kjer so področja nesoglasij med partnerjema bolj očitno vodila do konflikta. Tako lahko na primer trdim, da je prilagajanje Slovenke na indonezijsko hrano zanjo predstavljalo izziv (ni vodilo do nobenih konfliktov, je pa zahtevalo njeno voljo in prilagoditve), medtem ko je nezmožnost usklajevanja med Slovencem in Rusinjo na področju prehranjevanja največkrat vodila do konfliktov (prepiri zaradi blagoslovljene hrane, zaradi drugačnih začimb itd.)

¹⁰ Za več o razlogih vstopa v mešano zvezo glej Crohn 1995: 42–72.

oblikujeta sliko, svojo umetnost, ki bo ustrezala obema (Shelling in Fraser-Smith 2008: XIII–XIV)

Miselnost nekoga, ki vstopa v mešano zvezo, pogosto sledi logiki drugačnega. Če sem izbral nekoga kljub vsem oviram, drugačnosti, potem naju zagotovo ne bo nič ločilo. A kot pojasnjuje Romano (1997), so za mešane pare značilne faze prilagoditve. Ko se zaključi faza medenih tednov, v kateri partnerja ne vidita napak, problemov, izzivov, se pojavi faza ustalitve, v kateri se začnejo pojavljati prve razlike, problemi itd. (Romano 1997: 20–22) Kot pravi Chen (v Cools 2006), so mešane zveze bolj zapletene od endogamnih, ker partnerja vstopata v razmerje s potencialno drugačnimi normami, vrednotami, prepričanji, navadami, različnim načinom razreševanja konfliktov itd. (Cools 2006: 263) Zhang in Van Hook (2009) pojasnjujeta, da prav zaradi podobnih karakteristik partnerjev zveza trpi manj konfliktov, nerazumevanj in je nenazadnje bolj stabilna.

S stališča socialno delovnega pristopa se torej raje nagibamo k temu, da govorimo o izzivih in se skušamo izogniti poimenovanju zapletov kot problemov, konfliktov, saj bi tako poimenovanje težilo k temu, da mešane zveze dobijo konotacijo slabega. Z izzivi se bolje približamo tudi tistemu vidiku, ki ga številni avtorji poudarjajo in sicer, da mešane zveze prinašajo osebno rast (ta lahko deluje tudi kot motivacijski faktor), možnost konstrukta edinstvene identitete (Tili in Barker 2015: 203–207), novo videnje sveta, možnost vzgajanja otrok, ki bodo imeli širši pogled na svet, biti pionir, ki v svetu širi enakost ne glede na kulturno, rasno, etnično pripadnost, (Romano 1997: 180–182), spodbujanje rušenja lastnih stereotipov itd. (Alupoaicei 2009: 22)

1.10 Predstavljajo eksogamne zveze res večji izziv kot endogamne?

Nekatere študije kažejo na to, da so eksogamni zakoni in zveze manj stabilni (Zhang in Van Hook 2017; Renner [et al] 2006) bolj stresni (Bustamante [et al] 2011, Wiggins Frame 2004, Sedmak 2002) ter da se eksogamni zakoni v primerjavi z endogamnimi večkrat končajo z ločitvijo (Zhang in Van Hook 2017, Wiggins Frame 2004, Reiter in Gee 2008). Osebe, ki gradijo eksogamni zakon ali zvezo, doživljajo višjo raven konfliktov v zvezi (povezanih s kulturnimi, etničnimi razlikami) napram osebam v endogamnih zakonih ali zvezah (Reiter in Gee 2008: 546), prav tako je potencial za komunikacijski konflikt veliko večji kot pri endogamnih zvezah (Bustamante [et al] 2011: 155). Raziskovalci razlog za to pripisujejo večji kulturni razliki, ki prinaša več možnosti za težave pri vzpostavljanju

enake vizije za zakon (Hyejin, Prouty in Roberson 2012: 274), različnim vrednotam, odzivanju na stres in konflikte, različnemu jeziku, veri (Romano 1997: 35), različnemu videnju vlog, povezanih s spolom (Crohn 1995: 3), stresom, povezanim z izgubo lastne skupnosti, izdaje prednikov (Weidman Schneider 1989: 3), nezmožnosti ločevanja osebnih in kulturnih razlik (Biever, Bobele in North 1998: 183) in številnimi drugimi izzivi. Veliko teh izzivov predstavlja jabolko spora tudi v endogamnih zakonih, zvezah, vendar pa so znotraj mešane zveze te razlike bolj ekstremne in težje razrešljive, saj vključujejo tudi kulturno identiteto, torej "nastopajo" bolj podzavestno. (Romano 1997: 35, 36)

Predvsem jasno je, da mešane zveze prinašajo velike izzive, vendar pa ne smemo trditi, da vse študije dokazujejo neuspešnost ali celo nezadovoljstvo z njimi. Nekatere študije dokazujejo, da so eksogamni pari enako zadovoljni s svojim intimnim odnosom kot endogamni (Gurung in Duong 1999: 653), prav tako nekateri avtorji navajajo, da se rezultati o zadovoljstvu in stabilnosti eksogamnih zvez, zakonov med seboj ne ujemajo. (Zhang in Van Hook 2017, Tili in Barker 2015)

1.11 Dejavniki stresa

Še preden se lotimo orisa možnih izzivov, bomo predstavili Cerroni-Longovo tipologijo dejavnikov stresa, saj slednja prikaže izzive znotraj eksogamne zveze kot vpliv osebnih dejavnikov, zunanjih dejavnikov ter nepredvidljivih/slučajnih okoliščin. (Sedmak 2002: 91) Omenjeni dejavniki se med seboj pogosto prekrivajo, povezujejo, vendar pa je njihova razločitev izjemno pomembna tudi zato, da partnerji najdejo izvor svojih težav, to je, da odkrijejo, ali ima izziv, pred katerega so postavljeni, osnovo v kulturi ali osebni karakteristiki partnerja (Biever, Bobele in North 1998: 182–183). Med osebne dejavnike stresa omenjeni avtor prišteva izzive, ki izvirajo iz same komunikacije med zakoncema ali njunih osebnih problemov. Največji poudarek avtor izpostavi v zvezi s kulturnimi razlikami, ki vodijo do stresnih situacij: jezikovno izražanje, kulinarične preference, predstave in pričakovanja, vezana na družinske ter spolne vloge, način čustvovanja, psihološke motnje v obliki občutka krivde zoper napačno izbiro zakonca, alienacija in izoliranost v družbi. Med zunanje dejavnike stresa uvrščamo izzive, povezane z izvorno družbo, skupino, izzive povezane z novo družbo, skupino in stresne situacije, vezane na partnerjevo sorodniško mrežo. Zunanji dejavniki se pogosto kažejo v nasprotovanju zvezi ali odnosu znotraj te s strani relevantnih drugih ter izzivi, povezanimi z otrokom para (različni pogledi na vzgojo in bikulturnost otroka). Nenazadnje so tu še dejavniki, povezani

s slučajnimi osebnimi in/ali družbeno-zgodovinskimi spremembami. Med prve uvrščamo spremembo pripadnosti enega ali obeh partnerjev, med druge spremembe pa medetnične vojne, politična gibanja itd. (Sedmak 2002: 91–92)

1.12 H konkretnim izzivom

Dugan Romano v svojem delu *Intercultural Marriage: promises and pitfalls* (1997) opredeli devetnajst področij možnih izzivov za partnerja mešanega zakona. Med osebne dejavnike lahko štejemo vrednote, družbeni razred, kulinarčne preference, dojemanje spolnih vlog, seksualnega življenja, prostora bivanja, časa, razumevanje politike, financ, vere, odzivanje na stres in konflikte, soočanje s smrtjo ali ločitvijo ter jezik in komunikacija. Med zunanje dejavnike lahko štejemo prijatelje, partnerjeve sorodnike in vzgojo otrok, med slučajno osebne ter družbeno-zgodovinske pa etnocentrizem ter izzive, povezane z izseljenim partnerjem. Predvsem v zadnjih dveh skupinah je opaziti, da izzivi znotraj njiju zlahka prehajajo tudi v skupino osebnih dejavnikov.

1.12.1 Vrednote in pogled na svet

Beseda vrednota izhaja iz latinske besede *valere*, kar pomeni biti vredno. Vrednote so zelo neozaveščene, pogosto se jih ne zavedamo, vse dokler nekdo ne naredi nečesa v nasprotju z njimi. Z vrednotami ocenjujemo, kaj je prav ali narobe, kaj je slabo ali dobro, kako bomo ravnali, kako bomo ocenili ravnanje drugih, kaj je res in kaj ni. Filozofa Platon in Aristotel pišeta o dveh vrstah potreb, po katerih hrepenijo ljudje. Prve so t.i. očitne, realne potrebe, torej potrebe, ki so osnovne: spanje, hranjenje itd. Druge pa so stvari, potrebe, ki si jih želimo. Prve so biološke, podzavestne, druge pa individualne, zavestne, odvisne od okolja. Ljudje različnih kultur imajo navadno različne realne potrebe, poleg tega pa jih tudi zadovoljujejo na različne načine. Vse to se jim kaže kot nekaj naravnega, normalnega, zaradi česar znotraj področja zadovoljevanja potreb in vrednotenja le teh obstaja večja možnost za konflikt. (Romano 1997: 37–38) Naše vrednote določajo tudi, kako vidimo svet ter obratno. Z njimi postavljamo prioritete v življenju, v našem vsakdanu. Shelling in Fraser-Smith (2008) videnje sveta razdelita na štiri glavna področja: videnje, razumevanje narave, pogled na nadnaravno, razumevanje časa ter razumevanje, ravnanje z znanjem. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 62–63) Primer razhajanja v vrednotah je na primer ta, ko en izmed partnerjev prihaja iz kolektivne družbe, v kateri je družina in pomoč le-tej

prioriteta, drug partner pa prihaja iz individualistične družbe, v kateri je potrebno najprej poskrbeti zase (in za družino prokreacije, ne orientacije).

1.12.2 Komunikacija in jezik

Komunikacija predstavlja vse, kar uporabimo z namenom, da delimo pomen z nekom; od besed, tišine, skomiga z rameni in tona glasu. V splošnem je komunikacija sestavljena iz verbalne in neverbalne komunikacije ter stila le-te. Tisti partner, ki bolje obvlada deljeni jezik, navadno bolje obvlada komunikacijo. V okvir neverbalne komunikacije spada mimika obraza, intonacija, očesni stik, distanca med govorcema, drža telesa, način dihanja itd. Ta komunikacija je običajno nezavedna, zato partnerjema v mešani zvezi prinaša toliko večji izziv, poleg tega pa ne obstaja določen slovar, s katerim bi si pomagali, kot obstaja za jezik sam, zato je toliko bolj pomembna verbalna komunikacija, ki osebama v odnosu omogoča, da razumeta govorico drug drugega. Stil komunikacije se kaže v glasnosti govorjenja, hitrosti, prekinjanju, uporabi ironije, besednega zaklada itd. (Romano 1997: 131–140) Shelling in Fraser-Smith (2008) omenjata tudi, da se stil komunikacije lahko razločuje po tem, ali je direkten ali nedirekten, linearen ali krožen, neverbalen ali čustveno ekspresiven. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 23) Primer izziva v komunikaciji je na primer ta, ko en izmed partnerjev uporablja nenehen očesni stik in majhno distanco z govorcem, drugi partner pa razume, da ima tako ravnanje seksualno konotacijo. Nadalje lahko reven besedni zaklad potisne enega (ali oba) izmed partnerjev v molk in nadalje v status quo, ko prihaja do stresnih situacij in konfliktov. Pari, ki imajo kulturno različne stile komunikacije, imajo pogosto občutek, da jih partner ne posluša, da mu je vseeno, da ni kulturen in da sta s partnerjem "na različnem nivoju". Pri tem je pomembno, da se partnerja naučita stila komunikacije drug drugega, se prilagajata in razumeta, da verjetno nikoli ne bosta popolnoma razumela partnerja tako dobro, kot nekoga iz iste kulture, nekoga, ki govori isti jezik. (Romano 1997: 140)

Jezik je najbolj očiten aspekt komunikacije in verjetno najbolje odraža človeka takega, kot je, ko govori v svojem maternem jeziku. Ko človek spremeni jezik, se pogosto delno razlikuje tudi njegov glas, miselni proces in celo osebnost. Učenje partnerjevega jezika zahteva veliko predanosti in pogosto ni lahko. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 22) Ustvarjanje intimnosti v zvezi, zakonu ter premagovanje razlik zahteva ogromno deljenja informacij o izkušnjah, o čustvih, o tem, kar nam je všeč in kar nam ni. To deljenje informacij pa je v mešanih zvezah zaradi različnega jezika ter neobvladovanja skupnega

jezika pogosto osiromašeno, zaradi česar se morata partnerja toliko bolj potruditi objasniti, pokazati, kdo sta in kako vidita, razumeta svet in stvari v njem. (Weidman Schneider 1989: 54)

1.12.3 Odzivanje na stres in konflikte

Kot pravi Gostečnik (2015), so konflikti v partnerstvu nekaj povsem normalnega, saj izhajajo iz različnih mnenj, različnih načinov dojemanja znotraj para. (Gostečnik 2015: 100) Kot že omenjeno v poglavju *Predstavljajo eksogamne zveze res večji izziv kot endogamne?*, so mešane zveze bolj izpostavljene stresu kot endogamne zveze in zakoni, hkrati pa lahko tudi glede na število ločitev predvidevamo, da se eksogamni pari pogosto srečujejo s konflikti. Na srečo, kot pravita Shelling in Fraser-Smith (2008), je dobra stvar interkulturnih zvez ta, da se konflikt že vnaprej pričakuje (Shelling in Fraser-Smith 2008: 109). Pri odzivanju na stres in konflikte je seveda pomembno, da par razjasni, kateri konflikti izvirajo iz razlik v kulturi, etniji, veri in kateri iz individualnih razlik. (Weidman Schneider 1989: 6) Pogost problem eksogamne zveze je tudi ta, da pari ne znajo ločevati vsebine njihovih razlik v religijski in kulturni identiteti od samega procesa pogovora o njih. Par mora prepoznati sebi všečen interakcijski stil in ga ločiti od kulturnih razlik in nadalje odločitev v zvezi z njimi. Seveda pa je to težka naloga, saj je interakcijski stil vsakega od partnerjev pogosto določen s kulturnimi pravili, prav tako kot naša pričakovanja o izražanju čustev. Tako naša pričakovanja kot kulturna pravila pogosto delujejo na nezavedni ravni. (Crohn 1995: 7, 30) V praksi omenjeni konflikt izgleda tako, da se partnerja na primer prepirata o tem, ali bi za božič obiskala partnerjevo družino ali ne. Medtem ko enega partnerja moti, da je drugi partner ob naključni omembi obiska začel glasno vpiti, drugega moti, da za božič ne bosta sama doma. Pri prvem je vir konflikta sam interakcijski stil, pri drugem pa dejanska kulturna razlika. Kot pravi Romano (1997), je za par najbolj pomembno, da prepozna vir konflikta in nato občutljivo in sprejemajoče rokuje s samim konfliktom in stresom. (Romano 1977: 144–145)

Stres lahko povzročajo situacije, kot je smrt poznanih, bolezni, problemi z otroki, izguba službe, rojstvo otroka, selitev, upokojitev, nova služba, zakonski konflikti kot taki itd. Slednji se velikokrat kažejo kot odziv na stres, ki ga prinaša bivanje z nekom z drugačnim pogledom na življenje in načini delovanja v njem. Odzivi na stres se sicer ločujejo glede na starost, spol in drugo, vendar pa je predvsem za odzivanje na življenjske probleme

značilno, da se vračamo k svojim koreninam, k tistemu, kar nam je v preteklosti dajalo občutek topline in pripadnosti. Tako izbiramo nam znane načine, ti načini pa morda za partnerja niso sprejemljivi. Romano tako navaja (Romano 1997), da je za nekatere kulture značilno, da se na stres odzivajo z jokom, jezo, druge z umikom, samokontrolo. V nekaterih kulturah kot odziv na stres veliko jejo, pijejo, v drugih meditirajo. Medtem ko lahko partnerja z istim kulturnim ozadjem dokaj hitro osvojita partnerjeve odzive na stres in konflikte, je za partnerja iz različnih kulturnih ozadij to prava sestavljanka, ki si jo pogosto neuspešno skušajo obrazložiti s stališča lastne kulture. (Romano 1997: 141–145) Čeprav nekatere raziskave potrjujejo, da višja raven odprte komunikacije glede zveze zmanjša možnost za pojav stresa znotraj zveze (J. Reiter in B. Gee 2008: 539), pa nekoliko paradoksalno s to trditvijo Gottman ugotavlja, da imajo srečni pari tri različne stile konflikta oziroma upravljanja z njim: izogib, soočenje in pogovor. S svojo raziskavo Gottman ruši mite o tem, da so srečni pari zgolj tisti, ki se ob konfliktih pogovarjajo (Walsh 2003: 498). Nekoliko sorodno z Gottmanovo ugotovitvijo tudi J. Reiter in B. Gee v svoji raziskavi ugotavljata, da pogovor o razlikah ni pomagal zvezi rasti. (J. Reiter in B. Gee 2008)¹¹ Ne glede na to, ali je pogovor v zvezi stalnica ali ne, jasno je, da je za etnično mešano zvezo značilno nenehno ponovno pogajanje o vsem, kar sestavlja njihov vsakdan. S pogovorom ali brez. (Weidman Schneider 1989: 10)

1.12.4 Čas in prostor bivanja

Vsaka oseba deluje po svoji lastni, notranji uri, hkrati pa se orientira tudi po splošni kulturni uri, nevidnim pravilom, vezanim na čas in določenim s strani družbe. Ko partnerja iz različne kulture stopita v skupno življenje, lahko kaj hitro (Romano sicer daje poudarek na fazo ustalitve) opazita, da se njuna notranja "kulturna" ura nujno ne ujema s partnerjevo. Romano (1997) na tem mestu poda primer Arabcev in Latino Američanov, ki dajejo prioriteto porabi, izrabi časa, ne toliko točnosti, prav tako so vajeni bolj "počasnega" in sproščenega vsakdana. (Romano 1997: 65–68) **Za nekoga iz kulture**, ki ceni produktivnost vezano na čas, tisto, kar lahko storimo sedaj, bi zagotovo ta počasen vsakdan pomenil metanje časa skozi okno, zamujanje pa bi lahko razumel kot znak nespoštovanja. Čas se različno razumeva tudi v okviru tistega, kar je pomembno. Je bolj pomembna preteklost, prihodnost ali sedanjost? Nadalje pa so tu še esencialna vprašanja, vezana na čas: **kdaj spati, kdaj jesti?** (Crohn 1995: 80–81)

¹¹ Avtorja sicer poudarjata religijske razlike, vendar je sam podatek dovolj zgovoren, da ga lahko vsaj deloma apliciramo na splošne kulturne razlike, saj je tudi religija del kulture.

Prostor bivanja je s stališča mešane zveze pomemben predvsem, ko se par odloča, kje živeti. Shelling in Fraser-Smith (2008) naštejeta sledeče možnosti: ostati tam, kjer sta se partnerja spoznala, preseliti se v državo partnerja, selitev med državama partnerjev ali nevtralna država. V vsakem primeru, z izjemo nevtralne države, moramo poudariti, da ostaja tisti partner, ki biva na domačem, rodnem ozemlju v prednosti na številnih področjih: od komunikacije, iskanja zaposlitve, občutka pripadnosti, samozavesti itd. Ena izmed prednosti prihoda na nevtralno ozemlje je ta, da si partnerja nudita vzajemno podporo ob prihodu na nova področja, izzive, vendar pa bivanje v nevtralni državi prinaša tudi veliko stresa. Prihod v novo državo za enega od partnerjev lahko pomeni občutke izolacije, pogrešanje starega, možnost izpostavljanja ksenofobiji itd. Pogosto se zato zgodi, kot omenjata avtorja, da si partner čez nekaj let življenja v tuji državi zaželi iti nazaj v svojo rodno državo. Zato se par preseli. Avtorja prav tako omenita pare, ki določeno sezono preživijo v ene državi in drugo v državi drugega partnerja. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 31–40)

1.12.5 Bolezen, trpljenje, smrt in ločitev

Romano glede kulturnih razlik v bolezni in trpljenju povzame ugotovitve raziskave avtorjev McGoldrick, Giordano in Pearce, ki ugotavljajo, da se partnerja lahko razlikujeta v tem, kaj razumeta kot simptom, kako doživljata bolečino, kakšno obravnavo, terapijo si želita, za kaj verjameta, da je vzrok bolezni, kako izražata simptome in bolečino ter kakšen naj bi bil njun zdravnik, terapevt. Trpljenje je v različnih družbah različno obravnavano. V nekaterih kulturah trpijo v tišini, v drugih trpljenje delijo z vsemi naokoli. (Romano 1997: 47–48) Tako lahko partnerja kaj hitro prideta do novega izziva, ko partner preveč očitno izraža svoje trpljenje ali pa ga zamolči, prav tako lahko en partner verjame, da bo drugemu pomagala aroma terapija, medtem ko le ta verjame zgolj v pomoč tablet.

Ločitev ali smrt partnerja je za osebi v eksogamni zvezi oziroma zakonu še posebej težka. Vsaka kultura namreč predpostavlja drugačen način žalovanja, drugačne rituale in pravila vezana na smrt. Ker je smrt emocionalno tako močan dogodek, se ob smrti partnerja vračamo h koreninam, k nam znanim načinom žalovanja. To pa je lahko v nasprotju s tem, kako družina preminulega partnerja žaluje. Romano navaja primer ženske (ne omenja njene pripadnosti), poročene z Japoncem, katerega družina je pepel po smrti v žaro prenašala s paličicami, sicer uporabljenimi kot pribor za hranjenje. V zvezi z ločitvijo se

morda slednja za mešan par kaže kot izziv že zato, ker pogosto eden izmed partnerjev izgubi družino in prijatelje (njihovo podporo), ker se sramotno izkaže, da so imeli prav in da njegova odločitev vsaj na videz ni bila dobra. V primeru, da imata partnerja tudi otroke, je ločitev še toliko težja, ker izzivi vzgoje postanejo tudi borba, v kateri ni toliko kompromisov kot v "srečnem zakonu in zvezi". Pogost izziv za ločenega partnerja, ki ostane v zanj tuji državi, je tudi izolacija na številnih področjih in nepoznavanje zakonov, jezika, pomanjkanje formalne in neformalne podpore. (Romano 1977: 161–165) Weidman Schneider omenja tudi, da prav pomanjkanje podpore paru s strani staršev in prijateljev pogosto vodi zakonca v prehitro odločitev za ločitev namesto za, na primer, svetovanje. (Weidman Schneider 1989: 119)

1.12.6 Kulinarične preference

Izzivi v zvezi s kulinaričnimi preferencami zadevajo vprašanja o vrsti hrane in pijače, ki naj bi jo jedli; kako naj bi bila hrana in pijača pripravljena in kolikšna naj bi bila količina; ob katerem času naj bi bili obroki postreženi in kje; kateri obrok v dnevu naj bi bil največji oziroma najpomembnejši; na kakšen način naj bi jedli (formalno, neformalno, ob mizi, na preprogi, skupaj s partnerjem ali družino itd.), katere pripomočke naj bi uporabili pri prehranjevanju, kako naj bi se obnašali ob obrokih in katero hrano naj bi jedli ter kako naj pripravimo to hrano ob praznikih, verskih praznovanjih? (Alupoaicei 2009: 146) V praksi je za par lahko izziv, ko se skuša eden od partnerjev navaditi na pekočo hrano ali ko pri pripravi hrane pozabi na prepovedi znotraj določene religije (na primer prepoved uživanja svinjskega mesa). Nekatere kulture določajo tudi to, da moški ne je ob prisotnosti žensk ali pa, da je na največji obrok v dnevu povabljen celotna širša družina. Za partnerja, ki prihaja iz individualistične družbe, ki daje prednosti intimnosti med partnerjema, so našteje situacije precejšen izziv, ki zahteva veliko mero kompromisov med partnerjema. Na srečo, kot pravita Shelling in Fraser-Smith, je razmah restavracij s hitro prehrano in etničnih trgovin z živili (vsaj na zahodu) omogočil partnerjema, da se približata kulturi drug drugega in lažje sklepata kompromise. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 54)

1.12.7 Pogled na seksualnost

Področje seksualnosti ni zgolj povezano s seksualnim aktom samim, temveč tudi s številnimi drugimi vprašanji, kot je splav, dogovorjene poroke, pohabljanje organov, uporaba kontracepcije, odnosi pred poroko, neplodnost, higiena, devištvo, število željenih

otrok, maskulnost in feminilnost, prostitucija, incest ter na videz banalne stvari, kot je držanje za roko, uporaba ličil in pravila oblačenja. Medtem ko je za druga področja življenja para precej očitno, da je o njih potrebno diskutirati, se, kot pravi Romano (1997), eksogamnemu paru pogosto dogodi, da je področje seksualnosti (vsaj seksualne prakse) tisto, ki ne potrebuje dogovora, saj do njega pride "naravno", prav tako pa se tudi odvije. Romano prav tako omeni, da se pogosto v fazi zaljubljenosti s strani partnerjev določene stvari (kot je na primer oblačenje, uporaba ličil, kršitev zaobljube prvega spolnega akta po poroki itd.) tolerirajo, medtem ko v kasnejših fazah pridejo na površje v obliki očitkov, konflikta. (Romano 1977: 51–52)

1.12.8 Moške in ženske vloge

Spolna vloga predstavlja "sklop obnašanj, stališč in interesov, ki jih v določeni družbi (kulturi) pripisujemo pripadnikom enega ali drugega spola kot primerne ali ustrezne." (Musek 1995: 54) Spolna identiteta se začne oblikovati že v otroštvu, pogosto s stereotipno obravnavo otroka glede na njegov biološki spol. Gostečnik povzema raziskave, ki kažejo na to, da starši otroke skozi igro in kupovanje določenih igrač usmerjajo v razvoj določenih sposobnosti (in s tem zatiranje drugih). Tako so dečki pogosto bolj angažirani za tehnične dejavnosti, deklice pa se nagibajo k razvijanju sočutja. Kot pravi Fishbone (v Gostečnik 2015), lahko socializacija pomembno vpliva na razvoj intimnih partnerskih odnosov kasneje v življenju tako pozitivno kot negativno. (Gostečnik 2015: 182–184)

Kot povzema Walsh (2003), naš družbeni spol (ang. *gender*) določa naše obnašanje, naše možnosti v osebem in družbenem življenju, naš položaj v družbi, družini ali intimnem partnerskem razmerju. Še vedno, kot pravi, je za heteroseksualni par značilno, da moški ostaja primarni preskrbovalec para, ženska pa kljub polni zaposlitvi skrbi za večino gospodinjskih opravkov. (Walsh 2003: 304) Kako je z videnjem vlog znotraj mešanega para? Romano pravi, da so izzivi znotraj eksogamne zveze večji in pogostejši, če sta si kulturi partnerjev med seboj zelo različni; če moški prihaja iz moško središčne kulture, ženska pa iz egalitarne; če par živi v državi, ki strogo razmejuje moško in žensko vlogo (še posebej, kadar je ženska tujka); če se en od partnerjev ali oba striktno držita interpretacij spolnih vlog, značilnih za njuno kulturo. (Romano 1997: 58) Seveda se tradicionalne spolne vloge v času spreminjajo, antropologinja Margaret Mead je že leta 1935 pisala o tem, da se v različnih kulturah spolne vloge med seboj razlikujejo, da ne obstaja zgolj

klasični patriarhalen vzorec, v katerem je moški agresiven, dominanten, poseduje več moči v družbi, opravlja več telesno težavnih del, ženska pa naj bi bila emocionalna, glavni akter v družinskih ter gospodinjstvih opravilih. Mead omenja kulture, kjer so spolne vloge obrnjene (matriarhat) ali pa so bolj egalitarne, kar je sicer bolj značilnost sodobnega časa kot preteklosti. (Musek 1995: 57–58)

Beck opozori na to, da so spolne vloge in pričakovanja, vezana nanje, v začetni fazi zveze pogosto prekrita. (Beck 1989: 95) Šele kasneje se izoblikujejo, včasih šele po poroki, pogosto po preselitvi v partnerjevo državo, kjer najpogosteje tista oseba, ki živi v svoji rodni državi, prevzame kontrolo nad spolnimi vlogami, glede na pričakovanja družbe, v kateri par, zakonca živita. Tak prehod lahko za partnerja predstavlja velik izziv, saj drug drugega začneta videti v drugi podobi. Pogosto lahko (vsaj prehod iz egalitarnega razmerja v tipično patriarhalnega) prinese razočaranje in prizadetost enega izmed partnerjev. Kot poudarjata Shelling in Fraser-Smith, je za dober odnos partnerjev najpomembnejše to, da o teh vlogah med seboj govorita in najdeta kompromis. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 85–88)

1.12.9 Vzgoja otrok

Rojstvo otroka zamaje ravnotežje v vsakem partnerskem odnosu. Ko govorimo o otroku para iz eksogamne zveze, se tla zamajejo še nekoliko bolj, saj vzgoja prinaša spomine na našo vzgojo, navadno namreč vzgajamo glede na našo izkušnjo, hkrati pa rojstvo prinese spominjanje preteklega življenja, tudi del tistega, čemur smo se morali v dobro zveze odpovedati. (Weidman Schneider 1989: 10; Romano 1997: 114) Romano našteje nekaj izmed izzivov, ki so povezani z vzgojo: v kateri veri in jeziku bo otrok vzgojen, v kateri kulturi vzgajati otroka (obeh ali eni), kako praznovati praznike, iz katere kulture bo izhajalo ime otroka; nadalje, kako ravnati z novorojenčkom, ali vzgajati po klasičnih spolnih vlogah, v kakšno šolo bo hodil, v katerem jeziku se bo učil, koliko svobode bo otrok dobil pri odločitvah in kdaj se ta svoboda razširi, kako otroku pomagati kreirati identiteto, kako se spopadati s ksenofobičnim okoljem, v kolikšni meri dopustiti vpliv širše družine pri vzgoji.

V splošnem Romano področja možnih izzivov glede vzgoje razdeli na tri kategorije: 1. vrednote in prepričanja, 2. stili izobrazbe in discipline; 3. oblika odnosa med staršem in otrokom. Problem prvega izziva je predvsem ta, da vrednote in prepričanja navadno

delujejo na nezavedni ravni, zato toliko večji izziv predstavlja zavedanje svojih želja glede vzgoje. Če partnerja nista dogovorjena o privzganju vrednot in prepričanj, se pogosto zgodi, da je otrok zmeden glede svoje identitete, enako sledi, ko gre za disciplino in izobrazbo. Tu se kot izziv kaže predvsem doseganje konsenza o kaznovanju in nagrajevanju. Ob vsem tem je za partnerja najtežje, če želita otroka vzgojiti v svoji kulturi, ki je zelo različna od partnerjeve, saj se lahko v primeru, da otrok izkazuje zgolj vrednote in prepričanja drugega partnerja, počutita odtujena od lastnega otroka. Kot pravi Romano, določene kulture bolj "posegajo" po avtoritarni vzgoji, druge po permissivni, tretje po demokratični (avtoritativni). Glede na to se razvije tudi odnos med starši in otrokom. (Romano 1997: 113–122) Weidman Schneider (1989) poudari, da bi otroka morali seznaniti s kulturnim ozadjem obeh staršev, ker to prinaša manj težav v grajenju identitete otroka, hkrati pa bi se morala partnerja že pred rojstvom otroka pogovoriti o pričakovanih glede vzgoje otroka. (Weidman Schneider 1989: 138, 165) V zvezi z identiteto otroka Chron predlaga razreševanje sledečih področij: odpravljanje, diskutiranje o razlikah med partnerjema; poslušanje same izkušnje otroka; ponuditi otroku pozitivne izkušnje; pomagati otroku, da se spopade s predsodki; dovoliti otroku, da sam izbira svojo pot. (Crohn 1995: 265–297)¹²

1.12.10 Vera in politika

Ob pregledu literature se z izzivom politike in mešanih parov srečamo največkrat v okviru razmer, ko partnerji živijo v državi, ki je v vojni; če so partnerji prisiljeni živeti v drugi državi zaradi politične situacije ali prepričanj, prakse enega ali obeh partnerjev ali če imajo partnerji, njihova družina, fundamentalno drugačna prepričanja oziroma, če prihajata partnerja ali njuni družini iz zgodovinsko sovražnih dežel. (Romano 1997: 77–83) V tem primeru se pogosto srečujejo z neodobravanjem svoje družine ali pa se vezi z njimi celo prekinejo.¹³ Pomembno je predvsem to, da si partnerja v primeru "pobega" iz države zaradi vojnih razmer nudita oporo ter delita strahove, ki izvirajo iz skrbi za širšo družino, ki je morda še ostala v vojnih razmerah. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 72,73)

Religija je v literaturi o eksogamnih zvezah bolj izpostavljena kot sama politika. Predstavlja sklop pravil, moralni kodeks, rituale, ki ponujajo udobje, varnost, smisel.

¹² Za več o izzivih vzgoje otroka glej Crohn 1995: 228–297; Romano 1997: 113–129; Weidman Schneider 1989: 135–172.

¹³ O tem nekoliko kasneje.

Velike religije so po svoji naravi transnacionalne in multikulturne, kar pomeni, da lahko dve osebi prihajata iz različnih kultur, vendar pa je religija, v katero verjameta in jo prakticirata, ista. (Crohn 1995: 109) Kljub temu so interkulturni zakoni hkrati lahko tudi medverski. Kot pravita J. Reiter in B. Gee (2008), je religijske razlike verjetno najlažje ignorirati, vse dokler ne pride do situacij, v katerih religija res pride v ospredje praktičnega življenja, na primer pri poročnem obredu in vzgoji otrok. (J. Reiter in B. Gee 2008). Religija določa našo percepcijo dobrega in slabega, določa naše praktično življenje; kdaj, kje, kako častiti, zato je spoštovanje vere partnerja nujen, a ne zadosten pogoj za kompatibilen zakon in zvezo. Pogost izziv, povezan z različno vero je ta, da partnerji težko ločijo verska prepričanja in vrednote od kulturnih (Romano 1997: 107–108), hkrati pa se medverski partnerji velikokrat izgovarjajo na verske razlike, čeprav gre v situaciji resnično za individualne razlike med partnerjema. (Weidman Schneider 1989: 84). Kot pravi Romano (1997), lahko verske razlike uničujoče delujejo na zvezo, če se tej problematiki ne posvetimo dovolj, vendar pa je tako kot pri vrednotah in prepričanjih težko najti srž konfliktom, ki se pojavljajo, saj je problem religije med drugim tudi ta, da jo je težko verbalizirati, saj se ljudje redko znajdejo v položaju, ko bi jim to bilo potrebno. Vera sicer vpliva na: izbiro števila otrok; prepričanje glede kontracepcije, mnenje o splavu, zvestobo, ločitev; kako bodo izkoriščene počitnice, prazniki; katera hrana bo servirana; kakšna so pravila oblačenja, obnašanja, moralni kod, zdravniška praksa itd. (Romano 1997: 107–112)

1.12.11 Finance in družbeni razred

Nekateri ljudje, med njimi tudi nekateri eksogamni pari, trdijo, da eksogamni zakon ni nič bolj kompleksen ali težek v primerjavi z endogamnim, vse dokler oba partnerja prihajata iz istega družbenega razreda svoje države. Kakšni so argumenti za to trditev? Družbeni razred je pomemben predvsem zato, ker predpostavlja (a ne vedno tudi garantira) podobno izobrazbo, okus, manire, obnašanje. To pomeni, da imata partnerja več možnosti za ujemanje na različnih področjih in je zato tudi možnost za potencialno nestrinjanje manjša. Kljub vsemu Romano (1997) piše o tem, da se osebe, ki vstopajo v eksogamno zvezo ali pa jo gradijo že nekaj časa, pogosto dolgo ne zavedajo družbenega statusa partnerja. Temu je tako predvsem zato, ker se pogosto srečajo na nevtralnem ozemlju, kjer se obnašanje, manire partnerja prilagodijo temu ozemlju; zato, ker ne poznajo jezika partnerja ali osnovnih kulturnih manir v državi partnerja in tako težko precenijo, v kateri družbeni sloj spada partner, prav tako pogosto preživijo premalo časa v partnerjevi državi, da bi lahko

ugotovili družbeni razred, kateremu pripada partner. Ko je družbeni razred končno znan obema partnerjema, ima velik potencial za razvoj konflikta tako v endogamnem kot eksogamnem zakonu ali zvezi, saj se, kot že omenjeno, dotika številnih področji: kako stati ali sedeti v javnosti, kako vzpostaviti interakcijo z drugimi, kaj reči, kako reči, kakšni so izobrazbeni cilji, delo, kakšne vloge v družini, kako se preživlja prosti čas in kako upravlja s financami. (Romano 1997: 103–106)

Slednje področje, finance, predstavljajo najbolj konfliktno področje vsaj znotraj zakona. Znotraj financ se odpira vprašanje o tem, kako porabiti denar; koliko; kako varčevati, če sploh; kdo zasluži denar; kdo upravlja z denarjem itd. Znotraj eksogamne zveze so ta vprašanja pogosto še bolj kompleksna, ker so pričakovanja v spolnih vlogah različna. Pogosta izziva, povezana s financami predstavljata tudi vsa birokracija okoli plačevanja računov, položnic, dajanja napitnine, pretvarjanje valut in ne nazadnje remittance. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 89–90) "Termin remittance zajema veliko različnih kategorij, od pošiljanja denarja, daril in drugih predmetov, do idej, prepričanj, vrednot, obnašanja, različnih praks in socialnega kapitala" (Lamberg Khatib 2012: 151). S področja financ predstavlja velik izziv za partnerja predvsem dogovor o darilih in pošiljanju denarja. Remittance vzdržujejo socialne mreže, pomagajo ohraniti močen odnos z družino v domači državi, hkrati pa potrjujejo upoštevanje moralnih vrednot, ki so nam bile privzgojene (pomagati družini v krizi, jih obdarovati ob obisku). Seveda so remittance odvisne od finančnega statusa pošiljatelja, njegovega dela, socialnega in političnega konteksta osebe, ki se je izselila. Ker tako finance kot remittance povzročajo velike izzive znotraj zveze in zakona, jih vsekakor ne gre spregledati, pri vsem tem pa je potrebna tudi občutljivost za partnerjeve vrednote in želje, tako kot tudi pri vseh drugih izzivih. (Lamberg Khatib 2012: 150–154)

1.12.12 Prijatelji in partnerjevi sorodniki

Eden izmed velikih izzivov mešanih zvez je najti način, da se spoprimemo in razumemo kompleksne odzive drugih na naše razmerje. Ko govorimo o prijateljih in sorodnikih, je to še toliko večji izziv, saj ti dve skupini predstavljata tiste, katerih mnenje in podpora pomembno vplivata na naše odločitve in dejanja. (Crohn 1995: 189–194) Kot pravi Romano (1997), je vpletanje družine, sorodnikov dvorezen meč. Družina lahko predstavlja zaveznika, ki par podpira, blaži in pomaga pri reševanju marsikaterih izzivov, po drugi

strani pa lahko nasprotuje zvezi, se vanjo vmešava z lastnimi predstavami (na primer o vzgoji otrok, spoštovanju vere itd.) ali pa se partnerjeve predstave o vmešavanju družine in odnosih z njo razlikujejo od drugega partnerja¹⁴. (Romano 1997: 97–102) Nekatere izmed razlogov neodobravanja zveze Crohn (1995) vidi v stereotipnih predstavah družine; razrednih razlikah; religijskih prepričanjih; splošni, neutemeljeni zaskrbljenosti in strahovih, ki jih starši zakrinkajo v našete probleme (nezmožnost sprejemanja odraščanja otroka zakrinkajo v poudarjanje razlik v, na primer, religijskih prepričanjih). (Crohn 1995: 194)

Poleg izziva, ki ga prinaša družina, se partnerji pogosto srečujejo z izzivom, povezanim s prijatelji. Morda prvi, očiten primer predstavlja izziv, da prijatelji enega izmed partnerjev ne živijo v isti državi, kraju. Drugi je zagotovo ta, da partner, ki ne govori jezika države, v katero je izseljen, težje sodeluje v pogovorih, še posebej, če on ali prijatelji partnerja ne obvladajo skupnega jezika. Pogovor je zato otežen s počasnim govorjenjem, ponavljanjem ali pa ignoriranjem enega izmed partnerjev. Pogosto lahko tudi njegov ali njen način pogovora ne ustreza preostali družbi ali pa en izmed partnerjev druženje razume drugače kot drugi partner¹⁵. Da bi par našel podporo, si pogosto išče in najde prijatelje, ki so sami v interkulturni zvezi, saj lahko z njimi deli svoje strahove, izzive in pozitivne aspekte bikulturne zveze. (Romano 1997: 85–90)

1.12.13 Izzivi izseljenega partnerja in etnocentrizem

Resnično sem našla tisto drugo Evropo, glede katere me je moj pesniški ljubimec tako mračno svaril pred nekaj leti. To ni bila druga Evropa, ki je bila doma v njegovih mislih, ne, bili so čas, kraj in način življenja, ki so bili zame tuji, nepredstavljeni in neverjetni. To drugost sem držala v rokah, občudovala njeno sestavo in globino, dolgo sem strmela v svoj spremenjeni odsev, v obotavljivo

¹⁴ Shelling in Fraser-Smith (2008) omenjata različne predstave o spoštovanju staršev, skrbi zanje, ko ostarijo ter odnose s sorojenci. Kot primer podata izziv med partnerjema, ki se pojavi, ko en izmed partnerjev želi živeti s starši, ne nujno zaradi finančne podpore, temveč kot izraz gradnje družinskih odnosov, drugi partner pa želi živeti samostojno, stran od staršev. Pogosto se nezmožnost najti konsenz glede takšnih izzivov enemu izmed partnerjev kaže kot nezmožnost partnerja, da se odloči v prid zvezi ali v prid družini orientacije. To lahko vodi do konfliktov. Shelling in Fraser-Smith poudarita, da pogosto ne gre za postavljanje prioritete partnerja, temveč spoštovanje kulturno-etničnih zahtev, ki partnerju nalagajo, da vedno spoštuje odločitve staršev in jim nikakor ne nasprotuje ali ugovarja. (Shelling in Fraser-Smith 2008: 21, 95–96)

¹⁵ Romano poda primer partnerjev iz Amerike in Irana, ki imajo drugačno predstavo o druženju: medtem ko Američani pogosto povabijo prijatelje na druženje v restavracijo, pa Iranci prijatelje pogosteje povabijo domov in jih tam zabavajo. Za slednje povabilo v restavracijo predstavlja negostoljubnost, medtem ko Američani iransko socializiranje vidijo kot pretiravanje. (Romano 1997: 89–90)

porajanje nove vere na njeni motni, lisasti površini – in spoznala samo to, da drugost sama že blede, da počasi izginja (Johnson-Debeljak 1999: 201).

Erica Johnson Debeljak je Američanka, ki se je leta 1993 preselila v Ljubljano, da bi tu živela s partnerjem Alešem Debeljakom. V svoji knjigi *Tujka v hiši domačinov* opisuje tujost in domačnost novega kraja ter rojstnega kraja. Čeprav lahko iz knjige v splošnem razberemo bolj pozitivno izkušnjo priselitve, pa avtorica ne izpusti izzivov, s katerimi se sooča izseljeni partner: od nepoznavanja jezika, birokratičnih ovir, drugačnega načina življenja (na primer druženje), odtujevanja od nekdanj domačega, razdvojenost identitete itd. (Johnson-Debeljak 1999) Romano (1997) izseljenega partnerja opiše kot tistega, ki se žrtvuje – prihaja v drug svet, z drugimi ljudmi, družino, prijatelji, drugačnim poklicem (če sploh), drugačnim bivališčem, hrano, standardi življenja, vremenom, medicinsko prakso, zakoni ter nenazadnje politiko in pogosto konfliktnimi odnosi, izvirajoč iz etnocentrizma in stereotipiziranja. Izseljeni partner je tisti, ki v novem domu pogosto čuti pomanjkanje podpore, izolacijo in nerazumevanje. Po Romanu, lahko partner pritisk obvladuje na tri načine: 1) zavrne adaptacijo novi kulturi; 2) se asimilira, kar pomeni, da zavrne svojo staro kulturo in identiteto ali 3) pa postane bikulturen¹⁶, ustvari novo identiteto, v kateri prehaja med eno in drugo kulturo tako, da ustreza pričakovanjem in zahtevam konkretne kulture v določeni situaciji. (Romano 1997: 155–160) Seshardi in Knudson-Martin (2013) v svoji študiji interrasičnih, heteroseksualnih parov, poročenih vsaj dve leti (17 različnih parov) ter samoprepoznanih kot oseb, ki so odraščale z različnimi običaji, tradicijami in pričakovanji, odkrivata štiri odnosne strategije za obvladovanje razlik: 1) ustvarjanje "midva"/"naju", 2) uokvirjanje razlik, 3) stabilizacija čutov in 4) postavljanje situacij v kontekst družine in družbe. Ustvarjanje "naju" predstavlja ustvarjanje skupne realnosti para, ki presega razlike s pomočjo ustvarjanja prijateljstva med partnerjema, skupnimi vrednotami, prepričanji, podobnostmi, skupnimi cilji ter sodelovanjem in predanostjo. Razlike par uokvirja na več načinov. Prvi je ta, da kulturne in rasne razlike niso postavljene v ospredje, par se z njimi ne ukvarja, vsaj ne tako občutno, kot vsi drugi. Drugi način je ta, da razlike izpostavlja kot privlačnost med partnerjema (pogosto fizična privlačnost). Partnerja lahko razlike uokvirita tudi tako, da razumeta in spoštujeta kulturna pravila, da se jim prilagodita ter da slavita in cenita partnerjevo kulturo ter možnost učenja o drugi kulturi. Razlike par obvladuje tudi s stabiliziranjem čustev, kar pomeni, da komunicira o tem, kako se počuti – o strahovih,

¹⁶ Za več o raziskovanju bikulturenosti in grajenju odnosne identitete glej Minhtu D. Nguyen in Benet-Martinez 2007 in Bustamante [et al] 2011.

nelagodju, hkrati pa prav tako naredi vsaj minimalne prilagoditve k novi kulturi, na primer v spremembi stila konflikta. Za stabilizacijo čustev je značilno tudi, da si par najde podporo (v prijateljih ali družini). Zadnjo izmed strategij, ki jih opisujeta Seshardi in Knudson-Martin, je postavljanje situacij v kontekst družine in družbe. Ta strategija je močno povezana z etnocentričnostjo in obvladovanjem le te. Omogoča namreč, da par obvladuje številne družbene situacije, ki so posledica diskriminacije in negativnih sodb drugih. S to strategijo par ustvari zaščito pred pritiskom drugih ter komunikacijo, ki omogoča odnose z družinskimi člani, skupnostjo, zakonom države itd. Strategija od para zahteva, da se nauči konstruktivno soočiti, govoriti, ko pride do diskriminatornih situacij ali pogovorov; da primerno uporablja humor oziroma na situacijo pogleda s pomočjo humorja; da umirjeno reagira na diskriminatorne izjave, dejanja; da kot par postavi meje za druge (v spoštovanju drugačnosti) ter da pusti družinskim članom, prijateljem čas in prostor za sprejemanje partnerja. (Seshardi in Knudson-Martin 2013: 49–52) Omenjene strategije so zelo pomembne za simbiozo partnerjev, saj je, kot pravi Romano (1997), pomanjkanje zmožnosti, da se postavimo v čevlje drugega, morda ena izmed največjih pasti bikulturne zveze, zakona. Partnerja morata tako izstopiti iz etnocentrizma, kar je sicer bolj značilno za tistega, ki se preseli oziroma bolj za žensko kot moškega. Bolj kot znotraj lastne zveze, je etnocentrizem sovražnik, ki prihaja od zunaj in prinaša številne stresne situacije. Odnosne strategije so tako zelo priročno orodje za spopadanje z izzivi, ki jih prinaša ksenofobno okolje in posamezniki v njem. (Romano 1997: 151–154)

1.13 Tipi interkulturenega zakona/zveze

1.13.1 Asimilacijski tip

Prvi tip Romano poimenuje asimilacijski, podreditveni tip. V tem tipu zakona ali zveze se en izmed partnerjev asimilira v kulturo drugega, kar posledično prinese tudi "pozabo" lastne, izvirne kulture. Ta model sicer Romano pripisuje preteklim časom, saj je že v času njegovega pisanja prihajalo do večanja egalitarnosti in raznolikosti med državljani v družbi. Pari se ponavadi za ta tip odločajo (pogosto seveda tudi nenameroma) zaradi zmanjševanja možnih kulturnih konfliktov, vzgoje otrok in splošne nezmožnosti uveljavljanja alternative v določeni kulturi. Romano poudari, da so največkrat ženske tiste, ki se podredijo.

Ta tip interkulture zveze ali zakona pogosto pripelje tudi do krize identitete, saj je popoln odmik od lastne, izvirne kulture nemogoč. Nemalokrat se kasneje v odnosu pojavijo očitki za vse žrtve, ki jih je partner naredil. (Romano 1997: 171,172)

1.13.2 Izbrisanje/Pozaba

Ta tip zveze je pogosto zavestno izbran kot posledica prevelikih, preveč ekstremnih razlik med partnerjema, še posebno takrat, kadar partnerja prihajata iz med seboj sovražnih ozemelj, iz različne vere ali rase. Predstavlja popoln izbris lastne kulture obeh partnerjev, kar pomeni, da ne negujeta več starih tradicij, pogosto se odrečeta svojemu jeziku, navadam, življenjskemu stilu ter mnogim vrednotam in prepričanjem. Na račun izgube ustvarita svojevrstno, novo kulturno identiteto.

A izguba korenin pogosto prinaša izgubo podpore s strani družine, hkrati pa se lahko pojavi tudi občutek izgube pripadnosti. (Romano 1997: 173,174)

1.13.3 Kompromis

Tip, ki temelji na podlagi kompromisa, kaže na veliko fleksibilnost in odprtost partnerjev, a Romano hkrati poudarja (1997), da ta tip zveze ali zakona predstavlja nenehno pogajanje ter odrekanje v določeni meri. Ne gre toliko za dogovor med partnerjema, kot za opcijo dam-daš. Oba partnerja se torej v skupno dobro vedno nečemu odrekata (enkrat en, drugič drug), kar pozitivno vpliva na njuno razmerje, vendar pa lahko morda to, čemur sta se odrekla, pomeni velik delež njune identitete oziroma tistega, kar je zanju pomembno.

Poleg žrtvovanja, ki je sicer v skupno dobro in kar se da obojestransko, lahko ta tip zveze pripelje do izziva, ko otrok ne čuti močne pripadnosti ničemur, saj sta starša sklepala kompromise ravno na tistih področjih, ki bi otroku pomagali pognati kulturne, identitetne korenine. (Romano 1997: 174,175)

1.13.4 Konsenz

Konsenz za Romana (1997) predstavlja najbolj idealen model. Ta tip odnosa gradi na nenehnem dogovarjanju in presojanju. Partnerja nikoli ne žrtvujeta nečesa, kar bi jima bilo esencialno, temveč poiščeta tretjo možnost, ki bo enako zadovoljiva za oba. Partnerja sta

sigurna vase, zaradi česar tudi dopuščata drugačnost partnerja, zavedata se svojih in partnerjevih potreb, pričakovanj in načel. (Romano 1997: 175–177)

2. PROBLEM

V preteklosti so bile interzakonske zveze, eksogamne zveze ali zakoni večinoma videni kot nekaj negativnega. Šele v 70. letih 20. stoletja začne stroka posvečati večje zanimanje za t.i. mešane zakone/zveze, k čemur je prispevala predvsem povečana pluralizacija partnerskih in družinskih oblik. (Sedmak, 2006) Za povečanje števila slednjih je zagotovo zadolžen tudi proces globalizacije, ki je z (vsaj začetnim in kasneje navideznim) rušenjem nacionalnih mej omogočil hitrejši in večji pretok informacij ter nenazadnje ljudi.

Kljub temu da je stroka svoje oko na tematiko etnično mešanih zvez vrgla že skoraj pol stoletja nazaj, znotraj nje ni opaziti resnega zanimanja za raziskovanje omenjenega področja, o čemer priča pomanjkanje strokovne, znanstvene literature ter raziskav (predvsem v Sloveniji). Nadalje raziskave pogosto svoje zanimanje usmerjajo zgolj na uspešnost¹⁷ teh zvez ali zakonov, manj pa je takih, ki bi kvalitativno raziskale izzive, konflikte znotraj mešanih zvez, zakonov. Na območju Slovenije, ki spada med kulturno, rasno in versko homogena območja, se tudi sicer zanimanje posveča v večji meri tistim intimnim zvezam, v katerih je kulturna različnost manjša (npr. razmerje med Italijanom in Slovenko, razmerje med prebivalci bivše Jugoslavije - npr. Slovenec in Srbijanka), ta manjša različnost pa prinaša tudi manj potencialno drugačnih norm, vrednot, prepričanj, navad itd., ki sicer, kot pravi Cools (2006: 263), prinašajo več možnosti za zaplete znotraj zveze. Ne nazadnje so podatki o mešanih zvezah pri nas zastareli in nepopolni. Slednji podatki bi lahko služili kot gradivo pri samopomoči partnerjev znotraj bikulturne zveze in jih opolnomočili za ravnanje ob pojavu izzivov.

Cilj te magistrske naloge je torej raziskati:

- kateri izzivi se pojavljajo znotraj bikulturne zveze, zakona
- kateri so dejavniki, ki pripomorejo k zmanjšanju števila in intenzivnosti izzivov znotraj zveze
- v čem posamezniki vidijo prednosti bikulturnosti
- kateri tipi zveze se pojavljajo v okviru bikulturnih parov in kaj to sugerira

¹⁷ Za kriterij neuspešnosti navadno postavljajo pogostost izzivov oziroma konfliktov ter ne nazadnje trajanje zveze oziroma razhod, ločitev.

- ali lahko predpostavimo korelacijo med demografskimi podatki intervjuvancev ter izzivi, s katerimi se srečujejo

Raziskovalna vprašanja, ki si jih postavljam, so:

RV1: Ali manjša kulturna razlika med partnerjema pozitivno vpliva na pojavljanje, intenzivnost in načine soočanja z izzivi?

RV2: Kateri izzivi se pojavljajo znotraj bikulturne zveze, zakona?

RV3: Kateri dejavniki pozitivno vplivajo na pojav in soočanje z izzivi?

RV4: Kateri tipi zveze se pojavljajo znotraj intervjuvanih bikulturnih parov?

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

V svoji magistrski nalogi sem raziskovala s pomočjo kvalitativne metode — intervjuja. Kot že omenjeno, je tej izbiri botroval podatek, da je bilo v Sloveniji na tematiko medkulturnih zvez in izzivov znotraj njih narejeno izjemno malo raziskav, še posebej s tistimi pari, ki so kulturno zelo raznoliki. Kvalitativni pristop prinaša uvid v odgovore na vprašanja tipa zakaj in ne koliko, torej postreže z možnimi povezavami, razlagami pojavov, kar je ključno za moj namen, razjasniti od kod izzivi, kaj pripomore k boljšemu reševanju le teh. Kvalitativni pristop omogoča pridobitev informacij z osebne stališča — tisto, kar se je že nekaterim parom izkazalo za uspešno oziroma neuspešno, njihove načine soočanja z izzivi in je zato dragocen vir raziskovanja.

Ključne teme raziskovanja, na katere sem se osredotočila, so:

- vrste izzivov
- načini prilagajanja partnerjev
- področja kompromisov
- doprinos k uspešnosti zveze
- podpora
- žrtvovanje

3.2 Metoda zbiranja podatkov

Kot že omenjeno, sem za raziskovanje uporabila metodo intervjuja. Pred začetkom zbiranja podatkov sem želela uporabiti narativni intervju, za katerega Mojca Pajnik in Veronika Bajt (2009) pravita, da v ospredje postavlja intervjuvance in intervjuvanke kot strokovnjake na njihovem področju. V primerjavi s standardiziranim intervjujem, ta intervju omogoča prosto pripoved intervjuvancev in omogoča boljši vpogled v njihovo izkušnjo. (Pajnik in Bajt 2009) Skozi samo raziskovanje, pridobivanje podatkov, se je ta metoda izkazala kot preveč zahtevna oziroma neustrezna, saj se je pogosto zgodilo, da intervjuvanci niso imeli vodila o čem govoriti, zaradi česar sem narativni intervju kasneje vedno preoblikovala v pol-strukturiran intervju, ki je intervjuvancem pomagal najti rdečo nit pripovedi, meni, kot raziskovalki pa bolj konkretne odgovore na vprašanja, ki sem si jih zastavila. Zaradi občutljivosti teme določena vprašanja niso bila primerna za vse intervjuvance in intervjuvanke, zato sem jih postavila zgolj tistim respondentom in respondentkam, za katere sem ocenila, da je tema zanje neobčutljiva.

3.3 Populacija in vzorec

Ciljno populacijo predstavljajo osebe, ki so del etnično mešane zveze, s poudarkom na večji kulturni razliki (ne na primer zveza Srbijanke in Slovenca ali Italijana ter Slovenke – kot je to preučevala Mateja Sedmak). Vzorec, ki sem ga izbrala, je neslučajnostni in priložnostni, saj sem najprej intervjuvala znance, nato pa sem na omrežju Facebook objavila, da iščem bikulturne pare, ki bi bili pripravljeni sodelovati v intervjujih. Opravila sem devet intervjujev, nekatere zgolj z enim partnerjem, druge z obema.

3.4 Zbiranje podatkov

Časovni okvir zbiranja podatkov je potekal od druge polovice decembra do začetka marca. Vsi, z izjemo dveh, so bili opravljeni v Ljubljani ali okolici, osebno, v domu respondentov in respondentk ali pri meni doma. Zgolj en intervju sem opravila zunaj domov, v lokalu. Po dogovoru z mentorjem sem en intervju s parom, ki živi v tujini opravila tako, da sem par spodbudila k pripovedovanju s pomočjo že postavljenih vprašanj, na katere sta odgovarjala preko avdio posnetka. Tako njima kot tudi ostalim respondentkam in respondentom sem poslala dodatna vprašanja, kasneje v času kodiranja, a zgolj tistim, za katere sem ocenila, da vprašanja ne bodo preobčutljiva. Intervjuvanci in intervjuvanke, ki sem jih intervjuvala so bili: Palestinec-(Slovenka), Ukrajinka-Slovenec, Američan-

Slovenka, Indijec-Slovenka, (Indonezijec)-Slovenka, (Turek)-Slovenka, Španec-Slovenka, Tunizijec in Slovenka ter Rusinja in (Slovenec)¹⁸. Zadnja respondentka ja pripovedovala o svojem razmerju z bivšim možem Slovencem in zdajšnjim partnerjem Turkom. Ker sta oba primera primera etnično-mešane zveze, hkrati pa tudi zelo povedna, sem se odločila, da ju kasneje analiziram posebej, kljub temu da ena oseba ostaja ista. Intervjuje sem posnela na diktafon in jih kasneje transkribirala. Najkrajši intervju je trajal 25 minut, najdaljši pa 100 minut.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Intervjuje sem najprej transkribirala, nato pa ob prebiranju ob tekst pisala pojme, ki so me asocirali na zapisano v intervjujih. Sorodne pojme sem tam, kjer je imelo smisel, združila v iste kategorije in jim ob koncu določila barve, da so bili v intervjuju jasno razvidni. Pojme, ki so se pojavili zgolj enkrat, sem kasneje izločila. Odprtemu kodiranju je sledilo odnosno kodiranje in sicer s pomočjo Excelov tabele, v katere sem vpisovala kode in pojavljanje le teh pri posameznih intervjuvancih. Tabela omogoča, da tudi bralec in bralka hitreje zaznata tisto, kar je bilo pri intervjujih očitno, nadalje pa omogoča lažji pregled nad kategorijami in torej njihovo povezovanje v začasni teoretični okvir. Na podlagi odnosnega kodiranja sem napisala zaključno analizo in njene rezultate. (Mesec 1988: 101-120)

3.6 Omejitve raziskave

Ena izmed omejitev raziskave je zagotovo majhno število respondentk in respondentov, a je, glede na to, da sem se odločila opraviti kvalitativno raziskavo, to pričakovano in ne nazadnje za namene raziskave manj pomembno. Zanimajo nas odnosi med ljudmi, načini oblikovanja teh odnosov, vzroki zanje, zato število intervjuvanih oseb tu ne igra glavne vloge. Kljub vsemu pa je potrebno priznati, da bi večje število oseb prineslo več podatkov in verjetno tudi večjo raznolikost. Drugo omejitev raziskave bi lahko predstavljalo dejstvo, da sem nekatere izmed intervjujev opravila zgolj z enim izmed partnerjev, kar bi lahko pomenilo manjši obseg podatkov, po drugi strani pa odsotnost drugega partnerja prinaša manjšo cenzuro s strani intervjuvanke, intervjuvanca. Eno izmed omejitev raziskave je morda prinesla tudi sama vrsta intervjuja – začetni narativni intervju, ki je nekatere izmed intervjuvanih zmedel na način, da niso imeli rdeče niti pripovedovanja in so pogosto zašli

¹⁸ Nekateri intervjuji so bili opravljeni zgolj z enim izmed partnerjev – osebe v oklepajih nisem intervjuvala, ker so bile v času intervjuja v tujini.

tudi v pripovedovanje o splošnih razlikah med nacijami. Te pripovedi so same po sebi prav tako povedne, vendar pa nemalokrat nimajo močne korelacije s samim intimnim razmerjem. To sem poskušala popraviti tako, da sem postavljala podvprašanja, s čimer sem narativni intervju preoblikovala v pol-strukturiranega.

4. PREDSTAVITEV RAZISKAVE IN REZULTATOV

Na tem mestu predstavljam najpogostejše izzive znotraj intimnih zvez intervjuvanih partnerjev in partnerk, povezavo med demografskimi podatki in izzivi ter dejavniki, ki pripomorejo k zmanjšanju števila področij izzivov, njihovi intenzivnosti in pogostosti pojavljanja. Prav tako opišem tudi pluse bikulturne intimne zveze ali zakona, povezavo med kulturno različnostjo in izzivi ter tip zveze, ki se najpogosteje pojavlja med intervjuvanimi partnerji. Poglavje zaključim s sklepom in predlogi.

4.1 Najpogostejši izzivi

4.1.1 Komunikacija

Komunikacija predstavlja jedro odnosa. Ubese ali prikaže želje, stres, (ne)zadovoljstvo, razumevanje sveta in ljudi, situacij v njem. Skozi intervjuje sem svojo pozornost usmerila na verbalno in neverbalno komunikacijo. Slednja se je kot relevantna pokazala zgolj pri dveh intervjuvancih – Indonezijcu in Slovenki ter Tunizijcu in Slovenki. Gre torej za para z večjo kulturno različnostjo, saj njuna kultura predpostavlja drugo vero, norme znotraj slednje (na primer oblačenje), prehranjevanje ter ne nazadnje drugačno komunikacijo, povezano z mimiko obraza, distance med osebama, očesnim stikom, uporabo rok, intonacija govora itd. Zato tudi ne preseneča, da prihaja do razlik na tem področju in zatorej tudi večjih potencialnih problemov. Pri obeh parih se je kot izzivalna pokazala govorica telesa. Kot pravi Slovenka, poročena z Indonezijcem: *"Imela sva mogoče to, kar si pač omenila, a ne, sama, sama to, sama govorica telesa...oni so zelo, ne izrazijo toliko čustev, kot jih mi, a ne. In jaz sem imela s tem težavo, zaradi tega, ker jaz sem zelo tak, prvo sem ženska, drugič sem pa zelo tak izrazen človek. In sem imela kar nekako težavo s tem, ker ni znal pokazati svojih čustev, v smislu, ne vem, nisem nikoli niti vedela, ali je vesel ali ni vesel, ali je žalosten, a ne...dober znal je jezo pokazati, tako, da to je bilo...ampak ja, drugače pa čustev ni dobro kazal in sva se zelo veliko pogovarjala na to temo."* In nadalje partnerka Tunizijca: *"Even sometimes he has a problem with me using my hands, don't quite know why, but I guess it has to do with something about cultural*

standards."¹⁹ Obe intervjuvanki torej izpostavita problem, ki se veže na razumevanje partnerjevega dojetja, sprejemanja neverbalne govornice. Ta predstavlja toliko večji izziv kot verbalna komunikacija, saj za slednjo ne obstajajo slovarji, pogosto je tudi težko ločiti, ali gre res za kulturno normo ali osebno karakteristiko partnerja, kar je razvidno iz replike tunizijskega partnerja: *"No, I don't think so. For me when we discuss you should talk with your mouth not with your hands. I don't believe this is cultural thing."*²⁰ Govorica telesa, mimika obraza sta tako v primeru večje kulturne razlike potrebni večje pozornosti partnerjev in po potrebi pogovora o sami neverbalni komunikaciji, kot to na primer omenja partnerka Indonezijca. Pogovor namreč pomaga ubesediti, kakšen je stil komunikacije enega in drugega partnerja, s pomočjo česar lahko par razvije skupno komunikacijo, prilagoditve.

Kot pravi Weidman Schneider (1989:54), je potrebno za ustvarjanje intimnosti in premagovanje razlik med partnerjema ogromno deljenih informacij. Neobvladovanje skupnega jezika lahko to izmenjavanje informacije zelo osiromaši in oteži, kar se je pokazalo relevantno pri sedmih parih, vendar ne zgolj v okviru komunikacije med partnerjema, temveč v večji meri komunikacije s partnerjevo družino in prijatelji. Morda ta podatek ne preseneča v veliki meri, saj sedem parov v večini komunicira v angleščini, ki je eden izmed svetovnih jezikov, predvsem že osvojen s strani mladih. Družine s starši, starimi starši ne nazadnje predstavljajo starejše generacije, ki se morda angleščine niso učile ali pa so se z njo spoznale zgolj bežno. Tu je potrebno poudariti, da neverbalna komunikacija predstavlja tudi plus, saj omogoči sporazumevanje brez jezika. Kadar jezik družine, prijateljev in partnerjev ne sovpada, je tu zagotovo partner tisti, ki lahko situacijo olajša: *"It was more easy really, because just like family speak-okay mother- but mother also try all the time speak or he just like explain me in English..."*²¹ ²²(Ukrajinka in Slovenec) Prevajanje lahko torej vzpostavi stik z družino ali prijatelji partnerja in omogoči, da se priseljeni partner počuti bolj domače, ne preveč nelagodno, saj je uporaba zgolj neverbalne govornice pogosto stresna ali pa zahteva več energije: *"maybe the only problem is that they don't speak all English, so I need to just communicate not verbally, which is a*

¹⁹ Včasih predstavlja problem tudi to, da uporabljam roke, ne vem točno zakaj, ampak verjetno je povezano s kulturnimi normami.

²⁰ Ne, mislim, da ni tako. Kar, se mene tiče, se diskutira z usti, ne z rokami. Ne bi rekel, da je to stvar kulture.

²¹ Res je bilo veliko lažje, ker družina, okej-z izjemo mami, ampak tudi ona se ves čas trudi govoriti angleško ali pa mi on razloži v angleščini...

²² Nezmožnost ločevanja osebnega od kulturnega je prav tako eden izmed izzivov, s katerimi se srečujejo bikulturni pari, zakonci.

hard thing when you are a bit shy. Maybe a good thing is that his sister is an English teacher, so I can talk with her."²³ (Tunizijec in Slovenka) Pomanjkanje skupnega jezika prav tako onemogoča socialne stike in zmanjša željo po druženju: *"...sometimes his friends, Spanish friends, ask me like when am I gonna finally learn Spanish, so that I can speak to them in Spanish, even though I think I'm on a really good level. At the same time my family also is asking the same question to him, when are you gonna learn Slovene so that he could finally speak to my grandmother for some time."*²⁴ (Španec in Slovenka) Prav tako razlaga Rusinja: *"Ja, ampak včasih je bilo tako, da-kako se reče to-da njemu tudi bilo težko, da če povabi samo Slovence, ja? Seveda, da začnejo govoriti samo slovensko. Pol pa ti sediš in recimo, razumeš eno besedo od petih. Pa še posebej na začetku. In to-mora biti pozoren partner, da tebi skos uvajat v pogovor, druženje spet in spet."* (Rusinja in Slovenec) Ali kot razlaga partnerka Indijca: *"Then when we are together, except two friends, you know their English is not the best so they are shy, you know, so that becomes a little weird. Because I cannot hang out with them, because like-when I am with his friends, they will automatically switch to English."*²⁵ Predvsem zaradi takšnih situacij in splošnih socialnih stikov, samozadostnosti v tuji državi, se partnerji pogosto skušajo naučiti tudi jezika partnerja, seveda toliko bolj, ko stanujejo v njegovi, njeni državi. Pri tem jim na pomoč pogosto skoči tudi družina partnerja, hkrati pa partner tudi pogosto spodbuja k učenju jezika: *"Pa tudi, da recimo celo družino ali pa s komerkoli, s tvojo, s komerkoli bo pač več v stiku, da prosiš pač, da čim več govorijo z njim v slovenščini. Je pa težko, a ne, ker ljudje avtomatično angleščino preklopijo, sploh če dobro govorijo angleško, a ne..."* (Slovenka in Indonezijec) *"Tudi malo preveč hiteli s pospeševanjem mojega učenja slovenščine. Ampak moram priznati, da to je bilo samo z dobrim namenom."* (Rusinja in Slovenec). *"About the language - if I already spoke about it – we try to teach each other some words, but that's about it. [...] Maybe I am trying to push him with Slovenian more than the other way*

²³ Mogoče je edini problem ta, da ne govorijo vsi angleško, tako da moram komunicirati zgolj neverbalno, kar je kar težko, če si sramežljiva. Mogoče je dobro vsaj to, da je njegova sestra učiteljica angleščine, tako da lahko govorim z njo.

²⁴ Včasih me njegovi španski prijatelji sprašujejo, kdaj se bom končno naučila špansko, da bom lahko končno z njimi govorila v španščini, čeprav se meni zdi, da sem na res dobrem nivoju. Hkrati pa moja družina isto sprašuje zanj, kdaj se bo končno naučil slovensko, da bo končno lahko govoril z mojo babico.

²⁵ Potem, ko sva skupaj, sta izjema dva prijatelja, njuna angleščina ni najboljša, zato sta sramežljiva, a več, tako, da je to postalo nekoliko čudno, ker se ne morem družiti z njima. Ko sem z njegovimi prijatelji, bodo (oni) avtomatično preklopili na angleščino.

around, because I know that at some point, if we get lucky, he will need to learn speaking Slovenian, for the job opportunities at least."²⁶ (Tunizijec in Slovenka)

Ne nazadnje komunikacija zahteva veliko potrpljenja, energije, predvsem navadno s strani partnerja, ki bolje obvlada deljeni jezik, saj je ta partner tisti, ki prevaja, skuša iskati druge besede, načine razreševanja besednih konfliktov: *"Regarding energy I must say communication takes it so, so much. X is not the best English speaker. I am not either but still so many times we fight about nothing – in a sense that we didn't even understand what the other meant to say."*²⁷ (Tunizijec in Slovenka)

4.1.2 Podpora in nasprotovanje

Ko govorimo o podpori, se pravzaprav sprašujemo o dejavnikih, ki vplivajo na naša dejanja in odločitve, prijatelji in predvsem družina lahko, kot pravi Romano (1977), predstavljajo dvorezen meč – pomagajo blažiti konflikte, jih razumeti, pomagati pri nekaterih izzivih, lahko pa prav nasprotno situacijo poslabšajo z neodobravanjem, preizpraševanjem partnerjevega načina življenja itd. (Romano 1977: 102) Skozi intervjuje lahko opazimo, da so pari v splošnem deležni močne podpore. Kot najmočnejšo bi lahko ocenila podporo partnerja, saj slednji predstavlja prvi steber v vrsti podpore. Vsi pari, z izjemo dveh, so podporo opisali kot močno. Par, ki je partnerjevo podporo opisal kot šibko (Rusinja-Slovenec) ter drugi z zmerno (Palestinec-Slovenka), seveda to pojasnujeta na svoj način. Palestinec namreč pravi, da se je z asimilacijo v novi državi, nostalgijo po domačem kraju spoprijemal sam ter da po lastni izbiri s tem ni "obremenjeval" partnerke. Rusinja, na drugi strani, razlog za konec svojega zakona pripisuje premajhni podpori partnerja: *"M, Slovenec, je velikokrat rekel, da »ne mara Ruse na splošno, ker ne izgledajo družabne, ali ne nasmejijo lepo«- to nikakor ne pomaga ustvariti dobre odnose. [...] Jaz bi rekla tako: da nasprotovanje, morda nenamerno, je bilo takrat, ko sem si želela nekaj stvari narediti »po rusko«. Na primer topli obrok za večerjo (kar je obvezno v Rusije), ali sprejem gostov. In M takrat je lahko rekel, da »mi v Sloveniji tako nikoli ne naredimo in ti moreš temu se prilagoditi«. Morda njemu je bilo težko sprejeti drugi način življenja v*

²⁶ Kar se tiče jezika – če ga že ravno omenjam – skušava se obojestransko naučiti nekaj besed, to je pa tudi to. [...] Mogoče ga jaz bolj silim k slovenščini kot obratno, ker vem, da se bo, če bova imela srečo, moral naučiti slovensko – zaradi delovnih priložnosti.

²⁷ Kar se tiče energije, moram reči, da jo komunikacija vzame zelo, zelo veliko. X ni najboljši angleški govorec. Tudi jaz nisem ampak se kljub temu velikokrat prepirava zaradi ničesar – v smislu tega, da nisva niti razumela kaj je drugi hotel reči.

domači okolici. [...] ...ampak to niso res odnosi, samo, da važno je, če te podpira partner ali ne podpira, če pomaga ali ne pomaga." Primer zakonca Rusinje in Slovenca predstavlja tudi edini primer, v katerem partner popolnoma zavrača kulturo partnerja. V splošnem lahko prepoznamo, da partnerji sprejemajo kulturo partnerja, nekateri do mere, kjer se jim zdi v številnih aspektih boljša od lastne, drugi zgolj do mere, kjer lahko naštejejo pluse in minuse druge kulture: *"So, about this, I think India would be easier then over here to get support. [...] ...and even honestly if you ask me to make a meal I'm gonna be thinking what to cook Indian. I have no idea, I don't even touch Slovenian cooking, because it's just like to complicated, you know. I find it way more complicated. Indian food it's like much quicker you can make much healthier meal then in Slovene cooking."*²⁸ (Slovenka in Indijec)

Partner v največji meri predstavlja emocionalno podporo, opazimo pa lahko tudi komunikacijsko (5x) – pomoč pri učenju jezika, ter finančno (3x). Slednja se pojavi v obliki pomoči pri iskanju zaposlitve ali preživljanja v času, ko partner ni (bil) zaposlen. Preživljanje partnerja je sicer vrsta podpore, ki pogosto prinaša probleme, kot je na primer odrekanje tistega partnerja, ki služi denar, ali pa prepričanje zaradi pomanjkanja in razporeditve denarja: *"V najini zvezi, kakšne stvari so se pojavile, ja prvič, mislim, po moje največji problem, ki sva ga imela v bistvu tukaj, finančne težave. Jaz sem takrat še študirala, sem še tole fizioterapijo hotela dokončati. Imela sem sicer nekaj denarja, ki sem ga jaz po babici podedovala, živela sva pri mojih starših, imela sva srečo, da je bil v bistvu en štuk prazen, tako da sva si ga uredila, tako da si nismo delili gospodinjstva. [...] Imela sva težave, kar se tiče teh financ, v temu smislu, da sva se pač kregala okrog tega, ker če pač ni denarja in ga moraš zelo znati pravilno razporediti..."* (Indonezijec in Slovenka) *"So many times we need to compromise on money things, especially because he currently doesn't have a job. So I need to pay for everything, which means I need to restrain for doing or buying some things at home. Since I am living with my parents, this is not so hard, but..."*²⁹ (Tunizijec in Slovenka) Kot je razvidno iz pripovedi obeh intervjuvank, finančne podpore ne prinaša zgolj partner, temveč tudi družina. In sicer v obliki denarne pomoči ali stanovanjske oskrbe. Poleg te vrste pomoči lahko starši partnerjev tudi poskrbijo za otroke (vnuke), kar

²⁸ Torej, kar se tega tiče, mislim, da bi bila Indija glede podpore boljša, kot Slovenija. [...]...pa tudi, čisto iskreno, če bi mi rekli, naj pripravim obrok, bom razmišljala, kaj indijskega lahko skuham. Pojma nimam, sploh se ne dotikam slovenske kuhinje, ker je pač preveč zakomplicirana, a veš. Jaz mislim, da je veliko bolj kompleksna. Indijska kuhinja je pač bolj hitra, bolj zdrava kot slovenska.

²⁹ Tolikokrat morava delati kompromise na finančnem področju, še posebej, ker trenutno nima zaposlitve. Tako da moram jaz vse plačati, kar pomeni, da se moram zadrževati pred nakupovanjem določenih stvari oziroma početjem določenih stvari, tukaj, doma. Glede na to, da živim doma, to ni problem, ampak...

je sicer, kot opisuje Palestinec, velik problem pri izseljenih parih z otroki: "...po moje se vsi mešani zakoni soočajo s to težavo, k hočejo iti ven. Kaj zdaj, k imamo samo eno babico. Pa tudi to-ampak je: na enega človeka si odvisen, ali bo šel otrok ali ne bo šel, a veš, a veš? Zdaj bom imela otroka, kam bi hodila med počitnicami, kje bom imela otroka, ali bom vzela dopust, sej ima babico, eno babico. A veš? K imaš ti dve, ne? Enkrat, enkrat tam, pa imam rešen. Ti imaš eno. Odvisen si od tega." Družina lahko pomaga tudi pri komunikaciji (primer Rusinje), sicer pa v večji meri pomaga z emocionalno podporo.

Prav tako kot s pomanjkanjem podpore družine izseljenega partnerja, se bikulturni pari srečujejo s pomanjkanjem podpore prijateljev, ko pride do situacije, v kateri večina prijateljev ostane v tujini: "*Ne, podpore nimam, podpore nisem imel. To je pa težava, s katero se sooča veliko takih kot jaz. Da, v bistvu se tukaj količkrat počutiš, da si sam. Sploh na začetku, ali pa... Potem, ko ti imaš svojo neko socialno mrežo, spoznance to... Zdaj ne morem zmer sam, zdaj poznam toliko ljudi, drugače. Je pa dejstvo, da si sam. In to je težava.*" (Palestinec in Slovenka) Nezmožnost vzpostavljanja novih socialnih stikov je, kot pravi partnerka Indijca, povezana tudi s tem, da se nekateri ljudje enostavno ne znajo poistovetiti z življenjem bikulturnega para in njegove družine, da so preveč zaprti do oblik zvez, kot je na primer mešani zakon: "*...so that's why the only hope to have here any social life is expatriates. Because they are either Slovene either both couple, both foreigners and they are definitely more open than Slovene.*"³⁰ V tem primeru par tendira k temu, da išče oziroma se socializira s pari, ki so prav tako mešani, saj so slednji, tudi na podlagi njihove lastne izkušnje, bolj odprti za razumevanje bikulturnosti, z njimi lahko, kot pravi Romano (1997), delijo svoje skrbi, izzive, probleme in pozitivne strani bikulturne zveze. Kljub splošni dobri podpori prijateljev, ki se je izkazala v opravljenih intervjujih, so ravno prijatelji tisti, ki največkrat kažejo nasprotovanje zvezi oziroma določenim aspektom le te. Največkrat gre za etnocentrične, stereotipne predstave, kot na primer pri Indonezijcu in Slovenki, Indijcu in Slovenki, Turku in Slovenki ter Rusinji in Slovencu. To so sicer tudi pari, katerih kulture so bolj različne, zato ne preseneča, da prijatelji intervenirajo s preizpraševanjem na podlagi stereotipnih predstav. Prav tako je potrebno omeniti, da je splošna podpora prijateljev običajno močna, vendar se vedno najde tudi kakšen prijatelj, ki paru oteži podporo: "*I had, I had, my God, one friend at that time that she could be my worst night mare and seriously-she is the most negative person, pessimist. And you know*

³⁰ Tako da je edino upanje, da bi tukaj imela socialno življenje to, da se druživa z "izseljenci", zato ker so ali Slovenci (eden od njiju) ali pa oba-oba tujca in oni so definitivno bolj odprti kot Slovenci).

first she asked what if he locks you in the house, you know doesn't allow you to go out. I said he is Hindu. They don't do that."³¹ (Slovenka in Indijec) *"...ja, jaz sem imela eno prijateljico, ki je imela zelo velik odpor do, do tega no, da...se mi zdi, da mi je zelo namigovala, da to ni ok, pa tako naprej. Tudi kar se tiče, pač mislim, pač te, pač druge države, ne vem, njej je bilo čisto vse to tuje, a ne. Zdaj nisva več kolegici, ker je bilo zelo težko pač to vzdrževati, nisva se pač normalno pogovarjali, vsi ostali so pa to podprli in vsi ostali se zastopijo, tako da ga imajo vsi radi no."* (Slovenka in Indonezijec) *"Then some of them come out with questions, some of them about how much money I spent, about Islam culture, which became a bother because some of the stuff were islamophobic or something like that. But the close friends never had a problem with it, they were really supportive all along, they still are."*³² (Tunizijec in Slovenka) Razvidno iz pripovedi intervjuvank so osebe v bikulturni zvezi pogosto postavljene pred odločitev, da druženje s prijatelji, ki ne kažejo podpore, prekinejo: *"[...]in smo veliko o tem pogovarjali in na koncu-koncev on je moral priti do odločbe, s katerim prijateljem nadaljuje skupaj, s katerim ni. In to je tudi zelo težka odločitev [...]"* (Rusinja in Slovenec) Partnerki Indonezijca in Indijca sta sicer tudi del zveze, ki traja že več kot deset let, vendar obžalovanja nad prekinitvijo stikov ni bilo opaziti. Razlago za to lahko iščemo v načinu prilagajanja para – prilagoditev na negativne dejavnike v okolici oziroma izločitev le teh.

4.1.3 Dvom, predsodki, skrbi in izkušnja tujca kot del podpore

Družino smo sicer rahlo omenili – v glavnem je slednja močen podpornik partnerjev, se pa v intervjujih pojavljajo začetni dvomi, šok, povezan s tem, da je sin, hči izbrala partnerja iz tujine: *"Na začetku si imel najprej uno, prvi šok, k jim ni nič jasno-zakaj je glih tega zdaj najdla. Saj to je kar logično, vsak slovenski starš-glih tega, no?! Vseh unih Janezov pa Kranjcev pa to, pa glih tega, no? Zakaj ono lih?"* (Palestinec in Slovenka) *"Pa v bistvu niso tako bili sploh, v bistvu so bili bolj šokirani, da nisem povedala, da imam fanta, kot pa to, da je Turek, je pa pač mami bila tako 'ja boš videla, kaj bo, zdaj a bo sploh prišel nazaj` [...]"* (Slovenka in Turek) Primer Slovenke in Turka je tudi sicer osamljeni primer med vsemi intervjuji, ko govorimo o prikrivanju zveze. Intervjuvanka prikrivanje pojasnjuje z začetnimi dvomi o resnosti zveze bolj, kot pa s samimi predsodki družine, ki

³¹ Imela sem, imela sem, o moj Bog, eno prijateljico v tistem času, ki je bila moja nočna mora in resno – ona je najbolj negativna oseba, pesimist. In veš kaj – najprej je vprašala, če me zaklepa v hišo, če mi ne pusti ven. Povedala sem ji, da je hindujec, oni ne delajo tega.

³² Potem pa so nekateri izmed njih začeli spraševati, nekateri o tem, koliko denarja zapravim, o islamski kulturi in to me je res motilo, ker so bile nekatere zadeve islamofobične, pa tako. Ampak bližnji prijatelji res nikoli niso imeli problema s tem, cel čas so me močno podpirali, še vedno me.

jo sicer opisuje kot liberalno. Morda lahko zgolj v primeru turškega partnerja, ki je družini kasneje povedal za partnerko iz Slovenije, govorimo o dvomih, predsodkih družine, ki je tudi sicer bolj konservativna.

Medtem ko dvom ni bil tako prisoten v izkušnjah parov, pa so (bile) skrbi in predsodki pogosta stalnica. To seveda močno vpliva na podporo. Največja skrb znotraj bikulturne zveze so predsodki drugih – kako z njimi ravnati, še posebej, če so to predsodki samega partnerja. Nadalje partnerje skrbi tudi za samo izkušnjo partnerja kot tujca v njihovi deželi, kar je seveda zopet povezano s predsodki ter ne nazadnje s samo politiko in gostoljubjem države.

Sedem izmed intervjuvanih parov svojo izkušnjo kot tujca opisuje kot prijetno, medtem ko je pri paru Palestinca in Slovenke, Indijca in Slovenke ter Tunizijca in Slovenke opaziti vsaj rahlo neprijetno izkušnjo v tuji državi. Pri tem želim naprej omeniti zadnji par. Gre za izkušnjo v Tuniziji, ki jo intervjuvanka (subtilno) opiše kot nekoliko neprijetno predvsem zaradi socialnih stikov v državi, neznanja jezika ter kulturnih norm. Primer sam ne preseneča že zato, ker zveza para ne traja dolgo (dve leti) in je par primoran (zaradi birokratskih preprek) do srečevanja v njegovi deželi (Tuniziji). Glede na to, da se par trudi, da bi tunizijski partner prišel v Slovenijo, lahko predvidevamo, da se intervjuvanka niti ne trudi z asimilacijo v njegovi deželi, kar jo nenehno postavlja v nelagoden položaj. Hkrati pa je par odločitev za bivanje v Sloveniji morda sprejel ravno zaradi nezmožnosti intervjuvanke, da bi se v partnerjevi državi počutila domače³³. Primer je prav tako poveden v smislu zapiranja evropske trdnjave, ki postavlja ekstremno visoke zahteve za obisk oziroma bivanje znotraj EU. Palestinec na nek način predstavlja, kot pravi Romano (1997), izseljenega partnerja, tistega, ki se žrtvuje. Prihaja v nov svet, z novim jezikom, kulinaričnimi preferencami, drugačnimi normami. Na to se je sam prilagodil s tako imenovanim bikulturnim vzorcem (Romano 1997: 155-160). Skozi njegovo pripoved razberemo, da se skuša prilagoditi slovenskim normam, hkrati pa ohranja elemente svoje kulture: "*...mi kuhamo, damo, recimo, eno kombinacij obeh kuhinj – arabsko-slovenska.*" "*Mislim, jaz bolj govorim arabsko, ampak bolj malo štekajo, zato, ker tukaj ni te manjšine,*

³³ Odločitvi je lahko botrovala tudi redna zaposlitev intervjuvanke v Sloveniji (stabilen dohodek, ki bi bil v Tuniziji negotov oziroma še nedorečen), partnerjeva zmožnost pridobitve službe, navezanost na družino, prijatelje itd.

ni šol, tko, da to bolj počasi gre, slabo gre." V delno asimilacijo je intervjuvanec tako rekoč primoran, saj je znotraj države, v katero se je priselil, prisotna diskriminacija v oziru nezmožnosti poučevanja v maternem jeziku, kar sicer bolj vpliva na njegove otroke: *"Jaz mislim, da je najbolj pametno, da oni živijo tako, kakor drugi ljudje živijo. Boljše za njih. Ker, če oni bodo živeli drugače, bodo imeli probleme v življenju, a veš? In zakaj jih moraš imeti? Naj živi kot ostali. Vedno pravim-človek naj živi kot drugi. Zunaj, tak kot si ti in tako živiš. Tako imaš najmanj težav, jih ne potrebuješ. Sej itk razmišljaš kot Slovenec. Sej oni živijo kot Slovenci, sej so oni tle. Brez veze jih siliti v nekaj drugega. Se mi zdi, da jaz bi jim večjo škodo naredil, če probam siliti neko arabsko kulturo."* Palestinec tako nenehno niha med lastno, izvirno kulturo, ter kulturo v državi priselitve. Ker mu slednja ne nudi manjšinskih pravic, je prisiljen sprejeti asimilacijo, kljub temu pa znotraj doma skuša ohraniti svojo kulturo in jo predstaviti tudi otrokom kot potomcem prav tako arabske kulture. Ne nazadnje je tu še primer Indijca in Slovenke, ki imata, kot že zapisano, v Sloveniji težave s socialnimi stiki in podporo, zaradi česar ponovno razmišljata o selitvi v tujino. (Klinar 1976: 220–228)

Poleg skrbi nad izkušnjo partnerja v tuji deželi, je odsotnost družine prav tako ena izmed skrbi, ki jo omenjata dva para. Morda najbolj preseneča skrb nad potencialnim izkoriščanjem partnerja, ko ta prihaja iz revnega okolja in zato ni zmožen veliko prispevati v zvezo (finančno). Predsodki, ki se prav tako pojavljajo, so vera, navade partnerja, komunikacijske sposobnosti ter skrb zaradi vzgoje otrok, usklajevanja spolnih vlog in iskanje rešitev z bivanjem. Pogostost oziroma število področji skrbi je večje pri tistih parih, ki so kulturno bolj distancirani. Enako velja za podporo.

4.1.4 Finance

Medtem ko sem podporo oziroma nasprotovanje in komunikacijo umestila med interakcijske dejavnike, pa sem finance postavila pod oznako materialno. Temu je tako predvsem zaradi preglednosti tabele (priloga A, stran 1), vendar pa to še ne pomeni, da finance ne igrajo interakcijske vloge. Poleg tega, da predstavljajo demografski podatek, predstavljajo tudi potencialne probleme za partnerja, še posebno takrat, kadar so finančni viri omejeni in je potrebno denar previdno prerazporediti. V poglavju o podpori sem nekoliko že omenila, da tako družina, kot tudi partner pogosto pomagata pri situacijah, povezanih s financami. Nihče izmed intervjuvancev ne izpostavlja, da je pomoč družine prinesla kakršnekoli izzive v zvezi, sem pa, kot že omenjeno, izpostavila, da pari omenjajo,

da so nizki finančni prilivi prinesli konflikte, žrtvovanje in sklepanje kompromisov. Parov, ki sem jih umestila v najnižji finančni razred, je bilo pet. Kasneje sta dva od teh petih parov prešla v srednji razred zaradi nove zaposlitve enega ali obeh partnerjev. Pri prvem paru je zaradi financ, kot že zapisano, prišlo do konfliktov (Indonezijec in Slovenka), pri drugem paru pa ne (Španec in Slovenka), kar lahko predvsem prepišemo finančni pomoči družine in dejstvu, da sta finance delila (enako finančno vlagala v skupne izdatke), medtem ko je v primeru Indonezijca in Slovenke izdatke plačevala zgolj ona. Njun primer je sicer tudi tisti, v katerem je bil partner kot tujec deležen diskriminacije na področju zaposlitve: *"[...] on je ful hitro službo dobil, zelo hitro je začel se s to masažo ukvarjat, ampak problem je v tem, ker ni bil pač plačan, a ne, po tri mesece ga niso plačevali in tako naprej in tako, da so bile tukaj te, te finančne zadeve."* Z boljšo zaposlitvijo partnerja sta zakonca spremenila tudi upravljanje z denarjem in sicer tako, da sta iz monitoringa in razpolaganja s financami zgolj enega izmed partnerjev (Slovenke) prešla na pogojno skupni budget, skupni monitoring in razpolaganje: *"Ja, samo midva sva tudi-zelo pomembno je, da se pogovoriš vse prej, preden se poročiš ali pa kakorkoli, tudi kar se denarja tiče. Midva sva se že takrat zmenila, da bova denar imela skupaj, na računu od enega od naju. Tako, da zdej je denar na mojemu računu. To, kar zdaj zasluži, sva zmenjena, koliko porabi zase, koliko dava skupaj na skupni račun in iz tega skupnega računa grejo dopusti, grejo določene stvari."* Intervjuvanka torej izpostavlja, da se ji zdi najboljša rešitev za manjše pojavljanje konfliktov družinski proračun. Enakega mnenja je Rusinja: *"...ja stres na koncu-koncev, pritisk ja in to, to ali pa, če greš, če greš v neko restavracijo-o danes boš ti plačala, pol pa jaz bom plačal. Ali pa jaz bom danes plačal, jaz že dvakrat plačal, zdej pa ti plačaj. Ja to smešno...okej nisva imela nekega skupnega budgeta in bi konec-koncev rekel okej to gre iz skupnega badgeta, to sem imel stroške, pol pa, če jaz ne grem v restavracijo, če ti češ, pejt sam, jaz ne rabim še zate plačat."* Z novim partnerjem Rusinja vzpostavi skupni proračun: *"S starostjo in izkušnje sem prišla do tega, da najboljše, da uporabljam business pristop. To pomaga takrat, ko imaš zakonca, ki tudi to pozna. Torej določaš kanale porabe denarja (hrana, zdravje, komunalne stroški, izobraževanje odraslih in otrok, dopust in osebni denar), in potem skupaj določita cilje in budget posebej za vsak kanal. Temu rečeva demokratični pristop. Nadzorujeva skupaj, včasih pregledava skupaj."* Izmed parov, ki sem jih umestila v srednji razred, se še trije poslužujejo družinskega proračuna, en par pa ima delno skupni proračun. Z izjemo Indijca in Slovenke, ki imata družinski proračun in ga nadzoruje zgolj ona, ostali pari, ki delijo finance, skupno tudi

nadzorujejo in razpolagajo z denarjem. Pari z ločenim družinskim proračunom seveda sami razpolagajo s svojim denarjem ter nadzorujejo njegovo porabo.

Skupaj s financami je potrebno omeniti tudi sam družbeni razred intervjuvancev in intervjuvank, ki je sicer razviden tudi iz same demografske tabele. Z izjemo Tunizijca in Slovenke, se družbeni razredi med partnerji očitno ne razlikujejo, kar seveda pomeni, da imajo pari več možnosti, da se ujemajo v izobrazbi, okusu, manirah itd. (Romano 1997) Moramo pa v obzir vzeti tudi to, da določena izobrazba in finančni položaj v eni državi ne pomeni nujno enak družbeni status v drugi državi, še posebej ko govorimo o državah tretjega sveta.

Finance torej predstavljajo potencialni problem predvsem takrat, ko je dohodek tako nizek, da morata partnerja z njim skrbno ravnati. Takrat lahko konflikt izzove tudi nakazovanje denarja ali pošiljanje različnih dobrin družini, kar v intervjujih omenjata zgolj dva para: *"To je pa že spet ena stvar, k se moraš pogovoriti, sam pač preden se poročiš. Midva sva se pogovarjala glih o temu, k si sama omenila, da to povzroča velike težave. Sva poznala tudi pare, ki so se zaradi tega tudi blazno kregal in midva sva se pol odločila, da glede na to, da ima on dve sestri in enega brata, da so vsi v službah, da bodo pač oni poskrbeli za starša in da se midva ne vpletava v to. Ker, ne zaradi tega, ker bi bila žleht ali pa karkoli, ampak izhaja predvsem iz tega, k sva imela neka omejena sredstva na začetku, tako da sva to čisto iz te enačbe izvzela ven famulijo in tudi kasneje se je bilo samo enkrat in sicer, ko je njegova mama zbolela, sva pomagala delno, da sva krila stroške zdravljenja; drugače pa ni tega, da bi se mesečno kej pošiljalo ali pa kakorkoli."* (Slovenka in Indonezijec) *"I don't know. I guess, if the money is tight. Look if you don't have enough, you can not support anyway and if you have a little, if you have enough then I guess it's not issues for us to could help somebody else."*³⁴ (Slovenka in Indijec) Prvi par govori iz lastnih izkušenj in predlaga, da se je o zadevah, kot je na primer družinski proračun, potrebno vnaprej pogovoriti, da ne pride do kasnejših nesporazumov ali konfliktov. Drugi par, ki je v finančno boljšem položaju, priznava, da si lahko zaradi višjih dohodkov privošči pomagati družini, da pa sicer tako ali tako ne bi imel priložnosti za to. Seveda partnerka Indijca ne omenja tudi nečesa, kar je seveda pomembno, da partnerja delita enake vrednote, prioritete, obema je pomembno, da poskrbita za družino.

³⁴ Ne vem, no. Mogoče, če si na tesnem z denarjem. Glej, če nimaš dovolj, potem tako ali tako ne moreš podpirati, če imaš pa vsaj malo, če imaš dovolj, potem pa, po moje, za naju ni problem, da pomagava še komu.

4.1.5 Čas

V intervjujih se čas kaže kot izziv, ki je pogosto prisoten. O drugačnem pogledu na čas pripoveduje pet parov: Indijec in Slovenka, Španec in Slovenka, Turek in Slovenka, Rusinja in Slovenec ter Tunizijec in Slovenka. Najbolj pogosti izzivi znotraj pogledov na čas so: čas vstajanja oziroma "zamaknjen čas", izraba časa in točnost. O "zamaknjenem času" pripovedujejo tako: "[...] *we have a different way of seeing the same table under the schedule. In Spain we tend to do things always a bit later than in the rest of the countries so we have lunch or dinner very late, 3 p.m., usually we have lunch at 3 p.m. and have dinner at like almost 10 p.m. While you guys you eat at like 12:00, 12:30, you have lunch then you eat maybe some soft dinner at 18:00 or like that so yeah I think the schedule was an important aspect to be [...] And regarding the sense for time as we mention before him does everything later than me. So basically for them the morning starts later and the evening ends later...*"³⁵ (Španec in Slovenka) "...*da moj bivši mož, on bi rad zjutraj zgodaj, zgodaj šel v službo, da pride čim hitreje domov. Pri meni takega ni in pri Rusih takega ni, tako da pri nas je bilo prej pomembneje-in seveda sem prišla iz Rusije-da se zjutraj lepo zrihtaš, lepo zajtrk, nikamor ti ne mudi, prideš v službo ob devetih, do šestih lepo delaš, pol pa greš in to je tudi bila stvar nekih konfliktov doma, ker on je to razmišljal zato, da jaz ne želim pridet domov, da ne želim njega videti. Ker on to vzel kot da-zakaj bi ti-kaj, a tebi slabo doma al tebi ni všeč doma, zakaj pa ne, ker veliko....sem rekla, ej pri meni, da jaz se zbudim ob petih zjutraj, to res-jaz sploh nič nimam od dneva, jaz ne uživam ob tem. Ne prej prideš, prej greš, v to pa prej prideš domov, pa imaš cel dan. Ne, če jaz za petek zjutraj pridem, zbudim pol jaz ob treh zaspim, ja, ko pridem domov, Itak nimaš...in to je bilo zelo težko razumet.*" (Rusinja in Slovenec) V primerjavi s partnerko Španca, Rusinja ne omenja zgolj "zamaknjenega časa", temveč tudi izrabo časa – njeno telo je naravno navajeno vstati kasneje. Kadar vstane zgodaj, si mora čez dan vzeti počitek, kar se ji ne zdi smiselno. Poleg tega si je njen mož njen urnik razlagal na drugačen način – vstane kasneje, da je lahko dalj časa v službi, ker noče, nima potrebe, da bi bila prej doma. To je bilo tudi, kot pravi sama, pogost razlog za konflikt.

³⁵ Imava različne poglede na isti urnik. V Španiji imamo navado, da počnemo vse stvari nekoliko kasneje kot v večini drugih držav, tako da imamo kosilo ali večerjo zelo pozno, ob 15.00, po navadi imamo kosilo ob 15.00 in večerjo ob skoraj 22.00, medtem ko vi jeste ob približno 12.00, 12.30, imate kosilo, potem pa mogoče še neko lahko večerjo okoli 18.00, tako da ja, mislim, da je bil urnik, čas pomembna stvar za...[...] in pa, kar se tiče časa, kot sva že omenjala, dela on vse kasneje kot jaz, tako da se v bistvu za njih jutro začne kasneje in večer konča kasneje.

Drugačno razumevanje "izrabe časa" imata tudi Slovenka in Španec: *"I don't know-even on the weekends I would prefer to wake up in the morning and do something in the morning already, while he likes to wake up a bit later and also go to bed a bit later."*³⁶ "[...] kadar se tko kej na hitro skregava, ko morava kam iti in se nama mudi, in bi jaz šla hitro, sem že naštimana, medtem ko on rabi čas, v miru poje zajtrk (bog ne dej, da bi šel kam brez zajtrka)... Tud na primer, glede spanja čez dan, jaz imam nekako v sebi to filozofijo, da je spanje čez dan čisto nesprejemljivo in zapravljanje časa, medtem ko je za Špance in tud za njega obvezno. Ravno včeraj sva se potepala po mestu in sva se mogla ustavit, da za 20 min v avtu, da je odležu svoje, haha (medtem, ko sem jaz probala nekaj časa izkoristiti in sem znotri avta prah brisala, haha)." Tisto, o čemer partnerka Španca pripoveduje, bi lahko opisali tudi kot razhod vrednot, povezanih s časom. Medtem ko ona, kot pravi Crohn (1995: 80–81), ceni produktivnost vezano na čas (spanje čez dan je nesprejemljivo in zapravljanje časa), njen partner ceni umirjenost in tisto, kar Romano (1977: 65–68) poimenuje kot navajenost na bolj počasen in sproščen vsakdan. Notranja, kulturna ura torej partnerjema prinaša izziv (opisuje, da se včasih malo skregata), vendar pa lahko na koncu njene pripovedi prav tako vidimo, da za to tudi iščeta rešitve (spanec v avtu). V pripovedi slovensko-španskega para lahko prav tako vidimo, da je za nekatere kulture značilno "hitenje" – že omenjena produktivna izraba časa, kar lahko prinaša stres tako tistemu, ki spada v to kulturo, kot tudi njegovemu, njenemu partnerju, ki poskuša to razumeti: *"I feel like the Spanish people like to take their time, so when they do things they don't rush into anything. While I noticed that I have this kind of Slovenian culture inside me that sometimes I rush with things and I stress out a little bit too much, even if I might, you know, have enough time to finish my stuff in time[...]"*³⁷

Ne nazadnje je tu še točnost: *"You, we said that you come at four, right? At four I've checked and you said like I am here, this is how we are used to, right? And now it can be very upsetting, right, if you said half an hour you know. They say that Indians have stretchable time, you know, that's half an hour later..."*³⁸ (Indijec in Slovenka) *"[...]ker recimo pri naši tašči-slovenski tašči-je bilo tako, da če je ona povabila na nedeljsko kosilo,*

³⁶ Ne vem – celo med vikendi je meni bolj všeč, da se zbudim zjutraj in že takrat kaj delam, medtem ko se on rad zbudi nekoliko kasneje in gre tudi spat nekoliko kasneje.

³⁷ Občutek imam, da si Španci radi vzamejo čas, tako da nikoli ne hitijo, ko se lotijo nečesa. V primerjavi z njimi, pa imam jaz, kot sem ugotovila, v sebi tisto slovensko kulturo, zaradi katere včasih hitim in sem malo preveč pod pritiskom, čeprav imam mogoče dovolj časa, da stvari opravi pravočasno.

³⁸ Ti, rekla sva, da prideš ob štirih, je tako? Ob štirih sem preverila in si rekel, da si tu, tako ste navajeni, a ne? In, res, zna biti zelo zoprno, če si rekel pol ure, a veš? Pravijo, da imajo Indijci raztegljiv čas, a veš, to pomeni pol ure kasneje.

to je kosilo ob enih, ne smeš zamuditi za eno minuto. Ne smeš zamuditi. Pri nas tako ni bilo, tak ni bilo in tudi Turki taka ni. Ti lahko prideš kadarkoli, zjutraj...in recimo, če je kosilo ob enih, lahko prideš ob desetih zjutraj, pa sediš, pomagaš, čajček spiješ ali pa to. Ne-če kle povabijo ob enih, ena minuta do enih moraš zvoniti vrata. In to kreiralo neki vrsti stres, ja. Ker jaz prej dvakrat al pa trikrat nisem morala razumeti, zakaj tako hitimo." (Rusinja in Slovenec) Rusinja opisuje probleme s časom v smislu tega, da ne razume točnosti. Partner ji namreč ni uspel obrazložiti, da je točnost zanj in njegovo družino znak spoštovanja oziroma ona tega sprva ni mogla razumeti, saj je v njeni izvorni državi ravnanje s časom drugačno. To je tudi razlog, da ji je operiranje s časom na način, da se je prilagodila možu, prinašalo stres.

4.1.6 Prehrana

Kar osem parov, ki sem jih intervjuvala, ima drugačne prehranske navade. Večina se razlikuje predvsem po tem, da jejo drugačno hrano, na primer bolj začinjeno, več poudarka na mesu itd., nekaj od njih pa je tudi takih, ki obedujejo ob drugačnem času, kot je sicer vaje njihov partner oziroma partnerka. Izmed teh osmih parov je zgolj Rusinja tista, ki se je partnerju v največji meri prilagajala, medtem ko ostalih sedem parov predstavlja obojestranske prilagoditve, torej kompromise, včasih z nekoliko večjim prilagajanjem partnerke: *"Mislim, moja žena dela, zna vse delat. In vsa naša hrana je taka. Saj je tudi malo slovenska, malo arabska-tko nekaj vmesna. Jaz bi rekel, da je naša kuhinja bolj taka – en produkt slovensko-arabske kulture."* (Palestinec in Slovenka) *"[...] nič nima težav, tudi krvavice je, ful ima rad pečenice (se smeji), nič, dejansko je začel jesti, ko je sem prišel, je pač začel jesti našo hrano no, mislim, če zdaj pomislim, kaj, s čim ima težave...[...]...zdaj imam pa zelo rada njihovo hrano, tako da tudi kaj skupi...tukaj pa pač, ko sva bila skupaj, a ne, v tem času, ko sva skupaj živela, sem jaz enkrat kuhala, enkrat je on kuhal, vse sorte jeva, in njihovo hrano in našo hrano."* (Indonezijec in Slovenka) Pari navadno združujejo kuhinjo enega in drugega partnerja, vendar nekateri med njimi, kot na primer partnerka Indonezijca, sprva druge hrane niso z lahkoto sprejeli: *"...jaz sem imela pa blazne težave, jaz sem eno leto dol živela in jaz pol leta nisem mogla njihove hrane jesti, jaz nisem mogla pikantne hrane jesti, zoprno mi je bilo, ker je vse sladkano, oni tudi v meso dajo sladkor, vse je zelo sladko, no, čisto me je prečudilo, nisem mogla jesti...potem po pol leta pa, kot da se mi je obrnilo vse skupaj..."* Enake težave ima sicer še vedno partnerka Tunizijca: *"I knew that in Tunisia they eat spicy food, which is quite a challenge*

for me because I don't eat spicy food at all. So we had some problems at the beginning because he forgot to order not spicy for me, and even now, sometimes when he does order correctly they still make it too spicy for me. So napkin and crying is a must when I am here hah. The other thing about food would probably be the fact that Tunisians eat so much of bread. Another bummer for me, since I eat bread once every two week [...]"³⁹ Pri njenih težavah ji sicer partner poskuša priskočiti na pomoč, hkrati pa prav tako poizkuša slovensko hrano: "Ja for spicy food I always try to make it not spicy for her to eat it, but still she finds it spicy. I don't know. I think what you cook for me, I like it, I love some things-especially that soup you made. In general I like everything you cook for me."⁴⁰

Indijec in Slovenka se nekoliko razlikujeta od ostalih parov, saj zase trdita, da v osemdesetih odstotkih kuhata indijsko hrano. Ta prilagoditev pa ni prišla pod prisilo ali nezmožnostjo partnerja za prilagoditev slovenski kulinariki, temveč oba zakonca, kot že sicer omenjeno, indijsko kulinariko uporabljata že zaradi pragmatičnih razlogov, ker jo je, kot pravita, lažje, hitreje in bolj zdravo narediti.

Medtem ko se je partnerka Indijca odločila za indijsko kuhinjo zaradi pragmatičnosti in samih gurmanskih užitkov, pa je Rusinja edina intervjuvanka, ki se je prilagodila možu, medtem ko se on njej ni: "[...] In to tudi je bilo neki razlog za stres, doma, za konflikti s slovenskim možem, ker recimo takrat, ko sem začela kuhat slovensko hrano, on je skos reku, neki kuhaš, ampak itk ni prav, ni tko, kot mora biti. Ampak sej razumem, če bi on začel kuhati rusko, verjetno tudi bi bilo tazga. In, ker jaz včasih dodam neke druge začimb,e pa še meni se zdi prav, ampak njemu to sploh ni prav, ker ni ta okus, kateri je navajen." Rusinja torej navaja, kako se je želela prilagoditi slovenskim normam prehranjevanja, vendar ji to ni uspelo, na kar jo je mož nenehno opominjal. Sedaj, z novim partnerjem, glede prehrane ne vidi nikakršnih problemov, kar pripiše manjši kulturni razliki: "Jaz še turško znam kuhat, tako, da-še iz Uzbekistana, ker je zelo podobno kuhanje, tako da za njega to zgleda kot pri mami, je še bolj vesel." Se pa zdajšnjemu partnerju nekoliko prilagodi, ko prihaja do razlik zaradi verskih norm znotraj prehrane: "Če govorimo o vsakdanjem življenju, to vpliva na jedilnik. Torej ne kupujem svinjskega mesa,

³⁹ Vedela sem, da v Tuniziji jedo precej začinjeno hrano, kar je zame kar izziv, ker sploh ne jem začinjene hrane. Tako da sva imela kar nekaj problemov na začetku, ker je pozabil naročiti ne preveč začinjeno hrano zame, in celo zdaj, ko pravilno naroči, jo še vedno naredijo preveč začinjeno za moj okus, tako da je robček in nekaj jokanja obveza za čas, ko sem tam. Druga stvar glede hrane je verjetno ta, da Tunizijci pojejo veliko kruha. Še ena nadloga zame, glede na to, da jem kruh enkrat na dva tedna [...].

⁴⁰ Ja, kar se tiče hrane, se vedno trudim, da naredim zanjo manj začinjeno, ampak njej se še vedno zdi preveč začinjena. Ne vem. Mislim, da mi je všeč tisto, kar skuhaš, nekatere stvari so mi res všeč – še posebno tista juha, ki si jo naredila. V splošnem mi je všeč vse, kar mi skuhaš.

pršuta in klobas. Tudi nikoli ne dam to v hladilnik, ker sem se odločila, da lahko najdem kakršnokoli drugo hrano, ampak ne bom partnerja dražila. Tudi ne kuham velik stvari čez dan v času Ramadana." Partner se obratno njej prilagodi v času posta, diete.

Zadnji izziv, ki je povezan s hrano in ga omenjajo pari, je čas obedovanja: "[...] also I saw I also changed my habits of eating, so I also eat dinners later then I used to. So, for example now it`s not even weird if we eat dinner at like nine or ten, which we normally do. And also, during the weekends we have lunch always late, like three or four even."⁴¹ (Španec in Slovenka) "[...] se mi zdi, da že na splošno dost pozno jejo, vse se jim tako premakne, ker recimo vstanejo in še kar ne jejo zajtrka ene dve uri po navadi. [...] ker tam je zajtrk tko najbolj pomemben obrok. In ja, se potem vse zamakne in potem imajo večerjo ob devetih-to jaz ful nisem tega bila tako vajena. (Turek in Slovenka) Prehrana tako spada v področje, kjer je prišlo do večjega prilagajanja partnerke, vendar v splošnem nikoli s težavo.

4.1.7 Religija

Šest parov pripoveduje, da ima vera vsaj nekaj vpliva na njihovo zvezo, zakon. Med njimi so Indijec in Slovenka, Turek in Slovenka, Rusinja in Slovenec (ter Turek), Tunizijec in Slovenka ter – še nekoliko nerazkrito – ima oziroma bo imela religija, verovanje ukrajinske partnerke vpliv na partnerja v prihodnosti. V tabelo (priloga A, stran 1) sem vpisala vpliv vere na socialno življenje, vsakdanje življenje in rituale ter prehrano. O prehrani sem že pisala, zato na tem mestu opisujem ostale naštetе posebnosti.

Vpliv religioznosti na socialno življenje je moč zaznati pri slovenski partnerki Turka, medtem ko ostali pari ne omenjajo nikakršnega vpliva vere na njihovo socialno življenje. Intervjuvanka sama sicer ne omenja povezave z vero, vendar pa jo je vseeno moč predpostaviti.⁴² Pripoveduje namreč o tem, kaj je dovoljeno moškemu ter kaj je dovoljeno ženski: "*...ker potem sem pa jaz rekla, zakaj pa je to drugače, pa je on rekel, ja jaz sem moški. In to sem pa, okay tega mi mogoče Slovenec ne bi rekel, ker se mi ne bi upal reči, sicer bi si lahko mislil, ampak, to, on je čist tko resno, ker sem moški in sem bila jaz tako, ja kaj pa to pomeni...*" Njen partner torej drugače razume pravila, povezana s socialnimi stiki (v povezavi s spolnimi vlogami), nad čimer je bila, kot pripoveduje, zgrožena in o

⁴¹ Prav tako sem opazila, da sem spremenila moje prehranske navade, tako da jem tudi večerjo kasneje, kot sem jo včasih, tako da, na primer, zdaji niti ni čudno, če jeva večerjo ob približno devetih, desetih, kar je zdaj že normalno. Prav tako imava med vikendi kosilo pozno, recimo ob treh, štirih.

⁴² Za več o korelaciji med vero in spolnimi vlogami glej Morgan 1987.

čemer je bilo potrebno tudi razpravljati. Kljub temu da njen turški partner ni ortodoksen, kar se tiče njegove vere, pa sam lastni družini nekoliko prekriva svoje delno "razhajanje z vero", družina torej od njega še vedno pričakuje, da bo sledil določenim normam Islama: [...] *kar je problem, je spet njegova mama, ker ona je pa zelo verna in njena babica in cela ta družina, mislim, ne zdaj toliko, da me, da bi me tam hoteli pokriti, pa ne vem kaj, da me ne bi hoteli v hišo spustiti, ampak [...] ja a kako pa, a to se bosta lahko vseeno poročila, a se hočeš vseeno poročiti z njo, in tako, in potem je preko tega prišlo v bistvu do tega, da je to za njih ful problem, ker oni verjamejo, da bom pač jaz šla v pekel, a ne, ker nisem muslimanka in on tudi zaradi mene...* Religija, kot opisuje Romano (1997), določa našo percepcijo dobrega in slabega, določa praktično življenje – v omenjenem primeru, s kom se bo sin poročil. (Romano 1997: 107–108) Do enakega razhoda, vendar v obratni smeri (zakaj ravno musliman), je prišlo tudi v zvezi Rusinje in Turka, ko mati ni bila navdušena nad njeno izbiro: *"Drugače pa, zdaj pa s tem muslimanom je druga zgodba, ker recimo, moja mati je ona zelo konservativna v tem smislu in ko sem bila še mlada, recimo 20 let stara, 18 let stara, mi je rekla, ne nikoli ne bom sprejela nobenega muslimana v tvojem življenju. Ker ona s svojega vidika je rekla, jaz želim najboljše za svojo hčer. In vem, verjamem, da recimo to dve sta različne religiji in zelo težko."*

Rusinja je hkrati tudi edini primer izmed intervjuvanih, v katerem se pojavlja odkrito zavračanje, nasprotovanje veri partnerja. To se kaže predvsem v času ritualov na ravni praznovanja praznikov: *"...in na tem področju smo imeli zelo-dosti konfliktov, ja. In to je šlo za to, da recimo, če preneseš iz cerkve velikonočne kolače, on tega sploh ne bo pojedel, pa še bo pizdu okrog. Še v to se gre ja, da recimo, kaj ti mi postrežeš vse te stvari, jaz ne bom jedel, sploh ne daj na mizo."* Takšno zavračanje, nespoštovanje religije partnerja prinaša, kot omenja Romano (1997), nekompatibilen zakon oziroma zvezo, saj je spoštovanje vere partnerja nujen pogoj zanjo. (Romano 1997: 107–108)

Na vsakdanji ravni vera prav tako vpliva na pravila obnašanja in oblačenja, kar je izkusila partnerka Tunizijca: *"The Islam in any case really holds hands with culture so maybe all the adjustments I do with clothing and showing too much emotions with partner in the public is a religion thing as well, of course."*⁴³ Temu se delno skuša prilagoditi, saj ji, kot pripoveduje, oblačenje po normah lastne kulture povzroča nelagodje: *"No for real – when it's that hot I try to wear long skirt, but the shirt is not covering my shoulders or*

⁴³ Islam gre v vsakem primeru z roko v roki s kulturo, tako, da so vse prilagoditve, ki jih delam z oblačenjem in pretiranim kazanjem čustev v javnosti zagotovo tudi verska zadeva.

cleavage...So sometimes I feel a bit unpleasant because not so much people are dressed like that, especially not in Gafsa and other not touristic places."⁴⁴ Medtem ko religija ponekod določa vsakdanje praktično življenje, pa pri slovensko-ukrajinskem paru v praksi še ni prišla v ospredje, se pa v intervjuju nakazuje, da bo v prihodnosti igrala vlogo pri ritualnih zadevah: *"I am not very religious, I am not very, but it's like...in my house we visit church two times per year for sure. It's a Christmas and Easter. And just like - I want also that my family can visit the church at Christmas. Christmas is really religion and now everybody celebrate it. And of course I want, when I get married, not right now, but just like maybe, if we will have a child I want also go in the church, you know?"*⁴⁵ Partnerja sta se pravzaprav tematike religije dotaknila prvič, kar je razvidno iz tega, da partnerka omenja, da ne ve, ali si partner vse to želi. Prvič je v ospredje prišel pogovor o željah, povezanih s praznovanjem religijskih praznikov, kar je partnerja nekoliko presenetilo. Nadalje partner omenja, da nad idejo ni popolnoma navdušen, vendar pa v zaključku intervjuja omenja, da se zaveda, da bo v prihodnosti potrebno sklepati kompromise: *"[...] ampak čez čas bo verjetno nekaj zahtevalo kompromis, ker je ona bolj navajena praznovanja praznikov kot so [...]"* Primer Ukrajinke in Slovenca je torej klasičen primer, ki ga omenjata J. Reiter in B. Gee (2008) – religijske razlike pridejo v ospredje šele, ko se partnerja dotakneta pogovora o vzgoji otrok, poročnem obredu, praznikih. (J. Reiter in B. Gee 2008) Intervju jima je hkrati omogočil, da sta se znašla v situaciji, v kateri je bilo potrebno "religijske zadeve" verbalizirati, kar se sicer, kot pravi Romano (1997), ne dogaja pogosto. (Romano 1997: 107–112)

4.1.8 Spolne vloge

Spolne vloge so bile eno izmed področij, za katerega sem pričakovala, da bo predstavljal večji izziv ali problem za pare. Razlog za takšno pričakovanje je morda predvsem to, da so bili partnerji in partnerke pogosto socializirani v kulturi, ki predpostavlja drugačne spolne vloge kot kultura partnerja (Palestinec-Slovenka, Indijec-Slovenka, Indonezijec-Slovenka, Turek-Slovenka, Rusinja-Slovenec ter Tunizijec-Slovenka). Kljub mojim predvidevanjem

⁴⁴ Ne resno – ko je tako vroče, skušam nositi dolgo krilo, majica pa ne pokriva ramen ali dekolteja...tako, da se včasih počutim nekoliko nelagodno, zato, ker tam ni veliko ljudi, ki se tako oblači, še posebej ne v Gafsi in drugih ne-turističnih krajih.

⁴⁵ Nisem zelo verna, nisem zelo, ampak...pri nas doma obiščemo cerkev zagotovo dvakrat letno. Za Veliko noč in Božič. Samo...želim si, da bi lahko moja družina ob Božiču obiskala cerkev. Božič je res verski in dan danes ga vsi praznujejo. In seveda si želim, ko se bova poročila, ne še zdaj, če bova morda imela otroka, da tudi on hodi v cerkev, a veš?

so zgolj trije pari izrazili razhajanje v razumevanju spolnih vlog, ostali pa so se v razumevanju ujemali (E) oziroma so bile razlike minimalne (P). Prvi par izmed njih, Turek in Slovenka, se sicer ne razhajata v vseh ozirih spolnih vlog, ujemata se na primer v enakem prakticiranju gospodinjskega dela, vendar pa partner, kot sicer že omenjeno pri veri, predpostavlja drugačne norme zase kot moškega ter drugačne zanjo, ker je ženska. Nadalje sicer skuša svoje mišljenje opravičiti z nevarnostjo, ki preti ženski (s strani moškega), a partnerka kljub vsemu zazna, da njegovo razumevanje ženskih pravic ni enako pravicam moških (kar se ne ujema z njenim, bolj liberalnim videnjem spolnih vlog). Partnerka je na to tematiko torej reagirala, vendar pa o njej s partnerjem očitno ni nadalje diskutirala.

Drugi par je razliko v razumevanju spolnih vlog sprejel drugače – z bolj pozitivnim presenečenjem: *"So I noticed that over here in Europe or maybe Balkan families woman do everything. Yeah, it's like-she wants to do so much, I'm like, I'm not used to that. Because usually it's kind of 50:50. Sometimes the man cooks, he washes dishes, garbage, but she does like: she will cook, she will clean, she'll wash dishes, she will do everything, I'm like: okay.."*⁴⁶ (Američan in Slovenka) Američan je torej presenečen nad tem, da je njegova partnerka tako konservativna v smislu tega, da spolne vloge razume tradicionalno, vendar mu hkrati to ugaja, partnerka pa s tem nima problemov: *"We don't have a problem with that though. I love cooking for you so, it's not an issue."*⁴⁷

Zadnji par morda najbolje ustreza mojim pričakovanjem o razhajanju glede spolnih vlog, saj jih ona razume popolnoma tradicionalno: moški je preskrbovalec družine, ženska skrbi za gospodinjstvo in družino; moški ne joka, je trden in močen, ženska skrbi za svoj videz itd., medtem, ko je on bolj liberalen: *"Tudi kar se tiče mojega življenja z bivšim možem-on, tudi on zelo rad kuha, zelo rad pospravlja, vse dela doma na isti ravni kot jaz, samo jaz osebno nisem na to navajena. In zato meni ni to bilo kot neka boniteta, ker jaz sem njemu skos rekla, jaz ne rabim moškega, da bo posodo pomival, jaz rabim moškega, da bo šel in prinesel denar. Kaj mi to posodo pomivaš, jaz znam posodo pomiti, to bom že jaz, ti za neki drugega poskrbi. Kako, da ne? Veš kaj, vse Slovenke bi bile rade...Sem rekla, ej veš kaj, vsaka ženska bo rada, če ti ji boš denar prinesel. In to je čisto odvisno. In zato sva kregala skos."* (Rusinja in Slovenec) Rusinja sicer navaja, da ona osebno tega ni navajena, vendar

⁴⁶ No opazil sem, da tukaj v Evropi ali mogoče v balkanskih družinah ženske delajo vse. Ja, ona hoče narediti toliko, jaz pa tega nisem navajen, ker je po navadi 50:50. Včasih moških kuha, pomiva posodo, odnese smeti, ampak ona naredi tako: kuha, čisti, pomiva posodo, vse bo naredila, jaz sem pa tako: okej.

⁴⁷ Ampak s tem nimava problemov. Rada kuham zate, to ni problem.

lahko iz intervjuja razberemo, da obstaja možnost, da je pogled na spolne vloge pri njej tudi kulturno določen. V izjavi lahko prav tako vidimo etnocentričen pogled partnerja na spolne vloge, ko omeni, kaj bi imele rade Slovenke. Poleg razumevanja vloge v gospodinjstvu se zakonca prav tako jasno nista ujemala v pogledu na finance: kdo služi denar in v kakšni meri ter nadalje o tem, kakšen naj bi bil moški: *"Tudi pri odločitvah, recimo, s Slovencem-ja tko-on včasih bolj obnaša kot ženska, ja, kot moški, ja. Recimo ja, tudi ima pravice na neke emocije, na neki-kako se reče-čustva, ampak jaz nisem navajena na to. Zame moški mora biti neki kot zlata sredina-manj emocij, več take strukturne stvari, ja, ker on je odgovoren za družinski, za vse stvari. Mislim, da to-ko se reče to-to so te slike življenja,katere smo dobili od otroštva, ja. Ni nobena slika ni slaba ali pa ni dobra, to samo to, kaj imaš v glavi in to, kaj tebi se zdi najboljše."* Medtem ko partner ni kazal pretiranega razumevanja za to, da gre pri njunem pogledu za kulturni relativizem, pa nasprotno partnerka kaže več razumevanja same situacije, a ji to konec koncev ni pomagalo, ker se ni bila pripravljena prilagoditi ali sprejemati več kompromisov na tem področju.

4.2 Demografski podatki parov in izzivi

Tabela 1: Demografski podatki intervjuvancev in intervjuvank

	Palestinec - Slovenka		Ukrajinka - Slovenec		Indijec - Slovenka		Indonezijec - Slovenka		Španec - Slovenka	
Starost	48	39	24	21	40	36	40	37	25	23
Izobrazba	Dipl. elektro inženir	Dipl. etnologinja	Hotelski menedžment (srednja šola)	Gastronom hotelir (srednja šola)	Mag. managementa	Dipl. ekonomistka	Srednja ekonomska šola	Dipl. komunikologinja, dipl. fizioterapevtka	Dipl. BBA, MMA	Dipl. BBA, MMA
Zaposlitev	NVO	NVO	Catering	Catering	Vodja mednarodnih trgov	Koordinatorica marketinga	Indonezijski ambasador	Fizioterapevtka	Customer success manager	Poslovna svetovalka
Čas trajanja zveze	16 let (14 let poročena)		1,5 let		12 let (9 let poročena)		14 let (10 let poročena)		5 let	
Otroci (skupni)	Da		Ne		Da		Ne		Ne	
	Turek - Slovenka		Američan - Slovenka		Rusinja - Slovenec		Rusinja - Turek		Tunizijec - Slovenka	
Starost	26	25	28	26	41	38	41	51	30	25
Izobrazba	Dipl. novinar	Študij dent. med.	Dodiplomski študij psihologije	Dipl. ekonomistka	Mag. inženir tehnologije	Mag. ekonomije	Mag. inženir tehnologije	Mag. inženir strojništva	Turistični tehnik (srednja šola)	Dipl. sociologinja kulture
Zaposlitev	/	/	Učitelj angleškega jezika	Prevajalka-ang.	Vodja ključnih kupcev	Nabavnik	Vodja ključnih kupcev	Business development director	/	Referentka v logistiki
Čas trajanja zveze	2,5 let		3 leta		3 leta		5 let		2 leti	
Otroci (skupni)	Ne		Ne		Ne		Ne		Ne	

Intervjuвала sem pet različnih parov ter štiri osebe, ki so v intimni zvezi, zakonu, pri čemer sem v partnerski zvezi Rusinje ločila končano zakonsko zvezo s Slovencem ter trenutno intimno razmerje s Turkom. Kot že omenjeno v opisu metodologije, je ta ločitev pomembna predvsem zato, ker intervjuvanka nazorno pripoveduje o razlikah med eno in drugo zvezo in pojav izzivov naslavlja predvsem na kulturno različnost. Izmed devetih parov štirje predstavljajo osebe, ki so vstopile tudi v zakonsko zvezo. Najkrajša zveza traja eno leto in pol, najdaljša pa štirinajst let, povprečje znaša 6,4 let. Zgolj dva para imata skupne otroke, tri osebe (dve v istem razmerju - študenta) pa niso zaposlene. Povprečna izobrazba je 6. stopnja izobrazbe, najnižja 4. in najvišja 8. Skoraj vsi intervjuvanci in intervjuvanke, z izjemo treh, ki niso zaposleni, so zaposleni na tistih delovnih mestih, ki omogočajo vsaj nekaj samoodločanja in odgovornosti, prav tako pa jih njihovo delo umešča tudi v najmanj srednji plačilni razred.

Med demografske podatke sem poleg starosti oseb, njihove izobrazbe, otrok in časa zveze vključila tudi zaposlitev, iz katere lahko delno razberemo finančni status para, sicer označen v tabeli (priloga A, stran 1). Kako finance vplivajo na izzive in pojav problemov, sem opisala že v prejšnjem poglavju, na tem mestu pa bi izpostavila še nekaj podrobnosti. Iz pregleda tabele je rahlo razvidno, da pari z nižjim dohodkom (ali prehoda iz enega finančnega razreda v drugega) izpostavljajo več področji problemov kot tisti z višjim dohodkom. Edina ekstremna izjema je morda Rusinja (višji dohodek), za katero je splošno razvidno, da ji je partner v času zakona nudil izjemno malo podpore (predvsem je bil njegov trud namenjen asimilaciji žene). Omenjena povezava med nizko izobrazbo (ki lahko poveča možnost za slabše delovno mesto, a ne nujno) in večjim številom problemov je, kot že omenjeno, predvsem vezana na to, da so sredstva za financiranje omejena, kar pomeni, da so potrebni številni kompromisi in pogajanja o prioritetah gospodinjstva in željah vsakega izmed partnerjev. Poleg tega, da je potrebno odločati o razporejanju denarja, so nizki dohodki povezani tudi s psihičnim zdravjem, splošnim doživljanjem stresa, žalosti in jeze ter s tem, kako zadovoljni so ljudje s svojim življenjem (kako vidijo svoje življenje). (Kahneman in Deaton 2010) Nadalje je psihično zdravje oseb povezano tudi z delovnim mestom – kje delamo, koliko možnosti imamo za samoodločanje, za napredovanje ter kako smo splošno zadovoljni z našim delom. Kljub temu da intervjuvanci in intervjuvanke specifično ne omenjajo svojega zadovoljstva z delom, lahko glede na njihovo izobrazbo in splošni pregled intervjuja ocenim, da je tista večina, ki zasedajo delovna mesta z višjim položajem s svojim delom zadovoljna (palestinsko-slovenski par,

indijsko-slovenski par, indonezijsko-slovenski par, špansko-slovenski par, ameriško-slovenski par, rusko-turški par). To je pomembno predvsem zato, ker lahko delo, ki ne prinaša osebnega zadovoljstva, kot povzemajo Faragher, Cass in Cooper (2005), prinaša daljša obdobja nezadovoljstva, občutka neizpopolnjenosti, celo depresije, ki se lahko iz delovnega mesta "priseli" v osebno življenje delavca in delavke. (Faragher, Cass in Cooper 2005: 4) Takšno nezadovoljstvo, tudi znižana samozavest posameznice in posameznika lahko nadalje vpliva na medosebne odnose, tako da lahko pričakujemo, da zaposlitev na višjem delovnem mestu prinaša večjo samozavest posameznicam in posameznikom ter višje zadovoljstvo na splošno, kar lahko pozitivno unovčijo v odnosu s partnerjem, partnerko. Tako omenjena raziskava, kot druge⁴⁸ torej kažejo, da lahko stres, ki ga osebe doživljajo zunaj partnerske zveze, vpliva na odnose s partnerjem - Neff in Karney poročata o tem, da lahko "zunanji stres" ovira uspešno interakcijo med zakoncema. (Neff in Karney 2004: 2) Finance lahko prav tako posežejo v naše možnosti nastanitve, kar se je izkazalo za relevantno pri špansko-slovenskem in indonezijsko-slovenskem paru, ki sta zaradi omejitve financ potrebovala finančno podporo staršev. Podobno se je izkazalo pri turško-slovenskem paru. Hitro postane jasno, da analiza ne bo postregla z jasnimi odgovori. Finance lahko sicer negativno vplivajo na odnose med partnerjema, vendar pa lahko na drugi strani povežejo par z njunima družinama in ustvarijo močnejšo podporo znotraj same partnerske zveze. Definitivno je potrebno pri analizi pustiti prostor za možne povezave med pojavljanjem, pogostostjo in intenzivnostjo izzivov ter demografskimi podatki, kot tudi drugimi področji, kot je na primer podpora.

Poleg zaposlitve in finančnih sposobnosti se lahko za trenutek ustavimo pri izobrazbi. Izobrazba intervjuvanih oseb je, kot že opisano, relativno visoka, kar lahko predstavlja pozitiven dejavnik za odnose med partnerjema. Višja izobrazba lahko namreč prinaša širšo splošno razgledanost, kar pomeni, da je možnost za to, da je partner, partnerka kulturno bolj empatična, višja. To lahko pomaga partnerjema pri razumevanju drug drugega, vrednot partnerja in njegovih, njenih odločitev. Čeprav je špekulacija, ki jo predpostavljam, lahko pravilna, pa se v intervjujih pojavljajo različni vzorci oziroma povezave na omenjenih področjih. Tako lahko na primer najdemo par z osmo stopnjo izobrazbe (Rusinja in Slovenec) in številnimi področji ter visoko intenzivnostjo problemov. Razlago zato lahko iščemo tudi v osebnostnih karakteristikah partnerjev,

⁴⁸ Za več o povezavi med stresom iz okolja in vplivom na zakonske odnose glej Neff in Karney 2004.

podobnosti izvirne kulture, komunikacijskih sposobnostih partnerjev itd. In prav komunikacijske sposobnosti partnerjev so dejavnik, ki bi ga lahko povezali s starostjo intervjuvanih oseb ter trajanjem zveze. Tu na tem mestu ne govorimo toliko o komunikaciji, ki sem jo umestila v tabelo, saj se ta nanaša bolj na jezikovne sposobnosti oziroma veščine, temveč izpostavljam sposobnost prenosa informacij ne glede na to, ali partnerja govorita isti jezik ali ne. Sama namreč predpostavljam, da lahko starost partnerjev vpliva na to, da so bolj uspešni pri razreševanju izzivov (višja starost – boljše sposobnosti za razreševanje konfliktov), trajanje zveze pa lahko pozitivno deluje na to, da partnerja razvijeta razumevanje drug do drugega in skupen način reševanja konfliktov. In ravno tisti pari, ki jih sestavljajo partnerji, starejši od 35 let (zopet je izjema zakon Rusinje in Slovenca) predstavljajo odnose, za katere sami pari pravijo, da niso polni problemov ter obratno – pari, ki jih sestavljajo mlajše osebe, zase trdijo, da se srečujejo z večjim številom problemov. Partnerka Indonezijca sicer omenja veliko število problemov, vendar jih pomakne v začetek zveze, nato pa zaslugo za reševanje pripiše spoznavanju partnerja ter pogovorom. Poleg indonezijsko-slovenskega para sta tu še palestinsko-slovenski in indijsko-slovenski par. Vsi trije pari so del zveze, ki traja že najmanj 12 let in je bila prav tako obeležena z zakonom. To so tudi pari, ki sicer omenjajo izzive, a kažejo tudi večje razumevanje za njih ter za načine razreševanja. V primerjavi z njimi so ostali pari, ki so skupaj manj kot 5 let, še vedno "izpostavljeni" nekaterim problemom, za katere zaenkrat še niso našli rešitve.

Zadnji izmed demografskih podatkov je morda tisti, ki zagotovo zasluži svojo raziskavo – to so otroci bikulturnih parov. Intervjuvala sem zgolj dva para, ki imata skupne otroke. Pri obeh parih, palestinsko-slovenskem in indijsko-slovenskem, se oba partnerja trudita otroke vzgojiti v okviru kultur obeh partnerjev – kar je razvidno v tem, kar jejo, v navadah, obiskih rodne države staršev in ne nazadnje na primer tudi v imenu otrok indijsko-slovenskega para, ki je otrokoma namenil slovensko in indijsko ime. To je, kot piše Weidman Schneider (1989), za otroka pozitivno predvsem zato, ker mu pomaga pri grajenju lastne identitete. (Weidman Schneider 1989: 138, 165) Otroci so zagotovo tista prelomnica, ki pri paru postavlja največ prilagajanja, kompromisov ali žrtvovanja. Pri bikulturnih parih je to morda še toliko bolj očitno: *"What I think, when you are as a couple, as a mix couple, you and him that's one story. What interesting it becomes once you have*

kids because then it can become very tricky. Then the culture comes in place."⁴⁹ (Indijec in Slovenka) *"Z otroki, to mislim, da še največ težav, ja. Mislim, hvala Bogu, nisva imela skupnega otroka [...]"* (Rusinja in Slovenec) Medtem ko prvi par izpostavi, da se zadeve pri otrocih zapletejo oziroma da takrat kulturne razlike res pridejo v ospredje, pa Rusinja izpostavi, da je bila že priča temu, kako deluje vzgoja otrok v bikulturni zvezi (čeprav otrok ni skupen), zato se v zakonu s Turkom definitivno ni odločila za skupne otroke. Otroci torej pogosto zamajajo ravnotežje v partnerskem razmerju in so predmet pogovora tudi takrat, ko jih par še nima, kar je, kot pravi Weidman Schneider (1989), zelo zaželeno, saj partnerja s tem že vnaprej razjasnita svoje želje, pričakovanja, povezana z vzgojo otroka: *"Mislim pač, razmišljala sva tudi o tem, no, kakor sem zdej omenila, da mogoče tudi pri otrocih-prvič, da dava pomen, da so neke kulturne razlike, da-jaz sem tudi rekla njemu, da želim, da on svojo, o svoji kulturi razloži, zato, da, ker je pomembno, a ne, da če si ti iz nekih mešanih kultur, da imaš občutek, a ne, da imaš ne korenine samo v Sloveniji, ampak tudi nekje drugje, a ne. Da ohranjaš pač to neko kulturno identiteto."* (Indonezijec in Slovenka) Takšni pogovori omogočijo, da partnerja najdeta kompromise, ki so nujno potrebni za dobrobit celotne družine.

4.3 Dejavniki, ki pripomorejo k zmanjšanju intenzivnosti, pogostosti področij problemov

V tabelo (priloga A, stran 1) sem vnesla pet dejavnikov, ki so se pogosto omenjali oziroma pojavljali v intervjujih. Prva izmed njih je bila podobnost izvirne kulture. To sem izpostavila predvsem zato, ker manjša kulturna različenost načeloma prinaša manj šoka, bolj podoben način življenja in bolj podobne vrednote. Nadalje to pomeni, da morata partnerja sklepati manj kompromisov, prilagajanja, žrtvovanja, njuno partnersko življenje je bolj samoumevno. Ali se je to izkazalo za relevantno, bom raziskala v drugem poglavju, v splošnem pa tabela kaže na to, da je kulturna različenost pri šestih parih relativno velika (pri štirih pa torej majhna). Morda najbolj očitni doprinos kulturne podobnosti izraža Rusinja v sedanji zvezi s Turkom in prav tako nasprotni ekstrem – razlikovanje v kulturi z bivšim, slovenskim možem. Pri kulturni razdalji je zagotovo v ozir potrebno vzeti tudi vsečnost partnerjeve kulture – če je partner pritegnjen k drugačnosti – potem je to zagotovo plus, ki kulturno distanco spremeni v kulturno različenost, iz ovire v potencialno privlačnost. In ravno vsečnost partnerjeve kulture oziroma njenih elementov je bila prisotna pri večini

⁴⁹ No, kar si jaz mislim, je, da je tisto, ko govorimo o paru, mešanem paru, tebi in njemu – to je ena zgodba. Zanimivo postane potem, ko imaš otroke, takrat postane zapleteno, težko. Potem pa v ospredje pride kultura.

parov (8). Pri prvem paru, ki izpostavlja neugodje v partnerjevi kulturi, je to žena, ki prebiva v izvorni državi in omenja, da se v Jordaniji ne počuti najbolje (Palestinec-Slovenka). Konec koncev bi lahko X, ki sem ga dodelila temu paru, poimenovala kot grobo oceno, ki je bila določena na podlagi opisa ženine izkušnje (slednja predstavlja tudi enega izmed razlogov, zakaj se mož kljub želji vrnitve v rodno deželo, tja ne vrne) in ne nazadnje njegove izkušnje tu – v smislu tega, da v Sloveniji ni arabske manjšine, ki bi mu omogočala zmanjšati občutke oddaljenosti od lastne kulture in lažje zblíževanje njegovih otrok s koreninami očeta. X je prav tako groba ocena zato, ker zakonca sicer ustvarjata skupek slovensko-arabske kulture, kar priča o tem, da le gojita vsaj nekaj simpatij s partnerjevo kulturo. Poleg všečnosti partnerjeve kulture je pozitiven dejavnik zagotovo tudi razumevanje oziroma lastna izkušnja partnerja, kar pomeni, da je bil partner že izpostavljen odnosom s tujci, z drugo kulturo, kar je najpogosteje posledica potovanja ali službenih dolžnosti. Pri dveh partnerkah pa se to razumevanje lahko kaže tudi skozi pridobljeno izobrazbo (etnologinja in sociologinja kulture). Več kot polovica parov je omenila takšne izkušnje. Nadalje ima zagotovo velik doprinos odprtost, liberalnost družine in prijateljev, katero je omenilo kar devet parov, ter osebna prepričanja, večšine partnerja. Pod večšine sem umestila na primer izjave o potrpežljivosti partnerja, dobri sposobnosti komuniciranja, medtem ko so enaka ali podobna osebna prepričanja oziroma vrednote in pogled na svet, kot pravi Romano (1997), relevantna, saj z njimi ocenjujemo, kaj je dobro in kaj slabo, določamo naše prioritete. Devet parov je prav tako pripovedovalo o osebnih veščinah ali prepričanjih partnerja, ki pripomorejo k vsaj enemu izmed treh področji izzivov: zmanjšanju intenzivnosti, pogostosti ali številu področij izzivov. (Romano 1997: 37–38)

Poleg omenjene tabele bi omenila še slednja področja: prisotnost pogovarjanja, ujemanje partnerjev, dojemanje spolnih vlog, izkušnjo partnerja kot tujca in pojavljanje etnocentrizma⁵⁰. V splošnem bi trdila, da je pogovor v večini zvez intervjuvanih parov prisoten, vendar pa se bolj omejuje na občasno ali redko prisotnost kot na pogosto. Zanimiv je morda podatek, da (so) se trije pari pogosto pogovarjajo(li) o prihodnosti, kar je, kot sem že omenila v prejšnjem poglavju, spodbuden dejavnik za uspešnost zveze. Poleg Palestinca in Američana ter Slovenke, zgolj Rusinja ne omenja pogovora s sedanjim

⁵⁰ Etnocentrizem je "prepričanje o kulturni večvrednosti lastne etnične skupine". (SNB 2018) A v okviru te naloge besedo morda bolje enačimo z definicijo Milton J. Bennetta, ki etnocentizem pojmuje kot glavno realnost človekovega sveta, na podlagi katere ocenjuje vse drugo, vse, kar je (kulturno) drugačno. (Romano 1997: 151)

turškim partnerjem. Palestinec razlog za to pojasni s svojo izkušnjo izselitve, s spontanimi prilagoditvami in kompromisi z ženo ter ne nazadnje že visoko stopnjo asimilacije v slovenski družbi; pri Rusinji in ameriško-slovenskem paru pa lahko odsotnost pogovora pripišemo ujemanju s partnerjem na več nivojih. Ujemanje parov sem razdelila na tri področja: komunikacijsko, osebne značilnosti ter osebna prepričanja. Slednje smo nekoliko že obdelali skupaj z osebnimi veščinami. Tu na tem mestu lahko vidimo, da so v večini ravno osebna prepričanja tista, ki pozitivno vplivajo na odnos s partnerjem, saj je sedem izmed parov izpostavilo ujemanje, dva pa sta rekla, da imata s partnerjem podobna prepričanja. Področje, v katerem ne najdemo močne povezave med pojavljanjem izzivov, so zagotovo osebne značilnosti partnerja. Tu se nekateri ujemajo, drugi pa ne. Ujemanje v osebnih značilnosti se tako znotraj te analize ni pokazalo kot relevantno. Nasprotno pa se je komunikacija med partnerjema – ujemanje v njej, izkazalo kot pomembno pri petih parih oziroma šestih parih. Prav tako bi lahko trdili, da je ujemanje v spolnih vlogah relevantno, saj lahko, če združimo popolno ujemanje in delno v dojemaju spolnih vlog, trdimo, da je bilo kar šestim parom prihranjeno kakršnokoli prilagajanje ali sklepanje kompromisov na omenjenem področju. Zagotovo je pozitiven prispevek k zvezi prinesla tudi pozitivna izkušnja kot tujca, ki jo omenja sedem parov, saj tam ni bila potrebna podpora partnerja ali splošno družine in prijateljev (z asimilacijo, emocionalno podporo itd.), prav tako je odsotnost etnocentrizma znotraj zveze, ki se pojavlja pri petih parih, dobrodošel dejavnik, ki prispeva k manjšemu številu problemov. Etnocentrizem je, kot sicer opisuje Romano (1997), ena izmed največjih pasti mešanih zvez in zakonov. (Romano 1997: 151–154) Znotraj te analize se etnocentrizem največkrat pojavlja v povezavi s hrano in spolnimi vlogami.

Para, ki najbolje potrjujeta pozitiven vpliv opisanih dejavnikov, sta zagotovo Rusinja in Turek ter Indijec in Slovenka (glede na področja izpostavljanja izziv). Oba se v večini ujemata s partnerjem, nimata večjih zadržkov do partnerjeve kulture, spolne vloge razumeta enako, znotraj zveze se ne srečujeta z etnocentrizmom, izkušnja partnerja oziroma partnerke kot tujca v drugi državi pa je bolj pozitivna. Čisto nasprotje predstavlja zveza Rusinje s Slovencem, ki na večini omenjenih področij kaže neujemanje s partnerjem ali dejavnik, ki negativno vpliva na pojav problemov, intenzivnost. Sledita ji turško-slovenska in tunizijsko-slovenska zveza.

4.4 Tipi zvez

Tabela 2: Tipi zveze intervjuvanih parov⁵¹

	Palestinec - Slovenka	Ukrajinka - Slovenec	Indijec - Slovenka	Indonezijec - Slovenka	Španec - Slovenka
Asimilacija	X	X	X	X	X
Izbrisanje/pozaba	X	X	X	X	X
Kompromis	✓	✓	✓	✓	✓
Konsenz	X	X	✓	X	✓
	Turek - Slovenka	Američan - Slovenka	Rusinja - Slovenec	Rusinja - Turek	Tunizijec - Slovenka
Asimilacija	X	X	✓	X	X
Izbrisanje/pozaba	X	X	X	X	X
Kompromis	✓	✓	X	X	✓
Konsenz	X	✓	X	✓	X

Poleg področji izzivov, njihove intenzivnosti in pogostosti, sem želela prav tako ugotoviti, kateri je najpogostejši način soočanja z izzivi. V ta namen sem s pomočjo pripovedi intervjuvancev in intervjuvank skušala razbrati, kako pogosto se partnerja prilagajata drug drugemu, kako pogosto se žrtvujeta in na katerih področjih ter kako intenzivno sprejemata kompromise. Žrtvovanje lahko sicer razumemo tudi kot način prilagoditve, ekstremne prilagoditve, ki se je največkrat pojavila v obliki priselitve enega izmed partnerjev v državo, kjer biva drug partner. Drugi dve področji, ki ju pari prav tako pogosto omenjajo, so finance in dopust. Predvsem slednji dve se pojavljata tam, kjer pari še nimajo urejenega skupnega doma, zato morajo potovati drug do drugega. Prav znotraj teh intimnih zvez (tunizijsko-slovenske, turško-slovenske, indonezijsko-slovenske) se pojavlja tudi več možnosti za večje prilagajanje enega izmed partnerjev, saj so za trenutni obisk partnerja, partnerke bolj pripravljeni na prilagoditve, kot bi bili sicer (obiski zahtevajo prilagoditev zgolj za določen čas). Pare sem skušala umestiti v enega izmed štirih tipov interkulturalnega zakona/zveze, ki jih določi Romano (1997): asimilacijski tip, izbrisanje/pozaba, kompromis in konsenz. (Romano 1997: 171–177) Asimilacijski tip predstavlja najbolj neenakomerno prilagoditev partnerjev, saj se zgolj eden izmed njiju prilagaja in sicer popolnoma – prihaja do asimilacije, ki prinaša "pozabo" lastne, izvirne kulture. To pogosto pripelje do krize identitete in očitanja med partnerjema (za vse žrtvovanje, ki ga je asimilirani partner, partnerka opravil). V primerjavi z asimilacijskim tipom je tip izbrisanja/pozabe bolj egalitaren, kar se tiče prilagajanja partnerjev. V tem tipu se namreč oba partnerja, najpogosteje zavestno, odločita za izbris lastne kulture, navadno zaradi prevelikih razlik med eno in drugo kulturo. Kljub temu, da imata partnerja dobre pogoje za

⁵¹ Kljukica (✓) označuje tip zveze, ki ga je mogoče zaslediti v zvezi glede na kriterije opisane v poglavju 1.12. Tipi interkulturalnega zakona/zveze. Križec (X) označuje nasprotno – nezmožnost umestitve zveze, zakona v dotični tip.

ustvarjanje nove, edinstvene identitete, lahko pogosto občutita teža bremena, povezanega z izgubo prvotne kulturne identitete in z njo povezane izgube podpore družine. Tip kompromisa deluje s pomočjo principa dam-daš. Partnerja se nenehno prilagajata drug drugemu, kar od njiju zahteva veliko mero fleksibilnosti in odprtosti. V nasprotju s tipom kompromisa, tip konsenza od partnerjev ne zahteva prilagajanja z žrtvovanjem nečesa, kar je za partnerja esencialno. Partnerja torej nikoli ne žrtvujeta nečesa, kar jima veliko pomeni, temveč poiščeta drugo rešitev, ki bo za oba enako zadovoljiva. Tak tip Romano zaradi odprtosti zakoncev, partnerjev ter nenehnega presojanja, dogovarjanja in sprejemanja drugačnosti označi kot idealen tip (ustvarja najmanj problemov).

Prvi par – palestinsko-slovenski – na hitro deluje kot asimilacijski tip zakona, saj partner pogosto izpostavi, da je že močno asimiliran v slovensko družbo. A tu moramo biti pozorni na to, da Palestinec pripoveduje o tem, da se je on pravzaprav asimiliral že pred srečanjem sedanje partnerice, poleg tega pa opisuje tudi, kako se z ženo prilagajata drug drugemu, kako ohranjata arabsko-slovensko kulturo in identiteto tudi pri otrocih. Tudi on je eden izmed tistih omenjenih partnerjev, ki so kot svojo žrtev opisali preselitev v tujo državo, a lahko iz njegovega pripovedovanja razberemo, da se je on ne nazadnje za preselitev odločil iz drugih razlogov, medtem ko je bila morda njegova resnična žrtev ta, da se ni vrnil v rodno deželo. Glede na njegove opise poizkusov prilagajanja znotraj zveze, sem palestinsko-slovensko zvezo ocenila kot tip zakona s kompromisom. Precej drugačno intimno zvezo predstavlja ukrajinsko-slovenski par. Najprej zato, ker je precej krajša, in drugič zato, ker partnerja še ne živita skupaj, prav tako ne živita v isti državi. Ta par daje občutek, da še ni prišel do točke, kjer bi moral sklepati večje kompromise, zato bi ga morda lahko umestili v tip zveze s konsenzom, vendar pa partnerja izpostavita, da bo v prihodnje potrebno sprejemati kompromise (vera in kraj bivanja). Prav zaradi teh tendenc in dejstva, da razlike včasih stopijo v ospredje šele ob večji dogodkih, prelomnicah v zvezi (poroka, bolezni, skupno bivanje), bi lahko temu paru napovedali, da bo iz tipa konsenza v prihodnosti "zlezel" v tip kompromisa.

Indijec in Slovenka zopet, nasprotno, predstavljata zakonca, ki sta že dlje časa skupaj. To je morda tudi razlog, da z lahkoto omenita področja, na katerih je bilo potrebno sklepati kompromise. Čeprav partner na neki točki omeni, da žrtvovanje enega ali drugega ne pride v poštev, da ni smiselno: "because I know there is better out there, so for me negotiating what is available out there and excepting what is, is a step that I have taken backwards and

I don't like taking steps backwards"⁵²; pa je jasno, da se partnerja vseeno prilagajata drug drugemu z manjšim žrtvovanjem. Zato sem to zvezo prav tako umestila v tip s kompromisi. Intimna zveza indonezijsko-slovenskega para je po pripovedi polna kompromisov, prilagoditev in tudi žrtvovanja. Predvsem začetki zveze so se odražali v očitno večjih in bolj pogostih prilagoditvah partnerke, ona je bila tista, ki je v zvezo vlagala "več": *"In se mi zdi, da tudi nekaj očitkov je šlo tudi na to, da sem bila jaz mogoče bolj tista, ki sem vlagala v to, da so stvari stekle..."* Vendar pa je, kar sem poudarila v začetku poglavja, te večje prilagoditve enega izmed partnerjev mogoče opisati tudi kot edino možno rešitev v dani situaciji (birokratske prepreke, kulturne norme v sami državi, nabor živil, ki jih je mogoče dobiti itd.). Tudi ko pride do žrtvovanja, smo lahko v dilemi, saj bi na primer kot žrtvovanje lahko razumeli preselitev partnerja iz Indonezije v Slovenijo, a je tudi tej odločitvi botrovala racionalna, skupna odločitev zakoncev: *"[...] sva oba racionalno pogledala, kar se tiče zaposlitve za mene. Jaz v Indoneziji ne bi mogla ostati zaradi tega, ker bi zelo težko dobila dovoljenje za delo, tam lahko dobiva [...] Tako da, se pol se nekaj kar tako skupno odločila no, da, da pač on pride v Slovenijo."* V splošnem se zakonca prilagajata drug drugemu, v podobni meri (bolj sedaj, kot v preteklosti), žrtvovanja zaradi denarja so se namreč zmanjšala, ker je partner dobil službo, zakonca sklepata kompromise glede prehranjevanja in se že pogajata glede vzgoje otrok, zato sem par prav tako umestila v tip s kompromisi. Naj omenim še to, da je partnerka Indonezijca prva močno izpostavila vlaganje energije kot eno izmed oblik žrtvovanj: *"[...] tako da stvari res, treba je vztrajati pa imeti energijo za to, da, da vzdržuješ zvezo. Je pa res, tako kot zdaj vidim, recimo pri 37-ih ali pa takrat, ko sem se jaz poročila, pri 26, zdaj ne bi imela energije, da grem še enkrat v to zvezo. Mislim, ravno pogovarjala sem se s kolegico, to pač narediš takrat, ko si mlad pa neumen, kakorkoli že...ampak res, se mi zdi, da zdajle ne bi imela energije za tako zvezo."* Njeno pripovedovanje opozarja na to, da je morda v eksogamni zvezi potrebna večja mera potrpežljivosti in vztrajnosti, da zvezo pripeljemo na tisto točko, v kateri so konflikti zgolj še osebni in ne kulturni: *"Ampak moraš delati na tem. Ful moraš delati na tem, ful moraš biti potrpežljiv pa ne kar obupati. Pa mogoče je res eden tukaj bolj tisti, ki stvari pelje naprej."* Enako omenja Rusinja: *"Žal, da večino izzivov na začetku sploh ne prepoznaš kot izzive... In pride do povzročanja*

⁵² Ker vem, da je tam zunaj nekaj boljšega, tako, da je zame pogajanje o tem, kaj je na voljo tam zunaj in pričakovanje glede tega, korak nazaj in jaz ne maram delati korakov nazaj.

emocionalnih reakcij. [...] Potem samo odvisno, kako oba zakonca/partnerja sta skrbna en za drugega, kako upošteva željo, kako inteligentna in občutljiva."

Špansko-slovenski par najpogosteje operira s kompromisi. Partnerja sicer omenita tudi žrtvovanje (dopust), vendar se tudi o tej tematiki dogovarjata in izmenično žrtvujeta, zato lahko to prav tako umestimo v kompromis. Najpogostejše področje, kjer sklepata kompromis, je najverjetneje operiranje s časom, v prihodnosti pa pričakujeta sklepanje kompromisov v povezavi s krajem, državo bivanja in vzgojo otrok. Njun tip je zato kompromisni, a se včasih rahlo nagiba tudi h konsenzualnemu (jezik, kraj bivanja). Turško-slovenski par nekoliko spominja na indonezijsko-slovenski v začetku njune zveze in mu po vzorcu omenjenih zakoncev kljub večjim prilagoditvam partnerke pripisujem tip kompromisa (kaže tendence k skupni ustalitvi v eni izmed držav partnerjev). Partnerka sicer ne govori veliko o kompromisih, bolj o lastnih prilagoditvah, a te zopet pripisujem dani situaciji (obiskom v njegovi državi), saj v splošnem ne moremo trditi, da gre za asimilacijo katerega izmed partnerjev, prav tako ne za pozabo ali konsenz. Kljub temu da par v splošnem sklepa kompromise ali pa v to sploh še ni prisiljen, ostaja vprašanje, ali bo par obdržal tip zveze v vsakem primeru – ob preselitvi v Slovenijo ali v Turčijo. Slednja namreč bolj strogo določa kulturne norme oziroma so le te bolj zavezujoče v turški družbi, kar pomeni, da bi bile možnosti za "zdrs" v asimilacijski tip ob preselitvi partnerke večje. Slovenija namreč deluje, tudi po pripovedi parov, bolj obetavna v povezavi z možnim uveljavljanjem alternativ znotraj večinske kulture. Ena izmed pripovedi partnerke, ki prav tako spominja na asimilacijo, je tudi tista, ko omenja očitke: *"Potem sem se-to sem mu jaz mogoče malo tudi kdaj očitala, tko potem za nazaj-a ne vidiš, kaj sem jaz naredila, ti pa še tega ne moreš."* (Slovenka in Turek) Očitki za žrtvovanje v preteklosti so po Romanu tudi pogost pojav v omenjenem, asimilacijskem tipu. (Romano 1997: 171, 172)

Ameriško-slovenski par sicer omenja nekatere šoke znotraj svoje zveze in žrtvovanje obeh partnerjev na področju priselitve, vendar pa deluje, kot da je kulturna različnost med njima tako majhna, da jima ni potrebno sklepati večjih kompromisov, z izjemo kraja bivanja. Zato ta par v splošnem ne bi želela umestiti v nobenega izmed tipov, saj se nahaja nekje v bližini tako konsenza kot tudi kompromisa. Popolno nasprotje temu paru predstavljata rusko-slovenska zakonca, s prav tako šibko prisotnostjo kompromisov, a v primerjavi z Američanom in Slovenko ne zaradi kulturnega in osebnega ujemanja, temveč popolnoma obratno. Rusinja je bila namreč v zakonu s Slovencem prisiljena v asimilacijo in tako tudi

asimilacijski tip zakona. Njeno nenehno prilagajanje se je kazalo v priselitvi, učenju jezika, kuhanju, operiranju s časom, opustitvi verskih navad, dopustu itd.: *"Ker pred dva leta nisem nič kritizirala, sem probala prilagoditi temu standartom in živeti po tem standartom, katerega mož mi je razlagal, kako so slovenske navade, na konec-konec to so osebni standarti-individualne."* To vsakdanje prilagajanje slovenskim standardom, kulturnim normam pa se je na koncu, kot izpostavlja sama, izkazalo kot prilagajanje partnerjevim osebnim željam in normam. Omenjen problem Rusinje Bieber, Bobele in North (1998) poimenujejo kot nezmožnost ločevanja med osebnimi in kulturnimi razlikami. (Bieber, Bobele in North 1998:183) Nezmožnost ločevanja je opazna tudi pri tunizijsko-slovenskemu paru. Nezmožnost sklepanja kompromisov, kaj šele konsenzov, je Rusinjo pripeljala do odločitve za ločitev: *"Zame beseda kompromis pomeni, da oba imava čist kontra želja in morava najdet skupno rešitev. V tem primeru noben ne žrtvuje, ampak vsak išče, kako lahko zadovolji sebe in partnerju. Ampak tudi to mogoče samo v tem primeru, da oba partnerja sta odrasla oseba in se razumeta, zakaj se gre tako ali drugače. Takrat, ko sem začutila, da to ne deluje več na ta način, sem odločila za razvezo."*

Medtem ko se je njen zakon prav zaradi vseh problemov, s katerimi se s partnerjem nista znala soočiti, končal, pa njena trenutna zveza s turškim partnerjem deluje bolj obetavna. Sama usluge za to prepisuje večjemu ujemanju s partnerjem, bolj podobnemu kulturnemu ozadju. Omenja sicer nekaj prilagajanja na področju vere oziroma prehranjevanja, a hkrati poudarja, da se oba s partnerjem potrudita prilagajat takrat, ko je to potrebno. Kljub temu da Rusinja pripoveduje o občasnem prilagajanju, bi lahko o tem govorili tudi kot o tretji možnosti, ki jo partnerja najmeta, saj pravzaprav odločitve, ki jih sprejemata, od njiju ne zahtevajo, da se nečemu resnično odrečeta. Zato bi njiju prav tako rajši izločila iz vseh omenjenih tipov, ali pa bi rekla, da se najbolje približujeta konsenzualnemu tipu. Zadnji par – Tunizijec in Slovenka – prav tako predstavljata par, ki še ne živi skupaj, hkrati pa je čas trajanja zveze relativno kratek. Pari, kot je na primer ukrajinsko-slovenski, turško-slovenski, ameriško-slovenski in seveda tunizijsko-slovenski, se po vsej verjetnosti nekako bolj verjetno kot ostali pari, katerih zveza traja dlje časa, nahajajo nekje med obdobjem, ki ga Romano (1997) opiše kot obdobje medenih tednov ter obdobje ustalitve. Medtem ko je za prvega značilen romantičen pogled na zvezo, ki prekriva možne izzive, jih naredi celo privlačne ali pa vidne ter nepomembne, pa je za drugo obdobje značilno razkritje nekaterih izmed izzivov. Na tem mestu partnerja spoznavata, v čem sta si podobna in v čem si nista, kako vidita stvari in kako z njimi rokujeta. To seveda prinese več možnosti za soočanje s

problemi. (Romano 1997: 19–29) Trenutno se zadnji par morda nahaja na vstopu v drugo fazo, pri čemer je ta prehod bolj značilen za partnerko, kot partnerja, ki še vedno romantično opisuje svojo zvezo in vlogo v njej. A vse to lahko pripišemo temu, da še ni obiskal države partnerke, ki bi zagotovo obrnila vlogo prilagajanja. Ker partnerja kljub vsemu ohranjata svojo kulturo in iščeta prilagoditve, sem tudi to zvezo umestila v tip s kompromisi.

Ob koncu na hitro še omenimo, kateri so bili najpogostejši kompromisi, ki jih partnerji sklepajo. Najpogosteje omenjen kompromis je kraj bivanja. Ta kompromis je navadno sklenjen na podlagi racionalnih odločitev (kje je lažje dobiti službo, katere jezike govorita partnerja). Sledijo kompromisi na področju prehrane, financ in dopusta. Pri slednjih dveh se kompromis najpogosteje pojavlja pri parih, ki še ne živijo skupaj in morajo svoj dopust ter finance usmeriti v obiske partnerja. Dodatni dejavnik je seveda tudi brezposelnost. V prehrani se najlepše pokaže, kako partnerja stopita skupaj in ohranjata ter sprejemata del partnerjeve kulture z mešanjem kulinarike obeh izvornih kultur. Med kompromisi se pojavljajo tudi vera, socialni stiki, sprejemanje materialnega stanja, vzgoja otrok, jezik, operiranje s časom in kulturne navade.

4.5 Kulturna različnost in izzivi

Raziskovalci doživljanje višje ravni konfliktov v eksogamnih zvezah pripisujejo večji kulturni različnosti med partnerjema, saj slednja pogosto prinaša drugačno videnje, razumevanje zakona (Hyejin, Prouty in Roberson 2012: 274), drugačnim vrednotam, različnemu jeziku in veri (Romano 1997: 35), nezmožnosti ločevanja osebnih in kulturnih razlik (Biever, Bobele in North 1998: 183), drugačnemu razumevanju spolnih razlik (Crohn 1995:3) itd. Ker torej izhajamo iz tega, da velika kulturna različnost prinese večje število možnih področij problemov, moramo postavljeno trditev preveriti s pregledom števila problemov znotraj intimnih zvez intervjuvanih parov.

Toda najprej je potrebno določiti, kako razumemo kulturno različnost. "Kultura opredeljuje sprejete načine vedenja za pripadnike določene družbe" (Haralambos in Horn 2005:11). Definicija, ki jo podajam, je sicer zelo splošna, a je morda primerna ravno zato, ker opozarja na to, da kultura določa, kaj je prav in kaj ne, kaj je primerno in kaj ni. Je torej sila, ki deluje znotraj nas, ki je s pomočjo socializacije zapisana v vse, kar delamo, v to, kako delamo. Nekatere kulture predpostavljajo, da je v pogovoru primerno ohranjati večjo

fizično razdaljo, druge kot normo postavljajo bližino sogovorcev. Ko se srečata pripadnika kultur, v kateri ena predpostavlja bližino pri pogovoru, druga pa večjo razdaljo, prihaja do neugodja, pogosto napačnega tolmačenja namenov ali bontona sogovorca. V takem primeru lahko govorimo o kulturni različnosti. Kulturna različnost torej predstavlja nabor razlik v vrednotah in načinih doseganja teh vrednot, predpostavlja lahko na primer drugačno operiranje s časom, drug jezik, drug način komunikacije itd.

Na podlagi zapsanega sem pare razdelila v dve skupini: skupino z majhno kulturno različnostjo in skupino z veliko kulturno različnostjo. V slednjo sem umestila palestinsko-slovenski, indijsko-slovenski, indonezijsko-slovenski, turško-slovenski, tunizijsko-slovenski in rusko-turški par. V skupino z majhno kulturno različnostjo sem umestila: ukrajinsko-slovenski, špansko-slovenski, ameriško-slovenski ter rusko-slovenski par. Odločitvi je botroval predvsem splošen vtis o socialni razdalji med partnerjema ter razlike v kulturnih normah, ki so bile postavljene osebam znotraj njihove kulture (določbe povezane s hrano, verska prepričanja – predvsem takrat, ko gre za fundamentalno različni religiji itd.). Svojo pozornost sem najprej usmerila na število izzivov, ki jih omenjajo pari (njihovo lastno videnje). Tako pri skupini z veliko kulturno različnostjo kot v skupini z majhno kulturno različnostjo se pojavlja več tistih parov, ki naštevajo večje število področij izzivov. Lastna percepcija parov nam torej ne pomaga obrazložiti povezave med kulturno razdaljo in pojavljanjem izzivov, zato sem se usmerila na področja komunikacije, vere, podpore, hrane, časa, etnocentrizma, spolnih vlog in financ. To so ena izmed področij, ki lahko kreirajo ali pa poglobljajo konflikte. Medtem ko tematika vere, etnocentrizma in operiranje s časom ne prinašajo večjih razlik med pari ene ali druge skupine, pa lahko opazimo drugačne podrobnosti znotraj ostalih področij. Ustavimo se najprej pri podpori. Močnejša podpora se kaže pri skupini z manjšo kulturno različnostjo. Razloge za to je mogoče iskati v tem, da manjša kulturna razdalja, različnost, potencialno prinaša manjše število predsodkov, stereotipov in dvomov o partnerju iz druge države; manj je torej razlogov, ki bi lahko ustvarjali oviro za podporo bližnjih. Tudi drugačen pogled na prehranjevanje, izbiro hrane, se bolj opazno izraža pri veliki kulturni razdalji, vendar pa je tu potrebno poudariti, da se, kot že omenjeno v poglavju o hrani, izzivi, povezani s hrano, pogosto kažejo kot pozitivni, kot nekaj, kar partnerja privlači (če ne v začetku zveze, pa kasneje). Velika kulturna različnost pogosteje kot majhna s seboj prinaša tudi finančne izzive – a zopet na račun potovanja do partnerja ali nezmožnosti pridobivanja službe v novi državi. Primer Rusinje in Slovenca pa kaže tudi na to, da ni zgolj pomembno,

koliko nekdo zasluži, temveč tudi, kako partnerja razumeta finančne obveznosti enega in drugega. Medtem ko verbalna komunikacija potencialno prinaša izzive v obeh skupinah, pa neverbalna, po pričakovanjih, bolj izstopa v skupini z veliko kulturno različnostjo. Kot zadnje so tu še spolne vloge in pogled nanje. Tu se večje razlike pojavljajo pri majhni kulturni razdalji med partnerjema, a sem že v predhodnih poglavjih pojasnila, da drugačen pogled na spolne vloge, z izjemo Rusinje in Slovenca, ni pripeljal do večjih izzivov.

Podatki, ki jih navajam, so precej difuzni, a v splošnem kažejo na to, da večja kulturna različnost potencialno prinaša večje število izzivov, problemov (skupaj z intenzivnostjo in pogostostjo pojavljanja). Toda zakaj se, kljub raziskavam, ki jih omenjam, to ni jasno pokazalo? Odgovore za to je potrebno iskati v tem, da na par deluje veliko število dejavnikov. V obzir je potrebno vzeti tudi to, ali se partnerja pogovarjata, kako pogosto se pogovarjata, ali sta pripravljena na žrtvovanje, prilagajanje, sklepanje kompromisov in v kolikšni meri se ujemata v prepričanjih, načinu komuniciranja, osebnih značilnosti itd. Rezultat analize predlaga, da morda tako teorija socialne bližine, kot tudi teorija komplementarnosti zadovoljevanja potreb v določeni meri držita.

4.6 Prednosti bikulturne zveze, zakona

V jeziku socialnega dela je pomembno ne zgolj govoriti o problemih, konfliktih, temveč tudi o rešitvah, o na pol polnem kozarcu. To sem najprej upoštevala tako, da sem v nalogi večkrat poudarila, da ne gre zgolj za konflikte, temveč tudi za izzive. Beseda izziv, kot že omenjeno, namreč deluje kot nekaj, kar omogoča našo rast, izpolnitev, je bolj pozitivno naravnana in tako bolj pripomore k soustvarjanju, kreiranju novih možnosti, ko stare ne zaležejo več. Nadalje pa je potrebno izpostaviti tudi to, da se ne nazadnje izzivi pojavljajo tudi znotraj intimnih zvez parov, ki prihajajo iz iste kulture, ki govorijo isti jezik, pa še vedno med njimi prihaja do komunikacijskih šumov, do finančnih stisk, ki vodijo v stresne situacije itd. Prav tako kot z izzivi in problemi pa so mešane zveze prepletene s pozitivnimi izkušnjami, pridobitvami na ravni socialnega življenja, osebnih veščin, karakteristik, učenju itd. V intervjujih se morda najbolje izpostavijo tri področja: značajske karakteristike, osebne veščine in spoznanje, spoznavanje nove kulture. Pari omenjajo tudi spoznanje novih ljudi, a je to morda bolj stvar splošnega socialnega življenja s partnerjem, kakor pa nekaj, kar je produkt bikulturne zveze. Čeprav o spoznavanju nove kulture ne pripovedujejo izrecno, lahko v intervjujih najdemo odlomke, v katerih partnerji kažejo navdušenje nad novim, drugačnim, nad učenjem, potovanjem: "[...] *I don't know, it's, you*

*learn something new every day I would say. [...] I think it's very interesting also because now I get to travel to Spain every now and then..."*⁵³(Španec in Slovenka) "*[...] like you know for me this relationship taught me to be patient, more culturally aware, I am trying to learn a bit of other language, and I get to know different culture, habits of people, different mind of its own I would say.*"⁵⁴ (Tunizijec in Slovenka) Zadnji primer prav tako pokaže druga dva že omenjena doprinosna mešane zveze: delo na osebnih veščinah (učenje drugega jezika) in značajskih karakteristikah (potrpežljivost). Pari namreč pogosto omenjajo osebno rast v smislu spreminjanja karakterja (potrpežljivost, umirjenost itd.) in učenja novih stvari, veščin (kuhanje, nov jezik itd.): "*Sej mogoče si pa potem bolj utrjen no, ko greš pač skozi življenje ali pa kakorkoli že, k so druge težave, pa si že marsikaj preživel, pa se ti sploh ne zdi pol več kakšna stvar težavna. Tudi sama sem se mogoče v temu, v tej zvezi, jaz osebno spreminila, da sem bolj trdna ratala. V tem smislu, da pol recimo v službi, a veš, nekako, ko naletiš na težave, jih mogoče potem drugače rešuješ, zato ker si že navajen pač reševati probleme ali kakorkoli, pa si bolj potrpežljiv mogoče potem do drugih mnenj, do drugih ljudi, tega se naučiš no.*" (Indonezijec in Slovenka) "*[...] pa-zdej pa tko, pač čisto na splošno so stvari, ki sem mogoče prej mislila, da jih ne bom morala sprejeti, pa sem zdež ugotovila-k sem bila tko prej mogoče, da bi bilo deal breaker, pa zdež ugotovim, da sploh ni; da pač lahko sprejmem več, kakor sem si prej mislila [...]*" (Turek in Slovenka) "*[...] you taught me how to sometimes be more chill and not like stress and worry so much. And you said that I taught you maybe how to be more forgiving.*"⁵⁵ (Američan in Slovenka) "*...yeah it allows us to be more international in our minds, so instead of being closed within the same culture we, yeah the relationship enriches us in the sense that we are more flexible to each other, cause we understand that we are from different cultures and we have to sacrifice things for each other, so that's good you know, that's very self-fulfilling...*"⁵⁶ (Španec in Slovenka)

⁵³ Ne vem, vsak dan se naučiš nekaj novega, bi rekla. [...] Mislim, da je prav tako zanimivo tudi zato, ker lahko zdaj vsake toliko časa odpotujem v Španijo.

⁵⁴ [...] ta zveza me (je) recimo naučila biti potrpežljiva, bolj kulturno razgledana, skušam se malo naučiti drugega jezika in imam priložnost spoznati drugo kulturo, druge navade ljudi, drug pogled na življenje, bi rekla.

⁵⁵ [...] ti si me naučil, da sem včasih bolj sproščena, ne toliko pod stresom, da me ne skrbi toliko. Ti si pa rekel, da sem te mogoče naučila, kako lažje odpustiti.

⁵⁶ Ja, omogoča nama, da razmišljava bolj mednacionalno, da nisva zaprta znotraj ene kulture, ja, ta zveza naju bogati v smislu tega, da se bolj prilagajava drug drugemu, ker razumeva, da prihajava iz druge kulture in da morava žrtvovati marsikaj drug za drugega, tako da to je dobro, a veš, to ti da občutek osebne izpolnitve...

Pari opisujejo zvezo kot nekaj, kar jim pomaga osebno rasti, kar navajata tudi Tili in Baker (2015), medkulturna zveza jim daje občutek izpolnitve. Intimna zveza z nekom iz druge kulture jim pomaga, da se soočajo s konflikti, stresom na drugačen način, da pristopajo k izzivom z večjim potrpljenjem ter z drugačnim, širšim, kulturno zavednim pristopom. Izzivi, s katerimi se soočajo, ne prinašajo zgolj stresa in visokih zidov, ki jih je nemogoče preplezati, temveč prav tako nove priložnosti, nove veščine, spoznanja o sebi in svetu ter tisto, kar Alupoaicei (2009) opiše kot možnost za rušenje lastnih stereotipov. (Tili in Baker 2015: 203–207; Alupoaicei 2009: 22)

4.7 Sklepi

Prvo izmed vprašanj, ki sem si ga zastavila, se je posvetilo najpogostejšim izzivom. Slednji so bili komunikacija, finance, operiranje s časom, predsodki, dvomi, skrbi, izkušnja partnerjev kot tujcev, razlike v prehrani, religija in podpora bližnjih. Predvsem prva tri področja so zahtevala več kompromisov in energije, medtem ko so se ostala področja pojavljala manj pogosto in so včasih vodila tudi do tega, da sta se partnerja bolj zblížala (prehrana, predsodki drugih). Področje financ sicer postavlja večje izzive pri parih, ki še ne živijo skupaj (ali še niso živeli skupaj) ter tam, kjer partner, partnerka še nista (bila) zaposlena. Operiranje s časom kaže izzive predvsem na področju izrabe časa, točnosti in "zamaknjenega urnika", komunikacija (največ verbalna) pa se kaže kot izziv predvsem zaradi večjega vlaganja energije (najbolj tistega partnerja, ki bolje obvlada skupni jezik) in zaradi nezmožnost vzpostavljanja socialnih stikov (novih ali starih), a hkrati tudi vpliva na pojav želje po znanju partnerjevega jezika.

Dejavniki, ki pripomorejo k zmanjšanju števila izzivov, zmanjšanju pogostosti in intenzivnosti, so številni: sprejemanje, všečnost partnerjeve kulture; manjša kulturna različnost; lastna izkušnja partnerja (izpostavljenost odnosu s tujci, drugo kulturo ali izobrazba partnerja, partnerke); odprtost, liberalnost družine in prijateljev; osebna prepričanja in veščine partnerjev; prisotnost pogovarjanja; ujemanje v razumevanju spolnih vlog, pozitivna izkušnja partnerke ali partnerja kot tujca, tujke ter odsotnost etnocentrizma; ne nazadnje pa tudi ujemanje partnerjev v prepričanjih, v načinu komunikacije, a ne nujno v osebnih značilnostih.

Omenila sem torej, da je manjša kulturna različnost med partnerjema dejavnik, ki pozitivno vpliva na znižanje intenzivnosti, pogostosti in števila izzivov. V intervjujih je torej v

splošnem možno opaziti povezavo med kulturno različnostjo in pojavljanjem izzivov (večja kulturna različnost torej negativno vpliva na pojav izzivov), vendar pa je potrebno opozoriti, da na to povezavo vplivajo še številni drugi dejavniki, kot so na primer pogostost pogovora med partnerjema, ujemanje v prepričanjih, načinu komuniciranja in osebnih prepričanjih, pripravljenost na prilagajanje, žrtvovanje in sklepanje kompromisov itd. Analiza torej kaže, da lahko prav tako s teorijo socialne bližine kot tudi teorijo komplementarnosti zadovoljevanja potreb pojasnimo izzive, probleme, ki se pojavljajo znotraj intimne zveze mešanih parov.

Nadalje analiza odgovarja na vprašanje, kateri tip zveze se najpogosteje pojavlja znotraj eksogamnih intimnih zvez, pri čemer lahko sklenemo, da je ta tip tip kompromisa. Edini par, ki očitno odstopa od tega tipa, je svojo zakon končal, kar priča o tem, da pretirane prilagoditve in žrtvovanje najverjetneje prinesejo negativni vpliv na zakon, zvezo. Kompromisni tip predstavlja nenehno prilagajanje ter odrekanje partnerjev, navadno v podobni meri obeh partnerjev. Navadno tip kompromisa predstavlja opcijo dam-daš, ki na razmerje sicer pozitivno vpliva, a lahko prinese rahlo izgubo identitete katerega od partnerjev. Ta izguba se v analizi ni izpostavila, prav nasprotno so nekateri pari kazali tendenco k iskanju tretje možnosti, zaradi česar se nagibajo k tipu konsenza, ki ga Romano (1997: 175–177) opiše kot najbolj idealnega. Rezultati torej potrjujejo Romanovo predpostavko, da je za uspeh intimne zveze mešanih parov potrebno najmanj prilagajanje obeh partnerjev. Seveda so največji dokaz za to zveze, ki trajajo že več kot deset let.

Trajanje zveze je torej eden izmed podatkov, ki sem ga vključila kar v demografske podatke in ki se poleg starosti partnerjev izkaže kot relevanten. Višja starost partnerjev lahko namreč prinese več komunikacijskih sposobnosti ter razumevanja drugačnosti, daljše trajanje zveze pa prinese več časa za vzpostavitev skupnega načina razreševanja problemov ter razumevanje partnerjevih prepričanj, vrednot, načinov delovanja in motivov zanj. Prav tako se znotraj demografskih podatkov kaže relevantno področje financ, zaposlitve in izobrazbe. Nižji dohodki prinašajo več stresa in več težjih odločitev o porabi, kar zahteva sklepanje kompromisov, prilagajanje ali žrtvovanje, prav tako lahko nižja izobrazba s seboj prinese nižje plačano delovno mesto in mogoče tudi manjšo kulturno empatičnost (a slednje se v analizi ni izpostavilo). Zaposlitev na višjih delovnih mestih (glede na plačo in odgovornost) lahko prinese večjo samozavest in splošno zadovoljstvo partnerjev, kar posledično pozitivno vpliva na vzpostavljanje odnosov. Ne nazadnje so tu

še otroci, ki navadno zamajejo ravnotežje znotraj intimne zveze, a se v opravljenih intervjujih kaže pozitiven odnos in vzdušje navezano na vzgojo otrok, saj starša v obeh primerih otroke vzgajata v okviru kulture obeh partnerjev.

Nazadnje pa moramo poudariti, da eksogamne intimne zveze ne prinašajo zgolj izzivov in stresa, temveč omogočajo spremembo značajskih karakteristik, osebnih veščin. Opazne so spremembe v prepričanjih tam, kjer je bilo več razlik med partnerjema, malo v navadah ter več v razumevanju partnerja po določenem času. Bikulturne zveze prinašajo spoznanje nove kulture, sprejemanje drugačnosti, predvsem pa ponujajo osebno rast obeh partnerjev.

4.8 Predlogi

- Slovenska stroka bi morala opraviti še bolj obširne raziskave na tem področju.
- Zagotovo bi bil potreben bolj poglobljen uvid v soočanje z izzivom vzgoje otrok bikulturnih parov, v finančne možnosti (predvsem pridobivanje dela), možnosti za učenje jezika in pravne možnosti, ki so na voljo parom v povezavi z birokratskimi preprekami tako pred "združitvijo" para kot tudi kasneje pri skupnem bivanju v državi partnerja ali tretji državi.
- V splošnem bi pozitivno na eksogamne zveze deloval tudi pozitiven odnos do tujcev in zmanjšanje predsodkov ter stereotipov v širši javnosti. Delovanje na področju ozaveščanja o drugačnosti bi prispevalo k morebitni večji podpori bližnjih oseb bikulturnega para.
- Pozitivno spremembo bi prav tako prinesle svetovalnice ali občasni dogodki, povezani s kulturno raznolikostjo, CSD-ji bi lahko dali podbudo za pravno svetovanje parom in/ali pa zgolj svetovanje v okviru soočanja z izzivi, z iskanjem skupne rešitve.
- Potrebno bi bilo prav tako pridobiti vsaj okvirne podatke o številu bikulturnih zvez v Sloveniji, saj so trenutni podatki, ki so na voljo, zastareli.

5. VIRI IN LITERATURA:

- Alupoaipei, M. (2009). *Your intercultural marriage: a guide to a healthy, happy relationship*. Chicago: Moody publishers.
- Bauman, Z. (2002). *Tekoča moderna*. Ljubljana: Založba/*cf.
- Beck, A. T. (1989). *Love is never enough: how couples can overcome misunderstandings, resolve conflicts, and solve relationship problems through cognitive therapy*. London: Penguin Books.
- Beck, U. & Beck-Gernsheim, E. (2006). *Popolnoma normalni kaos ljubezni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Crohn, J. (1995). *Mixed matches: How to create successful interracial, interethnic, and interfaith relationships*. New York: Fawcett Columbine.
- Debenjak, B. (2006). Partnerstvo in konsekvence: Argumenti za pravno varnost. Z. Kobe, & I. Pribac (ur.), *Prava poroka?:12 razmišljanj o zakonski zvezi (str. 35–43)*. Ljubljana: Krtina.
- Giddens, A. (2000). *Preobrazba intimnost: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: Založba/*cf.
- Gostečnik, C. (2015). *Je res vsega kriv partner?* Ljubljana : Brat Frančišek : Teološka fakulteta : Frančiškanski družinski inštitut.
- Haralambos , M. & Holborn, M. (2005). *Sociologija: teme in pogledi*.Ljubljana: DZS.
- Held, D., & McGrew, A. (ur.). (2003). *The global transformation reader: an introduction to the globalization debate*. Oxford; Malden: Polity.
- Held, D., & McGrew, A. (2007). *Globalization/anti-globalization:beyond the great divide*.Cambridge: Polity.
- Johnson-Debeljak, E. (1999). *Tujka v hiši domačinov*. Maribor: Obzorja.
- Južnič, S. (1973). *Politična kultura*. Maribor: Obzorja.
- Južnič, S. (1987). *Antropologija: [visokošolski učbenik]*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Južnič, S. (1993). *Identiteta*. Ljubljana: fakulteta za družbene vede.
- Klinar, P. (1976). *Mednarodne migracije: sociološki vidiki mednarodnih migracij v luči odnosov med imigrantsko družbo in imigrantskimi skupnostmi*. Maribor: Obzorja.

- Koser, K. (2017). *Mednarodne migracije: zelo kratek uvod*. Ljubljana: Krtina.
- Kuhar, R. (2009). *Na križiščih diskriminacije: večplastna in intersekcijska diskriminacija*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Lamberg Khatib, M. (2012). Transnacionalne prakse arabcev v Sloveniji. Lamberg Khatib, M., Šmitek, & Zalta, A. Z. *Sožitje med kulturami: poti do medkulturnega dialoga II* (str. 143–156). Maribor: Pivec.
- Lukšič-Hacin, M. (1995). *Ko tujina postane dom: resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Mikolič, V. (2004). *Jezik v zrcalu kultur: jezikovna sporazumevalna zmožnost in (med)etnična ozaveščenost v slovenski Istri*. Koper: univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče: Zgodovinsko društvo za južno primorsko.
- Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina, vrednote*. Ljubljana: Educy.
- Renner, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. (2006). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper : Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales : Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Rizman, R. (2008). *Globalizacija in avtonomija: prispevki za sociologijo globalizacije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Romano, D. (1997). *Intercultural marriage: promises & pitfalls*. Yarmouth, Maine: Intercultural Press, INC.
- Sedmak, M. (2002). *Kri in kultura: etnično mešane zakonske zveze v Slovenski Istri*. Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko: Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije.
- Shelling, G., & Fraser-Smith, J. (2008). *In love but words apart: Insights, questions, and tips for the intercultural couple*. Indiana: Bloomington.
- Smith, A. D. (2005). *Nacionalizem: teorija, ideologija, zgodovina*. Ljubljana: Krtina.
- Šabec, K. (2006). *Homo europeus: nacionalni stereotipi in kulturna identiteta Evrope*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Vidmar, K. H. (2004). *Uvod v sociologijo kulture: [učbenik za prvi letnik sociologije]*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo.
- Vidmar, K. H. (2006). *Globalna kultura*. Ljubljana: Študentska založba.
- Walsh, F. (2003). *Normal family processes: growing diversity and complexity*. New York, London: Guilford Press.
- Weidman Schneider, S. (1989). *Intermarriage: the challenge of living with differences between christian & jews*. New York: A Division of macmillan, inc.
- Žakelj, T. (2012). *Sodobna partnerstva: spoznavanje po spletu*. Ljubljana: Založba FDV.
- Žigon, Z. (1998). *Otroci dveh domovin: slovenstvo v Južni Ameriki*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Založba ZRC.

5.1 Internetni viri:

- Abu-Rayya, H. M., & Sam, D.L. (2017). Is integration the best way to acculturate? A reexamination of the bicultural-adaptation relationship in the "ICSEY dataset" using the bilinear method. *Journal of cross-cultural psychology*, 48(3), 287–293. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0022022116685846>
- Biever, J. L., Bobele, M., & North, M. W. (1998). Therapy with intercultural couples a postmodern approach. *Counselling psychology quarterly*, 11(2): 181–188. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09515079808254053>
- Bustamante, R. M., Nelson, J. A., Henriksen, R. C., & Monakes, S. (2011). Intercultural couples: coping with culture-related stressors. *The family journal: counseling and therapy for couples and families*, 19(2), 154–164. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1066480711399723>
- Cools, C. A. (2006). Relational communication in intercultural couples. *Language and intercultural communication*, 6(3,4), 262–273. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2167/laic253.0>
- Faragher, E. B., Cass, M., & Cooper, C.,L (2005). The relationship between job satisfaction and health: a meta-analysis. *Occup Environ Med*, 62.

<http://oem.bmj.com/content/oemed/62/2/105.full.pdf>

- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *PNAS*, 107 (38). Pridobljeno 10.5. 2018 s <http://www.pnas.org/content/pnas/107/38/16489.full.pdf>
- McFadden, J., & in Moore III, J. L. (2001). Intercultural marriage and intimacy: beyond the continental divide. *international journal for the advancement of counselling*, 23, 261–268. Pridobljeno 28.1.2018 s https://www.researchgate.net/publication/241017913_Intercultural_marriage_and_intimacy_Beyond_the_continental_divide
- MinhTu D. Nguyen, A., & Benet-Martinez, V. (2007). Biculturalism unpacked: components, measurement, individual differences, and outcomes. *Social and personality psychology compass*, 1(1), 101–114. Pridobljeno 28.1.2018 s http://biculturalism.ucr.edu/pdfs/Nguyen&BM_SPCC2007.pdf
- Neff, L. A., & Karney, B. R. (2004). How Does Context Affect Intimate Relationships? Linking External Stress and Cognitive Processes within Marriage. *Personality and social psychology bulletin*, 30 (2). Pridobljeno 10.5.2018 s <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0146167203255984>
- *Online etymology dictionary*. Pridobljeno 28.1.2018 s <https://www.etymonline.com/>
- Reiter, M. J., & Gee, C. B. (2008). Open communication and partner support in intercultural and interfaith romantic relationships: a relational maintenance approach. *Journal of social and personal relationships*, 25(4), 539–559. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0265407508090872>
- Sedmak, M. (2006). Etnično mešani pari in družine: izziv za socialno delo. *Socialno delo*, 45 (3/5), 189–195. Pridobljeno 28.1.2018 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-BRJW8PU5>
- Seshardi, G., & Knudson-Martin, C. (2013). How couples manage interracial and intercultural differences: implications for clinical practice. *Journal of marital and family therapy*, 39(1), 43–58. Pridobljeno 28.1.2018 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25073842>

- *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika*. Pridobljeno 1.6.2018 s <http://bos.zrc-sazu.si/c/SNB/neva.exe?name=snb&expression=etnocentrizem&hs=1>
- *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>
- Sullivan, C., & Cottone, R. R. (2006). Culturally based couple therapy and intercultural relationships: a review of the literature. *The family journal: counseling and therapy for couples and families*, 14(3), 221–225. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1066480706287278>
- Tili, T. R., & Barker, G. G. (2015). Communication in intercultural marriages: Managing cultural differences and conflicts. *Southern communication journal*, 80(3), 189–210. Pridobljeno 28.1.2018 s <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1041794X.2015.1023826>
- Wiggins Frame, M. (2004). The challenges of intercultural marriage: strategies for pastoral care. *Pastoral psychology*, 52(3), 219–231. Pridobljeno 28.1.2018 s <https://link.springer.com/article/10.1023/B:PASP.0000010024.32499.32>
- Zhang, Y., & Van Hook, J. (2009). Marital dissolution among interracial couples. *Journal of marriage and family*, 71, 95–107. Pridobljeno 28.1.2018 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4183451/>

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga A: Tabela kodiranja..... 1

Priloga B: Legenda kodiranja..... 3

Priloga C: Intervjuji 4

Priloga A: Tabela kodiranja

				Palestinec - Slovenka	Ukrajinka - Slovenec	Indijec - Slovenka	Indonezijec - Slovenka	Španec - Slovenka	Turek - Slovenka	Američan - Slovenka	Rusinja - Slovenec	Rusinja - Turek	Tunizijec - Slovenka
				D 1 PR 1 PA 1	D 2-3 PR 2 PA 2	D 2 PR 2 PA 1	D 2 PR 1 PA 1	D 2 PR 2 PA 1	D 2 PR (1) PA 1	D / PR (1) PA 1	D 2 PR 3 PA 1	D 1 PR 1 PA 1	D 2 PR / PA 3
I. Interakcija	1.	Vpliv komunikacije	verbalno										
			neverbalno	D (1) PR (1) PA (1)	D (1) PR (1) PA (2)	D (1) PR (1) PA (1)	D (1) PR (1) PA 3	D (1) PR (1) PA (1)	D 1 PR 1 PA 1	D / PR (1) PA 1	D 1 PR 1 PA 1	D 1 PR 1 PA 1	D 1 PR / PA 2
	2.	Podpora (intenzivnost)	partnerja	2	3	{3}	{3}	3	3	{3}	1	3	3
			prijatelj	{1}	3	2	3	3	3	{3}	3	{3}	3
			družine	2	3	2-3	3	3	2	3	3	2	3
	3.	Podpora (področje)	partnerja	E	E, K, F	{E}	{E, K, F}	E, K	E, K	{E}	/	E, A	E, K, F
			prijatelj	/	E	E	E	E	E	{E}	/	{E}	E
			družine	E	E	F, E, SK	E, F	E, F	E, F	E	E, K	E	E
	4.	Nasprotovanje (področje)	partnerja	/	/	/	/	/	/	/	P	/	/
			prijatelj	/	/	P	P	{K}	V	/	/	/	P
			družine	/	/	/	/	/	/	/	/	V	/
			podobnost izvorne kulture	{X}	{✓}	{X}	{X}	{X}	{X}	{✓}	{X}	✓	{X}
	5.	Dejavniki za doprinos k stiku/zvezi	všečnost elementa partnerjeve kulture	X	{✓}	✓	{✓}	✓	✓	/	X	✓	{✓}
			nazumevanje- lastna izkušnja	X	X	✓	✓	✓	{X}	{✓}	X	✓	X
			odprtost družine/ prijateljev	{✓}	{✓}	✓	✓	{✓}	✓	{✓}	{X}	{✓}	✓
			osebna prepričanja partnerja/ veščine	✓	{✓}	✓	✓	✓	{✓}	{✓}	{X}	{✓}	✓
	6.	Iskanje rešitev z bivanjem		Z	I, IR	I, T, IR	I, "vikend zveza"	T	I, IR	T	M	IR	IR
	7.	Področje poudarjanja izziva		P	K, F, KB, Z, vlaganje časa	Č	K, F, B, R, N	KB, O, DP, NO	K, F, KB, V (P), PRI	R, DP	Č, V, I, N, PRI, Z	/	P, (O), PRI, K
	8.	Spremenbe	ona	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	1
			v navadah	(2)	(1)	(2)	(2)	2	2	(1)	(2)	(2)	1
			v razumevanju partnerja osebnostno	(1)	3	(1)	(2)	(1)	1	(1)	(2)	(1)	3
			osebno	/	(1)	(3)	2	/	1	(2)	1	(1)	1
		on	v prepičanju	1	2	(1)	(1)	(1)	2-3	(1)	(1)	(1)	1
			v navadah	(2)	(1)	(1)	(1)	(1)	(2)	(1)	(1)	(1)	1
			v razumevanju partnerja osebnostno	(1)	3	(1)	(2)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	3
			osebno	/	(1)	(1)	(2)	/	(1)	(2)	1	(1)	1
	9.	Prehranjevanje	razlike	R	P	R	R	R	R	E	R	P	R
			prilaganje	O	O	O/Z	O	O	(O)	N	Z	N	O
	10.	Prilaganje	ona	2	1	2	3	2	2	1	3	1	3
			sedaj	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
	11.	Prisotnost pogovarjanja	sedaj	N	O	O	P	{O}	P	/	R	N	O
			pridnost	/	O	N	P	P	P	/	R	N	O
	12.	Ujemanje partnerjev	komunikacijsko	{✓}	≈	{✓}	{X}	{✓}	/	{✓}	{X}	{✓}	{X}
			osebne značilnosti	{/}	/	X	✓	{X}	✓	✓	X	✓	{X}
			osebna prepričanja	{✓}	{≈}	{✓}	✓	✓	{≈}	{✓}	X	✓	{✓}
	13.	Sprejemanje, všečnost partnerjeve kulture	ona	{≈}	{✓}	✓	{≈}	✓	✓	✓	≈	{✓}	≈
			on	{≈}	{✓}	{≈}	{≈}	{✓}	{✓}	/	{X}	{✓}	{✓}
	14.	Vpliv vere na	socialno mrežo	{N}	N	{N}	N	{N}	{M}	N	{N}	N	N
			vsakdanje življenje	{N}	N	Z	N	{N}	{Z}	N	{Š}	Š	Z
			prehranjevanje	{N}	N	Š	N	{N}	{Š}	N	{Š}	M	Z
			rituali	{N}	Š	Š	N	{N}	{Š}	N	Z	{Š}	N
	15.	Učenje kulture- otroci		M	/	M	/	/	/	/	Š	/	/
	16.	Čas (dojemanje časa)		/	/	D	/	D	D	E	D	E	D
	17.	Prisotnost kompromisov		Š	Š	M	M	Z	{Š}	Š	Š	/	M
	18.	Področje kompromisa		H	V	KB, SS, SMS, O	H, V, KB	J, Č VO	/	KB	D	/	N, D, F, Č
	19.	Žrtvovanje	ona	/	KB	F, E	{D, F}	D	F	KB	{KB}, A	/	{E, D}
			on	{KB}	/	KB	{KB}, N	D	F	KB	/	/	KB

					Palestinec - Slovenka	Ukrajinka - Slovenec	Indijec - Slovenka	Indonezijec - Slovenka	Španec - Slovenka	Turek - Slovenka	Američan - Slovenka	Rusinja - Slovenec	Rusinja - Turek	Tunizijec - Slovenka
II. Splošno	20.	Pogostost, intenzivnost dvoma			/	R	/	/	/	R	/	/	/	/
	21.	Področje dvoma			/	– ali bo prišla	/	/	/	– tujec, – trajanje zveze (družina)	/	/	/	/
	22.	Pogostost skrbi, predsodki			/	V	R	V	V	P	/	V	/	V
	23.	Področje skrbi, predsodki			/	I, P	OT, P	P, SV, O	KB, O	V, N, K, IZ	/	P	/	I, IZ
	24.	Prekrivanje/ skrivanje zveze	pred družino pred prijatelji		NE NE	NE NE	NE NE	NE NE	NE NE	DA DA	NE NE	NE NE	NE NE	NE NE
	25.	Predstavitel družini (kdaj je predstavil(a))	ona on		/	– prvo leto (1. obisk) – prve dni (1. obisk)	– prvo leto (1. obisk) – kasneje, ločeno		– prvo leto (1. obisk) – prvo leto (1. obisk)	– tretje leto (3. obisk) – drugo leto (1. obisk)	/	– 1. obisk – 1. obisk	– 1. obisk – 1. obisk	– še ne – prvo leto (2. obisk)
	26.	Sprožilec šoka			O	/	K, KN	H	K, KN	H, S, KN, F	H, KN	K, KN, (Z)	/	KN
	27.	Vpliv spolnih vlog (dojemanje/ razumevanje)			/	E	E	P	E	D	D	D	E	{P}
	28.	CS	osebne karakteristike osebne veščine novi prijatelji spoznanje nove kulture		{X} {✓} {✓} {✓}	{X} {✓} {✓} {X}	✓ ✓ {✓} {✓}	✓ ✓ ✓ {✓}	{✓} ✓ {✓} ✓	✓ ✓ {✓} {✓}	✓ ✓ {✓} {✓}	{X} {✓} {✓} ✓	{X} {X} {✓} ✓	✓ ✓ X ✓
	29.	Etnocentrizem (kje se pojavlja)			H	/	/	/	/	H, SV	LV	H, SV, P, S	/	SV, SS
	30.	Obžalovanje			O, zamujen čas staranja z družino ori.	/	DK	{E}, J	/	J	/	iČ	/	/
	31.	Izkušnja kot tujca			:-	☹	:-	☹	☹	☹	☹	☹	☹	:-
	32.	Nostalgijska			DK, H	/	/	/	KB	{H, SS}	/	/	/	/
III. Materialno	33.	Finance	na začetku delitev monitoring razpolaganje zdaj vir delitev monitoring razpolaganje		/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O
					/	1 P VZ VZ /	2 S /	1 Ž O	1 DS O	1 P VZ /	2 /	2 P VZ /	2 S O	1 Ž O DS O O

Priloga B: Legenda kodiranja

I. Interakcija	1.	Vpliv komunikacije	1-šibek 2-zmeren 3- močen D-družina PR-prijatelji PA-partner
	2.	Podpora (intenzivnost)	1-šibka 2-zmerna 3-močna
	3.	Podpora (področje)	E-emocionalna K-komunikacijska F-finančna SK-skrb za otroke A-asimilacija
	4.	Nasprotovanje (področje)	P-predsedki K-komunikacija V-vera
	5.	Dejavniki za doprinos k stiku/zvezi	✓-da X-ne
	6.	Iskanje rešitev z bivanjem	Ž-bivanje v njeni državi M-bivanje v njegovi državi T-bivanje v tretji državi IR-še iščeta rešitev I-izmenično
	7.	Področje poudarjanja izziva	K-komunikacija T-tradicija H-hrana SS-socialni stiki F-finance Č-čas KB-kraj bivanja P-podpora SV-spolne vloge V-vera O-otroci I-izkušnja tujca B-birokracija N-navade R-razdalja PRI-prilagajanje DP-družina v prihodnosti Z-zapolnitev NO-nostalgijska
	8.	Spremembe	1-šibke 2-zmerne 3-močne
	9.	Prehranjevanje razlike prilagajanje	E-enake P-podobne R-različne O-oba N-nihče Ž-ona M-on
	10.	Prilagajanje	1-šibko 2-zmerno 3-močno
	11.	Prisotnost pogovarjanja	N-nikoli R-redko O-občasno P-pogosto
	12.	Ujemanje partnerjev	✓-da X-ne ≈-delno ujemanje
	13.	Sprejemanje, všečnost partnerjeve kulture	✓-da X-ne ≈-delno ujemanje
	14.	Vpliv vere na	N-ga ni Š-šibek Z-zmeren M-močen
	15.	Učenje kulture- otroci (ujemanje v prepričanju)	Š-šibko Z-zmerno M-močno
	16.	Čas (dojemanje časa)	E-enako P-podobno D-drugačno
	17.	Prisotnost kompromisov	Š-šibka Z-zmerna M-močna
	18.	Področje kompromisa	H-hrana V-vera KB-kraj bivanja SS-socialni stiki J-jezik Č-operiranje s časom D-dopust VO-vsakdanja opravila SMS-sprejemanje materialnega stanja N-navade O-otroci
	19.	Žrtvovanje	KB-kraj bivanja F-finance E-energija D-dopust A-asimilacija N-navade
II. Splošno	20.	Pogostost, intenzivnost dvoma	R-redko V-včasih P-pogosto
	21.	Področje dvoma	
	22.	Pogostost skrbi, predsodki	R-redko V-včasih P-pogosto
	23.	Področje skrbi, predsodki	I-izkušnja tujca P-predsodki drugih S-sprejemanje partnerja SV-spolne vloge O-odsotnost od družine KB-kraj bivanja K-komunikacija V-vera N-navade partnerja IZ-izkoriščanje s strani partnerja OT-otroci
	24.	Prekrivanje/skrivanje zveze	DA NE
	25.	Predstavitel družini (kdaj)	
	26.	Sprožilec šoka	H-hrana K-komunikacija S-socialni stiki KN-kulturne norme F-finance Z-zdravstvo O-odziv
	27.	Razumevanje spolnih vlog	E-enako P-podobno D-drugačno
	28.	Doprinos zveze	✓-da X-ne
	29.	Etnocentrizem (kje se pojavlja)	H-hrana SV-spolne vloge LV-ljudska verovanja P-predsodki drugih S-seksualnost SS-socialni stiki
	30.	Obžalovanje	O-odhod E-vložena energija J-učenje jezika DK-drugi kraj bivanja IČ-izgubljen čas za drugačen uvid v konflikte Z-zamujen čas staranja z družino orientacije
	31.	Izkušnja kot tujca	☺-dobro :- nevtralna ☹-slaba
	32.	Nostalgijska	DK-domači kraj H-hrana D-družina SS-socialni stiki
III. Materialno	33.	Finance	1-do 1600€ bruto/par 2-od 1601€ do 3000€/par 3-nad 3000€/par S-skupaj P-posebaj Ž-samo ona M-samo on DS-delno skupaj B-brez O-oba Ž-ona M-on VZ-vsak zase O-oba Ž-ona M-on VZ-vsak zase

Priloga C: Intervjuji

Slovenka in Palestinec (intervju z njim)

SENTA: Okej, takole je. Delam jaz tole za magistrsko nalogo, ker sem študentka socialnega dela. Sama sem tudi del etnično mešane zveze ali pa bikulturne ali kakor pač temu....

ON: Iz kje je, če smem vprašat?

SENTA: Iz Tunizije.

ON: Aha. Kdo je Tunizijec? Fotr, mat?

SENTA: Ne, ne, ne. Jaz sem pač z nekom v zvezi k je Tunizijec.

ON: Aja, ti si bila aja....

SENTA: Okej, in v bistvu me zanimajo bolj konkretno izzivi v zvezi. Jaz se izražam izzivi-ker lahko bi rekli tudi problemi, konflikti, ki so povezani s kulturno razliko. Se pravi ne gre zdaj za osebne razlike, čeprav je to težko ločit.

ON: Ja a veš kaj-mislim, ja- v našem primeru bi težko govorili o tem, zato, ker je moja žena etnologinja. In ona je že veliko vedela o meni, o moji kulturi- v bistvu.

SENTA: Okej, iz kje sploh si? Jaz sploh še nič ne vem-iz kje si...

ON: Jaz sem iz Palestine. Moja pa je Slovenka. Ona je etnologinja, tako, da je vedela velik o meni, ona je celo že učila arabsko, se tudi pozanimala za to kulturo pa za našo kulturo, tako, da z njo nisem imel težav. Sem bolj po moje z-saj ni ne vem-tako s starši. Na začetku si imel najprej uno prvi šok, k jim ni nič jasno-zakaj je glih tega zdaj najdlja. Saj to je kar logično, vsak Slovenski starš-glih tega no?! Vseh unih Janezov pa Kranjcev pa to, pa glih tega no? Zakaj ono lih? Dej-velikokrat sem se spraševal, če bi hčerka pripeljala-pa ni to, da sem rasist al pa neki. Tako pa zakaj? Ane, a veš? A ni drugače...ampak res je, da-no zdaj teh težav nimam. Mislim, ni noben problem, moram reči, da imam zares zelo dobro taščo. Tako da v družini ni-je šlo skozi.

SENTA: Okej-to je bilo na začetku?

ON: Ja, in pol je šlo skoz.

SENTA: Kako pa je bilo sploh s tabo, mislim, da si prišel-ne poznam tvoje zgodbe.

ON: Obična zgodba je bila obična do jeseni 2015. Obične zgodbe so bile, da so ljudje prišli sem študirat in so pač tukaj ostali. Od 2015 naprej obična zgodba je tko, da so prišli....Se pravi jaz sem pred 2015, kar pomeni jaz sem prišel študirat pa sem tukaj ostal. In ko ti študiraš, spoznaš to kulturo, potem nekaj časa delaš, potem nekoga spoznaš, potem maš še enega otroka, potem že v bistvu tako-ne skrbiš nazaj iti.

Enostavno ostaneš. To ni zato, da ti prideš namenoma tukaj ostati, je pa dejstvo, da tako-da se tko že res obrne, da....Marsikdo je prišel z namenom, marsikdo-mislim vsak-jaz govorim o sebi. In to je bilo to. Potem sem tukaj ostal. In potem so-prva dva otroka-sem včasih večkrat razmišljal, če bi prišel nazaj, zdaj mi je žal, zdaj nisem. Mislim- nič mi ni manjkalo, meni je super, ampak včasih rečeš, če bi bil tam 10 let mlajši, 20 let mlajši, ampak, ne vem-takrat verjetno ne bi šel. No vseeno-ko vidiš, da tvoji starši starajo in v bistvu tvoji sorodniki, ki rasteš z njimi, jih imaš zelo rad, te imajo zelo radi, vedno starajo, vedno...To te začne malo-zakaj nisem ostal, da bi staral skupaj, da bi z njimi ostal. Ampak je tako, tega pač ne moreš več spremenit. Takrat sem nekajkrat razmišljal, ampak ne-potem sem se vedno odločil tukaj, da ostanem. Bil sem premlad, in valda prvega otroka sem imel, ki je zdaj 22 let, kar orank. In potem sem tukaj ostal. No saj zdaj sva-z uno bivšo ženo sva zdaj narazen in zdaj sem s to, o kateri sva prej govorila-etnologinjo. Ona je moja partnerka že 16 let. Imava že dva otroka.

SENTA: Am, okej. Kaj pa zdaj recimo, ko razmišljaš, da pač, da bi šel. Mislim, ko si razmišljal....Mislim zdaj je to za tabo. Ampak verjetno se kdaj še pojavlja, da razmišljaš, kako bi bilo če bi tam-a to sam s sabo premleval ali tudi z ženo tako kdaj?

ON: Ne, ne, z ženo ne, to ne meljem nikoli. To sam s sabo kdaj razmišljam o tem, ampak pravim itak je prepozno, itak nema nobene veze. Če bi se vrnil čas-seveda, ki se nikoli ne bo ali pa, če bi imel možnost še enkrat odločanja, bi verjetno tam ostal. Ali bi prišel nazaj-ne vem-kar 15 let nazaj. Zdaj se mi zdi prepozno-zdaj imam dva majhna otroka-mislim ni pogoj, da bi jih pustil in šel ane? Tudi žene ne bi pustil in šel, tudi tja dol jih ne bi peljal, ker se mi zdi, da so že tako navajeni tukaj živeti, da bi za njih bil to hujši šok. Večjo škodo jim narediš, če jih pelje skozi drugo okolje. Tako, da bi v končni fazi-očitno bom tukaj ostal.

SENTA: Okej. Se pravi z ženo, zdaj govoriva z zdajšnjo ženo, ki je partnerka že 16 let-ona je bila v bistvu pač na začetku pa z njo v bistvu ni bilo teh, ko sva govorila o družini, da je bilo o družini: zakaj je tega našla...Sva govorila to še o njej ali prejšnji ženi?

ON: O njej sva govorila, o njej sva govorila. Sej ob prejšnji ženi je bilo podobno, sam čisto na začetku. Potem, ko te ljudje spoznajo, potem pa itak se sprijazniš, nimaš kaj. Ja v bistvu sva hitro spoznala-mislim-njena mama, se mi zdi je nekaj časa rabila, fotr-fotru je tako vseeno. Tko po moje, kaj veliko se ni sekiral. K tudi itak nimaš kej. Saj dons-dons itak nimaš nobenega vpliva glede tega. Tvoj otrok bo izbral tega kar hoče, ti pa naredi kar češ. Mislim tko, da je bolj pametno, da se sprijazniš in pustiš stvar, kakor da pumpaš.

SENTA: Aha, kaj pa mogoče jezik?

ON: Ja z jezikom jaz nisem imel večjih težav. Moram reči. Jaz sem jezik začel hitro govoriti, tako, da jaz sem bil, ko sem jaz hodil, prišel iz Slovenije. Jaz sem imel tukaj sorodnike pri katerih sem živel. Jaz sem živel- tako rekoč v slovenski družini in sem se pogovarjal z ljudmi, se družil Slovenci, že takoj, in to, zato sem hitro spregovoril. In takoj, ko začneš govorit, hitro napreduješ. In jaz sem naredil po receptu oziroma po nasvetu starejših, da ko govoriš moraš začet pravilno govorit. Da res zbiraš sam besede, sam govoriš, da to-da če ti zbiraš samo besede, ti boš znal samo besede, mogoče malo prej ampak ni bistvena razlika, a nikoli ne boš govoril pravilno. Če boš zdaj pravilno govoril, boš itak znal iste besede, ki bi jih znal drugače, ampak jih

pravilno govoril. Besedno pravilno govoril, to je to. Začni zdajle govorit- začel takoj govorit pravilno. Sicer bolj počasi govorim, zaradi tega ker moram se izmisliti-aha kateri sklon-to ti že...jaz sem šel v šolo, šola? Ni šola ane? A veš? To so bili eni najlažjih sklonov, teh, četrti ta sklon, ki je najbolj enostaven, ki se ga najbolj uporabi. Tako, da pri drugih sem imel več težav, ker sem mogel vedno razmisliti na začetku kaj bom rekel. Ampak potem, ko enkrat ti potem zalaufa, pa poslušaj, potem laufa, potem pa laufa. Enostavno govoriš, pa sploh ne veš katero snov že govoriš.

SENTA: Kako se pa potem to pozna, zdaj ne mi zamerit, k ne bom kdaj ločila te tvoje zveze zdaj pa prej, ker izključno ima vsak osebno tako veliko razliko, ampak jaz pač iščem te izzive, ki so se pojavljali v eni ali drugi zvezi....

ON: Vem, ampak jaz vem samo una prejšnja tako zveza, ki ni bila uspešna. Zame pač tako ena napaka, ki jo narediš v življenju. Tudi nerad govorim o njej.....edin to v uni zvezi k me spomne to-jaz imam otroka-mislim star, je tukaj v Ljubljani, imava ful dobre odnose, super je...hodim k njem, grem z njim na dopust. Mislim z njo okrog nimam nobenih težav in to je to. Jaz sem ono zaključil in-zapreš vrata....

SENTA: Ne, ne, saj v bistvu saj tako, ko rečem izzivi niti ne mislim sploh na to, mislim tako recimo: pri meni se pojavlja že tako glede jezika-jaz znam malo bolje angleško pa se potem tam zatakne, recimo na začetku vsaj ane, če en še ne zna jezika. Ali pa verbalna govorica je včasih čisto druga-ne vem, očesni stik nekje malo več pomeni, nekje malo drugače, kakšne take stvari. Ali pa primer hrane. Pri meni recimo začinjeno, nezačinjeno, jaz ne morem začinjeno jesti, on...take majhne stvari.

ON: Aha. Teh težav nisva imela midva, niti nisva imela, zato, ker pravim-moja je prvič poznala ta-prvič poznala mojo kulturo in jo mela ful rada in jo je bila pripravljena sprejeti. In ona se ni...mi kuhamo damo, recimo, eno kombinacij obeh kuhinj – arabsko-slovenska. Tko tak advance od obeh. Ko ti ješ veš kaj je to slovensko, mislim...ni, bolj je arabsko, tako, da nekje vmes. Tako, da imava skos pa veliko arabske hrane kuhamo. Mislim moja žena dela, zna vse delat. In vsa naša hrana je taka. Saj je tudi malo slovenska, malo arabska-tko nekaj vmesna. Jaz bi rekel, da je naša kuhinja bolj taka – en produkt slovensko-arabske kulture.

SENTA: Okej. Pa se to še kje drugje vidi, kakor pri hrani-to arabko-slovensko, ne vem pri kakšni običajih, navadah?

ON: Kaj pri seksu misliš? Ne to pa ne bom govoril tega (se smeji). Okej, pri hrani sva rekla,...čemu drugem? Kva pa jaz vem. Pri govorjenju? Ne. Mislim jaz bolj govorim arabsko, ampak bolj malo štekajo, zato, ker tukaj ni te manjšine, ni šol, tko, da to bolj počasi gre, slabo gre. Drugače...ne vem še na katerem področju bi bil...ja sam na to se pozna. Drugače jaz sem itak toliko časa tukaj, sem tako integriran pa to, tko-mogoče me hočejo včasih-večina Slovencev v meni vidi Arabca. Predolgo sem že tukaj.

SENTA: Ja nič, potem bom pa bolj rikverc šla. Mogoče, če se je na začetku poznal kakšne recimo-s prvo partnerko k si šel na-ven s prijatelji-ne vem-njenimi ali pa neki, ko še jezika nisi znal ali pa tako, da je bi kakšen izziv se pogovarjat oziroma ne vem....

ON: V bistvu jaz moram reči, da nikoli se nisem rad pogovarjal o tem ane, zato ker ti po določenem času, se naveličaš govorit o tem, o sebi. Tako da....ti v bistvu, če živiš v tujini, vsak človek, ki te vidi ga zanima ta tvoja zgodba. Kar je logično. Samo tebi ni do tega, da bi skos ponavljal isto. S časom se ti to naveličaš v bistvu. Zato jaz vedno rečem-unih 10 vprašanj vsakega človeka, novega, ki ga srečaš: iz kje si ti, kako si prišel, kako si se navadil, kako se reče slovensko...podobno kot ti sedaj sprašuješ-ampak to je tvoja naloga, tak je zmeraj, ko vsakega človeka srečam in pol se naveličaš tega. **Jaz sploh nisem hotel več potem spoznati novih ljudi, ker sem že pričakoval ona vprašanja in meni ni bilo do tega, a veš? Mal je mal, meni bilo, v bistvu zoprno, zateženo spoznanje novih ljudi, da sem se začel odmikat. Dobesedno odmikat od spoznanj novih ljudi.** Mislim nisem več prinesel tega, da me bo spet vprašal kdorkoli. Ne da se mi govorit o sebi zdajle pol ure. Ne da se mi. A veš? Da sem, najraje bi rekel jaz sem Janez, pizda k slučajno sem Primorec, a veš? Pa sem glih prišel iz Kopra pa z Afriko v dveh letih. Ne sprašuj me, ne da se mi. Ampak res, dobesedno tako. Bolj kot...komu sem rekel, da sem jaz Janez, da sem v bistvu iz tukaj sem jaz. Iz Kopra. Potem nekaj ljudi: iz kje si ti? Iz Ljubljane. Aja, pa tko gleda. Ja iz Ljubljane, pa se obrnem. Potem so ljudje: ja pizda, mogoče je pa res tak-Ljubljančan, kaj pa jaz vem. Ampak-nehaj, k se mi ne da. Ker vem iz kje si ti, aja? O res? Ne, ne, ne, prosim ne sprašuj. Ne zanima te.

SENTA: Ja sej mam- kot partner imaš iste zadeve. Čim poveš, da je ne vem iz nekje tudi moraš povedat celo zgodbo. Včasih bi se najraje zlagal ali pa povedal nekaj drugega, ker se ti ne da....

ON: Ja. Zato se jaz včasih zlažem pa rečem, da sem Slovenec in čaw, a veš? Če bi znal italijansko, bi govoril samo italijansko. Italijan-pa bi bilo laži, ker bi bilo par besed italijanskih. Noben ne vpraša Italijana kaj ti počneš v Sloveniji. A dedka imaš? Dedka? (oponaša Italijanski naglas). A veš? To je to. Drugače ja, problem...

SENTA: Okej, glede na to, da je žena etnologinja potem verjetno predvidevam, da je bilo itak...mislim itak si že toliko integriran, da se to niti toliko ne vidi, ampak vseeno glede kakšnih stvari-hrana ane-je bilo potem to-skupaj. Da ni bilo tako nikoli bolj vidno, da se en bolj prilagaja drugemu pa drug bolj..?

ON: Ne. **Midva sva se oba drug drugemu prilagajala.** Jaz sem bil...mislim-jaz sem spoznal to K, mislim-to svojo-sem že bil integriran dosti v družbi. Sem že živel kot Slovenec neki časa. **To ni bilo niti teh vprašanj, pa teh, ker je že poznal mojo kulturo, tako da sva hitro v bistvu dala skozi, ne? Je že vedela marsikaj o moji hrani. Veliko stvari je vedela, res včasih je več stvari vedela kot jaz.** Zato, ker včasih nisem bil, sem bil malo odrezan iz tega sveta in potem nekatere stvari sem jih potem okoli spraševal: a res ali kaj? In je, kar kakšno stvar on bolj vedela kot jaz, ker jaz sem malo...malo moderna stvar, ki se je zgodila 2 leti nazaj, jaz pa nimam pojma. In takrat ni bilo interneta še, no je bil na začetku še v povojih, ampak ni bil tako razširjen kot zdaj in v bistvu težko videl kaj se dogaja drugje, kot zdaj recimo- rahlo z enim klikom: ahh, a res al kwa? V trgovini-ja valda to je nekje v Washingtonu. Ohh, pa lih v bazenu, pizda, a veš? Čisto drugače ane.

SENTA: Okej. Nekaj sem še hotela vprašat, pa mi je ušlo iz glave. Aja-pri vzgoji otrok mogoče, če se kaj pozna?

ON: *Pri vzgoji otrok? V bistvu mogoče....ne, niti ne. Mislim-kaj pa jaz vem. Jaz v bistvu tako-Katerina, kar se tiče otrok, mislim-boljša je od mene. Am, a mislim nismo imeli strogo vzgojo, recimo. Mislim strogo, ne vem, jaz-tako smo mi rastli. Mislim ona je imela malo-je stroga, ampak ni toliko, kot zdaj recimo-to je razpust čisto. In v bistvu moram reči, da ona, kar se tiče otrok, boljša je od mene, ane? Jaz včasih tako-sem strog, hočem biti strog, sam se mi zdi, da ne znam bit. Potem sem preveč ne, potem pa nekje najdeva vmes. Sem se začel učiti v bistvu. Zato, ker pri teh dveh otrokih sem več z njima, kakor pri prvem. Prvi otrok- jaz sem bil ful premlad in jaz sem takrat skoz delal. Sploh nisem bil, nisem vzgajal prvega otroka. Potem sva se tudi hitro ločila z uno, tako, da....mislim pri teh drugih sem veliko zraven, sem skos doma. V bistvu moram reči, da se učim od Katarine in mi gre. Ker se mi zdi, da bolj bi mogel biti malo popustljiv, ker otroci. Otroci so dovolj pametni pa brihtni, da se obnašaš do njih tako...kaj pa jaz vem. Jaz težko bi rekel, ker jaz sem bi zdaj dol in moram reči, da tudi pri nas je novodobno že tam dol. Vzgoja otrok ni tako stroga kot takrat, ko smo mi, težje popustljivi, da...otroci že majo-ful svobodni, ful so odprti. Moraš tudi-to je taka-svetovno se spreminja. Am, v bistvu povsod je ta trend-otroci niso več taki kot so bili včasih. Mislim tak neumen k mu ti poveš: ja veš kaj je to? To je una voda k je ti ne smeš pit. Ja a res al kwa? Okej. Ne smeš piti. Če boš pa pil, boš pa po prstih. Okej samo to vem-da če bom to pil, bom pa dobil po prstih. Nič n vem zakaj, kako. Zdaj pa ni, zdaj pa ti točno vse poveš-in to dogaja povsod. Je pa dejstvo, da tudi to pri nas dogaja, kar si ga-moram reči, da sem kar mogel z otroki- v bistvu jaz tako zagovarjam svobodo z otrokom, ne? Zagovarjam večjo svobodo, zagovarjam jih pustiti, da oni razvijejo sami svoje razmišljanje in sami povejo svoje mnenje in vedno ve zakaj je nekaj tako. Oziroma moraš vedno otroku to razložiti-zakaj je to tako, ker niso tako neumni. In to jim veliko pomaga- za njihov razvoj, ker ti jim daš samozavest. Da se ti pogovarjaš kot odrasel in mu razložiš zakaj je temu tako. Da se ne počuti ponižanega in nepomembnega. On je tok pomemben kot ti. Vzame si čas in mu razložiš, zakaj ne sme piva pit. Zdi se mi, da so naši otroci zaslužili to spoštovanje-mislim vse-moji, tvoji, njeni, vsak, ki bo in zasluži tudi malo več spoštovanje. To je zdaj mogoče-to je moje razmišljanje glede recimo šol pa to-ampak to je nekaj drugega, to imamo vsi...V glavnem zagovarjam neke modele načine učenja, modele vzgoje, vsaj jaz sam pri sebi. Nimam nobenega tipičnega slovenskega, ne arabskega. A veš, kar se mene tiče jaz bi ukinil vse domače naloge, jaz bi ukinil vse, ves ta neumen sistem, ki ga imamo. Ker mu gre samo nabijanje otrokom podatke v glavo, na silo in jim ne pusti svobode. Mislim moja tamala, zadnjič, včeraj zvečer sem-ne v nedeljo sem pomagal nalogo delat- matr! Ne mi, dej ne me jebat! Veš kakšna je bila naloga? Ej, mi smo googlali. Jaz pa Katarina googlava odgovore. A veš, mislim-kaj ti maš s temu-kao, da bo otrok čim več vedel? A-stara imena, slovenska imena za mesece. Un, kwa je že? Prosinec, prosilec za azil pa ne vem kaj. Pa kwa je že un? September je že-listopad...ne listopad je november-to sem že videl. Ampak pazi-gre za to, da ti otroku take podatke daješ, da on mora iskat, seveda on bo neki razvidu iz tega, ampak lej-zakaj? Dej ga pusti. Dej ga pusti. Jaz sem recimo, ko sem bil predšolski, mi smo mel recimo mel sistem, ko smo imeli angleščino v petem razredu-okej. Jaz sem bil predšolski, mislim pred šolo smo imeli nekaj angleščine. In tiste angleščine takrat noben od na ni zahteval da znamo. Ker, ko si predšolski-govorim, kar bodo znal, bodo znal-vse je...Jaz sem si zapomnil ko smo mi začeli v petem razredu, sem znal. One besede sem si zapomnil vse, ker mi ni bilo potrebno nasilje početi-ker me noben ni silil. In nikoli ne morem šekat-te ljudje...Kaj a ste vsi iz lune? Vsi ste rasli z znanjem-a ti ne veš, da karkoli so te silili nisi znal. Kar so ti dali samo, da si znal. Pizda...zakaj folk mora ob besedi znanje, vsi znanje. In zakaj zdaj jih toliko silijo, težijo? Jaz imam angleščino zdajle-ful težjo angleščino pa naloge-zakaj? Ti otroka samo*

uči, on bo že znal. Mi smo začeli učiti angleščino-v petem razredu, smo šli, končali šolo, smo vsi govoril. ...Ti k si šel od prvega razreda-že to-to je pet let več, že to je dovolj. Ne rabiš ga siliti. V bistvu jaz mislim, da vse to- še ocene-je nekaj narobe, da v to siliš otroka. Cel sistem je napačen. Ampak napačen. Od štarta do-napačen. Stoji na napačnih podatkih-ljudje, ki ga delajo so osli. Dobesedno osli so, res. V ocene, pritisk, neumnosti, res-zato otroki ne vejo nič več.

SENTA: Saj tudi časovne omejitve ane, recimo, ne? Pri matematiki in tako dalje. Koliko otrok zna doma nekaj rešiti pa v bistvu v miru se usede pa nekaj naredi; pride v šolo in mora tisto naredit takoj. Ali pa bog ne daj, da naredi po drugem postopku, ker to ni v učnem načrtu ne.

ON: Seveda no. Že ta, mislim tudi pri vzgoji otrok-lej ti recimo otroke neki skoz neki siliš. Eni starši, ki silijo otroke v ene stvari, v ene športe, v ne vem kaj, v ene aktivnosti neki. Zakaj jih siliš? Če si ti bila plesalka, dej da bo on plesalec ali pa ona plesalka. Ma pusti jih. Če si ti hotu fuzbal....stara, pust! Dej mu to možnost, pust ga. Ne silit. Ljudje silijo preveč. Potem pa prid mojega otroka pogledat, pridite, pridite vsi pogledat! Ohhh, kok mam zakon...k da je tvoj otrok edini na svetu. Pa sej so tudi drugi otroci. Nehaj! Nehaj! A veš, pusti. Vsi imamo svoje otroke in vsi o pametni in vsi so brihtni. Mislim dejstvo-pravim-tudi jaz imam rad tako otrokom-mojim celo otrokom vpisujem kamor želijo, pomagam, da gredo pogledat. Tamala ima tri aktivnost najmanj, pa ima rada jahanje, ima rada uno, ima rada svilo neki, špago delat, ima rada- ne vem kwa še počne, neke stvari in jih vse počne super. Ritmično gimnastiko, nič ne silim. Sem rekel: lej kadarkoli...če noče pač ne peljem. Sploh-probi. Če ti je všeč super, če ti ni všeč, ne rabiš. In jaz jih učim to, da je v bistvu šport dober-na začetku ker ti da ta samozavest, da ti to zdravo telo, zelo pomembno je za razvoj otroka. Zdaj tamalga sem dal-štiri leta-na judo. Mislim tok tok bolj gibalno je ful boljši tamau. Ful, opazil sem razliko, da je gibalno ful boljši. In pol se boji padanje, se boji padanje...pa bav bav-zdaj se to boji. Boji se, da stoji in naslednjo minuto bo padel. Ja in č bo padel, se bo že ujel. Prej se je bal, zdaj pa ne. Mislim to so te stvari, k ti moraš pustit, potem pa naprej bomo videl. Jaz-meni je čisto vseeno-mislim veliko ljudi reče: ej jaz hočem moj otroci, da vrhunski športnik, zato ker...ej meni se jebe zato, sorry. Meni se čisto jebe. Meni-ali bo vrhunski ali ne-to je njegov problem. Jaz ga bom dal za športnico, zato, ker hočem, da otrok športa od majhnega, zato, ker-za zdravo telo, ker bo njegov telo boljši, zdravi in za njegovo samozavest. Ko mu ti rečeš: o si ti samozavesten. Ko ti veš, znaš, si športnik, si zdrav, si močen, si... veš? Ljudje te pustijo pri miru. Vsi poznamo šole-mi smo vsi bili barabe v šoli. On, ki-rečem, mi smo ga vsi topli. A veš, tko je to. Nisi un, ki ga tepejo. Ne, sorry. Mene boš pa pri miru pustil. Okej, njega pustimo na miru. Že to, da je to dobro. Pustimo to. Mislim-to je ena malenkost, ena stvar. Ampak ti se počutiš zdravega, ti boš športnika. Ti lahko se velikokrat zgodi ti padeš, jaz stojim, jaz stojim, jaz padem na noge, zato, ker je streniran, a veš, meni se ne more nič zgodit. To je to. In to jaz-ne silim jih v to, jih probam to usmerjat, da se čim bolj ukvarjajo s športom. To je to.

SENTA: Okej, kam čem zdaj skrent? Aja, ne pač, opazila sem, da nimaš ali pa mogoče sem napačno opazila-se moram popraviti-da nimaš nekega občutka, da-splah iz tega zdajle razberem-svoboda govora pa odločanja otrok-da bi recimo vsiljeval pač svoje korenine. Zdej eni ljudje so ful tako-eni so pač-jaz osebno nimam nekega močnega, kako bi rekla-občutka slovenskega-neki ne vem kaj. Mogoče je to tudi na splošno neka generalna značilnost za Slovence, da nismo tko neki ful ponosni, ampak mene tako-ali sem to ali sem un ali

sem tretji, nimam glih neke močne pripadnosti, tudi ne gojim nekega hudega ponosa oziroma običajev s tem povezanih. Pa me zanima kako je s tabo pa recimo z družino. Če to slučajno kam vpelješ?

ON: Ja sem peljal tamalo že v Jordan, zdaj bom peljal tudi oba. Uno prvo sem že peljal, je bila nekaj mesecev v Jordaniji. Mislim hočem, da imajo odnose s temi svojimi. Ker so tako rekoč njihovi sorodniki, ne? Ker fajn, da imaš nekoga nekje, na drugem koncu sveta. In vedno, zdaj so te veze notri, vedno močnejše. Lažje se ti z njimi pogovarjat po telefonu, kakorkoli-ta trenutek ni noben problem-in zakaj ne? Jaz to podpiram. *Je pa dejstvo-takole. Vsak rad, da njegov otrok ve o njegovi kulturi. Je pa dejstvo-mi smo v Sloveniji-imamo težavo. Zato, ker Slovenija je tudi ena majhna država, ni toliko te, kot smo rekli, ni te manjšine, teh navad. Če pa ti greš v London, recimo, imaš občutek, da so sami Arabci. Prvič tam hrana....ljudje in lažje je. Tukaj pa zelo, veliko težje ne. V bistvu imaš občutek, da moraš ogromno neki vložiti v to, da imaš časa, energije-to prav moram jaz biti, ne vem, zbrati material, učbenike, da to kako jih učim arabs....mislim, da jih učim arabsko kulturo. Lažje bi bilo tja jih peljat pa pustiti par mesecev, ane? Sam to se ne zgodi pač, ker se tud druge stvari v igri: kako, kdaj, kaj naj jih peljem, šola, uno, mama, jaz, kdo bo šel z njima. A veš, to so te, težijo. Pol pa a gremo zdaj ali drugo leto, a veš to je ta. Najbolj, da vsako leto jih peljem, samo tu zadeve, ne gredo tko k grejo. Je pa dejstvo, mislim-vsaj sem jaz opazil pri velikih ljudeh tukaj, ne, da imajo težave recimo, ane, ko imajo otroke, se kregajo zaradi vere, ane. Ker so Arabci bolj so konservativni po naravi in pol aha kako bo rasel moj otrok v eni ateistični oziroma krščanski skupnosti, mi smo muslimani, ane. A veš? In to je težava s katerim sooča največ jih, največ pa kako bi jo rešil, ne? Na koncu več ali manj, kot sem jaz videl primerov so se sprijaznili z dejstvom, da živijo tukaj. **Mislim jaz teh težav nisem imel, imel sem že, ko sem drugače razmišljal o tem, ampak potem nisem več razmišljal o tem, ker se mi zdi čisto brez veze, mi je čisto vseeno, ker saj sem rekel, jaz sem toliko že v tem, da nisem sploh več ta obično Arabca. Je pa-to je problem.** Zakaj ljudje čutijo, da je to problem? Hočem, da moji ljudje, moji otroci poznajo mojo vero, ker-to recimo drži povsod-kristjan recimo, ki je veren, ga bolj moti, če njegovi otroci so druge vere ali pa niso, ane. In to je zanj problem. Jaz hočem, da oni so kristjani, a veš? In to je ta težava. Težava izhaja iz v bistvu iz vere. Glede kultur pa to, to sem že zdavnaj rekel...*

SENTA: No pa saj konec koncev vera je del kulture, tako, da vera je pač itak, mislim, je velik del...Sploh, če govorimo o islamu.

ON: Seveda. Sej je del kulture, ne. Ljudje, mislim kultura na splošno pravim-ne-v bistvu tako pravim: če ti živiš prostovoljno, živiš v Sloveniji, rojeni-oni tukaj študirajo, on bo se ženil tukaj verjetno, on Slovenci, bodo Slovenci, njihova mama Slovenka, njihovi sorodniki so Slovenci. **Jaz mislim, da je najbolj pametno, da oni živijo tako, kakor drugi ljudje živijo. Boljše, za njih. Ker, če oni bodo živeli drugače, bodo imeli probleme v življenju, a veš? In zakaj jih moraš imeti? Naj živi kot ostali. Vedno pravim-človek naj živi kot drugi. Zunaj, tak kot si ti in tako živiš. Tako imaš najmanj težav, jih ne potrebuješ. Sej itk razmišljaš kot Slovenec. Sej oni živijo kot Slovenci, sej so oni tle. Brez veze jih siliti v nekaj drugega. Se mi zdi, da jaz bi jim večjo škodo naredil, če probam siliti neko arabsko kulturo.** Ker te nič ne vidiyo tukaj. Bolje z njih, da imajo to neki okej-to je kultura mojega očeta-lepo, da jo poznam. Probajo iti tja, vidiyo, jo imajo radi, imajo odnose s temi ljudmi, ampak to je to. Ne rabijo biti tudi Arabci. Pač ne morejo biti, oni sploh ne morejo biti. On bo Slovenec. Enostavno je tudi prepozno. Za njih je bolje.

SENTA: Ja...sploh, ko omeniš tukaj muslimana, je že takoj negativna konotacija...

ON: Seveda, seveda, seveda. Jaz poznam enega tam, ki je svoji hčeri recimo pri štirinajstih letih dal ruto gor na glavo. A si ti predstavljaš zdaj-hodi v šoli-bodo zdaj samo njo vsi gledal. Zakaj? Če bi jo pustil brez rute, sploh ne bi noben nje opazil. Mene vpraši-zdaj cela šola ve, pa okolica, da je ona to una muslimanka. A veš? Zakaj ti svojega otroka postavljaš-mislim to je napaka, ki si jo naredil svojemu otroku. Ker ti zato, ker se obremenjuješ s tem kaj bo Bog reku-jaz ne vem, če Bog se zasekira zato, mislim-a veš? Če že Bog je ne-a se sekira zaradi ene punce tam štirinajst let-stari pa kaj počneš ti? V vojni, lakoti, razumeš-ane, zdj se boš pa s tem ukvarjal? Pa dej-neumnosti! Veš-mislim ni logično, ampak vseeno-če že tako razmišljaš, razmišljaj malo o otroku. Ti tvojim otrokom postaviš v tako situacijo, da cel svet te gleda, vsak k vpraša. K sem jaz reku unih, vsak k ga srečam, samo da me vidi-kje si ti pa to. Si predstavljaš ti njej, mora cel lajť to. Pa to so tisoči, to so stotine ljudi, najmanj deset novih: a kwa si ti, kje si ti pršel, a res, zakaj-zakaj bi se sploh v tako situacijo spustil, dejte no. Da ne vidiš kdo je ona. Zdaj vsi vejo. Ne razmišljaš, da delaš škodo svojemu otroku na račun neke kulture.

SENTA: Okej, kaj pa podpora? Ti si sam prišel sem, ane? Kot študent. Potem v bistvu nisi imel neke ful podore na sploh z življenjem, pa potem v zvezi pa tako naprej.

ON: Ne, podpore nimam, podpore nisem imel. To je pa težava, s katero se sooča veliko takih kot jaz. Da, v bistvu si tukaj količkrat počutiš, da si sam. Sploh na začetku ali pa...Potem, ko ti imaš svojo neko socialno mrežo, spoznance to...Zdaj ne morem zmer sam, zdaj poznam toliko ljudi, drugače. Je pa dejstvo, da si sam. In to je težava. Recimo-včasih...greš ven-kam boš šel? Grem v lokal, sej nimam drugam. A veš ti recimo, en drug Slovenec, a ne, rečete, veš kaj fuck off, grem v lokal, grem k mami, danes sem spal pri mami, potem bom pa jutri lepo v izi....Ti pa tega sploh ne moreš. Sej ni to, da živiš-pač valda hočem domov it spat, ampak vseeno, imaš občutek, da si v bistvu sam. Da se nimaš k nikomur obrnit v krizi, v pravi krizi, si predstavljaš, da se nimaš k nikomur obrnit. Nimaš te-aha, starši, sošolci osnovne šole, srednje šole, sosedje. Tega ni, to ne obstaja zate. Ti si pač človek, ki si prišel iz Lune. Ti, da to gradiš, to socialno vzameš ful veliko časa.

SENTA: Ja valda. In potem recimo, če imaš partnerja, je verjetno partner tisti edini, ki se lahko pač nanj opreš?

ON: Ja to je to. To je družina, to je to. Mislim ta tvoja družina-to je vse, kar imaš. Otroci, žena pa to-to je vse, kar imaš. Ti nimaš drugih. Ti nimaš kam. To je težavo ponavlja recimo-pojavlja se pri, v naših primerih pri recimo-po moje se vsi mešani zakoni soočajo s to težavo, k hočejo iti ven. Kaj zdaj, k imamo samo eno babico. Pa tudi to-ampak je: na enega človeka si odvisen ali bo šel otrok ali ne bo šel, a veš, a veš? Zdaj bom imela otroka, kam bi hodila med počitnicami, kje bom imela otroka, ali bom vzela dopust, sej ima babico, eno babico. A veš? K imaš ti dve ne? Enkrat, enkrat tam pa imam rešen. Ti imaš eno. Odvisen si od tega. Ona je zbolela, kaj pa zdaj? Konec. Eden od naju vzame dopust. A veš, to je to. To je pa tudi ena ful pomembna stvar za te mešane zakone. Ker v bistvu potem s časom, potem jih začutijo. Se pravi-so nekateri ljudje, ki so imeli babico, pa jih nimajo tukaj. Je pa dejstvo, ampak to je po navadi-vsi imajo po dve. Pustimo dedka-pa dva dedka, dve babici, mi nimamo-enga dedka in babico in to je to. Veš to je lažje za te zakone, ki niso

mešani. Je pa-to je v življenju za-mislim zakonov-otrok, mislim težava s katero se soočajo....Poznaš in ti reče, okej ja, grem. Vsak dan, kaj-pustim pri mami, grem a veš? Ali pa te ali pa uni. A res ali kwa? Mi mam samo eno. Je težava.

SENTA: Govoril si malo o družini žene, ne pa o svoji družini, ko si ti odšel. Kako je bilo-mislim reakcija njih ali pa...?

ON: Ma ni bilo glih najbolj prijetno to. So valda bolj želeli, da ostanem. Seveda, kot vsaka družina. Sej ti želi srečo pač, če se neki odločiš, veš lej jaz grem ali pa želim ostati ali pa biti...pač-sej te ne morejo ustaviti, razmisliti dober, prit nazaj...Ti na koncu narediš to, kar narediš. Na koncu ti odgovarjaš. V bistvu-ljudje so svoje odločitve odgovarjajo, samo ti tudi drugi odgovarjajo-mislim odgovarjajo-tudi recimo drugi trpijo zaradi tvojih odločitev. Pravim, če bi čas vrnil, ne bi nikoli šel.

SENTA: Kaj je pa tisti glavni zakaj ne?

ON: Zakaj ne? Zato, ker, najprej zaradi, kot sem rekel staršev pa najbližjih sorodnikov, ki jih imam rad ne, k hočem z njimi starati, k uni starajo in to k jaz zraven. Po drugi včasih tudi velikokrat pogrešam to svojo kulturo, čeprav tukaj živim. Včasih pogrešam našo hrano. Sicer tu pravim, tukaj žena kuha, **ampak to ni to.** Tam je po vsakem vogalu-imaš un sendvič s falaflom, ki ga imam ful rad, imaš ta način življenja. Pogrešam to, ko greš v en, kamorkoli-kako ti je ime, ne rabiš ful zagovarjati svojega imena, ga samo poveš. Take stvari, ko imaš občutek, k veš to da nekje živiš, da si doma. Tam se počutim doma, tukaj ne. Milim tam noben me ne gleda kdo je to. Jaz sem eden izmed njih, čaw. Jaz govorim njihov jezik, oni govorijo moj jezik. Sprva se vsi štekamo, odrasel v tej kulturi....a veš? Slovenska kultura ni moja, sem jo osvojil, jo živim, ampak ni moja. Moja kultura je vedno arabska in vedno se tam bolje počutim. Mislim moram reči, da tam se vedno boljše počutim. In sem tam doma, res nočem se navaditi tega. Ker so stvari, ki jih težko-pač to je to že šlo je, ko si rastel, vidiš tam dol k si rastel hišo, kjer si spal. To so stvari, ki si jih, k te dotaknejo in te stvari k ni lahko iti stran. In vsak tujec, sem prepričan, da vedno o tem razmišlja. To ni lahko. Ja, tam sem doma....

SENTA: Ja sej vidim, da v bistvu sploh nisem vedela, da imava tak primer, da je žena etnologinja, tako, da je v bistvu ful dobro, ker je pač-ker je res pač-mislim te izzivi so-mislim izzivi-je nekaj na kar je ona že verjetno v štartu bila pripravljena, ker je vedela pač....

ON: ja ona je bila bolje pripravljena name pa to....

SENTA: A ona je prav kej hodila tudi dol...?

ON: Ne, ona ni hodila dol. Ona je spoznala to kulturo, tako. Ona z mano je bila, z mano pa je bila-ene dvakrat po mojem. Je bila z mano.

SENTA: Aha, kako pa je bilo to?

ON: Šla sva dvakrat tja-ja vseč, mislim vseč...pa razume jezik, a veš? **Ona razume moj jezik. Ona celo zna govorit, zna se zmeniti, tako, da tako-nima težav ljudi tam gledat, tko z ljudmi. Je pa-seveda-ona tam ne bi**

živela, to je jasno ne. Je ful velika razlika v kulturi. Ona tam težko bi živela. Am, čeprav moram zdaj reči, da so se moje misli malo spremenile, ne. Po razpadu tega ISISa se mi zdi tako, da veliko ljudi se že malo odvrnilo iz tega konservativnega islama in se mi zdi, da ljudje so že kar naenkrat-malo hočejo imeti svobode-verske in razmišljanje. In vedno lažje življenje je tam. Mislim neki let nazaj je bilo ful težko. Vem, bili so zelo konservativni in ko sva šla z ženo in nisva se dobro počutila. Ne ona ne jaz. Ona pa sploh ni mogla tako svobodno, da bi svobodno hodila, ko je sprehajala ji je bilo ful bedno, kar je res čudno no. Zdaj recimo, zdaj je drugače. Zdaj se pozna ta razlika. Bolj se je počutila ona zdaj, kakor pred petimi leti, šestimi leti. Ali pa ne vem, večkrat, ko je bila, sva bila-ona je bila še sedem, tam s šestimi leti nazaj in ni ji bilo prijetno-njej. Sej smo hodili okoli pa to, ampak mi smo šli z avtom, če je šla peš je bilo tako neprijetno-je bila edina mogoče tako v okolici. Bilo je žensk ...to je bilo... jaz se tega ne spomnim, ko sem bil majhen. Tega niso smele nositi ženske. Zdaj pa-takrat so vse nosile-zdaj pa manj. Zdaj so pizda ženske se malo tako so osvobodile. Folk se je osvobodil, ima več svobode. Vidim, da imam svobodo, čutiš jo v vsakem vogalu in to je zelo dobro. Ona bi zdaj bolj uživala. Jaz nekaj let nisem šel, sploh mi ni, mi ni, nisem želel tega. Mislim uno, nazadnje, ko sem bil tam, mi je bilo grozno. Mislim-to je ISIS življenje. Za-mislim-kaj imam pa zakaj si kompliciram lajf?

SENTA: Mislim pa sam imaš tak notranji občutek, recimo, ko greš, vsaj jaz, ko sem šla-ne vem- malo v Turčijo pa sploh ni tako konservativna recimo; ali pa Tunizija-dol tudi odvisno v katero provinco greš in tam imaš, ne vem, občutek že tako, da k si tam pa si recimo bolj zakrit ne, ampak pri 40 stopinjah jaz čisto v dolgih rokavih nisem mogla biti. In so me tkole in takrat so me gledal: Bog ne dej, kakšni...in maš tak slab občutek imaš. Enostavno nočeš okoli hodit potem pa še jezika ne znaš, je sploh grozno.

ON: Meni je še boljše, če ne znaš jezika, da ne veš kaj ti govorijo. Kar hodiš pa....ja, ja, zdaj se smejim, zdaj se smejim, zdaj se mi zdi tako, ko greš pač malo, občutiš, da so ljudje malo bolj svobodni. Malo so spremenili tega, nekega konservativnega, obremenitve s tem kaj Alah rekel. Se mi zdi tako, da so se malo...morali so, ker drugače se ni dalo več živeti. Mislim to ni Jordanija, ki sem jo poznal, ko sem bil majhen. Jaz sem jih sovražil, to...ki sem jo videl zadnjih deset... Prav...to ni moja, to ni država, v kateri, fuj no. Grozna je, grozna je, mislim tko včasih sem misli smo tko, bomo čez pet let samo barabija, a veš samo šotori, ampak res. Hvala Bogu, to se je ustavilo in prišlo nazaj. Šlo nazaj in gre nazaj, ljudje so se...zdaj sem bil dol in zdaj je vau, the best! Mislim ženske-prvič da sem po dolgem času, po zelo, zelo dolgem času videl minike v Jordaniji. Minike! Kikla kratka, nad kolenom. Nad kolenom, kar neki, a veš? Vau. A res ali kwa? The best! Ženske, vse ste hodile-roke, noge, vse, vse, dekolteje. A res? Mua! The best! Mislim so ljudje voditelji, res. To je bilo, to je 10 let nazaj: vau. Nemogoče ti ne vidiš tega več, vedno manj. Vidiš nekje pa rečeš: vau, a res ali kaj, še je ena živa tamle. Sej kmalu jo bodo ustrelili, a veš, zdaj pa ja, zdaj pa ja.

SENTA: Okej, kaj pa...joj to spet ne morem reči...ker sva čisto v drugi situaciji. Mogoče kakšna pozitivna stvar te mešane zveze, recimo, če si znaš predstavljati...

ON: Sej veliko pozitivnega sem povedal. Pozitivna stvar-saj je veliko pozitivnih stvari. **VEŠ KAJ-MISLIM V ZVEZI, LEJ-NAJBOLJ K TI PRIHAJAŠ IZ ENE KULTURE, DRUGE KULTURE, ČISTO-VSAKA KULTURA IMA POZITIVNO IN NEGATIVNO STRAN. IN TI MORAŠ ČIM VEČ POZITIVNIH IZ TEH VZET. KAKOR TI USPEVA, BOŠ BOLJŠI. A VEŠ? IN BOLJ SREČEN. TO JE TO. TO JE NAJBOLJ**

POZITIVNO. SLOVENCIMISLIM NAJBOLJ ZANIMIVO JE TO, DA SEM IMEL MOŽNOST IMETI DRUGO MNENJE, DRUGO PERSPEKTIVO, KI JE DRUGI NIMAJO. MI OZIROMA LJUDJE, KI IMAJO MEŠANE IMAJO TO MOŽNOST, KO TI SPOZNAŠ DRUGO KULTURO, KO TI, TI IMAŠ ENEGA TUNIZIJCA-TI BOŠ ZMERI DOBILA NEKI ČISTO DRUGO KULTURO, ENO DRUGO POZITIVO, DRUGE PERSPEKTIVE ŽIVLJENJA. ZDEJ KAJ SE DOGAJA LAHKO? OD NJEGA VZAMEŠ, KAR JE POZITIVNEGA V KULTURI, KAR JE LEPEGA V KULTURI, PUSTIŠ TISTE NEGATIVNOSTI KULTURE IN IZ NJE POZITIVNOST VZAMEŠ. S TEM, DA SI BOLJ POZITIVEN ČLOVEK, TI SI BOLJŠI ČLOVEK. ZDEJ SEVEDA SE ZGODI VEČKRAT, DA ČLOVEK VZAME NEGATIVNOST TEGA TU, NEGATIVNOST TUKI IN JE NAJBOLJ GROZA. SAMO VSAK NEKAJ VZAME. SEJ, TOK TO MEŠANO-ENI MALO TAM, DESET POSTOV SLABO, TRIDESET POSTOV DOBAR, TAM UNO, TOLIKO SLABO, TOLIKO DOBAR, ENI SMO TUKAJ MEŠANO, ANE, VSI. TUDI POZITIVA, NEGATIVA VSEH KULTUR-KOLIKOR VSAK VZAME. PROBAJ VEDNO ISKAT KAJ PRI VSAKI KULTURA IMA NEKAJ POZITIVNEGA, NEKAJ NEGATIVNEGA. TO POIŠČI! JAZ VEM KAJ JE V MOJI KULTURI POZITIVNO, KOLIKO ZNAM, KAJ IMAM RAD, KAJ NE MARAM. RECIMO-ZAME POZITIVNO, TO JE MOJA PERSPEKTIVA SPET. Zdaj kaj slovenskih- to sem jaz jemal. Negativnih nisem-oziroma nočeš. Nikoli ne bom govoril nisem majhnega, ne tega ne bom, ker ti govoriš sebi tako, da se ve kaj si že-boš majhen. To kar ti govoriš, si ti. Ne, nehaj govoriti. Recimo, tega pač se ne strinjam. S tem ane. K so tudi mladi, ki so Slovenci in so zelo uspešni. To ni izgovor. Tako, da ja-pravim: TO JE NAJVEČJA PREDNOST TEH MEŠANIH ZAKONOV. TI IMAŠ MOŽNOST VPOGLEDA S PRVO ROKO V DRUGO KULTURO. IN JEMATI TO, KAR TI NAJBOLJ PAŠE.

Slovenec in Ukrajinka (intervju s parom)

SENTA: Okay...I am a student of Faculty for social work. Form my master thesis I have chosen a topic of bicultural intimate relationship. There are like so many expressions like intercultural; for this group, like cultural, ethnics. More specific I am interested in challenges that are more specific for couples from different cultures. Some may say that this challenges are like problems, conflicts, I call them like challenges, because it's like better, because it's like more positive, okay? So I would like to hear your story about your relationship, from the beginning, whatever you feel like you can tell or you feel comfortable telling. I myself am a part of the same relationship, so I know that some of the challenges come from the communication, like verbal and nonverbal, understanding like worldview, politics, values, food, drinking-stuff like that; understanding gender roles, sexual life-feel free to talk whatever you feel like talking; understanding time, space, socializing, finances and stuff like that. So for first-this is narrative interview. It means that you...I just let you speak about what you want to speak regarding your relationship. And then if I feel like asking you something and you feel like talking about it we will just do that. Its anonymous, nobody will know it's you. I will record it and transcript it. If you want you can see the transcript. So that's it. So you can just start talking about your relationship from the begging, where it is that you...

HER: Maybe I should start to talk about the begging, because I was very angry at the beginning. So...in the begging everything was okay. We met in the USA, we were living in one house, just like it was a room near room and we are working in one restaurant together, yeah, so it was easy. And really in the begging

everything was okay, just like I met him, we are going the first time, you remember, at the beach? We are walking, but then...

HIM: We are just walking....(laughing) then this was the first time we went out, couple of times, two times, just like to walk, drink some beers, trying things like that. And then parties begin and like-I don't know-we started like kissing and things like this, okay? (laughing) It was like-everything was a bit strange because we were drunk and we didn't know what we want and bla bla bla. **And I was like a little bit afraid because I didn't want to have like long distance relationship.** So I was like trying to like keep her away from me. So I was a little bit...

HER: ...asshole...

HIM: Okay yeah, so I was a little bit of an asshole...like one month, two months, maybe...

HER: And I said to my friends I don't want to have a boyfriend like him, I hate him, because he was really like, I don't know-sometimes it was terrible, but...

HIM: And then just like two weeks before she went home I just realize I should try it, so I was being nice to her again.

HER: Yeah he was nice just two days (laughing), because it's just like it was last two days and I and my friends we were going traveling for a little bit- for four days, I think so. And then I came back, he was nice. Two or three days, because like, after that I like came home.

HIM: Yeah she want back home. And then I stayed in America and then I go home....

HER:...and one time, you remember, he answer something like: bla bla-bla bla... but the like just like I said no-if he don't want to write me something it's okay, no problem, but...I remember just like two week after he send me a picture, he just made a picture on the beach. It was like my name, his name, it was USA, Slovenia, Ukraine and yeah. And after that we just started to have some conversation.

HIM: Yeah we started talking yeah. And then after that I invited her to my birthday party...

HER: He was surprised then...

HIM: **Yeah I invited her but like a lot of people just say: yeah I will come, I will come. I mean-people from Slovenia say: I will come and they don't, because...they don't, so why should she come from Ukraine...**

HER: From Poland...

HIM: Yeah, from Poland...she came, she came to Ljubljana and I went to pick her up in Zagreb (laughing) So we meet again. And then we had a party, we were drunk...then after that I just drive you to Bled, yes?

HER: After Bled I am just like that I must know if we have some relationship or no, because if no relationship okay, I will find this next boy, oh why it must be like that? I asked him if we have relationship or no? If he is just like my boyfriend or no...if yes its yes, okay, we will be...if no I would go back home and that is all. And he said yes (laughing).

HIM: Ja, I said yes....and after that we started talking more and seeing each other again, she invited me to Christmas to Ukraine and I went to Ukraine for Christmas. I met her family, her mother, her father. It was strange a little bit...

HER: Everything was very, very quickly, it's like we didn't have relationship and I met all his family, he met all my family and like really everything was very, very quickly. And then we visit my cousin, she is living in French.

HIM: Yeah after that we met in Belgium and we went to French.

HER: Yeah we stayed in French for a long time, because we had flight tickets, it was airline Ryanair and Ryanair make it cancel all the flights, three days in a row.

HIM: So we were in French with her cousin and her husband and we were just like being there, we had argument there, she was a little bit angry.

HER: Why I was a little bit angry?

HIM: Because I didn't buy her flowers for woman's day....

HER: And you know – just I and my cousin, her husband and my boyfriend, u know...and they said we are going in the bar, because today is girls day-just I and my cousin and what? We said it like a normal girl, that when you will come back... But no. He came back and him and her husband, they are sitting and playing games. Video games, you know. And of course I was angry, of course, its normal.

HIM: And I try to explain her that it is not everything by me; it is just like-Alex was just like..... I said if we go somewhere-no, no we go later.

HER:...it was easy: Alex where is the supermarket? I want to buy some flowers. Where is the problem? We was a little bit drunk with my cousin, of course, when you are a little bit more drunk, you are a little bit more angry, so yeah.

HIM: But in the end it was okay. I give her another glass of vodka, so...

HER: (laughing) so funny, I have so funny Zajc.

HIM: Yeah and then just like like-we talked that we are going to see each other at least one time per months.

HER: It was hard, just like that, all the time we said goodbye we didn't know when we will meet again.

HIM: It was always like talking and see things how it goes.

HER: And the next time, again I arrived in Slovenia, we are going to Croatia for three days. It was good, it was romantic. He was nice-he all the time made a lunch, breakfast. And in summer we go in again in Croatia, then in Ukraine. **My friends arrived in Slovenia.**

HIM: **I met also her friends and we were together.** We went to Croatia for holidays, for week and then we go home-also very good times. Everything was ok. And then I went to Ukraine. **I met a lots of people there-her friends and everything.**

HER: Aha, the Nastia is the friend who was in Croatia; and Nastia all the time like: how is x I miss x also...so yeah...

HIM: Yeah everything was okay.

HER: Yeah, it really, it's really just a bit hard. **Because it's just like my friend don't speak very good English, you know? I don't know why but in Slovenia its more easy-it is like everybody here, people speak English, but still...he arrived....**

HIM: It was not so easy but we did...

SENTA: Okay, what are the main challenges you see, the relationship...okay-first you have long distance relationship, but this like is not my case of study-just like connected with it. But like regarding your like different culture-for first-you mentioned the communication with the friend. Like-is there like some problems with the communications when he comes to communicate with your family, I am sure some of them don't speak English?

HER: **Yeah, they don't speak English, my parents. I don't know they`re afraid.**

HIM: **Its hard really-most of the time just like her parents try to like-try to say some things in Ukrainian, some things I understand, because language, some words may be similar or the same. Same things I understand if not they are just like trying to show me with their hands or actually like-because lot of time I come to help her with everything...**

HER: **...mother, yeah. And he cook along, like dinner. My parents, everybody was so happy.**

HIM: Yeah, I just try to help: **like they try, most of the time just try to show you with their hands: I need you to do, like they say go pill that or whatever. But like some things I understand, so it's like....**

SENTA: Okay. What about your communication?

HER: Just like with me and him?

SENTA: Ja, I don't know-for me, I have a lots of times problems with my communication with my partner, with him; because sometimes he doesn't understand something I say, because his English is not so good as mine. And for me-I need so much more patience when I try to explain something, because sometimes really we don't know the words and we try in French. I go in Google translator or something or try something.

HIM: Yeah sometimes, a lots of times actually like...

HER: It's like I told Zet we are going to "but", what is the "but"?' Ohh, its bus. Yeah, po him bus is "but".
(laughing)

HIM: No, it's just like, I just like maybe a couple of times I tried to correct her, maybe like she is like na-n-n-n. But then I say to her, if you don't want, I won't correct any more...no, no its okay.

HER: Yeah because sometimes I am really angry because I am talking and him like...I like:...aaa...

HIM: It is just like: I try to correct her if I know that something like she didn't say good, but like I still understand her, it is like no problem at all. Like I think we both speak pretty good English, that we understand each other. Maybe there are like some words; most of the time I say something you don't understand, some words, but the I just try to explain to her or sometimes I use Google translate, yeah-or I also say Slovenian, because I know she speaks Polish and Ukrainian and Russia and if it is not in Ukraine she will just understand in Russia and Poland. So a lot of times this happens-that she understand if I say it in Slovenia.

SENTA: I asked her when we were in kitchen, because I noticed that the family of yours like they speak in Slovenian-like all the time [manjkajoče-o tem, da v moji družbi, ko prisustvuje tujec skušamo govoriti angleško, da nas lahko razume]...so I asked her how is it for her and she said that it is like good because she can like learn some of the Slovenian words, because it is similar language, it's not so much different.

HER: Yeah, it's for sure.

SENTA: Okay, some other challenges, I don't know: food, drinks, something, whatever you feel like...

HER: I don't have a problem with food...

HIM: She is eating everything...if I cook, even if she doesn't like something like when she see it, she will try it anyway. But I think it never happened that she didn't like nothing. Because I know she's It's like no problem and also in Ukraine, when I went there like I will try a lots of different dishes, like Ukrainian dishes and everything. It's just like if I didn't like something on the first sight, okay maybe I tried something, but I am not in a lot of vegetable and salad....but there is not such different food...

HER: Yeah, because it's not so different country, it is European country, it's not like Ethiopia. And drink also, like we drink the same things.

HIM: Except there is one drink I don't like.

HER: ohh-Uzvar-yeah Uzvar is like...ohh come one! One times he...just like to the restaurant, he said like order me some drinks and I ordered like Uzvar. It's a traditional Ukraine drink-it is like prepared from apples and everything and he tries it like aaa, what kind of shit says...(laughing) And I said x....and it was, you know, it was not the first time, because my cousin have husband from French and he also didn't like Uzvar. Just like Ukraine people can drink.

HIM: But everything else is pretty much the same....

HER: I never didn't have problem with food or drinks or whatever, its just-it was okay. He cooks very good so... (laughing) and I don't like to do it so...

HIM: Yeah it is very good because if I cook she helps me all the time and she's really good assistant in the kitchen, like because all the time if I have her with me it's just like obvious the she will go with me-because she is all the time: what I need to do, what I need to do and I am just like: cut this, cut this and tn-dn-dn and she really like everything. It's just like I am the main chef and I have assistant. Like she is just like t-da-da-da, so it's very easy to cook with her. it's also like after we eat we clean together, so it's like no problem. And also like if we are staying at my place we clean together, if we are at her place we clean together her room. We are just like not the one is doing something and the other one is just sitting, it's just like all the time we do something together.

HER: And then we andhim are very happy, because if we have some problems with Ukrainian guys, because they say just like that cooking and cleaning-everything comes as girl and its normal, you know? The guys will be sitting and do nothing and woman do everything, you know? And I hate this. And I said just like I, my father do everything-he cleans a house, everything. And I said I wanted to have a boyfriend the same as the father.

SENTA: So if I understand correctly, like in the society, in like Ukraine the normal stuff is like normal gender roles? So like woman is for kitchen, for cleaning, for stuff like that and man should like bring money, work, stuff like that...but your family is not like normal in that sense.

HER: No, my father, at the beginning, when I was a child I saw that my father can clean everything, he can clean the house, he can clean dish. And it's nothing, I don't know, it's nothing special.

SENTA: Yeah you have luck, because your boyfriend is...

HER: Yeah, my boyfriend all the time just like helping and he is not lazy, you know? And I am really happy to have a boyfriend like...

HIM: And sometimes we were like also kidding, like if we will ever live together, we already give ourselves what everybody do in the house. So I was like, I told her right away- I know that she will like assist me when I will cook, but don't touch nothing, the kitchen is mine!

HER: And I said okay, no problem.

HIM: Zajc don't go to kitchen alone, if I am not home, go to pizzeria, I don't care, just don't touch nothing. It's just like, we are like-we will clean the house together, but she will do the ironing, she will iron.

HER: It's not for sure. I don't care, I said okay, I will do everything, just like not cooking, nothing. I can clean house, I can iron-whatever, just not cooking (laughing). So, it's pretty good.

SENTA: Okay, yeah, you have like luck, because the culture you live in it's like more or less similar, it's not like so much differences. Okay, let me just check for some themes. Okay-values. Maybe you have like...I think like usually there are not so much different values, like for example: in Arabic cultures there are like so much important that you take care of your parents when you are old, in Slovenia it's like-yeah okay, maybe, but it's not like so much important. You know there, this is the first thing...

HIM: It's just like in your blood actually...

SENTA: Ja, ja. So if you have noticed like something different-I don't know-that for you this is important for her it's that, like there's so much differences in that or challenges. I don't know...

HIM: It's just like, maybe the one thing its jut like about church, religion, because I am like, everything is like-I don't care about nothing. I have been to church two times, three times. Her, she is like religious...

HER: I am not very religious, I am not very, but it's like...in my house we visit church two times per year for sure. It's a Christmas and Easter. And just like-I want also that my family can visit the church at Christmas. Christmas is really religion and now everybody celebrate it. And of course I want, when I get married, not right now, but just like maybe, if we will have a child I want also go in the church, you know?

SENTA: So you want your child to practice religion?

HER: Not child. I want that I and my husband, just like-I don't know how it's in Slovenia, but when you got married it's like first you are going to the church and...and I also want that my child was baptized because its normal, it's just like....

HIM: I have been, but everything else, I didn't...

HER: Yeah and really-just like for the Ukraine people-if you have child, like almost all the time, if you got married you have a church wedding. But for me, just like a lot of people they divorce. And you cannot take just like divorce from church, you know? How you get...It's just like it's stupid. And I said at first I wanted to get married but I want to have church wedding after one year or after two years that I was sure that I can live with my husband and that I don't want to make a divorce, because you don't know what can happen, you know? If you started to living together, if you are living a long time together maybe after one year he tell me: "Sorry, I can't live with you, I want a divorce". But still...I don't know if he want this...

SENTA: Oh well, you have so much time to talk about it...

HIM: What about? Just like the wedding or...?

HER: Just like in the future if you will have wife, do you want to have church wedding?

HIM: Church wedding probably yes, but it's just like everything else....everything else is stay away from church.

HER: What Christmas?

SENTA: No, she told you that like she needs two things: like Easter and Christmas and going to church, that's it.

HIM: It's just probably I would go just because of her. But I would be just probably there standing.

HER: If you go inside, you must standing in the church: I don't say you must sit down.

HIM: No its just like, because I don't know all the this and do and singing and bla bla.

HER: My father also, but it's okay. Now he knows, you know? My mother, when I was young...so everybody goes to the church, it's a for Christmas and my father oh, I have headache, I have this, I have this, and I am mostly just like I don't care, I said you're going to the church. And he says okay, so...And now my father knows Christmas is for my mother very important. What?

SENTA: Yeah, you are kind of at the begging of the relationship. Maybe you have noticed, like form the beginning-when you like started to meet each other and then like till now that some things have changed?

HER: A lot of things has changed.

HIM: A lot of things. I am not asshole any more...okay sometimes I am. But just like we understand each other more easier. It's just like-sometimes when I just look at here I know if it's something okay or if something is wrong. Like maybe it's easier like to read her. What she is doing, what she wants. Maybe she wants that, maybe she wants other thing, it's like easier to get it. And I also understand her very fast. It's like sometimes she was just like ta na na. Now I am just like sit (showing he knows what she wants).

HER: No, of course it's just like everything changed, because the first time we started to be together and we didn't know each other very good, I didn't know what he like, he didn't know what I am like and just like- of course its two different countries and we have just like other lives, you know? But now, just like everything is okay.

SENTA: For the challenges like anything about it-was it like difficult at the beginning or now? Or there were no differences?

HIM: I think it's more harder now.

HER: Why?

HIM: Because like in the beginning everything just started and like if you go home and I will saw you...I was like-aha okay, it was hard, but it was not as hard as it is now. Now it's more harder, because we are more-longer time together. And maybe before it was like, I don't know, the first three times, four times we were just like together like three days, four days, five days...And I don't know now we are together almost three weeks and after that two weeks and now one month and a half. It's just like harder.

HER: Yeah it's very hard and...I know that I was all the time-I said guys no guy-just like I don't need boyfriend, I don't need Zajc and....And one time, I remember-I don't know, it was after Slovenia, I think on April and I come back home, like in Poland and like really it was on the airport and I am just start crying, it was very, very hard. And now it's all the time-I don't know, it's very hard. It's very hard because you don't know when you meet him again. When you see each other again.

SENTA: Okay about, just something about like when you come to Ukraine-what is the most challenging for you?

HIM: Speak with people. Because there is not a lot of people who speak English. Even the people who do speak English, they don't speak very good. Sorry (he says to her). It's just like, but I really like that at least like her friends they are really trying. Vitja-he really have like broken English. And all the time when we were in Croatia, when he and Nastja-her friends, when someone were under the shower or doesn't matter and he was like all the time trying to speak with me, all the time like a-a-a and he was like-and when he tried explain me something he was like oh- and he was so angry at himself because he didn't know how to say it. And I was like okay calm down. Just like take you phone, translate, everything is okay. And I know that like a lot of people in Ukraine is just trying, really, really trying. If they don't know, they are trying and this is just like a little bit, really hard for me. It's not just about her family, also the people of her age don't speak English very good.

HER: And you know it's very hard to me because just like I want that he and my friend talking, they have fun, you know? Just like for me it's not very comfortable if I am sitting with my friends and they are talking, you know? And we know what we are talking. And I want that he also...I don't like when he just sitting and boring....

SENTA: Okay, for you? It's like for him? When you come in Slovenia.

HER: It was more easy really, because just like family speak-okay mother- but mother also try all the time speak or he just like explain me in English, just like sister speak good English, everybody speak English, it's not a big problem. I don't know, in Slovenia people really, I told him that its more easier for me because people are really very friendly, you know? And we are working together with his friends and his friends like- everybody just like try to help me, because just like if somebody ask me something, I just like: "I am the guest and I'm just like a-a...and just like somebody comes and: "it's okay I will help you..." Yeah its more easy and I am really very happy that its like that. Because I said if like the people was not friendly, I mean as a country- I don't speak Slovenia and if not friendly people it's just like it's terrible, you know?

HIM: But it's just like I told her that. She was afraid, she was really afraid, but I know that everybody will just except her, because I know that in Slovenia there is no problem- like accept foreign people and I think it's good. And also I've arranged her job. Everybody likes her, boss likes her, so it's like really no problem.

HER: Of course I was afraid, you know? Its other country, just like...I wasn't so afraid if I know Slovenia.

HIM: Sometimes you should believe me, when I say that everything will be okay.

SENTA: Okay, I don't know-for communication when your are speaking...for me just like an example when I come to him- for him it's like woman don't speak so much. this is like something like...Or like I use a lot of sarcasm, irony, stuff like that. And for him is like challenging to like shift or the ot thing is when I talk, when I am angry I use my hands. When I am angry I do this or something...

HIM: Maybe she don't like because I use a lot of time course words.

HER: Yeah, picka ti matrna all the time Zajc.

HIM: Okay, but sometimes I just like make it for joke, but sometimes-and I also know, I really know- because I get like nervous really fast, I get nervous really, really fast. Like-it's just like stupid things, like-I don't know-if my computer is not working, working very slowly I get angry really fast. Or just like I am doing something and something is not going as like I planned, I get nervous really fast. And I that, like I am angry on everybody. I get angry on everybody and just like I am not angry at her, but I am, but later I try to apologize her, but I know she doesn't like that.

HER: I don't like that, because you know, just like because I am the same about my family. I am not angry...I'm also-I just like be angry very, very quickly, but I cannot be so angry for him. But I saw that he angry like for family-he just started to shout, started to do like this and I also do it for my family, you know? And it's terrible, really. It's really terrible. Because you remember (speaking to him) if I am just like-we shout with my father all the time, it's all the time-because I and my father are very, very similar. I am my father.....I don't remember when you were so angry for me, when I was so upset because...

HIM: With you I don't think so...

HER: He just like try to be normal, he is not normal, but trying to be. (laughing)

SENTA: Okay one other thing-you have like feeling that some-like when you have some arguments that some of you is like more eager to help, because usually it's like-I mean not usually, but sometimes-somebody else would adjust more. Or you adjust, you talk more, I don't know how it's your...regarding everything-do you have like some kind of-I don't know-when you get angry she will try to make you calm or something?

HIM: We just like...actually is really funny how we argue, because when we argue-okay she is the one who actually wants to speak. She is the one that actually wants everything to get like getting in order. But the

problem is that in like 99% she is right, she is right. Doesn't matter what I say, she is right. I'm like...No! It's like t-t-t-t. That's it. End of story. Like I think it's like that. But most of the time I'm like okay, okay. And she is like can you speak with me, can you tell me? And I'm like oh, yeah. But she is like no, speak! And when I am trying to speak, she is like no, let's...not like that, it's like that. It's like... yeah it's something like that. Well yeah she is most of the time trying to get things in order. It's true.

HER: Because we are very close, you know? I wanted to speak with him, I wanted to know what, just like, what happened, why he was so angry, you know? Just like maybe I can help, I don't know, whatever. I don't want to be like I don't know nothing about my boyfriend, I don't know nothing what happened, I don't know nothing why he is mad, you know? I wanted to know, but sometimes it's very hard to... And know it's more better then at the begging, because in the beginning we have...first time that we had conversation with Zajc I said if we are together, if you are my boyfriend, just like talk with me, I don't know. Its normal, you know? But he is a guy.

SENTA: Okay, have you been supported-I can notice from your talking, it's like obvious, you have been supported from your family-regarding this relationship-and friends...you have some struggle with that or this is like nothing, it's like normal like if you would have somebody from you country? You know what am I saying? Were you given all the support from your family, friends regarding this relationship?

HIM: It's just like from my family, my friends actually they give me all the support, like they don't really-okay I would say it maybe a little bit ugly-but they don't scare if I decided like that, if I decided like that they give me all the support. Like they have no problems with that. I noticed like all the time when she is coming with us, she was all the time scared like: "I am from other country, what your parents will think and bla bla bla..." And-at least now it was like that, because I know that she was staying like for one month and a half and like I am trying to explain her that my sister also had boyfriend here, who was living her. And she was like it's not the same, I'm from Ukraine bla bla bla. I said its totally the same. You just don't speak the same language. And she was like no, it's not and bla bla...but it's just for my mother-she doesn't care.

HER: Because I said he must talk about his family. It can't be like I arrive and nobody knows that I will be in his house one month, you know, it's not normal. And it's just like everybody must say that it will be okay. If it's not okay, it's not my house and it's not your house, it's your mother house and she must decide if it will be okay for her or not.

HIM: I told you-she will be okay and I want to ask her...

HER: No, first you must ask and then you must say it's okay.

HIM: I already know that she is okay...

HER: Oh, you know-he already know everything.

HIM: Because my mother, my mother was like aha, okay, no problem.

HER:...and when I told my mother that I have a boyfriend from...*It was not so hard for my family, because I am living in the other country.* So-it will be from Poland, from Ukraine, from the other country, *my mother just said if you are happy, I'm happy. That's all. It does not matter from which country you have a boyfriend. If you are good with the guy, why not? Why you must be just like, I don't know-not happy with the guy from Ukraine, but when he from Ukraine -it's okay, you know?*

SENTA: Ja, it's like...just like what do you think it's like so...the word is enriching you, in a fact, in a sense that....what is different, why do you think at this relationship is so much like giving you good stuff? I don't know, you know what I am saying? What are the positive sides, because you know there are so much challenges...If you would think ten years what you got from relationship till now?

HER: I DON'T KNOW, IT'S FUNNY, IT'S VERY GOOD EXPERIENCE. YOU KNOW, I DON'T KNOW-THIS RELATIONSHIP MAKES ME HAPPY. If something happened and if we are broke out I all the day will remember about that like something good, something when I was happy, when I was like....And you? Oh my god this relationship, oh my god this girl (laughing)

HIM: No, it's just like, for like, one of the good things it's definitely like that you can try this, to have a long distance relationship, you can see how it goes really, and this is really positive thing, I think that you see how it goes...

HER: *At the beginning I just like I all the time told my friends that I don't want to have a relationship with the boyfriend from other country, it's like stupid! Who can do it! I can do it! (laughing)*

HIM: For me it was actually the same. I was laughing to my friend because she had boyfriend from Greece and I was laughing to her. Yeah it's hard but I think you get good stuff out of it, for sure.

HER: You know...I don't care if it is hard, if it's not hard. If it makes you happy-why not? If you can waiting, I don't know how many times, just like two months for three days, because you know that after this two months you will see him again and again.... It's everything that matters to me.

Vprašanja naslovljena nanj po intervjuju

SENTA: Ona je rekla, da jo je skrbelo, ker gre v drugo državo. Vaju je mogoče še kaj skrbelo, sta imela dvome povezane z dejstvom, da imata partnerja iz druge države, kulture? Sta se o tem pogovarjala, nekako kazala podporo?

ON: Jaz načeloma nisem imel nobenih težav s tem, ker je iz druge države, *ona je imela sicer samo dvome-kao kaj si jaz mislim glede nje, ker je Ukrajinka-glede na to kaj se o Ukrajinkah kao govori pač naokoli.* Samo pač sem ji dal vedeti, da je pač meni itak vseeno in da je pač to ne skrbi tko, da je pač zdj glede tega mirna. *Kaževa pa podporo tko al tko skoz drug drugemu, pač ne glede na vse. Pa edino je bilo še to problem, ker pač Ukrajina ni v evropski uniji in sva vedela oba, da bo zajeban delo najti in to je bil pač ful velik problem, ampak sva se itak pogovorila, tko, da je zdj to pač kul.* in ne glede kakšni so problemi se oba trudiva, da bo čim prej sm prišla.

SENTA: Videla sem tudi, da iščeta rešitve, da bi bila bolj skupaj. Kako je s tem? Kakšen izziv vama to predstavlja?

ON: Ja rešitev, da bi bila več skupaj še vedno iščeva. Ni tako lahko, kakor sva si predstavljala. Ona je bl takega tipa, da hitro obupa in jo ful skrbi, da ne bova mogla biti skupi, ampak jo jaz probam čim bolj pokonci držat...tko, da za zdj še imava nekaj upanj, da bo dobila delo in prišla živet sem.

SENTA: Kako je z vajinim budgetom, ko sta skupaj-je skupen? Če je-kdo o njem odloča, ga nadzoruje?

ON: Glede budgeta ni nič skupnega, pač vsak zase, tudi, če greva kam skupaj pa je treba kakšen hotel ali pa kaj plačat dava vse skupaj oziroma pola pola.

SENTA: Ob intervjuju je bilo jasno, da se o tematiki poroke in otrok še nista pogovarjala, kar je mogoče prepisati času, trajanju zveze. Sta oziroma se pogovarjata(la) o čem drugem povezanim s kulturnimi razlikami, izzivi ali vse stvari sproti razrešujeta, dogovarjata, mogoče kdo popusti?

ON: Am, kar se tiče poroke pa to, se res nisva še čisto nič pogovarjala oziroma ona je mogoče bolj nagnjena k temu, da se hoče več o tem pogovarjat, sam sem jaz tisti, ki jo zmeraj ustavim-pač, da hočem počasi, da se nikamor ne mudi in da bova videla čez čas...Drugače se pa stvari bolj ali manj dogovarjava skupaj.

SENTA: Sta opazila kakšne spremembe v svojih prepričanjih, navadah?

ON: Jaz mislim sicer, da iz moje strani pač ni prišlo za zdej do nobenih sprememb iz njene pa pač ja, ker se bo mogla pač naučiti slovensko in se tega tudi zaveda...ampak ji to ne povzroča veliko težav, ker se tudi sama zelo rada uči jezikov. Oba se itak probava čim bolj prilagodit, da je obema kul, tko, da če je kakršnakoli sprememba, ki jo morava narediti-pač ne glede na to jaz ali ona, sva jo oba pripravljena narediti.

SENTA: Bi morda izpostavila kaj, kar vama je posebno všeč oziroma ni všeč pri partnerjevi kulturi? Kja kar je morda zahtevalo kompromis?

ON: Kar se tiče kulture sicer ne še, ampak čez čas bo verjetno nekaj zahtevalo kompromis, ker je ona bolj navajena praznovanja praznikov kot so: božič, velika noč itd: (bolj povezana z religijo), kot jaz, ki jih ubistvu sploh ne praznujem oz. mi je čist vseeno, praznik k praznik. Ona ima pa te navade kakor cerkev pa zajtrk pa večerja pa k eni familiji pa drugi k tretji tko, da bo kle kakšen kompromis čez čas zihr še bil. Pač in iz tega je tud razvidno, da njej tud ni neki ful všeč, da nisem neki baš k bogu naravnan.

SENTA: Bi rekla da (je) kateri izmed vaju kaj žrtvoval, se bolj prilagaja(l) ali morda iščeta rešitev, pri kateri ne bi nihče nič žrtvoval?

ON: Kar se tiče žrtvanja se mogoče ona bolj, ker pač bo zapustila svojo državo, zato ji mogoče ni najlažje...ampak konec-koncev je tudi njena želja, da gre pač ven iz svoje države, da proba še drugačne kulture, da proba delo še kje drugje-tko, da ji je vrjetno tud malo lažje, kakor bi blo npr. komu drugemu.

SENTA: Sicer sta že poudarila nekaj malega o doprinosu zveze pa vseeno vprašm-bi rekla, da vama je ta zveza, razmerje prineslo kaj ekstra? Da lahko iz njega potegnita kaj novega, drugačnega?

ON: Pač zveza je itak prinesla nekaj novga pač, ker itak nimaš vsak dan zveze z nekom iz druge države. Pač seveda je veliko težje, kakor normalna zveza, ker si moraš vzeti več časa za razne večerne pogovore, pisanja...Porabiš veliko več denarja za obiske in videvanja...Tko, da meni osebno je ta zveza prinesla velik novih stvari...

SENTA: Ob katerem obisku partnerjeve države si je parterja predstavil družini (koliko časa sta bila takrat v zvezi)?

ON: Oba sva predstavila ob prvem obisku oziroma tko. Mojo mt je spoznala, ko je prvič obiskala Slovenijo (sploh še nisva bila skupaj), očija je spoznala drugič, ko je pršla. Takrat sva bila skupaj pol leta...Dedija pa babi pa mislim, da, ko je bila četrtrič- takrat sva bila pa skupi ene 8 mesecev. Jaz sem njene spoznal prvič, ko sem šel v Ukrajino, ko sva bila skupaj 14 dni-pa spoznal sem vse.

SENTA Partnerka je rekla, da jo to razmerje osrečuje, ti daje izziv, ker gre za razmerje na daljavo. Bi izpostavila kakšen doprinos ima ta zveza, glede na to, da je vajin partner iz druge kulture?

ON: Ona je rekla, da ji je všeč pri slovenski kulturi to, da kao Slovenci dobro prenašajo tujce in, da skoraj vsak govori angleško... JAZ SEM PAČ SE NAUČIL SPET PAČ NORMALNO PRAZNOVATI PRAZNIKE, K TO JE PRI MENI BILO MALO TKO-TKO; TO JE PRI NJIH ČIST VSE DRUGAČE- PAČ OBISKOVANJE OD HIŠE DO HIŠE PA OBISK CERKVE PA VSE...PA NI JIM RES NOBEN PROBLEMA, TUDI ČE JE NEKDO PAČ IZ DRUGE KULTURE, RELIGIJE ZRAVEN GA BODO ČIST ENAKO OBRAVNAVALI.

SENTA: Bi rekla, da se v čem ujemata oziroma ne ujemata?

ON: Ona je rekla, da se niti slučajno ne ujemava v okusu muske...kar se strinjam, ujemava se v tem, da imava oba rada potovanja-pač oba rada potujeva, oba se rada druživa pač s kolegi pa to, oba sva party manijaka. Ne ujemava se pri tem, k ona ful gleda na modo čevlje, da veliko, na izgled, jaz sem pa glede tega bolj na jebi veter narjen. To mislm, da je to.

Slovenka in Indijec (intervju s parom)

SENTA: So first I am going to tell you who I am and what I`m going to do with it. So, I am like studying social work, I myself am a part of relationship that is like bicultural, ethnical-mixed, how you want to call it. So, this is why I am interested in it and this is why I choose these topic for my masters' degree. I am interested specifically more in a challenges that come with the, this kind of relationship. For example, for me the problem, I am just going to say it so you understand what part I am talking about... Like communication, language-verbally, non-verbally-I don't know-my partner he is Tunisian, so like eye contact is like a normal thing that I do with people, with them it can have like more sexual connotation. Then it's like viewing politics, different values, for example some cultures they tend to have a, they tend to value family more,

some don't. The problem with this theme that we are going to talk about it, is that usually, or sometimes you don't know what's about the cultural and individual. So, for me I, for some things I was like sure that it's a cultural thing, then I noticed that its individual or the opposite. Then it's like maybe understanding time, what else? There are like so much food and drinking stuff: like some people like to eat together, some people they don't; then it's like when to eat-like dinner at six or at ten, some don't – stuff like that. I am like usually I say to people that they should just talk with...who they are, because for you-I don't know from which culture you are; how you meet-like not, you don't need to go in specific details, but like how it all started and maybe the challenges at the begging of relationship and later, because I guess they are not the same - from my experience they are not. So, how long have you been together and stuff like that. It's more narrative interview-it means: you talk about what you want to talk, I just do this intro so you understand what-so you just speak, talk and if I'll be interested in something I will ask you.

HIM: So my name is X, I was born into a Indian family, but not your typical orthodox Indian family, because my parents, in their time, they went against societal norms and they had love marriage which at that time was not something very common in India. And also if you know a little bit about the Indian cast system, they came from the same religion, but from two different casts. So there was a little bit of friction, but they overcame it and I am a result of that and that's my background. When I was about I think a year and a few months old my parents left India and they travelled to Dubai. So, I pretty much have grown and have been raised outside of India but within the construct of an Indian family but a liberal Indian family. My parents, they were never rigid about you have to fallow this religion and you have to follow it in this way and this is it. I was always given a free will. I mean if there was something that I didn't like or understand I had the freedom to ask, debate negate, debunk and there was no hatred or anger, you know? If this is the way you want to live your life, you are free to do it. Make your mistakes, learn from them, you know-your success is yours, your failures are equally yours. Own them, don't run away from them. You know? So for me, having grown up in the early days in Dubai and after that it was Kuwait and after educated in Cyprus, in the United Kingdom, lived in Dubai again after we got married, travelled a lot, so... I consider myself very culturally aware, not only of my own culture but all the other cultures that I have experienced. I grow up in the Islamic country so I am aware of how they work and how they don't work. At the same time I was also exposed to American culture, British culture in times of my education, culture of the far East, because we have some friend over there and you know we interacted with so many different cultures in Dubai and Kuwait-this country is, have always been a mix of people from different countries, so, they always brought what was good, because in this Arab countries or not Arab, Middle-Eastern countries the law is very strict, so it's not like Europe where you know you have people that don't come from this culture. They came here and then, they have the freedom to do whatever they want. Good or bad. Over there no, it's the law. I men this is how it is and if you don't like it, you know-you can pack your bags and go back or go forward to where your heart fancies. So, for that aspect I have always been culturally opened. And that has also helped me become who I am, as in I am very tolerant of other cultures, i'm very excepting of other cultures, but at the same time I have held on to my Indianes. When it comes to my food choices, see for example I have tasted beef on multiplies occasion but I don't enjoy it. Same thing was with pork. Now the back story with this is that I grew up in the middle east-pork is not allowed because it's not allowed in their religion. Beef was not allowed-my parents don't eat beef, my mom is a strict vegetarian, my dad eats chicken, goat and the fish here and there. So, beef

was never on the menu. Yet I had friends who were Indians but from the Christian faith and they ate beef but I mean you know there was no hatred like you know in some cultures if you not like them, that gives them, you know they are going to hate you. No, for me no, it's okay-you eat it, I don't. Let's get on with it. So ya, moving forward, I am very opened when it comes to a lot of things, but like I said, I am holding on to my Indianes, because not, not because I am Indian but, again back story-I have lived in so many countries, experienced so many cultures, so many foods, I think that my pallet is a little bit more advanced and when it comes to just eating plane food it's not gonna fly with me, because I know there is better out there, so for me negotiating what is available out there and excepting what is, is a step that I have taken backwards and I don't like taking steps backwards. That takes care of food, cultural wise, now coming to Slovenia, there is no strong culture over here, where you know if you are not visibly one of... there is no us and them here. I mean-you can be out on the street and you know everybody behaves in the certain way, everybody is law binding and as long as you are not doing something stupid, which is pretty much in any country, you are okay. No one's going to force you or look at you if you are doing strange things. And I don't know to quantify it or qualify those strange things, but for example if you dress in a national costume that is alien to the people, yeah you will get the occasional stare. But I think it will just end up that. What else can I think of? Timing, timing wise I mean in our culture we are not like the Germans, if we say let's do it for nine o'clock, it's not gonna happen at nine o'clock. It could happen an hour or even a week after. It's something that you know you get used to as you grow up, because we are not very keen on keeping time. In times of lunch and dinner, well lunch in my culture happens about two o'clock in the afternoon. Dinner can happen at nine p.m., ten, eleven, midnight, one clock in the morning, it depends, because-I don't know how to explain it-some people...

HER: It's conditioned with the way we are working. We are used to finished work at three o'clock. In those countries they finished at five, six, seven. It's because of that.

HIM: For, example like in Dubai and Kuwait my father used to leave for work at like seven, half pas seven and come home in the afternoon for four hours and then go back at four o'clock and come back at eight o'clock at night. Ja so, you know he had those four hours in between so no-lunch, I was at school, but lunch was late, you know, he wouldn't- if he got back from at twelve he's not gonna eat at twelve, he's gonna come back relax for a while. So, one o'clock, half past one two o'clock in the afternoon, that's when lunch happened.

HER: And something else about dinner. It's the only meal that usually family has together.

HIM: Ja that becomes the most important meal.

HER: Ja exactly. Like for us would be Sunday lunch something that we consider very important. For them in Saturday that's dinner, because the family, you know, everything is over school is over, work is over, you come and sit together, full family.

HIM: Ja, so eight o'clock, nine o'clock, ten o'clock, on the weekends you know three o'clock in the morning, two o'clock in the morning, it depends, ja...

HER: What I wanted to say when you were talking about your family, right-that they are quite, I mean they are very liberal compared to ...

HIM: Ja this, we got married without any fraction.

HER: And also as a more traditional mother in law in must say, I have seen some cases when they have very traditional, very rigid mother in-laws and that would not work for me. Because some of them, for example, this is not his mom, but some of them you know they demand that you know they have to give them a daily call-like daughter in-law they call how they are. And I have seen this happening in other families, more traditional. This is not something that we have and I don't know, I don't call my mom on the daily basis, I message her, she messages back and that's it. But I think this would be like difficult for me if I had a traditional mother in-law, because she is very liberal, we have no issues, so that's good.

HIM: And also there was no force that, you know, she has to be of my religion. The only, the only, not even condition, the only... I don't know... okay, let's not go there, let's not talk about religion...Ja but I mean there is no force, I mean she is free to practice or not, I am free to practice or not, I don't force any of my rituals on her. I myself don't practice too many rituals, maybe they are just some, some of the odd you know, religious holidays, which occur like twice or trice a year. She participates if she feels like it, she doesn't participates, I mean...

SENTA: But you are a Christian or not?

HER: No. I guess I was raised in that, you know...I have nothing, I have nothing, but my parents, my mom, she is Catholic. I mean she is not, she is not going to church, but she was born and raised like that, so I guess I am... I mean when we were in Dubai there was one guy, he was like, he said you sound like such a Christian. He said you are such a Catholic. So, I guess, I mean I'm influenced by the environment obviously, right? So yes, maybe I am in my belie-not believes, but in my behaviour maybe Catholic. But I am not. (se smeje)

HIM: Am, what else we're going to talk about? Communication!? Am-well we meet twelve years ago. In the beginning yeah-the communication, in my retrospect, I see where the problems could have occurred, because like I said as an Indian, as per my culture, we are not very accurate with time and also when we say something, it's never hundred percent. Like if we say ja, ja, you know I'll do it. Ja in Slovenian culture is like if you say you're gonna do something, you'll do it. But in my culture no, I mean...

HER: You, we said that you come at four, right? At four I've checked and you said like I am here, this is how we are used to, right? And now it can be very upsetting, right, if you said half an hour you know. They say that Indians have stretchable time, you know, that's half an hour later...

HIM: Ja that's because, you know, even when we talk amongst each other like you know when can I see you, I say let's say I see you around twelve o'clock. You are not perfect. Like you know maybe four-ish or you know a little after seven. If it's really that urgent, then no we have to say okay listen man this is really urgent, don't fuck around, be there at this hour, ten minute variance. And then they will come.

But for that to happen, it has to be really urgent. You know, like, like if I'm going out for a meal or a coffee. Even sometimes for an interview no.

HER: ...but I think we've just both adapted like really well, we don't have any, we don't have any issues as such, do we? Like we don't have any cultural...

HIM: ...no, we don't have any cultural frictions because we're both pretty much...

HER: ...about food, you know, I just like, I never had like dinners before, maybe you know, like seven o'clock something put on a bread or so before...now I'm eating dinners at nine o'clock, you know, so we would just like a bit adjusted and...

SENTA: ...okay, so you have a feeling like, that you just came with what you can and what you and like put it together?

HIM: ...yeah, and make something better...I mean she didn't have to take any steps backwards, I didn't have to take any steps backward...and, that's it, I mean that, that's what brings harmony through relationship...you shouldn't be that I have to do something, because she wants it and vice versa...down the road, from like maybe a year or two years but then eventually human nature will push back and it will end in disaster, so you let me do, what I think is good, you do, what you think is good and together we make it good.

HER: What I think, when you are as a couple, as a mix couple, you and him that's one story. *What interesting it becomes once you have kids because then it can become very tricky. Then the culture comes in place.*

SENTA: Ja maybe for the time before you don't have kids...

HER: ...for example...something that I was very, not frustrated, but anxious about, when I was pregnant for the first time...now them traditionally, they choose the name of a baby after the baby was born...because they look at the...look at cards, they choose the letter the name starts and for me that was full stress because I wanted to know in advance to be ready, you know, to be prepared, because as this you don't know what to expect when you have a baby, you just want to know a name...

HIM: ...yeah, when she first told me, that you know have to, you have to name the child as soon as it's born...I was pissed ... what kind of bullshit is that...how can, how can somebody tell me you name my kid now...no...

HER: ...because I think in India that is thirty days right...

HIM: ...yeah, they have a month, in some cultures can go to two months...

HER: ...so, that was like...now again, in his family was like, that traditional family, I would be not forced but I would have to you know for the sake of peace you know in the family, I would have to accept that you know and just like be ready and feel proud...

HIM: ...no, but the thing is, if we were, if I was from the really traditional family, we wouldn't have had a relationship...unless, you know, I wanted a passport, but that's not what I want...

HER: ...no, I'm just saying what a challenge can be in case you know if, if, if you were not comfortable of waiting, if you wanted to follow your traditions, if your parents insisted, you know, on those things for example. **That a potential, we don't, we haven't had this case, but what we have done, is, with kids, we gave them both two names...**

HIM: **...yes, in Slovene and Indian...**

HER: ...so you know that we are like, so I see that his mom likes to call them with Indian names.

SENTA: Okay, so they just adjusted to that, having, really? ... this is so good...

HER: *You know, so we didn't want to, you know, leave any door open for a potential argument later, we wanted to keep everyone happy, you know.* So with kids comes the way you know, the way you are amazing...kids, that maybe again, one of the cultural...so I think when you live only as a couple it's one thing, but when kids come and grandkids you know then it's more interesting. *I said, we don't have, my family is not pushy one, his family is not pushy, the both sides are very helpful...*

SENTA: ...okay, so, like regarding support, you had like all the support you can get?

HER: ...well, we have non and we have all...

HIM: ...wait, hang on, hang on, what kind of support? Physical presence or emotional, mental support?

SENTA: ...no, I mean, for the first, emotional...cause you kind of need emotional to get...

HIM: *...I think there was a little bit of friction maybe in the early days, like twelve years ago...when you told your parents that you're seeing somebody who's not from the next village (se smeji) ...who's not even from the same continent. (se smeji)*

HER: But they've never objected that...

HIM: **...no, but those...I didn't say objection, there was a concern...they wouldn't want it for her, because, you know, that's every parents' right...**

HER: ...no but...okay, but we haven't told how we met...

HIM: ...oh, you need to know, how we, how we met?

SENTA: Yeah, it would be good if...

HER: ...that, that, that's a bit value because...

HIM: ...she, she came looking for me...(se smehlja)

HER: ...I mean, now imagine my mom obviously was worried. Two weeks after I've known the guy over the internet I bought the ticket and I went. And I landed in a foreign country that I've never been...

HIM: ...a foreign Islamic country...

HER: ...exactly...

SENTA: ...it's an important like information, really...

HER: ...you know looking back I would never allowed my child to do this, because what if I go the airport and there is nobody there, I had no backplane, plane B, you know, nothing.

SENTA: Ja with me it was the same, I have like relationship for one year, it's not long, it's-I don't know how it will go, but I did the same thing, so with my family it was the same, so I can kind of relate to.

HER: Ja, and imagine you come to the airport and there is nobody over there, that's completely possible...

HIM: ...so you turn around and go back...What if she takes you and, you know, cut your kidney out and puts it into black market... (se smeji)

HER: ...well Tamara, a friend of ours, of mine she went to New York, the same story-she went to New York, meet the guy, she went there, he robbed-I mean he stole everything away from here and he send her back. She said she had the most horrible experience...

HIM: ...and she has both her kidneys right? So, it's not that horrible. Kidneys are there, okay I'm good. (se smeji). *Apart from that, no, I mean her parents were really cool, my parents were really cool.*

HER: The only thing is he may have a little bit communication issues with my parents because my dad he cannot speak English. He understands very little. My mom, she understands but, you know, she doesn't speak well, so... But the thing is that he speak Slovenian, it's just a little bit difficult. For me, I don't have an issue, because it's English. Actually, I actually love it that I speak in English with his parents. Why? I've never had a question using tikanje or vikanje. I've never had that, you know, that weird, you know, because... see with my previous boyfriend it's always that you are using the polite version, which you try to avoid and it's awkward and then they say just use, you know, impolite version. You feel awkward, then start avoiding and then you go twenty, thirty, forty years like that, you know? But I have another issue if I have to call them, I have no idea how to call them. Because we use names, they don't. Like when his parents, when his dad says first to his mom he will always say Indis mom said this and this for example. He's not gonna say my wife or he will not say her name, so I don't know, I'm clueless, I cannot call them. So, I've never called them by any

name or so. In their-in your culture it would be aunty, right? And uncle, how would be? You know aunty and uncle. You know for me it's this a little awkward. And I cannot call her by name, because I feel offended, disrespectful because they don't call themselves by name, you know. So, I am like kind of not calling, if they are there, in the kitchen, I'll go there and speak with them, rather than call them, you know. So, I have another, a little bit of awkwardness... So, which other topics you have?

SENTA: No, about the food that you said... you have no problem-you said like you eat everything, but still I want to know maybe like you cook something, you try...

HER: ...see there is one thing about cooking. He loves Indian food, loves it. So, we eat 80% Indian food I would say. I've never eaten Indian food before him and I love it. I love, I mean, okay-I don't eat as spice as he would, so he's usually, sometimes improving, making for me milder version and then for him, he maybe its chillies on the side or so. And even honestly if you ask me to make a meal I'm gonna be thinking what to cook Indian. I have no idea, I don't even touch Slovenian cooking, because it's just like to complicated, you know. I find it way more complicated. INDIAN FOOD IT'S LIKE MUCH QUICKER YOU CAN MAKE MUCH HEALTHIER MEAL THEN IN SLOVENE COOKING. Another thing is he is an amazing cook. He is also trained, not in Indian cousin, he is trained in French cousin, right? But otherwise he has been cooking, what from seventeen onwards? Now me-I've never cooked. Because at home-you know was always mom, as a student we were taking care of and then you know so I am horrible when it comes to cooking but anything that I can cook, I'm gonna make their food better than ours. So over here I would say I've adjusted hundred percent.

HIM: Ja, I also enjoy the occasional... like today what? Today for lunch I had kislo zelje with some saur... and in the office sometimes I eat mineštra, jota, or... what's the other thing-the one with bar... I ate it once, I send you a photo, I forgotten...ričet! And then the sweets and then the grilled meats, but I don't eat grilled meats from Slovenia-I don't eat čevapčiči, they just smell bad, so. But, yeah the zrezki, I eat the zrezki. Dunajski – everybody eats dunajski. The kalamari, yeah. Very rarely. At home no, we don't make this. They are very complex to make: first you have to get a meat, then you got to dry it, then you got you know flatten it all, egg, lots of oil... it is a lot about process...ja, so we refrain from a complex things. But ja, we also cook a lot of Thai, Mexican, Arabic...

HER:...and I've always been like this, even when I started to cook, I always made something different. I would never want to make the typical you know nona mineštra, because you know it will never be like the way she does it. So rather than, you know, me trying replicate something when I cooked I always made something different than my mom or grandma would never do it. I wanted to be my own, not to be compared to somebody. So, I always liked different food, that's why I'm...

HIM:...ja, she is very open and exploring, you know she likes to explore new cuisines. Which is good, which is ja, which is good, because both of us have this passion, right? Otherwise if she was the complete opposite of that- no I'm just gonna eat A, B, C, D for the rest of my life, I would be like oh, shit! So, ja. With our kids also, I mean, they-he is still not eating complete meals, but he enjoys like in day care he gets Slovenian style

food and at home I make Indian for him. So, he eats the best of both. He also likes my humus when I make it, he founds the garlic a bit overpowering, but other than that, he eats it. He likes it.

HER: And he loves the Indian snack, even if they are spicy...

HIM: ...ja, ja, in my culture we eat a lot of snacks, a lot of fried, fried things and sweet things, so he enjoys both. He loves his grand moms, Her's moms štrudelj, o, he loves štrudelj.

SENTA: You said that you meet twelve years ago, you didn't say how you came here.

HIM: A, okay. Two thousand six we meet, we were dating at courting internationally till about two thousand nine, so we got married. Two thousand seven, two thousand eight I was in the United Kingdom for my masters, so I came to Slovenia, well I've been coming since two thousand six, at least once a year. Two thousand seven she came to Glasgow where I was studying for Christmas and in two thousand eight I was in Slovenia for two months and then two thousand eight she came to Dubai so we were just going back and forward. And then after that happened in two thousand nine we got married over here and then she relocated in Dubai with me. We lived there for five years, four, five years-on twenty thirty June we came back over here and I've sort of been permanent here since twenty thirteen. So, in June I will complete five years in Slovenia. So that's the story. And then whiles we were in Dubai we travelled. We were in the far East in two occasions, we were in India a couple of times and then we would come back here in summer, every year. Once we have come back twice for holidays and then we would travel around to Italy, Austria, Croatia.

SENTA: Okay-so, you were like with the family-how many times did you like meet his family?

HER: When we lived in Dubai they lived there as well...

HIM: ...ja, my family lives there, they are still there...

HER: So, we've been there basically at some point we were like months and months every single weekend-evening with them, for dinner.

SENTA: Okay, you were like living with them or you were living somewhere apart?

HER: No, two different apartments.

HIM: We were like six minutes away from each other. We were in complex.

SENTA: Okay, okay, so you kind of get to know the family...?

HER AND HIM: Ja, ja.

SENTA: You had some, how should I say, challenges living there? Because his, he was talking about... that he didn't really feel challenged going here. You said that you had no problem like here with the people and...

HIM: No, no. I mean I've studying in the United Kingdom and I've lived in the other parts of the world so for me, I think that for me, if we are talking about the situation that I am in, I will never feel any challenge with people, because I've experienced so much that if it's good or bad, it's not going to surprise me. I say okay, this is the way it is. Let's get on with it. I, I-where ever I go I go with a purpose, I'm not just going to end up in some country like okay-I'm here, what happens now? Every action that I take is purpose driven.

HER: You know even I haven't had any issues that would, your family about. See we didn't live together. We were separated apartments right? So, I don't know how would be to live with them, that I don't know. I mean when they come here we are together, but that's for two, three weeks, one month and so. Now years living with them, I don't know how would be. My mom she says that the best thing is to be apart, right, to be on your own. Then you avoid any kind of conflict-potential conflict, so... So, we haven't had any conflict with his family...

SENTA: Maybe you have like something culturally, like that surprises you or you had, I don't know, when I Go in Tunisia I have a problem like I am hot and I need to be like more covered. I am not perfectly covered as they are, but I am like...

HER: No, they are very... See because even his sister, she is wearing skirts, you know like no sleeves. So, his parents are used to.

SENTA: No, no, I understand the family, but when I go out...

HER: No, Dubai is very open...

HIM: Very liberal. It's like Las Vegas.

HER: Okay the difference is when you go to India. When you go to India, like for me, I need to wear a neckless. Because that's like wedding ring for us. So if I, you know in their apartment coming out and neighbour sees me and I don't have a neckless, immediately can spread the roomer you know that they have the time just that... that, I don't know, not married and etc, it's like a taboo over there, you know. You don't like-they don't like date a guy, you either get married or you are not together, right. They are traditional. Again-with traditional families. So, that when we go to India ja, you need to have the neckless. But in India maybe you have to be a little bit more covered then in Dubai. Dubai it's very liberal. In India ja, it's, I mean...

HIM: ...ja, would be advisable to be a little bit more covered. Also, there are a lot of mosquitos there. Oh, culturally women in India are, I wouldn't use the word not allowed, because it's very strong, but it's not polite for a woman to expose flesh.

HER: And also, if you are walking on the street, let's say alone, you are looking for a trouble. You are looking for a trouble if you are alone, you know and with legs out, honestly.

HIM: ...and this man folk they are not used to looking at so much skin, right.

HER: ...but more than that, for them that means like, u know...

HIM: ...she is up for it...

HER: ...exactly. Like over here you put heels on, you know you look really flirty and all that, that's for them the same...

HIM: ...ja then you can't blame them, because look western movies. Somebody is dressed well and five minutes later she is having sex. So, you know, it must be that easy in their culture.

HER: But no. What I said is-here you put nice skirt on, heels, make up and you go out to a party, you know, you kind of were looking for a company.

HIM: I wouldn't see it that way. I would think woman likes to look after herself.

HER: You could look for a company. And now this is the same if you put in India, you know, having shorts, skirt or you know shorts and you know shoulders out. That's again kind of flirty for them, right?

HIM: Yeah...yes. (se ukvarja z otrokom) ...

SENTA: ...it's like, I'm amazed by people living like, having like two child...

HER: ...they have like five here next door...

SENTA: ...in my next door they have six, seven on the way, so I don't know what they do, they must be amazing cause really, I don't know. And they kind of like I think four or five of them they play instruments, imagine that...

HIM: ...uau, do they play a tune or is it just noise?

SENTA: I'm hoping for not being noise in a few years, cause it's really loud. Okay, let me just check if we like...it's usually like when I'm here I don't remember anything, like, when I come home it's like... I just like, I think of ten questions...okay. You've told me so much...support we did, food we did...okay maybe with finances, I don't know, if you, like, in a sense that, for Slovene people some people say that we like to "šparamo", save...

HIM: ...I like to blow... but now that we have kids I've sort of become a lot more disciplined than I was before. So I'm much like the same, but then, you know, not like to the extent where I will keep a, how do you say, crushing my desires. Saving within good measure, not that I would kill my dreams, no, no, not that bad.

SENTA: No, I don't even know, maybe for your culture that's not something so much specific...

HIM: ...my culture is all about saving...ohhh, it's all about saving, it's all about saving.

SENTA: ...yes, cause I was talking about...

HIM: ...is it...sorry, is it my culture, the parents, they enable their kids, so every family saves for the next generation, for good education, for an apartment, or if one of the daughters are getting married they have to, they don't have to have as much anymore as they did in the past, but it's still, the daughters family has to sort of equip the daughter with things to start her new life. So those cost money, so jewellery, cash, ...

HER: ...one interesting thing, maybe, that does not happen in our culture, when, when his sister got married, I was not attending the wedding, because he was one month old at that time, the big one. And you know, when his mom came to visit for the first time, she gave me the money saying, you know if you attended the wedding, this and this much we would definitely spend on your dress, you know, and she gave me that money, you know, that was not spend on very taken, taken care of the relatives, you know, like wedding is very important and they spend money on this things, but this doesn't happen in our culture for example.

SENTA: Ja, it does not. Definitely not.

HIM: Yeah, we, we, in our culture we buy everything for both sides of the family, uncles, aunts, nephews, ...

HER: ...ja, even when we got married actually his family came with gifts for my family. Yeah, exactly... This is not something that we do.

SENTA: Ja maybe ja, this is like interesting-usually when, even when I was talking the interviews like Slovenians are more about the close family, really like-maybe brothers, sister, mother, father, uncle and aunt. This is like totally different story or something. I think like with, I have that experience with the people I was talking about-this...stuffs. It was like that...

HIM: ...no, for us is big. Uncles, aunts, nieces, nephews, up to three, three generations are included and involved. In a large celebrations...

HER: So ja, what about, what else about finances?

SENTA: Okay, I have like understand that your family had no problem with the-that they are not poor-like a lot of people-they have a problem if the one of both partners is from the family that is poor. Tele-remittance se pošilja-they are sending like money to take care of the family and a lot of, in a lot of relationships this cause the problem, because some partners are not used to that. You know in our culture, for use we take care of parents like okay-it's not-in Slovenia I don't think we have like such a-da skrbimo tudi za starše, ko so starejši. Nimam občutka, tega jaz osebno.

HER: You know, no, the thing is that Slovenians we are not taking care of our parents yet, because the pensions were now still acceptable. With, but with our parents coming in the pension, I think we will start facing this that we as kids will have to help our parents.

HIM: In the end there is no pension.

SENTA: Ja, this is what I am talking about, because maybe if you were... okay, I see you are like thinking logically about that-like you think about the future, but some Slovenians they don't. They are still used to that they don't take care of their parents and if you were like that and he is like from a family that takes logically that he will take care of, then could be a problem.

HER: I don't know. I guess, if the money is tight. Look if you don't have enough, you can't not support anyway and if you have a little, if you have enough then I guess it's not issue for us to could help somebody else. I don't know.

SENTA: Okay, what about talking? Ja, I didn't...like you talk in Slovenian just with the...

HIM: I try, I speak fluent both languages, so if there is anything that I am saying, I say it to him in English and in Slovene or in Slovene first and then in English. So that, you know, he gets used to both.

HER: I speak Slovene majority and I have realised that if I say it to him in English, he doesn't respond, at least that was the case the other day. So, I don't know, maybe he doesn't consider me seriously if I say it in English. I have no idea. (se smeji) But ja-ideally we would want them to speak three languages. Right? At least. And some German would also be good, a? Just in case, just in case.

SENTA: You speak any other languages?

HER: Ha, I used to speak Italian, pretty well. But I, like for last twelve years, I am not using any Italian, so I've basically forgotten eighty percent of it. I mean, I do understand still quite a bit, but if try to talk, English comes from my mouth. The thing is, I got so used to English that I dream in English. If I talk to myself I speak in English. I used to speak Italian when I was just talking to myself, I used to speak before Italian just to, I don't know, I liked it. I like the way it sounded in my head. Now I speak in English, if I have a monolog, internarial. My too do list-everything that I am writing I am writing in English. I got so used to. The thing also is that at work over here I use eighty percent English. i work for herbalife. but because its international company all the materials, all the internal communication, everything comes in english. Okay, I speak Slovene and Croatian with them as well obviously, but I am so under that English influence, that even for me if I had to send an official email to a company or so I was struggle in Slovene. I don't have words, you know. I'll draft immediately you know a complaint or something you know in English-no issue, right? But in Slovene, I am like how do I do this?

SENTA: Ja, sometimes I don't even, I don't speak so much English but sometimes I am like okay it's an English word not Slovenian. It's weird because it's Slovenian, it's your language...Oh, I have some, just a second...maybe socializing. Like maybe even with friends that you have. Like maybe some of them don't speak English or something. Was it like sometimes uncomfortable?

HIM: ...we don't have too many here, to be honest. She has her set of friends that are not in Ljubljana; mine are scattered around the world.

HER: Actually over here we have no friends, almost. I mean we have them, but we have them on the mobile phone. Because mine, yes, they are not here. They are you know either in Gorenjska, Primorska, in Ljubljana not. The thing is we've been here in Slovenia now for four years. Two years after that we are parents, engaged with parents. Before that I was pregnant so when we came here we had a company at the beginning. It was very hectic, we had no time, so we never had time to socialize and now it's become near impossible.

HIM: On that subject, I find Slovenians very closed, not only amongst foreigners, amongst each other. Like for example people from Ljubljana will not except people who are from somewhere else. Unless you've grown up together with this people or have had extended period of exposure with them, it's... there's a lot of "clisizem", you know. They travel in groups and if you are not with the group, well, they will be nice to you, like hi, how you are doing, but bum that's it.

HER: And like I don't imagine like you know we are outside and there are like three girls sitting there at the table, over here I don't imagine to say like "hey, can I just join you" you know "this is my name, I just moved to Ljubljana" and I'm just like "can I hang out with you for a while, because I have nobody", they would be like, she's such a weirdo. Like, when we were in Dubai, we were outside, we had this ladies night, so I went with another friend, that friend brought another friend and just like a group of six happened. At the end of the night two of us, we never, we don't even know how we ended up together in the same part because we don't know who, which was our mutual friend, we just ended up together. So, she said like, where do you live, I said that side, she said me too, you know, let's share a cab, right. And we are still in contact today. This to happen over here, no way. Like even my own friends, we moved into this house when seven, eight months, six months ago, like you know, our friend that she lives in Dubai, she came to visit twice, his friend that is American came to visit us, besides that nobody ever...

HIM: ...friends from India came twice...

HER: ...yes, and the truth here to say how we met. When we were in India, we went out for a dinner, there were a couple that I've never seen or met before, even you haven't met them, they're just mutual friend of his friends. One day we went out, we had dinner together, because it was a big group, next day we ended up in their house for a new house party. This can happen here, no way. So now what I've realised, over here I, I don't trust anymore that we would manage to make friends with Slovenes, I don't believe this. So now, what my plan is, to start hanging out and invite other foreign parents who have the same kids, you know, similar age, like two, three years, you know, and invite them, because we have garden outside, invite them, you know, for a picnic and come, you know, with kids, because trust me with foreigners here it's much easier then with Slovenes, Slovenes are just so closed. I may have been the same before, but me being outside and exposed and seeing, you know, how people are open and other Slovenes that are outside, there is all open, they are so open, other Slovenes they hang out, hang with each other, house parties, no going out together...

HIM: ...yeah, that was really big in Dubai, like, we meet people and within the first half an hour you know if you're gonna like them or not. Next weekend they're at your home, the weekend after that you're at their home...

HER: ...and this Slovenes, with Slovenes here, it's like, you know, like crappy, was just shallow that's it...

HIM: ...so maybe this is some something that is, you know...but from my point of you, should not be weird, because this is your culture, not my culture...

HER: ... I find it awkward...

HIM: ...okay, then it must be weird, cause... (se smejimo)

HER: ...I, no, I think, I think Slovenes we are socially awkward, I think we are...

HIM: ...I'm not gonna comment...

SENTA:...I know that like even sometimes that, people from Spain they come, and they say we are like so closed. I was talking to two Spanians that came to the wedding of my cousin and they said, you are so like, you're like holding back...and ja, I understand, they're like, even though for like talking, we're like so much closed or I don't know...

HIM: ...yeah, I mean I tried to spark comments with a random person and they come with the yes or no answer...

SENTA: ...ja, I mean, we are like polite to the point that, okay, now I'm gonna go.

HIM: Yeah, because you know, even at work there are some guys I talk like say no how is it going, good... and I just stand there okay (se smejimo) ... potem... nč, okay... (se smeji)

SENTA: ...that's it...ja, we are like that, ja obviously.

HIM: Very transactional, you know. If that was me, half an hour later we'd probably be drinking a beer or something.

HER: See, but even I, I think I was similar as well before.

HIM: Yeah, but then you opened up, right.

SENTA: Okay, so this is like one thing about this like...

HER: ...I've changed a lot...

SENTA: ...ja, this like... this is something positive for you, I think like you opened up...

HER: I'm still, I still very shy...

HIM: ...I'm not, I'm shameless. (se smejimo)

SENTA: ...it's, it's a good combination so...

HIM: ...jin and jang...

HER: ...actually we could not be more opposite than we are...other day I've seen, basically I've seen a photo of apples, you know, from the, the tart to the sweetest, you know...now I like the most sour apple, while he always hunts for the sweetest one. I'm always like Granny Smith he's Fuji... that's exactly the opposite, so tells about us...we're completely opposite.

SENTA: Yeah, but you are together well, it's a good thing.

HIM: Yeah, opposites attract, right?

HER: I said after I've, when I was abroad I said like no, it should be obligatory-every Slovene should and would, it would have to be put in in law that ha to go abroad for one two year, just to open...

HIM:...open yeah, expend your horizon. Come back with the experiences, rich experiences...

SENTA: I think that, people like my age or something-my generation we don't...because our generation I know like everybody that I know they have travelled for at least two or three months to somewhere or been somewhere; it's not a problem. But for older generations this is a problem. Even my grandmother, when I told her that I will go to like abroad to meet some guy, the first time that I went she throw up like the hole day. She was so nervous and I am like don't be nervous and stuff like that, she is said no he's a foreign, I don't know nothing... And then sometimes she is asking so much questions. Even my friends, they ask so much questions. What about friends? You were talking about the families. About, okay I mean I met a guy, he's from abroad; did friends ask questions?

HIM: My friends no because they are all...

HER: ...they are used to foreigners and all that...I had, I had, my God, one friend at that time that she could be my worst night mare and seriously-she is the most negative person, pessimist. And you know first she asked what if he locks you in the house, you know doesn't allow you to go out. I said he is Hindu. They don't do that. Isn't, I would... he's not eating beef, you know. I would never, you know, just stop eating beef just because of him.

HIM: I never told you to stop eating... In fact some days I say you know what, why don't you eat some red meat. You know it's good for you, your body needs you to do it.

HER: So she was, we want to Djerba that time. Just after I met him and when he came and then a week after he went back, that was in September, in October we went to Djerba. I was about to do suicide over there, really, because she was constantly, he was the topic, constantly. I had to cut her out of my life, because I was... and she kept like oh you are so kind, I really want to be your friend. I said give me a break. She was giving me the worst night mare because of him.

SENTA: Ja, some people are like that. They are not supportive about nothing, they just give you, I have had like so many, I didn't have just one friend I had like quite a lot of them, everything negative. Negative,

negative, negative. You just need to put them out, really, because it's never a good thing. And you know like it was a good idea because yeah you have a beautiful family and it's like...

HER: ...but what I think about friends, now about my friends over here I think they became excluded a little bit out of my life because I've started living very different life. I was abroad, I lost that contact a little bit. Then when we are together, except two friends you know their English is not the best, so they are shy, you know, so that becomes a little weird. Because I cannot hang out with them, because like-when I am with his friends, they will automatically switch to English. His friends will speak English, because I am there. This doesn't happen in Slovenia.

SENTA: Ja this is what I was asking-with the friends when you are, it's like-I have seen that we were like four or maybe more of us at the table and one American and they were just talking in Slovene. I think it's like such a rude thing, because like the girl from this American she said could you please talk in English, she asked friends and they still did not...

HER: See, this is what I am telling you. We are socially awkward. We are...

SENTA: ...young people. You know they all knew English very well, but they just talk in Slovene...so yeah this are the kind of things you are like...

HER: ...so that's why the only hope to have here any social life is expatriates. Because they are either Slovene either both couple, both foreigners and they are definitely more open then Slovenes. I really like for example I don't imagine, like for example I met the dentist now, ja? I mean I met a dentist-I went to the dentist and the guy is really cool, ja? So, he is kind of guy that you could immediately you know invite just to hang. He speaks English you know. But over here it's very awkward ja, to do something say like hej then, this, you know, why don't you come over u know for, I am inviting you; we don't do that. Abroad this is like completely normal.

HIM: I just to go out when I was in Dubai I travelled a lot. And I just used to go to the bar and speak with the random people and some of them are my friends now.

SENTA: Ja, I noticed that sometimes when I go to the shop, I know that the people there, they're working like eight hours, they are like full of everything, so, sometimes I joke with them and I would say like ten of them from like twelve, they don't accept the joke. It's a good joke. I just say something or say something nice to them or if I-oh, I love your heat... sometimes, really, I love what somebody is wearing and I say oh I love your heat and they are like...

HIM: Oh that, the first time that she was in Dubai we were in the night club, no we were in the bar, that bar we want to? And the waitress, you know, she came take our order to drink. I said thank you love or thanks darling...

HER: He said thank you my love and I was a little buzzed. And I was like, you know, what the fuck? I mean I came, imagine, I came from socially awkward country, I flew across half conti... half planet not knowing

who I'm gonna meet and then we were there in the bar saying thank you my love. I mean seriously? (se smeji) Translate this in Slovene...

HIM: ...moje srce...

SENTA: ... ja hvala srce, it's like that. We have like, I have one co-worker, he is from Britain and he is always thank you darling. But now he has translated it into hvala lepotica, so I was like embarrassed even before he said oh thanks darling, I was like...

HER: Is this your work place?

SENTA: Ja...

HER: He has to be careful, because over here he can be charged, you know.

SENTA: No, ja, obviously for me it's like when he was talking darling I was like okay, but when he translated it into lepotica I was like... (jokam)

HER: But you know this is the case for the HR, sorry, it's not allowed...

SENTA: Ja, but he says it to like every girl there. I am maybe more specific because I studied like sociology and sometimes I am like specific about the gender roles and stuff like that. I leave it till one point, but when I have enough I am just like hey could you like please not tell, talk to me like darling... But then they are like she is like tečna no...

HIM: ...not a good sport...

SENTA: ...ja...

HIM: No, you see, in British culture, right they use a lot of language: love, darling, sugar. It doesn't have any connotation with to it.

SENTA: Ja it's like in Arabic, they say habibi...

HER: Actually it's like this: even when we were in Dubai oh, hi darling, how are you, I love your hair. And then they turned around-I hate her. That's completely normal. You know it's like they make this ouh, vau, uu, you know. And then you are like what's up with you, why you are you like so, you know sweet and then you go and said I don't even like that woman, you know. It's just the way they talk without actually thinking that way a lot of them. Like even Filipinos. They are very friendly but then as soon as you are out of their sight they don't have the same friendliness to you anymore.

SENTA: Oh, this is so said. Okay, well you should just care what they say to you and not bother what they say around your back. It's like nothing, so much people say so much bad things, so you just...

HER: ...you just have to get used to. The same with the Italians, Italians send you, you know where ever they are sending you, as soon as they see you. Italians are into your face, when the other ones they appear to be sweet but then they are not. It is happening that the way it sounds it's not actually what they think.

SENTA: Am. I was speaking about the gender roles. Did you have some challenges about that? Gender roles...

HIM: Like a women has to do this and...My dad he wasn't like that...

HER: ...and my also. I mean my dad does everything from ironing, cooking to...

SENTA: Aha, because with mine it's like a traditional one. Like he would do some stuff and it's not necessary, but I think mother has a feeling that she needs to do. With me I am not like that, I am like you. My partner, when I am with him, he cooks, I don't cook so much...

HER: ...see the thing is women we don't cook any more. This in men's domain now.

SENTA: Okay, what about dealing with stress, sickness, health? Did you have such a different I don't know...

HIM: I like my antibiotics and it is hard for me to get it here, but I am okay now. I understand that they are not as good as they are suppose to be.

HER: Well yeah, that is one thing. He, they, in their culture, not even maybe India, but I would say this is the influence of Middle East. I think this is Middle East, more than India. Antibiotics-they love them. Over here it's first go home, rest, tea, honey, you know, it's like that. More before antibiotics. When I, when I moved into Dubai I had a cold, I got ears blocked really bad. My ears were hurting. I went to the pharmacy. They give me antibiotics so strong that I was vomiting, because I was not used to it at all.

SENTA: Ja, here if you say-even I have some friends I say to them I eat antibiotics two times like a year because of angina, they say really? I say yeah, sorry, I could like, I cannot like swallow nothing. And I eat it two times a year antibiotics, so...

HIM: At Dubai like the doctor wants to give me antibiotics, I said listen man I'm from India I know what's wrong with me, I know what works on my body, all this tea bullshit-no, it doesn't work. What I mean, just give me the fucking antibiotics. He gave me a three day dose, I'm like okay, three days is better than zero days.

HER: Otherwise I don't know about like medical system luckily he is almost never ill, really. Really, ja. So, I don't know, he didn't have any experience with our medical system, to see if there is like any... and I'm used to it, I'm used to it. I mean I haven't been in hospital besides no, with kids and with a delivery, so I don't know about medical, if there is any...

HIM: ...well I have experienced it in the UK. It's terrible. You have to wait a very long time....

HER: ...well actually you were with him for the head in the emergency room, right?

HIM: Yeah that was painful, because we had to wait for two hours to be seen. It's just terrible. But yeah, the way they treat and prioritise, they obviously have more experience. Me as a parent...

HER: ...I know but see culturally like the difference this very luckily in India we would not be waiting two hours.

HIM: ...no, no. Two hours? I wouldn't even wait two minutes any more. I would barge my way inside and you know... Not like with force or something, you pay the cash and get the service. This is how it is in our country.

HER: Over here you just have to be in the line and wait.

HIM: Ja even like when she was nursing like our first born I asked can we pay extra to get a VIP room or something, she was like what VIP room. There is no VIP room. And now I was thinking why can't you just, you know really, put up VIP rooms, charge people and then get money? Really, if I would be with my family, I would pay the hundred euro a night.

HER: ...not just you. I think for something like this fifty percent of people would pay, because it's something that happens ones or twice in your life time.

HIM: Not that I have to visit my wife and kids with ten other woman who have give birth. Ja but okay, this is the way it is. There is no, any other country like say United Arabs Emirate, over there the process of birthing can cost you eight thousand euro's. But you feel like a princess.

SENTA: Ja, I have heard about that, because ja mother and father have one friend and Slovenian, hi partner came there to work as a babica-how you say it? Midwife, okay. So, she said it's totally different story...

HIM: ...the same thing in India, when you get a private room, you get nurseries on demand, you get TV, phone, air-conditioner...

HER: ...more than that, a friend of ours, she just delivered a little, what? After she was...how old is Smithas? A little older than ours, right?

HIM: Ja.

HER: Ja. So, you know she has a paediatrician on, she had at that time on the sms. So, you know if there is any concern about the baby you can just sms to your own paediatrician. No here...Here no way that you're gonna get a mobile phone of a doctor. So, this is, India, you know in one way it's very-if the money is not an issue in India can be very relaxed life.

SENTA: But if you are talking about the money is not an issue that means that you are like so rich or this is like you are middle class?

HER: Middle class. Middle-upper, I would say...

HIM: Upper-middle. You know actually even middle class have people who can support them, but they charge less. Middle class.

HER: But classes over there are so apart. I mean you always have, even if like for example we have a I don't know a median income, let's say, ja? A little maybe more than medium. But if I want to get somebody who's a little poorer to support us over here, you know as a nanny, no, I don't know, I have to give more than half of my salary at least. And the for me it way to expensive to afford. But when we were there it's like you know I am earning in India for example, I don't know eight hundred, I can find somebody for hundred to help me. Over here if I earn eight hundred, no way I'm gonna get somebody for hundred. If I earn thousand five hundred no way I'm gonna get somebody for four hundred, they will want eight hundred. You know? So, about this, I think India would be easier then over here to get support.

HIM: Ja for Indians, usually family, extended family are cared well. Because of the size of the family, the amount of people that there-everyone is always looking for something to live well. So, you can always get people to like cook you meals, clean your home, drive you around, take care of your kids, go shopping for you. If you have four different people on the upper-middle class in they can be four different caste from you you'll still not gonna like oh my wallet is broken. No. You will be fine.

HER: But over here you know to get a nanny for four hours it's like you know can we afford?

SENTA: Ja it's something that we need to consider it before you do it. It's not like okay no problem. Okay- you were talking about the emotional like some-at the beginning about that- you ask do you mean the emotional support for the family and how did you say-like helping with the kids-like presence ja. So how is with that? Because obviously ja, you cannot get it from your side of the family, you can not get it all the time....

HIM: Ja, ja. I think we are pretty good.

HER: I mean we don't have, we don't have a support or...No we have emotional, we have financially if we have to...

HIM: ...financially also. Presence is, okay if it's really important my parent can jump on the plane, my parents can be here at two hours notice...

HER: ...but it's difficult like it happened on the Thursday, this Thursday, a few days back. I was hole night vomiting and I had a diarrhea. On Friday, no that was on Wednesday, on Thursday I could not even lift...And we were alone, you know, here. You know and nobody to call. Luckily, I just...one woman she called me few days back saying like if I ever need a help she is available, so I messaged her in the morning I

said I am so ill. So, she came and I payed her and she helped. You know? If needed be, yes my parents would take leave, you know, and come to help but that means that two of them have to leave their jobs to come to help, you know or that his family has to pay a very expensive ticket, because it's over the night and come and help, you know?

SENTA: No, it's obviously the hard part is that they are not here, you know. You cannot, it's not like you have four people. Like you have two and two for like if it's really bad emergence ja, because its expensive to come, ja. It's a problem ja. Okay, I think like I have worked you threw everything. Am, maybe some, just something about a worldwide and a faith. If you have like a different, did it like surprise you about anything.

HIM: I am sorry?

SENTA: Understanding worldview. Like how you understand faith or you know you said you don't push your religion, you...

HIM: I am a little bit strange with religion. I know that all religions are lies, but there is some truth in every lie. So, I, we're just going to focus on the truth in the lie. Ultimately it was created by humans which means it's a broken car. So simple as that. But there is good in that. So, this is for a single good and that's it, right?

HER: Well we on the other hand I don't, I see so many errors in our religion I know it's all made up. So, I don't even want to discuss because I will go into the argument if...But I know that there is something. There is something out there, I know that there is some energy present. I don't know what kind. I believe that if you do good, good will come bac in some way that.

SENTA: So, you are kind of agnostic. You believe that there is something, you are just not sure what and this karma is obviously good thing, the way of living...

HER: Like I've never...well at once I was in the dark backing up my car, that was before we met. I was backing up the car and I, when I looked I basically backed up my car directly next to another car. I was like this-when I looked it was another car there. I didn't touch the car. I could easily bang that car really badly, I didn't see the car, and I was like, something guarded me now, you know, something really guarded me. And I knew that there is something but whatever it is...

SENTA: ... yeah, it's like you don't need, you don't have a need to say what is it, you just know there's something there...

HIM: ... yeah, let's not put name and profile it and contain it in a book and they say, you know what, if you don't believe in this book you deserve to die.

SENTA: Yeah...Something that I forgot it, maybe, aha, about fighting. I don't know, some people like when they fight, when I fight with my partner, it's not like, you don't need to like it...if you don't feel like talking about it, but like, when I fight sometimes I like to talk it out...

HER: ...we're, we're like this. We, I know friends who have a fight and they don't speak for a week, you know, they don't talk for a week, you know, they have an argument. We're like this. We had an argument today, haven't we, I mean, argument...

HIM: ...we did?

HER: ...yeah...

HIM: ...okay something happened, I don't remember.

SENTA: So, you see, you don't hold a grudge...

HER: ...no, it's like a thirty seconds thing you know. I say it, he says it and then you know that's it. Thirty minutes later it's like you know, we don't like hold it, you know, ...

SENTA: ...so this was nothing like a surprise, you had like, it came naturally to fight...

HIM: ...I mean, we're both educated, we're adults, we're grownups, we've experienced in a lot of things, so we should also have the capacity to, you know, if, if either of us done something wrong, okay, step back, say sorry and move ahead, right, we are not kids.

HER: ...look I don't understand that, you know, that you have an argument and then you don't, then you hold on that argument, then don't talk. I mean, you're putting yourself voluntarily in the misery and you don't talk to a person that lives next to you, I mean, so basically you are, you know, torturing yourself, not that person, yourself.

SENTA: Yeah, I myself don't understand, because really I can forget in like one minute or something. I mean, sometimes I am like, sometimes that I've done something really wrong, but otherwise I'm like, why should I fight, or, go, go, I cannot go like sleeping if I know I'm angry at somebody, this is for me it's like I don't want to like...

Okay, now we are really done.

Vprašanja naslovljena nanjo po intervjuju

SENTA: Kdaj sta partnerja predstavila družini/ prijateljem? Ob katerem obisku in po kolikšnem času zveze? (ker sta najprej bila leteča)

ONA: Moja družina ga je spoznala takoj, ob njegovem prvem obisku. Prijatelji malo kasneje, ne ker ne bi hotela da ga spoznajo, ampak enostavno ni bilo časa. Sva bila dopustniška in se vozila po Sloveniji. Medtem, ko sem jaz spoznala najprej njegove prijatelje, šele nato njegovo družino. Najprej sem spoznala njegovega očeta in sestro, pol leta kasneje, ker sta prej živela v drugi državi. Medtem, ko sem njegovo mamo spoznala še kasneje, iz istega razloga. Zveze pa nisva skrivala nikomur.

SENTA: Sta se pogovarjala o kulturnih izzivih-tistih, ki so se spotoma pojavljali ter o možnih prihodnjih izzivih?

ONA: *Ne, če pride do izziva sproti rešujeva in dobiva kompromis. Zelo malo izzivov je takšnih, da jih je mogoče predvideti vnaprej.*

SENTA: Finance-kako si jih delita, kdo razpolaga z njimi, jih nadzoruje? Je kakšna razlika glede tega, kar se tiče začetka zveze in sedaj?

ONA: Od začetka zveze se drživa tega, da je vse najino, ni njegovo ali moje. Financ do pred kratkim nisva nadzorovala, to sem začela šele sedaj, ko imamo večje potrebe, večje stroške.

SENTA: Bi izpostavila še kakšen plus, ki vama ga je prineslo vajino partnerstvo?

ONA: ZANJ NE VEM, ČE IMA KAKŠEN PLUS, KER JE SAM ODRAŠČAL V ZELO RAZNOLIKEM OKOLJU. SAMA PA LAHKO REČEM, DA SEM V TEM RAZMERJU ZELO ZRASLA, SE ODPRLA, SE OGROMNO NAUČILA. Vendar MOGOČE TEGA NE BI SMELA PRIPISATI SAMEMU RAZMERJU, TEMVEČ ŽIVLJENJU V TUJINI, IZPOSTAVLJENOST TUJINI.

SENTA: Obžalujeta kaj? (v smislu npr., da ne živita kje drugje, da ne vidita toliko svoje družine oziroma eden od vaju; pogrešata svojo kulturo, prijatelje itd.; bi kaj drugače naredila)

ONA: Del obžalovanja je vedno prisotnega, to vidim tudi pri ostalih tujih/mešanih parih, oziroma parih, ki živijo v tujini. Veliko lažje je parom, ki imajo partnerja iz iste države, veliko lažje. Trenutno pogrešava najino življenje v tujini, kot par, to pred-družinskoživljenje. Se vedno oba intenzivno razmišljava o selitvi nazaj v tujino, v angleškogovoreče okolje, enostavno zaradi tega, ker bi imela oba enake socialno-ekonomske pogoje oziroma boljše pogoje kot jih ima on trenutno v Sloveniji, v bolj ambiciozno in kulturno raznoliko okolje. Vendar, po drugi strani, dajeva prednost družini, otrokom, razmišljava kaj je bolje za njiju in nas vseh skupaj.

SENTA: Otroci-koliko se ujemata v "učenju kulture", v vzgajanju, kar se tice kulturne raznolikosti v družini (partnerja, ki izhajata iz različne kulture-morda predpostavljata drugačninačin vzgoje, želita priučiti svoje kulturne vzorce; spoznavanje lastne kulture itd.)?

ONA: Mislim, da se kar dobro ujameva, zaenkrat. Oba imava željo, da spoznata obe kulturi. Od vedno sva si želela, da bi uspela uskladiti (tudi potovanja, kasneje) na tak način, da bi ujela praznike obeh kultur. Vendar je po drugi strani mogoče o vzgoji se malo prezgodaj za govoriti, starejši kot so otroci, bolj zahtevna je vzgoja. Mislim, da do pravih vzgojnih vprašanj se nisva prišla. To naju se vse čaka.

SENTA: Kljub temu, da sta z možem poudarila, da navadno iščeta "rešitve", ki so za oba super-bi vseeno izpostavila kakšno področje na katerem se je eden izmed vaju/ oba žrtvoval(a) ter področje kompromisov, ki sta jih sklenila?

ONA: Do sedaj res nisva imela nekih problemov, večjih kompromisov. Verjetno je bil še največji kompromis sprejeti "navadno" življenje v Sloveniji, službo, povprečen avto. Do sedaj so bili bolj materialni kompromisi. Pravi kompromisi mislim, da so šele sedaj prisotni, ko imava družino. Če se na primer preseliva v tujino, mi bo zelo težko, ko moji starši ne bodo uspeli videti vnuka bolj pogosto, predvsem zato, ker sta oba se relativno mlada in zelo aktivna. Trenutno je na primer največji kompromis na njegovi strani, ko tašča uspe videti otroka/vnuka samo 1x na leto (trenutno ima zdravstvene omejitve). Osebno res mislim da par, brez otrok, ne bi smel imeti občutka, da sklepa neke večje kompromise. Če jih že takrat, kaj bo šele takrat, če in ko si par ustvari družino. Govorim o dolgoročnih kompromisih. To, ali bova uspela iti na koncert ali ne, kaj bova jedla, kako se bova oblačila... to niso kompromisi v pravem pomenu.

Slovenka in Indonezijec (Intervju z njo)

SENTA: Okay, ja. Ubistvu, ja-jaz sem študentka socialnega dela. V bistvu sem se odločila za tematiko mešanih zvez-etnično mešanih, kulturno mešanih, kakor pač rečeš-z namenom oziroma s tem-mislim namenom-jaz sama sem v etnično mešani zvezi in pač zaradi tega sem rekla-v redu, če o tem pravzaprav ni bilo veliko raziskanega-sploh v Sloveniji, ne najdeš literature na to tematiko...in me zanimajo predvsem izzivi znotraj te zveze. Zdej izzivi se izražam, zato, ker se mi zdi ful bolj pozitivno naravnano, ker če rečemo ne vem-problemi, konflikti ne najbolj, ne srtmimo k rešitvam ampak bolj k temu, da zakompliciramo stvari. Ampak ti po svoje, tako, kot ti paše to poimenuj. Drugače pa ja-recimo, samo toliko, da namečem recimo o čem bi ti lahko govorila, v katere smeri. Komunikacija: problemi oziroma izzivi so po navadi že pri razumevanju, potem verbalna-to je verbalna, neverbalna komunikacija potem recimo stik z očmi. Zdej, če sta to zelo različni kulturi, jaz še čisto nič ne vem o tebi, tako, da boš morala najprej-najbolj, da začneš o tebi pa o partnerju, kako sta se spoznala. Na hitro nekaj in tko, ni treba zdej v podrobnosti romantične pa tko, ampak koliko časa sta skupi. Recimo, kako je z začetnimi izzivi, kasnejšimi izzivi, ker sigurno niso bili isti; podpora-kakšna je bila ali pa če ni bila, s katere strani je bilo največ podpore. Am, potem so recimo čisto različni pogledi na politiko, na vrednote, nekatere družbe so bolj individualne, nekatere bolj tako za družino, skupino. Potem so recimo čistol pogled na-pri seksualnosti recimo, to ljudje se po navadi ogibajo tega, ampak imaš za seksualnost-se lahko tudi govori recimo o pogledu na splav, na to, če je recimo, če je bolj kulturno določeno. Je pa tudi res, da so te stvari pogosto take, da se ne ve ali je to kulturno določeno ali pa individualno. Ali pa recimo jaz pri sebi opazim, k sem mislila, da je neki kulturno, pa je bilo potem individualno ali pa obratno, tako, da-tukaj ne moreš vsega vedeti kako pa kaj. Kaj so še kakšne take, mogoče, če je še kaj... Mislim sej tega je ogromno, ampak...aha understanding time recimo, razumevanje vlog-ženskih, moških, ne? Nekje je to bolj načrtano, nekje ne. Razumevanje financ; recimo nekateri pravijo za Slovence, da smo ful šparovni, recimo dol Bosanci, Srbi in tako naprej pa ravno obratno in tako naprej. Take stvari v glavnem. Karkoli ti pač na misel pride.

ONA: Okej, prov. Ja tako, jaz sem se z mojim možem spoznala leta 2004, ko sem potovala po Indoneziji in sva se spoznala. In potem se je cela zgodba tako razvila, da sem jaz malo podaljšala počitnice, se vrnila v bistvu v Slovenijo toliko, da sem diplomirala. Jaz sem končala na FDVju, sem iz komunikologije diplomirala, se vrnila nazaj v Indonezijo, ker sem dobila štipendijo za študij indonezijsčine. Prijavila pa sem se zaradi njega ane, tako, da ni bil glavni razlog, da se naučim jezik, ampak zato, da sem pač z njim. Tako, da

sva skupaj živela pač eno leto, preden sem se jaz spet vrnila in sem se pol vpisala še na fizioterapijo. In potem sem študirala, sem dokončala prvi letnik, šla nazaj v Indonezijo, se poročila in potem je on za mano prišel. Tako, da je on v bistvu v Sloveniji bil prvič leta 2008 in tukaj ostal. Potem pa je nekaj časa tukaj delal, se pravi je delal kot, ni drugega dobilo kokr, da bi delala v salonu tajske masaže, tako, da je začel v Atlantisu, zamenjal par služb, potem se mu je pa odprlo in je dobil službo na indonezijski ambasadi na Dunaju in šel na Dunaj. Tako, da zdaj pa že tri leta delava to. Okej. Imela sva precej težav, ane? Tudi tako kot verjetno več taki, ane? Ki so tako zelo oddaljeni med sabo. Okej, kje začet? Ker je že toliko stvari minilo, da je že toliko utrjeno, da v bistvu ja... Na začetku predvsem, ane, so bile težave mogoče pri tem, kako sploh on, da sem pride. Sej veš, zato, ker ni bil pač EU. Tako, da tuki so bili izzivi mal birokratski. Imela sem srečo, ker sem poznala kolegico, ki je delala na ministerstvu za zunanje zadeve, pa mi je povedala krajšo in preprostejšo pot. Zdej vem, da morajo te pari no, kjer je eden pač Indonezijec, morajo iti preko Slovenske ambasade v Pekingu in iti čez neki intervju in tako naprej. Midva sva se malo izognila temu tako, da jaz nisem takrat spremenila svojega priimka, ko sva se poročila-še zdaj imam svoj priimek, on ima svoj priimek-in ja, je tako prišlo sam, pač, da je bila sponzor moj mama, tako, kot, da se midva sploh ne pozna. Prišel je v bistvu s turistično vizo tukaj sva pa potem v tistem času, ko je on prišel legalizirala papirje. Ja, in je dobil dovoljenje za začasno bivanje in potem dovoljenje za stalno bivanje, po parih letih. Tako, da smo se pač izognili vsemu temu, tem čudnim postopkom. Am, tako, da prvič je bilo že to, kako sploh papirje urediti? Tako, da je bilo nekaj dela s tem, da sem sploh zvedela. V najini zvezi, kakšne stvari so se pojavile, ja prvič, mislim po moje največji problem, ki sva ga imela v bistvu tukaj, finančne težave. Jaz sem takrat še študirala, sem še tole fizioterapijo hotela dokončati. Imela sem sicer nekaj denarja, ki sem ga jaz po babici podedovala, živela sva pri mojih starših, imela sva srečo, da je bil v bistvu en štuk prazen tako, da sva si ga uredila, tako, da si nismo delili gospodinjstva. Kar se tega tiče, sva bila vedno pač samostojna. Je bil pa problem zaradi tega, ker ja, pač, težave so bile, on je ful hitro službo dobil, zelo hitro je začel se s to masažo ukvarjat, ampak problem je v tem, ker ni bil pač plačan, a ne, po tri mesece ga niso plačevali in tako naprej in tako, da so bile tukaj te, te finančne zadeve. Saj že takoj tukaj, ko je bil prvo službo v Atlantisu, se je to zapletlo tako, da sem mogla jaz vmes poseči, začet težiti, kar se tega tiče, kar se tiče plačil, vse sorte stvari sem imela, jaz sem imela nadlegovanje po telefonu, če ne bom nehala z murjenjem. Ampak ja, je edini, ki je pač potem na koncu dobil plačano, plačilo tega...potem je šlo, v bistvu znotraj Atlantisa, to je neko podjetje, ki je potem propadlo no. Tako da to je bilo to. Potem je zamenjal še dve lokaciji, kjer so se iste stvari zgodile tako, da na koncu, ja, je pač spoznal prave ljudi in je dobil službo na Dunaju in zdaj dela s svojimi, tako da, kar se tega tiče, se je zelo v redu tudi finančno pač razpletlo. Imela sva težave, kar se tiče teh financ, v temu smislu, da sva se pač kregala okrog tega, ker če pač ni denarja in ga moraš zelo znati pravilno razporediti...to je prva stvar, druga stvar pa mogoče to, a ne, moški, kot moški, ki želi pač preživljati ali pa biti tisti, ki ima denar tudi kaj v rokah, pa ga ni imel, pa sem ga imela samo jaz, je bil pač to problem, tako da zdaj se je to tako uneslo, je čisto vesel, da ima pač svoj vir dohodkov, vesel je, da več zasluži kot jaz, tako da, tako da zdaj je zmagal. (se smeji) Drugače pa kar se tiče tega a ne, da bi bila prav neka delitev, nekaj na moške pa na žensko vlogo, pri nama nikoli ni bila. Mogoče že zaradi tega, ker je on, pač v Indoneziji, ko je bil, je živel s parom, ki je bil v bistvu mešan par, a ne, ona je bila iz Francije, on je bil Indonezijec in so si skupaj v bistvu delili hišo no, mislim pač najeto hišo, v stanovanju, kakorkoli že, in je že mal videl, kako ta dinamika poteka. Tudi sam ni nekaj, iz neke tradicionalne družine, kjer bi bili, kjer bi bile zelo te vloge tako zelo, zelo razdeljene.

SENTA: No saj splošno ne poznam situacije v Indoneziji.

ONA: Drugače Indonezija je največja muslimanska država na svetu...

SENTA: ...no to vem ja, to vem...

ONA: ...je največja muslimanska država na svetu. Njegov oče pač sledi tej veri a ne, potem imamo še, njegova mama je vedno sledila tradicionalni, tej njihovi avanski še njihovim nekim prvotnim izročilom, kakorkoli že, animističnim...tako da zelo so, oče je bil zelo uvideven, kar se tega tiče, njegov, nikoli ni, niso bile, doma imeli nekaj teh pogovorov o tem, kaj bo kdo, čemu bo kdo sledil in tudi moj mož ni nekaj zelo religiozen odrasel a ne. Tako, da tudi zdaj, kar se tiče religije, ni bil nek problem nikoli, zaradi tega, ker ni nikoli hodil v mošeje, nikoli ni, nikoli ni nekaj molil doma, kakorkoli že, tudi jaz nisem nekaj bila zelo religiozna, tako da, kar se tega tiče ni bilo a ne, sva se pač...mogoče se tudi, mogoče tudi do tega to pripravilo, ker sva pred tem se toliko pogovarjala o temu, a ne, sva pač sklenila neko, neko, nek dogovor a ne, da pač religije ne bova vpletala v življenje, ker je preveč zvez šlo že narazen na to varianto, tako da ja, praznujeva v bistvu tiste praznike, ki jih vsi Slovenci praznujemo in ki jih Indonezijci praznujejo, tako da barvava jajca za veliko noč pa greva na božične stojnice pa pač božič tako praznujeva v krogi pač moje družine, če sem pa jaz slučajno takrat v Indoneziji, ko se pač vračava, načeloma na vsako leto, al pa vsake dve leti, ko je čas kakšnih praznikov pa tudi a ne, sem jaz zraven pa kakšno stvar pojemo ali pa kakorkoli. Ni pa nikoli imel tega, da bi se postil pa tako, tako da ja, sva se teh stvari, sva se nekako...

SENTA: ...bi bilo kar malo težavno, če bi se en...

ONA: ...ja, ja, tako da glede religije nikoli ni bilo blazno veliko zapletov. Imela sva mogoče, to, kar si pač omenila, a ne, sama, sama to, sama govorica telesa...oni so zelo, ne izrazijo toliko čustev, kot jih mi, a ne. In jaz sem imela s tem težavo, zaradi tega, ker jaz sem zelo tak, prvo sem ženska, drugič sem pa zelo tak izrazen človek. In sem imela kar nekako težavo s tem, ker ni znal pokazati svojih čustev, v smislu, ne vem, nisem nikoli niti vedela, ali je vesel ali ni vesel, ali je žalosten, a ne...dober znal je jezo pokazati, tako, da to je bilo...ampak ja, drugače pa čustev ni dobro kazal in sva se zelo veliko pogovarjala na to temo. Tako da mogoče, da se je majhno spremenilo zdaj na temu...

SENTA: ...aha, pogovor je bil pa v redu?

ONA: Pogovor je bil v redu...v bistvu, najprej je že sploh to bilo, da je sprejel to, da se pogovarjava, ampak tukaj je bilo treba vztrajati, mislim pač treba vztrajati, v bistvu sva vztrajala v temu...jaz sem se želela pogovoriti, pač je bila kakšna težavica, sem se vedno želela pač pogovoriti...ja, no tako da zdaj na koncu se pač pogovarjava a ne, če je kaj takega...še vedno ima mogoče, še kdo ima drugače mogoče izraze na obrazu tako kot sem jih pač jaz navajena, a ne, ni zdaj tako, ko je vesel, nikoli ne vidiš, da je prav pretirano vesel, ali pa prav pretirano žalosten, ampak... ja tako da te stvari so se mogoče umirile, mogoče sem se ga tudi jaz čisto navadila no, ker mogoče prej sem pa v zvezah s Slovenci, ki imajo pač drugačne izraze in čustva. Tako da to je bilo mogoče, to je me je zmotilo. Čakaj, da pomislim, kaj naj ti še povem. Sporov sva imela zelo veliko, kregala sva se zelo veliko na začetku. Mogoče ravno v tem v smislu, a ne, pa to ni vezano na kulturo,

ampak mogoče na njega, kot na tip človeka, ker zelo malo informacij da, recimo včasih, in potem je bila ta motnja, a ne, v komunikaciji, ker se mi zdi, da pol stvari ni povedal, katere bi v bistvu bile pomembne za to, da jih jaz razumem, za kakšno stvar, in jaz sem, jaz zelo hitro reagiram in potem je bil vedno ta, ta konflikt... in je bilo tudi že večkrat govora, da greva narazen, sploh na začetku je bilo to tako, samo potem pa kar nekako skozi pogovore je to, je to izzvenelo, te težave... zdaj sva v redu no, zdaj sva prav v redu...

SENTA: ...se pravi, če prav razumem, dejansko je bilo na začetku več tistih prepirov pa sporov...

ONA: ...ogromno, ja... zdaj so se pa stvari vnesle. Naučila sem se, mislim on se je naučil, da jaz se rabim pogovoriti o stvareh, jaz sem se naučila, da mogoče nikoli ne bo izražal pač čustev na obrazu tako kot jih nekdo drug recimo izraža... ne vem, mogoče sva rekla, na koncu sva prišla do tega, jaz sem njemu rekla, da, da tudi kakorkoli že je, sem rekla, kako ti mene vidiš, kot dobrega človeka, ali kot slabega... kot dobrega, sem rekla no potem pa imej to zdaj pred očmi takrat, ko se pač kregaš, a ne, z mano in včasih je tisto, **včasih je mulo kuhal tudi po en dan, no zdaj sva pa prišla na pol ure recimo...** **tako da stvari res, treba je vztrajati pa imeti energijo za to, da, da vzdržuješ zvezo. Je pa res, tako kot zdaj vidim recimo pri 37-ih ali pa takrat, ko sem se jaz poročila, pri 26, zdaj ne bi imela energije, da grem še enkrat v to zvezo. Mislim, ravno pogovarjala sem se s kolegico, to pač narediš takrat, ko si mlad pa neumen, kakorkoli že... ampak res, se mi zdi, da zdajle ne bi imela energije za tako zvezo. Jaz bi se v zvezo spustila čisto drugače, bolj racionalno, kot sem se. Takrat sem bila pa čisto zaljubljena in pripravljena zelo veliko narediti za to zvezo.** In se mi zdi, da tudi nekaj očitkov je šlo tudi na to, da sem bila jaz mogoče bolj tista, ki sem vlagala v to, da so stvari stekle...

SENTA: ...ampak uradno je zmeraj tako, zmeraj je en partner, pa ne samo pri med mešanimi zvezami, zmeraj en partner več vlaga, to bo tudi vsak, ki se s tem ukvarja, povedal.

ONA: No potem je pa rekel, da če bi bila pa jaz tam, se pravi, če bi želela jaz ostati v Indoneziji, bi se pa on mogel toliko ukvarjati s papirji in z, in z stvarmi, da bi stekle. Pa verjetno je res, a ne. Tako da ja, tako da trenutno, ne vem, da bi rekla, da imava zelo kakšne težave, na začetku pa so bile ja, se pravi predvsem to, kar se tiče izražanja čustev, kar se tiče finančnih težav. To je pa to.

SENTA: Kaj pa sama odločitev, da v Slovenijo, a ne? Verjetno to se je moglo na neki točki...

ONA: **...ja...ne, tukaj je bilo pa čisto, tukaj je bilo pa čisto, sva oba racionalno pogledala, kar se tiče zaposlitve za mene.** Jaz v Indoneziji ne bi mogla ostati zaradi tega, ker bi zelo težko dobila dovoljenje za delo, tam lahko dobiva... tudi recimo, če bi hotela učiti angleščino, ki sem jo, jaz sem jo pač na črno učila, kakorkoli že, ampak tam dobijo dovoljenje za učenje angleščine samo tisti, ki izhajajo iz angleško govorečih držav, za kakšne druge tipe dela ne vem, kaj bi jaz pač lahko tam počela, zelo težko. **Tako da, se pol se nekaj kar tako skupno odločila no, da, da pač on pride v Slovenijo.**

SENTA: Ok, kako pa sprejetje obeh družin? Malo sem vmes že ujela, ampak...

ONA: **...na njegovi strani sploh ni bilo, mislim njegova družina je itak, se mi zdi, da kar vse sprejme, kar pride...(se smeji)... tako da tukaj ni bilo nikoli nobenih konfliktov, jaz sem se vedno počutila sprejeto...** **na**

moji strani je mogoče moja mama imela zadržke, kar se tiče, prvič zaradi tega, ker je pač religija taka, kakršna je, drugič, kako bo to šlo, se je v bistvu sekirala za mene, mislim pač, kar se tiče financ in to. Moj oče me je tukaj podpiral. Z očetom sva vedno bolj tako, zaveznika. No samo, ko je sem prišel, pa je ugotovila, da je čist fajn fant pa je začel ji malo pomagati na vrtu pa tako naprej... (se smeji)

SENTA: ...malo je drugače, ko pride človek sem verjetno, a ne...

ONA: ...ja, so pol ugotovili, da je čisto v redu, tako da je tudi mama to sprejela.

SENTA: Kaj pa prijatelji? Ne vem, to je konec koncev tudi nekaj časa nazaj...

ONA: ...ja, jaz sem imela eno prijateljico, ki je imela zelo velik odpor do, do tega no, da...se mi zdi, da mi je zelo namigovala, da to ni ok pa tako naprej. Tudi, kar se tiče pač, mislim pač te, pač druge države, ne vem, njej je bilo čisto vse to tuje, a ne. Zdaj nisva več kolegici, ker je bilo zelo težko pač to vzdrževati, nisva se pač normalno pogovarjali, vsi ostali so pa to podprli in vsi ostali se zastopijo, tako da ga imajo vsi radi no. Mislim, tako grem z njim pač, ko se dobimo z drugimi, mislim, ko se dobim jaz s svojimi kolegicami pa njihovimi partnerji, noben ni, mislim ga imajo vsi ful radi. Mogoče zaradi tega, ker je tak, zelo miroljuben deluje, no... midva se znava skregat oziroma se on zna dostikrat skregati, ampak zelo miroljuben je, tako se mi zdi, čisto potrjuje ta stereotip nekega Azijca...se smeji pa je dobre volje pa ja, ni nekaj tako, da bi zelo izstopal...tako da ga imajo vsi kot zelo prijetnega.

SENTA: No saj to, za čas, ko on sem pride, to si predstavljam. Bolj me zanima čas prej, a ne. Zdaj iz svoje izkušnje govorim...sem dobila podporo z določene strani...

ONA: ...ti si s Tunizijcem?

SENTA: Ja, ampak on tudi še ni sem prišel, ker ima tudi birokratske težave in to še urejava. In dobivam z določene strani pač podporo, z določene pa tako ne podporo, da težko potem vzdržujem stik recimo s temi ljudmi, ker neprestano nekaj poslušam. Čeprav mi je približno jasno...

ONA: ...to ni v redu, nikoli, nikoli ni v redu, da, da si obdan z ljudmi, ki te ne podpirajo in se moraš na koncu...na koncu pač sprejmeš to dejstvo, da...to mi je enkrat ena kolegica fajn rekla, a ne, da smo ljudje kot ena drevesa, a ne, imamo pač ene veje pa liste, in eni listi pač odpadejo stran, drugi spet zrastejo, a ne. Tako da pač sprejmeš, da nimaš, eni kolegi bodo s tabo celo življenje, eni ne bodo...moraš to sprejeti, kot eno dejstvo v življenju. Pa ni nič s tabo narobe...kakorkoli že, sprejmeš pač to stvar...jaz moram reči, da zdaj nimam, nič ne pogrešam pač tiste kolegice, a ne, s katero bi pač več nisva...KER SVA POTEM TUDI NEKA NOVA ZNANSTVA, NOVA PRIJATELJSTVA TUDI NA RAČUN PAČ MOJEGA MOŽA VZPOSTAVILA. Tako da določene kolegice imam še vedno od prej, mislim pač tako, nič nimam nekih blaznih težav s tem, ja, ampak dejansko se ne smemo ozirati na to, ozret se moraš na tisto, kar pač tebi zelo pomeni, a ne...saj poslušáš mnenja drugih, samo če pa preveč vztrajajo pri svojem, je pa tudi nadležno, oziroma pač potem se začneš spraševati, kaj pač njih ovira zdaj pri temu...tako da, naj se predvsem gleda tisto kar si ti želiš, a ne, pa nekoga, ki imaš občutek, da te blokira, ne preveč resno jemati pa se prilagajat.

SENTA: Ne, jaz se enostavno odstranim od teh ljudi, ker ni, ni, ni za nič dobro. Meni je pomembno mnenje res tistih bližnjih prijateljev, ker se pogosto zgodi, da pride nekdo zraven, ki sploh ni nek najboljši prijatelj pa tako, pa kar svoje mnenje, ko ga sploh nisi vprašal...

ONA: ...SAJ TAKE SITUACIJE MOGOČE POTEM SFILTRIRAJO SITUACIJO, KDO JE TISTI, KI JE OKAY...

SENTA: ...ja saj to ja, na tak način vidiš, kdo more biti še zraven pa kdo ne. Okay, komunikacija, vidva imata v angleščini potem, a ne?

Ona: Slovenščina in angleščina. On se je v bistvu, on je pet let tukaj živel in je hodil celo na filozofsko fakulteto na začetku, se učil slovenščino,...

SENTA: ...a si ti rekla, da so tam boljši...

ONA: ...ful dobri tečajji so na filozofski fakulteti, so pa precej dragi bili. Že takrat vem, da je bil, kaj je bil 1000 evrov tečaj...zelo dragi so povsod, zelo intenzivni in zelo, zelo se naučiš. Tako, da on je potem prekinil, zato ker je začel delat, ampak če ne bi začel delat, bi pa po moje do konca šel.

SENTA: A pa to 1000 evrov recimo za nek konkreten tečaj ali to....

ONA: To je konkreten tečaj; vsakodnevno mislim, da je imel to on.

SENTA: Oh vau, to se pa splača!

ONA: Ja, zelo, zelo intenzivno in zelo, zelo dobre profesorje imajo. Krasno je bilo takrat, se spomnim ja. Pa ta brezplačen tečaj, to k dobiš v okviru te upravne enote, se pozna, da je brezplačen. Tako, da če bo imel namen, da tukaj pač ostane, da se nauči, jaz definitivno priporočam, da se odloči pa da gre na en tečaj. Če bi jaz zdaj celo zgodbo mislim pač začela še enkrat od začetka, če bi bila še enkrat toliko stara, pa če bi bila v tej situaciji tako, kot sem bila, bi jaz takrat njemu mogoče priporočala, da se ne gre takoj zaposlit, ane, ker midva bi takrat še vedno lahko furala skoz s tistimi omejenimi sredstvi, kokr so bila in da se res ornk nauči slovenščine in mogoče si kakšno drugo službo pač poišče.

SENTA: Mislim se mi zdi, da sploh mi zelo cenimo, ko recimo tujec začne govorit slovensko.

ONA: Sej že čistilko recimo, k govori ornk slovensko, se mi zdi, da majo rajši, kakor nekoga k malo zavija. Tako, da naučiš se slovenščino definitivno, čim več se pogovarjat v slovenščini.

SENTA: Ja, ker je problem predvsem to ane, jaz recimo zdej njemu lahko pošljem ne vem kakšne stvari kako se kaj reče, ampak pogovor je tisti, ki, ki je res tak, ki vrti jezik ane.

ONA: Takrat je pomembno, k sem pride, da začne delat na temu ane? Pa tudi, da recimo celo družino ali pa s komerkoli, s tvojo, s komerkoli bo pač več v stiku, da prosiš pač, da čim več govorijo z njim v slovenščini. Je pa težko ane, ker ljudje avtomatično angleščino preklopijo, sploh, če dobro govorijo angleško ane. Tako, da

midva zdaj imava malo v slovenščini, malo imava v angleščini, zdej že malo v nemščini, ker se nemščino uči, ker pač... Je tak poliglot ratu. Razume pa vse, ker moja starša nista se nikoli kaj dosti angleščine učila, tako, da z mojim starši smo vse v slovenščini govorili. Tako, da tudi zdej pač, ko jih obiščeva ali pa karkoli potem vedno pač v....

SENTA: Kaj pa na začetku, pol je bila bolj neverbalna komunikacija, k še ni dobro slovensko znal?

ONA: Ja se mi zdi, da... kaj pa jaz vem, zelo hitro veš, po temu tečaju je začel govorit. V roku dveh mesecev je že kar zastopil ful stvari. Sej je naredil z 90% vse tiste izpite. Je bil zelo motiviran. Mogoče glih zaradi tega, ker je vedel, da jaz nimam neki denarja in da pač te stvari plačujem, je zelo cenil. K zdej, k si je pa sam tečaj nemščine plačeval, je pa tako bolj naredil.

SENTA: Ja, ja, sej je možno. Ja, ker pogosto, mislim sploh tole finančno ne-recimo to sem recimo-te očitki od prijateljev pa to-to so zmeri ta vprašanja finančna: kdo kaj plačuje pa to. Še vedno je nek tabu, da pač če imaš ti partnerja, da mora vse na polovico iti ali pa nekaj, kar je sicer super pa v redu, ampak takrat, ko sta oba to zmožna, ane.

ONA: Sej sigurno na začetku pač ti več daš, več vložiš v to ane. Ja, samo midva sva tudi-zelo pomembno je, da se pogovoriš vse prej preden se poročiš ali pa kakorkoli, tudi kar se denarja tiče. Midva sva se že takrat zmenila, da bova denar imela skupaj, na računu od enega od naju. Tako, da zdej je denar na mojemu računu. To, kar zdaj zasluži, sva zmenjena koliko porabi zase, koliko dava skupaj na skupni račun in iz tega skupnega računa grejo dopusti, grejo določene stvari. Am, jaz imam tudi idejo oziroma obadva imava idejo, da bom jaz mogoče šla pač tudi v Avstrijo delat, sploh zato, ker sem v zdravstvu. Treba je vedno pač gledat na to, da je pač nekaj skupnega, ane. Če ima vsak svoj denar-ne vem-to nekaj, ne vem. Moji starši, moji starši so sicer tako funkcioniral, jaz imam pa občutek, da je boljše no, da imava pač skupaj. Tako, da imava del denarja, ki ga zase porabiva, del denarja pa imava pač skupaj pa se nalaga zato, da se pač špara za določene stvari, a zdej to, da greva kam potovati ali zato, da ane, pač je tam, našparan kakorkoli pač že, za, takrat k ga bomo rabil. Pa ja razmišljam tudi v tej smeri, da bom šla, slej, ko prej. Trenutno še delam magisterij tudi jaz, no. Sem šla še na ekonomijo v zdravstvu, tako da ja. Neki bo že.

SENTA: Ja pol pa upam, da bo kej, pa da.. Pa Avstrija je tudi konec koncev, tudi finančno to bolje, ane? Če greš karkoli v zdravstvu.

ONA: Sej to, zdej pač on ima tam pač svoje stanovanje, karkoli že, je šel na lažje pač.

SENTA: Kako se pa zdej... koliko sta skupaj sploh? Kako to zgleda?

Ona: Zdej sva se videla med vikendi. Se pravi on pride med vikendi ali pa sem šla jaz med vikendi gor, tako, da je vikend zveza. Pa zelo veliko je te vožnje, ampak se da. Če se hoče, se da.

SENTA: Okej. Kaj pa on kot, ane, kot tujec tukaj. Njegova izkušnja v smislu, ane-zdej je to težko, ker tebe sprašujem, ne njega, ampak tako, če je imel pozitivne, negativne, kako je bilo njegovo...

ONA: Negativnih izkušenj ni imel. Se mi zdi mogoče, da imamo Slovenci tudi eno, tudi eno, ene predalčke v glavi kako se do koga obnašat. Čisto drugače se z nekomu ali pa do nekoga iz juga obnašamo kot do nekoga, ki je iz Azije. Se mi zdi, da majo Azijce mogoče rajši, no. V temu smislu, k so prvič so malo eksotični, drugič jih ni toliko tukaj, ane. Tako, da kolikor jaz vem, ni imel nikoli neki blazno slabe izkušnje, edino za delodajalca, ane. Tko, da bi pa s komerkoli od ljudi imel neke čudne izkušnje ne. Na začetku ga je motilo mogoče, ko ga je kdo malo bolj tako pogledu, ane, k je malo drugačen. A sva se obadva navadla na to, da naju pač gledajo. Je pa pač, bistveno drugačen zgleda, ane. Tako, da... ni, ni, ni imel nekih blazno slabih izkušenj. Je pa definitivno, je pa definitivno so pri nas v Sloveniji blazni stereotip, ane. In tako, ko izvejo, da je nekdo pač iz Indonezije, takoj za neko Tajsko zamešajo oziroma tam za neko jugo-zahodno Azijo in sej: o krasno, ane, sej tam so pa budisti, sej tam je pa to tko... Ja pač ni te neke pač, sej hvala Bogu, ane, nekih pač blaznih predstav o tem kaj kdo je pa kakšne religije pa tko naprej, tko, da midva tudi ne razlagava kej dosti.

SENTA: Ja ker, če bi imeli ne-mislim-dejansko...

ONA: Bi bili predsodki. Do muslimanov so blazni predsodki, tako da to ti že zde povem. To so blazni predsodki, tako, da se je treba mogoče to kar navaditi ja. Treba se je navaditi pa kar malo trdo kožo dobiti, kar se tega tiče.

SENTA: Mislim ja, to jaz stalno poslušam. Pa to pa un pa tret. Ampak...

ONA: Pa to te bodo verjetno spraševal koliko je kej zde doma, koliko je veren. Čeprav moram reči, da imam jaz tudi sama pri sebi recimo, če bi, jaz tako, ko razmišljam, jaz bi bila zelo težko z nekom, ki je zelo veren. Mogoče zato, ker jaz sama nisem veren človek.

SENTA: Jaz sama tudi nisem pa tudi, ampak jaz sem to že na začetku razložila, sem rekla, da mene ne moti, če je kdo v katerikoli veri, dokler jaz nisem pač del tega oziroma mene ne sili v nekaj, je meni pač to vseeno.

ONA: No, jaz mogoče moram reči, da najina zveza funkcionira mogoče glih, zaradi tega, ker nobeden od naju ni blazno religiozen in ne izraža teh stvari. K ne vem, tudi če bi bila v zvezi z nekom, ki bi bil blazn katoličan, blazno veren, bi težko po moje furala to tko.

SENTA: Mislim problem je predvsem v islamu, da je pač vseobsegajoč ane. Pri ne vem, pri nas se recimo ne vidi, kristjani pa tako naprej nimajo zapovedi, da morajo vstati ob ne vem-takrat pa takrat pa moliti, ne, gre takrat, ko hoče. Preveč ta vera, mislim islam sam je zelo določen.

ONA: Bolj je specifično pa kaj smejo jesti pa kaj ne smejo jesti pa kaj je halal, pa kaj je haram-vse to vem. Celo takrat, ko sem začela, ko sem prvič prišla v Indonezijo celo meniji niso obstajalo sploh, da bi bila svinja sploh omenjena, kar se je pol v bistvu vse zrelaksiralo zde. Ja, tako, je zelo specifično.

SENTA: Ja, ker konec koncev vpliva zelo na življenje. Veliko bolj Islam, kot pa ne vem kakšna druga, ne vem, vera, a ne.

ONA: Mislim pač, dati si moraš, mislim moraš razumeti pač verjetno partnerja ja. Kakršen pač že je pa biti demokratičen, kakorkoli pač že pa pustiti vse skupi. Jaz sem sem vesela, da je moj mož iz take familije k so si že doma dali gmah. Tako, da je-da je- da sta se oče pa mama, da sta se razumela pa da nista drug drugega obremenjevala s svojimi verovanji, am. Njegova mama je bila zelo, zelo se mi zdi svobodomiseln, delala stvari po svoje, šla sama kam, tko na kakšen izlet ali pa kakorkoli pač ni bilo to, nič ni bilo to. Je pa res, da sama Indonezija, kljub temu, da je večinoma pač islam, zelo spodbujajo to sodelovanje med religijami in ni nekih, nimajo nekih izpadov. Tudi v smislu tale Isis ni takrat imel nobene vloge blazne dol. Moj mož vem, da ima en kup enih kolegov, ki so vse sorte, in katoličani in budisti in tako naprej, to so mešani ljudje med sabo, se ne obremenjuje s tem, kaj so. Čeprav so tudi te stvari tam zdaj počasi spreminjajo pa ratujejo mogoče malo bolj konzervativni in tako, kot so po svetu...

SENTA: ...aja bolj?

ONA: Stvari bolj konzervativne ratujejo se mi zdi po celem svetu, tudi tako, kakor sem, ne vem, recimo gledala jaz v Turčiji, a ne...Turčija je zdaj, če hodiš po Istanbulu so vse ženske zakrite, ki včasih niso bile.

SENTA: Jaz pa nisem imela občutka. Jaz sem šla par let nazaj, ampak možno, da se je toliko spremenilo...

ONA: ...jaz sem, dve tri leta sem šla nazaj in se mi zdi, da so bile vse ženske neki zakrite. Jaz sem se zelo slabo počutila v Istanbulu.

SENTA: Jaz tudi na splošno, ko grem v Tunizijo, ne bi rekla, da se zelo slabo počutim, ampak tudi niso vse pokrite, niti sigurno ne, se tudi vidi razlika, če greš na neke turistične, ali pa dol v Gafso, ampak se slabo počutiš, tudi, ko si mal, tudi ko si spodobno oblečen, je kar slab občutek...

ONA: ...no recimo tega v Indoneziji ni. Je islamska, pač je islam, mislim je, prevladuje islam, ampak tega ni. Tam te nihče ne gleda, kako si oblečen, lahko si odkrit pokrit, moški se obnašajo normalno do tebe, ni te neke mačistične kulture. Čist, mislim drugače je no tako, kot pa če primerjam jaz recimo za Turčijo, kakor jo jaz poznam.

SENTA: Ja, ja ne, saj jaz sem bila pravzaprav dvakrat pa tudi takrat nisem bila tako dolgo, da bi lahko tako zelo opazovala. Sem pa zadnjič govorila z nekom, ki je iz Jordanije pa je rekel, da ima pa ravno obratno občutek vsaj za tam. Da se ženske bolj odkrivajo, da bolj hodijo...

ONA: ...aha, da ratujejo boljše, bi rekli pozitivno...

SENTA: ...ja, ravno obratno... tako da zanimivo, očitno imajo tako...čeprav konservativnost bi se pričakovala glede na to, da se skupnost družijo pa se išče neke korenine pa se gre verjetno v te ekstreme...

ONA: ...problem je v tem, problem je v gospodarstvu, pa ljudje nimajo služb potem se pa obračajo v vreo in religijo...

SENTA: ...tega ne govoriti kakšnim tam, ker verjetno se ne bi strinjal, ampak ja, jaz se strinjam s tem ja. Okay, čakaj, kje sva ostali... podporo sem imela občutek, da si jo ful dobila v bistvu, da si dobila tisto, kar lahko...

ONA: ...mislim, nihče me ni nekaj omejeval blazno, mislim niti z njegove strani, z njegove familije, z moje strani, z moje družine, samo ena kolegica je bila, saj sem ti rekla, ki je bila, ki je bila mal tako negativno razpoložena.

SENTA: Okay, kaj pa, zdaj sem ugotovila, ti si bolj tista, ki si več vložila, ampak saj to konec koncev drugače tudi ni moglo biti...kaj pa tako, mogoče bolj, ne čisto na začetku zveze, ali pa tudi... ali sta se bolj pogovarjala o stvareh, ali je bolj en se odrekal nečemu, pa je drug prišel na boljši račun, ali pa tako, kako je bilo s tem no?

ONA: Kako misliš, če se je na začetku odrekel?

SENTA: Ne vem...kakšen primer, da bi dala...okay to, da je šel on sem v Slovenijo, no to mi ni delovalo, kot da je bilo to zanj nek, saj po svoje je odrekel svoji, mislim temu, da je bil z družino, po drugi strani pa nisem dobila občutka, da je imel on s tem probleme, ali pa da je rekel, da je to zdaj on žrtvoval, no tako bi rekla...

ONA: ...ne, ampak po moje, po moje, pa njemu je bilo, ne zdaj tako v smislu, a ne, da bi ti zdaj tukaj nekaj več priložnosti za sebe, ne zdaj v temu smislu, ampak po moje je bil res navajen tako kot sem ti rekla, on je že živel z enim parom, kjer je bila Francozinja pa pač Indonezijec...delal je v turizmu že skos, zelo veliko njegovih kolegov se je poročilo s tujkami, on ima kolege, ima vse povsod...zdaj je bil, ne vem, na Danskem je bil, bil je na Norveškem, ima kolege v Kanadi, vsi so se razselili in se mi zdi, da, da je kar tako njemu logično, da se bo on tudi, pa ne vem, zakaj, pač tako je odraščal...skos je, skos so se neki v angleščini pogovarjal, skos so se družili s turisti, s tujci, v takem območju...on je živel, on je živel v mestu, ki je blazno turistično mesto...skos je bilo to tako, izmenjava narodov in tako naprej, tako da, ja mogoče zaradi tega mu ni, je nekak kar tako že kar vedel, ali kaj jaz vem...mislim meni je rekel, da ni računal na to, da se bo kdaj pač poročil s tujko, ampak zgodilo se je pa pol nekak je kar videl, da vsi njegovi kolegi so šli, pol je pa še on šel. (se smeji) Zelo, zelo veliko jih je razseljenih, tako, zanimivo...in to se mi zdi, da je bila prav ta generacija, nekak njegova generacija, ker zdaj se, tako kot sem pa rekla, a ne, po eni strani bolj konzervativno vse skupaj ratuje, po drugi strani pa ni več toliko nekih mešanih zvez tam. Se mi zdi da se je trend čisto obrnil. Ja se zdaj ne poročajo več tako zelo, oziroma ni več tega nekega kontakta hudega no. Zanimivo no.

SENTA: Ne, ne, ker tako sem mislila žrtvovanje, pač imaš ti, pogosto so v zvezah recimo partnerji, kjer bo nekdo več žrtvoval, potem imaš zvezo, kjer bosta oba enako žrtvovala, ali pa zvezo, v kateri noben ne bo nekaj žrtvoval in bosta poiskala tretjo rešitev...

ONA: ...pa šla narazen...

SENTA: ...ja ali pa šla narazen, seveda to so čisti tipi, a ne...

ONA: ...ja, on se je mogoče, on je mogoče se pač odpovedal temu v smislu, da je pač šel iz te svoje države, jaz pa mogoče to, ker sem se morala prilagoditi na njegov karakter, ampak kot sem rekla, tukaj je njegov karakter, tukaj ni bila to kulturna razlika.

SENTA: Ja ker to je, mislim pomembno...

ONA: ...to bi se mi lahko zgodilo tudi s Slovencem, no tako, kot se je, kar se tega tiče, teh pogovarjanj pa komunikacije z vsakim moškim se to da.

SENTA: ...ko sem tukaj se nikoli ne spomnim kakšno vprašanje, tako, da bi prav...potem pa sem doma, pa zakaj nisem tega vprašala...

ONA: ...saj te lahko...

SENTA: ...to je, to je klasika. Saj pravzaprav ni nič kaj takega, mislim... mogoče vrednote, a je bil kakšen tak občutek za vrednoto...da je sploh kulturno bolj pogojeno, če se lahko to določi...

ONA: ...ne, mogoče pač to, da je on bolj družinski človek, kot sem jaz. Pri njemu je bila prej želja po otrocih kot pri meni, midva sva brez otrok, zaradi tega, ker do pred kratkim sploh še nisva, jaz nisem o tem razmišljala... mogoče, mislim jaz nisem to tako zelo, on je pa odraščal pač v družini z dvema sestrama pa z bratom...večje družine so bile po navadi, pač to a ne, in mogoče on je to tako bolj pogrešal...tako da ta, to, pa druženje a ne, on je zelo tak, zelo se rad druži pa se mi zdi, da ga je zelo, zelo na začetku mogoče to malo presenetilo, da jaz nisem tako zelo družaben človek oziroma, da nimam te potrebe, da se skos z nekom dobivam pa družim. Jaz sem zelo, zelo sem po moje tak samostojen človek...tako da tudi, ko, recimo on ima samo 17 dni dopusta na leto, tako da grem jaz dostikrat kar sama potovati kam. To grem sama, ampak tako, taka sem, mogoče takrat, ko sem bila edinka, ne vem, kako, ampak jaz sem zelo, sem tak samostojen človek, tako, da on ima pa zelo to potrebo po druženju, on bi se skos z nekom družil, skos bi se z nekom dobival, mene pa to utesnjuje, ampak to je spet razlika po moje pač v karakterju, ker sem jaz mogoče malo bolj tak introvertiran človek, a ne, on je pa mogoče malo bolj tako za, za družbo pa tako naprej, ja...tako da, tukaj je bilo to ja...se pravi to družina, a ne, druženje, tako nekako.

SENTA: Kaj pa čas?...recimo čas, prosti, razumevanje, prostorno niti ne no, čas...

ONA: ...tudi tukaj sva si zelo podobna. Tukaj sva si zelo podobna, sva si zelo podobna v temu smislu, da si dava drug drugemu mir takrat, ko ga kdo rabi, kar se tiče zamujanja pa tako, sva oba točna, kar je pri njih zelo nenavadno, ja, jaz ne vem, kje je to dobil, ampak, po kom je to dobil, ampak zelo je to, zelo je natančen, kar se časa tiče, pač pride takrat, ko se pač človek z njim zmeni, pa zelo me je presenetilo to recimo, ker tam so vse hiše so tako vse neki umazane pa vse neki po stenah, vsi nekaj prijemajo pa tako naprej, on je pa zelo redoljuben...tako da jaz ne vem, kako je to ratalo...lih zdaj sva se pogovarjala zaradi tega, ker je šel pač v eno drugo stanovanje, a ne, in ga je zelo motilo, ker je bil, ker je bil pred tem pri enem kolegu, ki je, ki je, ki ni pospravljaj in ga je to blazno motilo, tako da je vesel, ker je sam...tako da, tako da to je bilo, to je meni tako zelo nenavadno in to ni v njihovi kulturi, mislim to, ta želja po nekem redu ali čistoči, kakorkoli, tako da

to ima bolj v sebi, kakor jaz. Tako da mi je zadnjič rekel, ko sem pa jaz tukaj bil, je bila pa kopalnica bolj pospravljena, ker sem jo jaz pospravljala. (se smeji) Vse sorte je bilo tudi... sva si precej, sva si precej podobna, no edino ta espekt pač druženja no, on bi se pač skos bi se družil...se pravi tako prosti čas bi, bi se več s kolegi pač dobival, ali z mojimi ali z njegovimi ali kakorkoli. Tako da, ko se želi s komerkoli zmeniti, se pač zmeni, jaz nimam težav s tem, a ne, nimam pa potrebe, da sem pa skos zraven, no, to pa mogoče...

SENTA: ...pa sej to je po svoje tudi dobro, se mi zdi bolj, kot pa vse skupaj...Okay, eno zelo pomembno stvar sem pozabila, kar ljudje precej govorijo o njej, hrana, pijača...

ONA: ...ja nobenih težav ni imel s hrano, ko je sem prišel. To me je kar presenetilo recimo, mislim pač, prva stvar je, a ne, dobro že to, saj sem ti rekla, on se ne drži toliko nekih teh verskih zapovedi, tako da s svinjino pa s takimi stvarmi ni nobenih težav, vprašanje je bilo potem bolj, kaj bo z našo eksotično hrano, če jo bo probal...nič nima težav, tudi krvavice je, ful ima rad pečenice (se smeji), nič, dejansko je začel jesti, ko je sem prišel, je pač začel jesti našo hrano no, mislim, če zdaj pomislim kaj, s čim ima težave...

SENTA: ...no saj mogoče je pa obratno kaj...

ONA: ...jaz sem imela blazne težave...jaz sem imela pa blazne težave, jaz sem eno leto dol živela in jaz pol leta nisem mogla njihove hrane jesti, jaz nisem mogla pikantne hrane jesti, zoprno mi je bilo, ker je vse sladkano, oni tudi v meso dajo sladkor, vse je zelo sladko, no, čisto me je prečudilo, nisem mogla jesti...potem po pol leta pa kot, da se mi je obrnilo vse skupaj...zdaj imam pa zelo rada njihovo hrano, tako da tudi kaj skupi...tukaj pa pač, ko sva bila skupaj, a ne, v tem času, ko sva skupaj živela, sem jaz enkrat kuhala, enkrat je on kuhal, vse sorte jeva, in njihovo hrano in našo hrano. Zanimivo je to recimo, ko gledam o teh mešanih zakonih z Indonezijci, recimo, če je ženska Indonezijka, a ne, mislim, če je ženska, pač Indonezijka, tukaj ko ona kuha, je vsa hrana pač indonezijska se mi zdi, se sploh ne potrudi, da bi pač kuhala evropsko hrano, kakorkoli, tako da tudi partner je samo indonezijsko hrano, to mi je prav zanimivo. Midva sva pa oba pač kuharja, tako da sva si to malo porazdelila tako, da on je indonezijsko kuhal, jaz sem pač slovensko kuhala, tisto, kar sem znala in je bilo to to, no...ja tudi tako, ni tega, no to sem hotela reči, ni tega nekega, da bi bil pač on, da bi jaz kuhala, on pa jedel, oba delava vse...no to mi je bilo zanimivo recimo, a ne, ker sem si mislila, mislim pač preden sva tako sploh začela živeti, sem mislila, da je tam bolj to tako urejeno, da...ampak ja, moški tam zelo kuhajo, pospravljajo, nič ni tako zelo odmika.

SENTA: Pitje mogoče, ampak tudi ne verjetno a ne? Recimo alkohol pa to a ne, verjetno ni problem?

ONA: Ja alkohola pa tako kot vsi, mislim pač v zmernih...

SENTA: ...no, saj kakšni pa pridejo v Slovenijo pa prvo, kar opazijo je, da veliko alkohola točimo, a ne...

ONA: ...pa mogoče, ker jaz ne pijem več tako zelo veliko...mislim pač pri nam ni bilo, jaz nisem bila nikoli nekaj zelo, zelo, zelo, da bi pač pila. Takrat piješ, ko je kakšna družba ali pa kakšna posebna stvar.

SENTA: No, no samo lahko bi, če bi bila res...

ONA: ...rad spije kakšno pivo, a ne, to je to ... (se smeji)

SENTA: ...smo že počasi pri Slovencih ja. (se smeji) No okay...

ONA: ...jaz sem imela težave s kajenjem pri njemu. (se smeji) Ja on je pa, tam pa blazno veliko kadil, ker so cigarete zelo poceni. In sem rekla, lej, sem rekla, tukaj bomo pa s tem nehali zaradi tega, ker je tako drago, ker pač ne gre skozi. In je nehal.

SENTA: ...o uau, dvojna zmaga...

ONA: ...že predno je prišel sem, je pač nehal, je nehal kaditi...no zanimivo a ne, da potem pa, ko je prišel pa v to, a ne, da, da je on tisti, ki ima pač več denarja ali kakorkoli že, je pa rekel, zdaj si bom pa občasno kakšen cigaret privoščil. (se smeji) Zdaj nimam nadzora nad tem, kaj dela, tako da je čisto, čisto možno to, čisto možno, da kaj pokadi. (se smeji) Ne, saj je pač povedal, da prizna, da kakšnega pokadi.

SENTA: Ampak to je v redu, če kakšnega, ker verjetno prej ni samo kakšnega, a ne?

ONA: Ful jih je pokadil, zdaj pa tudi vidim, ko sva skupaj, ali pa ko sva na dopustu po par tednov skupaj, ko greva recimo za pet tednov na dopust, mogoče enkrat na tri dni kakšnega prižge...

SENTA: ...proti prej je to...

ONA: ...zelo veliko je kadil. Men gre pa to že tako, zaradi samega vonja mi ni okay pa drago je no, to so pač te drage razvade.

SENTA: Ja precej drage ja.

ONA: A kadiš?

SENTA: Ne, ne, ne, jaz, mislim, jaz vem po mami, ker kadi, ko sem bila še majhna, sem hodila čike iskat zanjo, ker je včasih je po dve škatlice na dan, po dve ne. Potem je pa nehala vmes, kakšno leto ali dve zdaj pa po moje kakšne pol škatlice na dan, ali nekaj, ne vem, pa še tisto se mi zdi preveč...nimaš kaj...je pa tudi, ni zdaj meni prijetno no ob kadilcih...pač vzamem tako kot je...

ONA: ...tako da mi je šel na roko no. (se zasmeji)

SENTA: Dvojno sta zmagala, glede denarja pa še glede zdravja pa tega, da tebi ni treba...

ONA: ...ne, saj moram reči, da so, stvari med nama so zdaj čisto okay, edino to, ta razdalja zdaj a ne, ko sva spet ločena, no, ampak spet delam na tem, no...sicer ne razlagam to v službi kaj dosti, a ne, to ne smeš, kakšne imaš plane, ampak ja se bo zrihtalo vse...

SENTA: ...ful dobro ja, ja upam, da se bosta...a pa potem Dunaj prav ali...

ONA: ...verjetno ja. Mislim pač...

SENTA: ...pa ni malo drag a ni?

ONA: Dunaj je drag ja...mislim Dunaj je drag, ampak če sta dva se da čist skozi, se da čisto preživeti, mislim sploh, če imaš vsaj kakor toliko normalno plačo.

SENTA: Čakaj, a tebi nemščina pa gre?

ONA: Jaz sem govorila nemščino, jaz sem pač, moram malo utrditi, ampak ja.

SENTA: Potem niti tega ne bo nobenih problemov, dobro. Aha mogoče kakšne razlike v pogledu na bolezen oziroma smrt, upam, da nista imela takih, kakšnih...

ONA: ...njegova mama je umrla v temu času... problem je v tem, ker ni govoril veliko o temu, tako da je vse skupaj za njim prišlo, pa ne par mesecev kasneje, ampak kakšno leto za tem je imel potem krizo. Ampak ja, pogled na smrt, zelo veruje v drug svet, da obstaja, zelo ima to razvito no, da pač obstaja še kakšen drug svet poleg tega sveta, da imamo mogoče celo paralelne svetove, da so pač kakšni duhovi, veruje v duhove, zelo veruje v to...

SENTA: ...no, ampak saj vidim, da ne predstavlja to noben izziv med vama, ker ti pač sprejemaš to in...

ONA: ...ja...tako da to je to, kar se teh pogledov tiče in smrt. Na bolezni pa mogoče, veš kaj, tam je, blazno je problem, če kdo zbolí, ker nimajo ljudje zavarovanja tako, kot bi ga mogli imeti, tako da tam je, tam je tako zelo urejeno to, da mora vsak poskrbeti za tistega, ki, ki, za svojega, a ne, človeka. Tudi ni pokojnin pri njih, moraš poskrbeti za tistega, ki, ki, za tvojega očeta in tvojo mamo. On je tukaj mogoče imel malo občutka krivde, ker takrat ni bil tam, da bi pač poskrbel za mamo, no to je imel mogoče...tako da zdaj ga mogoče malo skrbi, kaj se bo zdaj z očetom zgodilo. Oče je že star a ne...

SENTA: ...ja seveda a ne, sploh ker je ta nuja tako...

ONA: ...oče gre zdaj že proti osemdesetim a ne, tako da ja...ta zoprni občutek, a veš, ker ne moreš potovati z njimi...ker toliko pa spet ni, da se boš kar usedel pa šel, ne, tja dol reševati stvari, a ne, ker to je vseeno daleč...karto moraš kupiti...

SENTA: ...ja seveda, ja. Kaj pa remittance? Če ni skrivnost, če-pošiljanje denarja? To je pogosto problem, da se en partner s tem ne strinja ali pa...Ali pa, da se na skrivaj ali pa-ne vem-karkoli-ne vem.

ONA: Tako, ja. To je dobro, da si vprašala. *To je pa že spet ena stvar, k se moraš pogovoriti, sam pač preden se poročiš. Midva sva se pogovarjala glih o temu, k si sama omenila, da to povzroča velike težave.* Sva poznala tudi pare, ki so se zaradi tega tudi blazno kregal in midva sva se pol odločila, da glede na to, da ima on dve sestri in enega brata, da so vsi v službah, da bodo pač oni poskrbeli za starša in, da se midva ne vpletava v to. Ker, ne zaradi tega ker, bi bila žleht ali pa karkoli, ampak izhaja predvsem iz tega k sva imela neka omejena sredstva na začetku, tako, da sva to čist iz te enačbe izvzela ven famijijo in tudi kasneje se-je bilo samo enkrat in sicer, ko je njegova mama zbolela, sva pomagala delno, da sva krila stroške zdravljenja; drugače pa ni tega, da bi se mesečno kej pošiljalo ali pa kakorkoli.

SENTA: No sej, ker nekje je, nekje se strinjajo s tem, nekje se ne...

ONA: ...to je zelo težko in mene bi to zelo obremenjevalo, da ne morem za nikogar skrbeti, ker nismo mi tega navajeni in tudi on je to zelo sprejel, tako, da, ne nismo. To se je pa treba zelo pogovoriti, ker na račun tega gre... na račun tega gre zelo veliko ljudi narazen, na račun vere, na račun tega odnosa moški-ženska-**ali nekdo zelo, mislim ali zelo ločujejo med tem kdo ima žensko vlogo, kdo ima moško vlogo, tako, to je to. Tisto se moraš pogovoriti. Pa tudi o tem kaj bi ali bi imel otroka ali ne bi imel otrok.**

SENTA: Ja to se včasih tudi zgodi, da se dolgo časa sploh ne pogovarja, ker pač še ne razmišljaš o tem, potem pa kar na neki točki ugotovijo, ne...

ONA: ... midva sva šele zdej prišla na to, ane, da bi jih imela. Tako, da zdej smo pa že v letih, tako, da bomo zelo mogli pohiteti. Ne, res, res, mislim, pač k si starejši težje zanosiš. Tako, da midva se že kar neki časa, pač...

SENTA: Ja potem pa upam, da bo tudi tukaj vse dobro.

ONA: N hvala lepa, tako da...

SENTA: Ja ker jaz sem imela ta par zdej, par tednov nazaj in sta obadva zatrjevala, da onadva ne želita otrok, da je to ful fajn. Sem rekla super, da sta se dva taka našla.

ONA: Koliko sta pa stara?

SENTA: On je osemindvajset, ona pa šestindvajset ali pa sedemindvajset. No ampak, to je bila kolegica od sestre in potem sestri pravim, da se mi zdi to super, da sta se našla pa reče, ne sej ona hoče otroke.

ONA: Aja, da je bila to v bistvu s strani njega...

SENTA: Ja očitno, taka stvar. Tako, da se tudi to na koncu zgodi ali pa da se en prilagodi ali pa ne vem ane. To so...

ONA: Čeprav je vedno več takih ljudi, ki ne želijo imeti otrok.

SENTA: Ne, ne, jaz-mislim ja, sej meni osebno se konec koncev to zdi super.

ONA: Mislim mene to sploh ne gane ali si kdo želi imeti ali-to je res čisto posameznikova odločitev. Tudi jaz moram priznat, da jih nisem imela nobene želje imeti, šele zdej mogoče sem-pa veš zakaj? Zato, ker sem se čisto umirila. Zato, ker sem si situacijo umirila. V tistem času, ko je bilo ve-ko je on prišel v Slovenijo, ko je bilo vse tako negotovo-in kar se denarja tiče in jaz sem mogla službo dobiti in jaz sem se kle še pol prav izobraževala, veš, en kup enih stvari. Sploh res nisem imela nobene potrebe po tem, da bi imela otroke, niti nobene želje. Moraš se majčken umiriti, mora se ti situacija umiriti, moraš imeti neka sredstva finančna ali karkoli že in zdej sva obadva na tem, da bi jih imela. On bi jih itak že prej imel, šele jaz sem prišla zdej do tega, tako da ja.

SENTA: Kaj pa o vzgoji-sta že kej govorila ali nič?

ONA: O vzgoji?

SENTA: Ja, eni govorijo eni ne, eni potem.

ONA: Ne. Mislim pač razmišljala sva tudi o tem no, kakor sem zdej omenila, da mogoče tudi pri otrocih-prvič, da dava pomen, da so neke kulturne razlike, da-jaz sem tudi rekla njemu, da želim, da on svojo, o svoji kulturi razloži, zato, da, ker je pomembno, ane, da če si i iz nekih mešanih kultur, da imaš občutek, ane, da imaš ne korenine samo v Sloveniji, ampak tudi nekje drugje, ane. Da ohranjaš pač to neko kulturno identiteto. On se mi ne zdi, da ima kakšno potrebo po tem, res neko. Pa kot drugo stvar sva rekla pač, da ohranja to, da kar se tiče neki verskih pogledov, da ohranja neko nevtralno atmosfero ali kakorkoli že do tudi otrok. Da vzgajava, da spoštujejo vse vere in tako naprej.

SENTA: Super, ful dobro. Mislim, na sploh se mi zdi tkole lepo slišat, da nekdo prizna, da so bile določene težave pa, da se en... Običajno si ljudje k ali malo zakrivajo ali pa mogoče-ne vem-ne želijo toliko izpostavljat tega, čeprav je realno znano pa splošno zdrav um ti da, da je polhno težav, izzivov in da moraš veliko vložiti in energije in tako kot si rekla, da mogoče, ko si petindvajset star ali pa kej manj, da je to čisto drugače, kakor čez deset let in da tudi, ko ti en reče ali bi se še enkrat odločil-jaz realno tudi zdej rečem, če bi takrat-pa ne bi kakšne stvari tako naredila, ane? Sej je normalno, ane.

ONA: K sva se pogovarjala in je mene mož vprašal ali bi se ti odločila še enkrat pač tako, če bi zdej. Sem mu rekla ne. Kakorkoli je že pač to grozno, ampak ne. Zaradi tega, ker zdej vem koliko je bilo enih stvari, in birokratskih, tudi potem, ko prideš v Slovenijo, je treba še en kup enih papirjev uredit, treba je pridobiti delavno dovoljenje, treba je uredit tečaje-jezikovne tečaje in tako naprej. Namesto, da bi se ti ukvarjal s tem kam boš potoval pa se ukvarjal s takimi stvarmi, se ukvarjaš s tem, kako pač preživet. A boš dobil službo, a ne bo dobil službo? Ogromno energije. Ogromno energije gre za to in... Sej tudi dele bi se drugače za faks odločila, ane, če bi se še enkrat odločila tako kot prej že. Bolj racionalno a bolj kaj se ti splača. Takrat sem se pač ful čustveno odločala pa čist sem bila zaljubljena pa tako trmasta, da nama bo uspelo. Sej nama je uspelo, ne, ampak res-blazno velik energije je šlo. Kokr gledam kolegice, ki so vse v Slovenci, ki so pač... pol teh težav niso imel. SEJ MOGOČE SI PA POTEM BOLJ UTRJEN NO, KO GREŠ PAČ SKOZI ŽIVLJENJE ALI PA KAKORKOLI ŽE, K SO DRUGE TEŽAVE PA SI ŽE MARSIKAJ PREŽIVEL PA SE TI SPLOH NE ZDI POL VEČ KAKŠNA STVAR TEŽAVNA. TUDI SAMA SEM SE MOGOČE V TEMU, V TEJ ZVEZI, JAZ OSEBNOSTNO SPREMENILA, DA SEM BOLJ TRDNA RATALA. V TEM SMISLU, DA POL RECIMO V SLUŽBI, A VEŠ, NEKAKO, KO NALETIŠ NA TEŽAVE JIH MOGOČE POTEM DRUGAČE REŠUJEŠ, ZATO, KER SI ŽE NAVAJEN PAČ REŠEVAT PROBLEME ALI KAKORKOLI, PA SI BOLJ POTRPEŽLJIV MOGOČE POTEM DO DRUGIH MNENJ, DO DRUGIH LJUDI. TEGA SE NAUČIŠ NO. SE MI ZDI, TKO K SE JAZ POGOVARJAM Z LJUDMI, DOST LJUDI MI JE ŽE TKO OMENILO, DA JAZ PA KAR, DA, DA NIMAM NOBENIH PREDSDOKOV, NITI DO HOMOSEKSUALCEV, NITI DO -KAJ JAZ VEM KAJ-DO DRUGIH RELIGIJ, DO DRUGIH POGLEDOV NA SVET. PAČ TO PUŠČAŠ TAKO. TAKE ZVEZE TE POL TO NAUČIJO.

SENTA: Ja ful dobro, ane, ker to je zelo pomembno vprašanje, k sm ga pa čisto izpustila, ne. Kaj ti je v bistvu dala ta zveza, ane. Ker zdej kar nekaj govoriva o težavah pa problemih pa neki. Konec koncev ti je veliko dala: naučila sta se-polhn svari sta se naučila, en drugega sta se naučila sprejemati pa odnos pa spremeniti tudi kakšne stvari...

ONA: Ampak moraš delati na tem. Ful moraš delati na tem, ful moraš biti potrpežljiv pa ne kar obupati. Pa mogoče je res eden tukaj bolj tisti, ki stvari pelje naprej. On bi že prej obupal. Z njegove stvari je bilo že večkrat dejva it narazen, dejva narazen, to ne bo več šlo tako. Pač jaz sem mogoče res potem rekla, jaz sem rekla zdej sva rekla, da bova skupi, bova skupi in bova pač to furala in se bova pogovarjala in kakorkoli že. Ja, sej pol na koncu se je obnesel, tako, da... se prav spomnim, ko mi je enkrat rekel-je rekel veš sej jaz vem, da imaš največkrat imaš ti prav, ane. Je reku, men gre to ful na živce, da imaš.

Slovenka in Španec (intervju s parom)

SENTA: Which habits, costumes that were brought in relationship from one of the partner were set to be discussed, compromised about, harmonized between you two?

HIM: Okay, so here I think, because we have a different culture, I come from Spain and Her she comes from Slovenia, we have a different way of seeing the same table under the schedule. In Spain we tend to do things always a bit later than in the rest of the countries so we have lunch or dinner very late, 3 p.m., usually we have lunch at 3 p.m. and have dinner at like almost 10 p.m. While you guys you eat at like twelve, twelve thirty, you have lunch then you eat maybe some soft dinner at six or like that so yeah I think the schedule was an important aspect to be...

HER: ...and also the food we eat, yeah it's very different. In Slovenia what we eat, I don't know for breakfast or for lunch, for dinner, then in Spain, for example I've never eaten before I met Him rice together with the fried eggs in it and covered with the tomato sauce. For me that was really weird. But otherwise, for example I love Spanish food so I was really happy that we started cooking more that kind of a food-like paella for example, I love it. And, yeah actually, since, also since we've been together, we've been living together for three years, I think three years, two years and a half, also I saw I also changed my habits of eating, so I also eat dinners later than I used to. So, for example now it's not even weird if we eat dinner at like nine or ten, which we normally do. And also, during the weekends we have lunch always late, like three or four even. This is something that I also changed, also, yeah, another thing is siestas, that Spanish people always take whenever they can, during the week he can't because he is at work, but during the weekend he can't miss a siesta in the afternoon, which for me is very weird. In Slovenia people don't sleep in the afternoon, normally. So, this had to be sometimes compromised, because I don't know, me I wanna do some other stuff and he wants take to siesta.

HIM: No indeed, in Spain we come from a cultural, from a country where the weather is still high, is extremely hot, especially in summer, so there's always this hours, between three and five p.m. when everything in Spain is closed, because it's too hot, is extremely hot, but nobody goes on the street, cause yeah basically the only time, only thing that people do to close that time is to rest, you know, because the days last

longer, you know you can, you take usually a nap of one hour after lunch, that's very typical in Spain and then when, later when you are up again at five you have still a whole day in front of you until like eleven, twelve p.m.

...so, yeah I mean amount of hours, the way of enjoying the day I think is quite different between Slovenia and Spain.

HER: And maybe also the social life in Spain is way different than in Slovenia. In Spain people are way more outgoing, even though I think in Slovenia we are also very opened to this, but in Spain it's like extra open. People, people we meet to go out on Fridays and Saturdays and hang out with each other, while me sometimes I enjoy just, I don't know, alone time and Him has this need to go out every single Friday and Saturday to see his Spanish friends. Sometimes I join and yeah, speaking of which the language, since I have been with HIM I IMPROVED MY SPANISH A LOT EVEN THOUGH WE COMMUNICATE between each other in English still, but yeah we are, I MEAN HIM IS ALSO LEARNING A LITTLE BIT OF SLOVENIAN so the language are something we had to make a compromise, because we're still communicating between each other in English, it's not like we're communicating either in Spanish or Slovenian, but at the same time, we're trying to adapt to each other, so we do learn each other's languages.

HIM: Exactly. Oh, and then it's also the fact that people in Spain grow up in an atmosphere where you're always outside your home because of the weather I guess, so basically that's why we are more outgoing and sociable and when the weekend comes, Friday, Saturday, for us it's impossible to stay home, you know, we are, we grew up by being outside in the street you know, and yeah the culture is different in that sense.

HER: Yeah, I also for example when I'm, when I go to Spain to spend some time with his family, you see that the way they communicate is very different to us. They have very loud lunch time, diner times, while we maybe, you know, I don't know, we for example, we don't speak over each other, we just wait till another person stops talking and then you continue the conversation. So these are, these are probably the main differences. Anything else, any other habits?

HIM: No. Just that for example, Her she's a vegetarian or piscatorial, whatever you call it, and yeah I eat a lot of meat so we really have to adapt sometimes we have lunch or we cook, when we go to restaurant, we go some place you know that gives an opportunity for both of us too eat...

HER: ...yeah, I guess we harmonized this custom.

SENTA: From who did you get the most support and how?

HER: I suppose, we suppose this question is regarding our friends and family. So yeah, our friends and family they all support us, sometimes his friends, Spanish friends, ask me like when am I gonna finally learn Spanish, so that I can speak to them in Spanish, even though I think I'm on a really good level. At the same time my family also is asking the same question to him, when are you gonna learn Slovene so that he could finally speak to my grandmother for some time. But otherwise everyone is very supportive...

HIM: ... I think the most supportive were the parents of Her, because at the beginning when we moved in to the apartment, they were with us and they were helping us move everything to apartment and they were buying us stuff, we were still students, for the house. So, so yeah, I mean, while my parents were in Spain, parents of Her were here with us, so they were close to us, closely watching us all the time, they were the most supportive people.

HER: And also it might be interesting to add here, our parents never met each other yet. We've been together for five years now, and our parents never met each other yet, but they are both very, on both sides they are very supportive, like they always invite me to come to Spain and when I'm there, they treat me very well. And at the same time, when he comes to Slovenia, the whole family is super welcoming, so, yeah, also our friends, yeah, everyone has very good opinion about each other, so that's nice.

Who was the least supportive?

HER: We don't have any, any bad experience, right?

HIM: No, I don't think so. I don't think there was a person who was less supportive in that sense...no.

SENTA: Is there a difference between challenges in the beginning of relationship, later on and now? How does it show?

HER: Yeah, absolutely, there is a big difference. I mean, it's also because, when you are together for five years you know each other way more than in the beginning when you've been dating for a year or two. Also, since we started dating, we were students and now we both work, we were developing, we saw each other developing, so yeah, there's a difference between the beginning of a relationship...

HIM: ... yes, I mean, I think that the challenges at the beginning were different than the ones that we have now. At the beginning we were students, so, so, yeah maybe one of our biggest challenges would be economic, financial situation, cause we were students and we didn't have much money, while now for example, now that we both have jobs, maybe money is not anymore a big challenge. But maybe the long term the relationship is more like a challenge, where are we gonna be in the next ten years, what will happen with a relationship, will we marry or not, will we have kids. I mean the challenge at the beginning is totally different because you are just moving in, so you're thinking to, to make things good at the beginning...

HER: ...but from the cultural point of view? It's also different because, yeah, like since we're both, you know, living, I mean, he's from Spain, I'm from Slovenia and we're living in the third country in Belgium, like where are we gonna move after Belgium, we don't know. *So, we have, we often actually have this kind of discussion, where do we wanna go next, we're thinking about moving to Spain, maybe next year or in two years. Also like, I don't know, if we have kids like what language are they gonna speak, or I don't know...*

HIM: ...yeah, it's exactly that...at the beginning we didn't have a main challenge in terms of where are we gonna end up, because we were both studying in Brussels and we were not thinking about that, but now that

we are working, we face this new challenge where, okay, where are we going to end up, because me, I would love to go to Spain once to live back there, so the challenge is she ready to, to do that, you know, and come with me or should we move to Slovenia rather or another country. I think that's one of the main challenges.

HER: Yeah. And also maybe just to mention, what he was saying in the beginning of this, before the questions like regarding the... I don't know, how to understand the music, you know the sexual stuff, the intimate things are...yeah regarding that I just want to mention that yeah we have the same view on the abortion, on the contraception or sexual relationship between, before the marriage or number of kids and so on. So, I mean we both come from let's say catholic family but at the same time we are not extremists. So we are not against abortion, we are not against contraception, we are not against not having sex before marriage. I think we have the same perception of, of the what is romantic and what kind of dates you do out. This is all the same, I see no differences at all. And regarding the sense for time as we mention before him does everything later than me. So basically for them the morning starts later and the evening ends later, while for me, I don't know-even on the weekends I would prefer to wake up in the morning and do something in the morning already, while he likes to wake up a bit later and also go to bed a bit later. Yeah also, yeah-things that you mention about Americans versus Arabs... I feel like the Spanish people like to take their time, so when they do things they don't rush into anything. While I noticed that I have this kind of Slovenian culture inside me that sometimes I rush with things and I stress out a little bit too much, even do I might, you know, have enough time to finish my stuff in time so, yeah, just to mention this. You want to add something?

HIM: Hm, no, for my side, I mean yes of course I see exactly the opposite perspective of my culture with people in Slovenia, they are different people. Not just because the language, but I think the climate really shapes the way you are and the culture of the country, so that's why maybe people in Slovenia are a bit less talkative or sociable and when people in Spain and yeah the values are different, I think...like for example in Slovenia people really stick to their values, family values, sticking the family together, very typical in Slovenia that everyone, or at least in the past a lot of people were building their own houses in Slovenia and it's this culture of living in the country side as well. And in Spain we have a different view, you know, of working around the house, we are more like renting and buying then rather constructing the things ourselves. So, also, at the same time Slovenian people are more practical in that sense and more methodical then Spanish people while, yeah we are more sociable and I would say that, I would say that Slovenian would be good to do the project to create the structure and build it and the Spanish would be better to being able to sell it.

HER: So-do you tend to sacrifice anything-just one or both for your relationship or you negotiate about some things? Which? Maybe you search for third option. Ja, we are negotiating like all the time. No, I mean, I think it's really I think the same as in all relationship, because u know you are a couple. Of course you need to sacrifice many things, you know like one day we do something that I want, another day we do something that Him wants. Ja we negotiate about a lot of stuff, but it's more like a, it's more like a loving way of negotiating, you know we're just teasing each other. So yeah we, I think, and we actually, we almost never fight, to be honest. If we fight is really not a serious type of fight anyway so I think we can adapt each other pretty well.

HIM: And maybe it's good that we used to make samples about things that we tend to sacrifice and maybe things that we tend to negotiate.

HER: Ja for example, I have a good example here. The holidays: so we have twenty days of holidays per year or let's say 25 days. Since we are both away from our family, away from our country of course we need to find the balance when I will go home to see my family, when possible go home to see his family and when we will take holidays to go somewhere together like to explore a new country and so on. So, I have spent the last Christmas together with his family, so I sacrificed seeing my family for Christmas holidays, which was actually to be honest very hard for me and it was the first time in my life that I did that. But then in the next Christmas we said that Him will do the same, so he will come to Christmas holidays to Slovenia and he will sacrifice his Christmas holidays with his family. So, this would be one example of what we sacrifice.

HIM: I think generic stuff is more what we tend to sacrifice, but then specific things we tend more to negotiate like for example let's take something specific-we in a house you know-let's say house cleaning. There we tend to negotiate more and then sacrifice, you know. So, this time you did this, you did the laundry, you did the dishwasher, so, now it's your turn...

HER: ...but I guess this is typical for older couple, no matter what their culture differences are. Yeah. Anything else you sacrifice regarding the cultural differences?

HIM: Ja I mean we sacrifice regardless we have a different language we still, when I go to Slovenia and people-everyone speaking in Slovenian for one hour and I just sacrifice myself, you know... (se smejita)

HER: ...ja it's a bit harder for Him, because when he comes to Slovenia, he literally understands nothing. Maybe some, he catches some words, while me, when I go to Spain I basically understand everything so, it's a bit easier. Ja, but we-in Slovenia also when he comes to visit, we try to speak in English also between ourselves so that he can follow the conversation.

HIM: Otherwise I go myself to gostilna and wait for you..(se smeji) We go to Pelikano.

HER: Okay, that's it, new question: how has new environment even though you've changed it (meaning for example being in one country and sometimes in another) challenged you? The experience of expatriate partner (the one who moves; and influence on the other). So we are both the expatriate, to be honest. We are not living either in my country or in his country but we are living in the third country. So, yeah, in that case we didn't like influence each other in the country we are from but we had to both adapt to Belgian life here. I mean since we are both expatriate I guess this is also something that influences us, we are...

HIM: ...yeah I mean...

HER: ...Him for example is a, has a good Spanish friend that he's hanging out with, me, honestly saying I don't have any good Slovenian friends because I do prefer to hang out with international people. And also since we were both studying here, we have friends there all over the world...so yeah this is how the environment influenced us. Wanna add something?

HIM: No, no....

HER: ...but here we have more like the same experience.

SENTA: How does this relationship enrich you, what good it brings you?

HER: From the cultural point of view, I think it's very interesting to be in relationship with someone that is not from the same nationality as you, because, I DON'T KNOW, IT'S, YOU LEARN SOMETHING NEW EVERY DAY I WOULD SAY. Sometimes I'm even surprised now, you know, about the things he sometimes does for his family, so yeah. I THINK IT'S VERY INTERESTING ALSO BECAUSE NOW I GET TO TRAVEL TO SPAIN EVERY NOW AND THEN... (se smeji)

HIM: ...YEAH IT ALLOWS US TO BE MORE INTERNATIONAL IN OUR MINDS, SO INSTEAD OF BEING CLOSED WITHIN THE SAME CULTURE WE, YEAH THE RELATIONSHIP ENRICHES US IN THE SENSE THAT WE ARE MORE FLEXIBLE TO EACH OTHER, CAUSE WE UNDERSTAND THAT WE ARE FROM DIFFERENT CULTURES AND WE HAVE TO SACRIFICE THINGS FOR EACH OTHER, SO THAT'S GOOD YOU KNOW, THAT'S VERY SELF-FULFILLING...AND, YEAH THAT'S THE GOOD THAT BRINGS YOU...

HER: Anything else?

HIM: What about...

HER: I guess this is it. I hope this will help you SENTA. Sorry again for the delay in our answering. Please let us know if you need anything else to know, so if you...

HIM: ...if we've missed something maybe...if you wanna know something more specific from what we spoke, cause usually in this kind of interviews when we are speaking, I imagine that you want to direct the interview to certain direction, but since you're not here with us, the interview is going to the direction that we have taking it, so maybe there is something that we should correct or things that you want to add, to make us add. If you need examples, you know, let us know and we will do that.

HER: Yeah, okay, have a nice evening, bye-bye.

HIM: Bye.

Vprašanja naslovljena nanjo po intervjuju:

SENTA: Zdej počasi maybe še uletim s kakšnim vprašanjem. Recimo, kako sta finančno zmenjena-imata skupni budget ali vsak svojega, ga oba nadzorujeta, če ga imata skupaj, oba odločata o njem ali zgolj en?

ONA: Načeloma imava vsak svoj budget, pač za najemnino dava pol-pol, za svoje stvari, npr. cunje, šport, hobiji, letalske karte vsak sam plača. Ampak, če greva pa ven jesti ali pa kaj pa ne komplicirava, enkrat en plača, drugič drug. Se mi ne zdi gluh uglajeno, da v restavraciji štejeva denar koliko je kdo naročil. Za hrano

v skupnem gospodinjstvu tudi pol-pol. Nimava nobenega skupnega računa. Drugače pa glede nadzorovanja, si tudi poveva koliko ima kdo prihrankov na primer, pa kdo ima kakšen mesec stroškov, pa potem mogoče kdaj en malo več da za hrano. Čisto tko po občutku, ne skrivava svojih bančnih računov pred sabo.

SENTA: Kako sta se sploh spoznala?

ONA: Hodila sva na isti faks, sicer ne v isti razred. Jaz sm s svojimi kolegi glih sestavljala bend in smo rabil enega bobnarja, in mi je sošolka (Španka sicer) predlagala X, in je pristal na to da se nam pridruži.

SENTA: Pri vprašanju o expatriate partnerjev me je zanimalo kako-v vajinem primeru pomagata drug drugemu z izzivi vezanimi na to, da živita v tujini-jezik, birokratske zadeve, drugi prijatelji, pogrešanje starega, sorodnikov, prijateljev itd.?

ONA: Hm, mogoče on malo boljše govori francosko pa se pol kej več zmeni če je ravno treba (v restavraciji na primer ali pa na občini). Drugač me pa večkrat naprimer povabi, da grem ven z njegovimi španskimi prijatelji... Pogrešava oba najini družini in najini državi, tko da drug drugmu včasih mal pojokcava haha. Ampak itak ne morš nič ravno narest. Kadar imaš domotožje, boljš, da čimprej grejo take emocije mimo (na srečo jih ni tok velik). V bistvu, če tko razmišljam se, kar vsak sam nekako znajde po svoje v tujini, ne bi mogla reči, da se podpirava glede tega. Že od začetka ubistvu je bila za naju oba uganka vse od birokratskih zadev do jezika, oba sva mogla sama sebi pomagat in ni blo nikoli, tko, da sva en drugmu svetovala, ker itak noben ni vedu. Imaš pa recimo skupine na facebooku, kakor Slovenci v Bruslju, al pa Espanoles en Bruselas, kjer lahko dobiš take priročne informacije. Tudi glede jezika, jaz sem se mogla of nule naučit francosko, kakor tudi on.

Pa nekak se mi zdi, da niti nimaš časa in priložnosti neki ful pogrešat staro življenje in famlijo, ker so itak vsi tle, vsi najini prijatelji in tko naprej, izseljenci. Nekak je ratal to normalno, način življenja, da nisi s svojimi iz iste države, in niti ne govorimo o nostalgiji ali pa domotožju.

SENTA: So se na začetku zveze pojavljali kakšni dvomi, skrb, predsodki povezani s kulturnimi razlikami in izzivi? Kako je bilo s tem kasneje?

ONA: Čist 100% odgovor - nič ni bilo predsodkov, bilo je zakon, za oba je bla to prva zveza z nekom iz druge države in je bilo ful zanimiv. Kasnej se pol ful navadš, naprimer meni je Španija postala ful domača, poznam navade, njihove izraze, njihove odnose z ostalimi državljani (npr. Francijo al pa Latinsko Ameriko tko čist tipično), in isto zdej on ful pozna Slovenijo, k prej mogoče sploh ni vedu niti kje se nahaja točno haha. Ampak ja, nikol ni blo nobenih dvomov, na vse je blo gledano samo kot zelo pozitivno.

SENTA: Omenila si, da imaš v sebi tisti del slovenske kulture, ki te nekako "nagovarja" v to, da se preveč obremenjuješ, hitiš s stvarmi. Kako to vpliva na vaju glede na to, da on izhaja iz kulture, kjer si veliko stvari ljudje vzamejo bolj na izi?

ONA: To zgleda zelo smešno, še posebej, kadar se tko kej na hitro skregava, ko morava kam iti in se nama mudi, in bi jaz šla hitro, sem že naštimana, medtem ko on rabi čas, v miru poje zajtrk (bog ne dej da bi šel

kam brez zajtrka)... Tudi na primer, glede spanja čez dan, jaz imam nekako v sebi to filozofijo, da je spanje čez dan čisto nesprejemljivo in zapravljanje časa, medtem, ko je za Špance in tudi za njega obvezno. Ravno včeraj sva se potepala po mestu in sva se mogla ustavit, da za 20 min v avtu, da je odležu svoje haha (medtem, ko sem jaz probala nekak čas izkoristit in sem znotri avta prah brisala haha). Tko da, to je kr dost opazna razlika.

SENTA: Napisala si, da ni bilo predsodkov. Kaj pa kakšne začetne, kasnejše skrbi?

ONA: Verjetno je bilo tako predvsem, ker sva bila oba še zelo mlada, in se nisva sekirala zaradi ničesar (jaz 19, on pa 21). Tudi potem, ko sva se tri leta kasnej preselila skupaj ni blo nobenih skrbi al pa predsodkov. Mogoče so se začele nekatere skrbi pojavliti zdej po petih letih, ker pač razmišlja tudi tako bolj resno o življenju. Glede na to, da se bo nekega dne treba nekje ustalit, itd. morava narest en kompromis, v kateri državi živeti na primer, ali pa kateri jezik govoriti doma, še posebej, ko imaš otroke enkrat. Ampak to je čisto tko, zaenkrat še vedno v oblaku, ni tko da zdej zaskrbljeno tuhtava o tem. Sva pa tudi oba za to, da bi preden se kje ustaliva sprobala živeti še v parih čisto tretjih državah, kar pomoje tudi pove, da sva oba čisto potepuški in mednarodni tip človeka. To je pomoje zelo pomemben dejavnik, ker ravno zaradi tega naju ne skrbi, kaj bo čez dve, tri leta, kje bova živela, kdo ima kake navade, ki komu niso všeč...nekako vzameš v zakup, če si želiš takega življenja in se moraš prilagoditi. Sva oba taka tipa človeka, in verjetno bi bli takoj problem, če bi eden od naju bil bolj tradicionalen/konzervativen.

Slovenka in Turek (intervju z njo)

SENTA: V bistvu je point, da je to narativni intervju. To pomeni, da ti govoriš o tistem, o čemer želiš govoriti, se pravi v zvezi s tem, kar sva povedali. Se pravi zanimajo me predvsem izzivi, lahko bi rekla tudi problemi, konflikti, težave, ampak se mi zdi to ful negativno nastrojeno, če rečeš izzivi, se sliši bolj pozitivno, bolj lahko čez to prideš, no tako malo bolj lepše, bolj socialno delavno je, bi rekla. Čakaj, še tukaj bom vključila tole, ker nikoli ne veš, kaj lahko crkne. Tako... ja pa najbolje je mogoče, če začneš, kako sta se sploh spoznala, tako da bom imela sploh oris pa tako.

ONA: No on je bil tukaj na Erazmus-u. Najprej je mislil biti pol leta, ampak je potem podaljšal. Spoznal sva se zunaj v klubu. Sicer sem bila jaz na začetku malo tako skeptična, že samo, da spoznaš fante zunaj, mi je bilo, kaj šele erasmuse, ker vsi vemo, kaj to pomeni, oziroma vsi imamo neko predstavo o erasmusih, čeprav jaz skušam biti pač dosti odprta glede tega, ampak ja, sem bila na začetku malo skeptična. Potem, ko pa sva se par-krat dobila, se mi je zazdelo, da sva oba tako za. On je drugače...ja, a povem o njem kaj... iz Turčije in nikoli prej ni bil nikjer izven Turčije, to je bila njegova prva sploh tujina, ima pa oba starša sta Turka, ampak ima oči ruske korenine, tako da je malo mešan. Pa v bistvu na začetku, ko sva se spoznala je bila težava malo ta angleščina, sicer je on hodil na jezikovno šolo, pač preden je prišel, s tem namenom, da izboljša angleščino, ker tam zelo slabo govorijo angleško in je v bistvu že ful boljše znal, kot si je po moje on mislil, ampak še zmeraj, ja, je bilo to, da ni bilo na naši ravni, ampak se mi zdi, da sem ga jaz potem malo tudi nekako spodbudila k temu, no ker je bil prisiljen se pogovarjati z mano po angleško. Sicer je imel tukaj, ni imel prijateljev od tam, ampak jih je tukaj spoznal, pač tudi Turke, tako da je veliko tudi še po turško. Potem v bistvu...

SENTA: Kdaj pa je bilo to?

ONA: To je bilo 2015, septembra. Tako da v bistvu sva se, ja spoznala tako čisto na začetku, ko je prišel, tako da sem imela potem še eno celo leto no. Je bilo pa tako, da sem imela jaz malo zadržkov že ravno zato, ker se mi je zdelo, da mogoče ne bo tako resen, ker je pač erasmus in vse pa še malo tako, ker je Turek in vsi ljudje imamo eno tako prepričanje, čeprav sem že poznala ene Turke od prej, ampak, mogoče ravno zaradi tega, sem malo tako zadrževala zase nekaj časa, sem samo tako prijateljicam povedala pa to, potem pa v bistvu, ko je on februarja mogel iti nazaj, ker je bil semester, a ne, se je končal in je mogel iti nazaj, da so mu podaljšali vizo, potem v bistvu nisem jaz vedela zdaj, a bo lahko prišel nazaj ali ne, ker Turčija je bila že takrat v čudnih situacijah. Sem pa potem nekak, pač vedno težje mi je bilo to nekako skrivat no in sem potem povedala doma...

SENTA: ...aha do takrat nisi povedala?

ONA: ...ja, v bistvu oziroma mogoče tako do decembra nekje nisem ali pa do januarja, potem sem pa nekaj pomislila, ok, zdaj pa mogoče je že malo bolj resno. Tako da to je bila v bistvu taka, kako bi rekla, mogoče sem se bolj bala njihove reakcije, ampak tudi neopravičeno, ker so ful liberalni, mislim tako že na splošno smo zelo liberalna družina, tudi zato sem se mogoče v taki situaciji znašla, ko se kdo drug ne bi. Pa v bistvu niso tako bili sploh, v bistvu so bili bolj šokirani, da nisem povedala, da imam fanta, kot pa to, da je Turek, je pa pač mami bila tako »ja boš videla kaj bo, zdaj a bo sploh prišel nazaj«, pa ravno v tistem času se je začejalo vse skupaj s Turčijo, tako da v bistvu takrat nisi bil ravno zelo mogoče pomirjen, če bi vedel, da moraš iti tja, tega me je bilo malo strah, ker sem se potem bala, da mogoče on ne bo mogel nazaj priti in potem bo mene, ne vem, strah iti tja, pa se pač ne bova več videla in bo to to, ampak potem je prišel nazaj, tako da v bistvu je bil tukaj potem do julija 2016. Potem pa sva se dobila še enkrat v Makedoniji, ker ni rabil vize. Sem šla malo tako, na dopust samo, mislim po tistem, ko je šel septembra. Potem sem šla jaz tja decembra, tako da na ene dva do štiri mesece se nama je uspelo pač videti.

SENTA: Kaj pa zdaj?

ONA: Zdaj pa sem bila jaz tam dva meseca, tako da, ja šla sem na prakso...

SENTA: ...kako pa to, da si dobila za prakso?

ONA: To je taka praksa, ki v bistvu je, ni obvezno, ker sem absolvent, nič se mi ne šteje, ampak je prostovoljno v bistvu. Samo pisala sem na tisti faks, rekla, če lahko pridem in so rekli, da ja ker je ful tak nov faks in tisti mentor je bil itak čisto navdušen, da se je končno nekdo prijavil in tako. Potem tam so bili vsi, kako to, da si šla k nam, ker je tudi tako neznano mesto in vsi so tako, kako si nas sploh našla, je pa pač on je študiral v tistem mestu in je ravno zaključeval, januarja je diplomiral, zdaj letos, in potem sem rekla, zdaj imam še zadnjo priložnost v bistvu, ker zdaj je šel nazaj v Istanbul, tja pa me nekako ne vleče trenutno...

SENTA: ...zaradi razmer, ali tako?

ONA: ...zaradi razmer pa tudi tako, malo me ta gužva njihova moti, potem, ko toliko časa rabiš, da prideš iz ene točke do druge pa tudi njemu ni tako zelo všeč tam pa ni vedel v bistvu ali bo tam ali ne bo tam, ker zdaj išče službo, zdaj mogoče bo šel na magisterij, zelo, premišljuje sicer ampak ja bomo videli, kako bo. Tako da ja, zdaj sva že dve leti in pol skupaj.

SENTA: A družino njegovo si spoznala?

ONA: Ja. Ima ločene starše, tako da sem mogla vsakega posebej, pa njegova mami živi dosti blizu svoje mame, njegove babice in njenih dveh bratov, tako da sem celo družino, njegovo, spoznala. Tam so zelo tudi gostoljubni, tako zelo so, če pride kdo na obisk, se potem cela družina zbere, ne vem, malo mi je bil tako šok, čeprav sem malo pričakovala po eni strani, ker sem, prej mi je že pošiljal slike, potem videe, pa to od družine, tako da sem vedela, kako zgledajo pa vse, ampak tako malo je bilo veliko ljudi. Potem pri očetu, ki pa živi nekje drugje, malo stran, pa pač je spet poročen, ampak sta pa samo on in žena pa njegova mama, se pravi spet njegova babica in ni bilo, tako bolj so, ful bolj umirjeni, ful bolj podobni moji družini, tako da tam sem se bolj tako...

SENTA: ...comfortable počutila...

ONA: ...ja, ja, ja. Ker pri...pa tudi to je, da njegova družina po mamini strani je ful bolj konservativna, v bistvu po očetovi niti niso, samo babica je tako muslimanka, oči ni, ne, ker njegov oči je bil, ni bil pač, ker je bil Rus, tako da so malo bolj sproščeni pa ga tudi malo bolj nagovarjajo, naj on rajši tukaj živi, medtem ko od mame družina pa bolj ga nagovarja, da grem jaz tja, tako da ja. Tukaj je konflikt za enkrat.

SENTA: A prav, da bi te pa vleklo kam bolj, v katero smer, v Slovenijo ali pa tja pa nimaš ravno...?

ONA: Ko sem tam, se zelo dobro počutim tam, tudi kultura pa vse mi je všeč. Ljudje, sicer je spet drugače, kot si že prej omenila. Recimo tudi na faksu sem imela tako izkušnjo, da so bili vsi zelo prijazni do mene, čim sem pa jim povedala, ker so me vsi spraševali, zakaj ravno tukaj, kako to pa sem jim pač morala, a ne, povedat, so se pa vsi začel malo bolj tako hladno obnašat do mene, malo jih je bilo, kot da jih je bilo strah, v smislu, pa tudi on je šel z mano prvič na faks a ne, pač tako, ker nisem sploh znala do tja priti in je bilo zelo tako, okay ona je pač tvoja ženska, razumemo to, bomo pač imeli to v mislih in so potem vsi se tako, pač tudi študentje moški so bili vedno potem, ko sem omenila, da imam fanta še posebej pa Turka fanta, so bili vsi tako aha, okay, okay, okay... (se smeji) tko v tem smislu. Tako da to me malo odbija v bistvu, ker nočem, jaz sem zelo tako, ne bi rekla feministična, ampak...

SENTA: ...ja, tam šele ugotoviš, da si feminističen, ker mogoče tukaj nisi imel občutka...

ONA: ...tukaj se mi zdi, da sem celo malo mogoče konzervativna, mislim tako...

SENTA: ...tam pa kar tako malo ugotoviš. Glede na to, da je študentsko mesto, verjetno tudi nimaš problemov zunaj, v javnosti, verjetno ni tak občutek, kako bi rekla, ...

ONA: ...zategnjenosti...

SENTA: ...ja, zategnjenosti po domače...

ONA: ...tudi zelo so, ženske so zelo sproščeno oblečene, še bolj kot tukaj včasih. Sicer je tudi nekaj teh pač pokritih, ampak v bistvu tam ne delajo razlik, tako se mi zdi no, pač lahko so, vsi so med seboj prijatelji tudi tam je zelo bolj, se mi zdi, kar tukaj, če so moški in ženske prijatelji, je takoj neko namigovanje, vedno je nekaj tako ja ziher si ti njemu všeč, ziher je on tebi... tam so moški pa ženske tako ful čist brez kakršnih koli namigovanj tako bolj se mi zdi, da je vse pomešano, kar je po eni strani spet zanimivo...

SENTA: ...ker bi pričakoval, da bo mogoče ravno obratno, čisto nasprotje, ja to je pa res...

ONA: ...je pa res, da sem opazila recimo v restavraciji, ne vem, če sva bila skupaj, pač če je bil moški natak, noben me ni niti pogledal, niti vprašal, kaj bom, sam dobro, saj men je bilo to v redu, ker itak se nisem mislila po turško pogovarjat z njimi, ampak ja, se je takoj opazilo, da jim je ful nerodno tako. Pa niso vedeli ali je on mogoče moj brat ali je pač fant, ker to tudi verjetno veš, da tam se to ne izkazuje ravno ljubezni, pa so vseeno bili tako malo, ne bom te gledal.

SENTA: Kar je fajn, dokler si z nekom, ko pa nisi pa tudi...čeprav, ne vem, a občutek, ko si sama recimo, imaš dober, če tam, ne vem, kje hodiš?

ONA: Ja. Ni me tako strah, da bi me kdo zdaj, mislim, ne vem, tako čisto varno sem se počutila, ker sem potem začela sama hoditi, imela sem tramvaj čisto zraven doma in čisto zraven šole in se mi je zdelo neumno, da bi on zmeraj hodil z mano pa tudi nisem hotela, pač tako...poleg tega mu je ful težko zjutraj vstati, zgodaj vstati, tako da ne, to mi ni bilo tako, mi ni bil problem. Je pa res, da so vsi čim slišijo, da si Evropejec pa tako, v bistvu so sami presenečeni, kako to, da si tam, ful, kakor si nacionalistični, se mi zdi, da so tudi zelo tako, o kako to, da ti je Turčija všeč, kaj je s tabo, jaz bi kjerkoli drugje živel,...tako, ful so bipolarni v bistvu. Po eni strani so ful nacionalistični, a Turčija, Turčija, po drugi strani so pa tako-to je najslabša država.

SENTA: Vsega po malo v bistvu. Ja mislim ful se mi zdi, da na sploh v teh državah, da je ful kontradikcij no, čeprav mogoče je Tunizija, kar se tega tiče pri meni bolj tipična. Recimo zunaj ravno nimaš občutka, vsaj jaz osebno ne, da si precej varen, da si sam, če si ženska, mogoče, če si moški, je drugače, ampak z mojo izkušnjo, vsakič, ko so me zapustil, ko me je pustil za pet minut samo, je že, ne vem, vsak moški tam gledal...tudi oblačila, mogoče tam Djerba pa te znani kraji ne, ampak ko greš pa malo dol pa se takoj vidi, da je fajn, če imaš malo več gor, že zato, ker se ti slabo počutiš, ker te vsi gledajo, če ne družga,...

ONA: ...še blond, če si...

SENTA: ...ja, pol pa, če si še malo blond, bog ne daj, da bi imela še modre oči, potem je že malo konec ja. Se je že zgodilo, da se je kakšen avto obrnil, da je krog naredil in prišel za mano, sem šla samo na hitro na drugo stran ceste, tako da tam res nimaš takega občutka, kar se pa tiče Turčije, pa kot se jaz spomnim, sem se pa čisto drugače počutila, no bi rekla, da je ful bolj liberalna, kar se tega tiče, no vsaj z moje strani. Kaj sem

hotela reči, aha, potem si imela z družino, tvoja družina si pa rekla, da samo mami mogoče tako, da boš videla, ampak nič...

ONA: ...ja, ona je bila v bistvu bolj iz tega čist tako, kakšne namene ima on, kot bi bila mogoče pač z vsakim, ker ga še ni poznala a ne. *Se mi zdi, da vedno, da tukaj imamo malo tistega predsodka, a on je pa iz malo, kakor manj vredne države, zihr te hoče izkoristiti za vizo ali pa kaj, pa pač mogoče čim zveš, da je erasmus, ti je že malo lažje, zdaj če bi bil kar en, ki bi sem prišel in nič delal a ne, okay...* ampak ja potem pa v bistvu so ga tudi oni spoznali no, potem, ko sva bila že dve leti skupaj, lani poleti, ker je on lani poleti prišel za en mesec in takrat so ga v bistvu potem spoznali in starši in babice in dediji, tako da so bili vsi pač zadovoljni, mislim, noben ni več imel tega sploh v glavi, že prej ne, zato ker so vedeli, da grem jaz tja pa da zdaj sva že toliko časa skupaj, da verjetno mislim, da je to to. Ker zakaj bi jaz tja hodila, če bi bil njegov edini razlog ta, da pač pride sem, mislim, takrat sploh ni bilo nobenega več tega pomisleka. Je pa tako, včasih, ko poveš ljudem, mislim vsi te prijatelji, ki jih imam itak že vsi vedo, ampak tako, *če nanese kaj in poveš nekomu, ki nisi tako čist, ne vem, da mu ne poveš vsega, so pa vedno tako, prvo vprašanje pol, a je musliman.* To je vedno in v bistvu sploh ne vem, kako naj na to odgovorim, ker pač oni imajo v osebnih izkaznicah napisano, vsi imajo napisano, da so muslimani, tako da v bistvu ja, po eni strani moraš reči, da je, po drugi strani on ne prakticira tega, sicer včasih se malo dela pred mami, to da je še zmeraj bolj aktiven, kakor je, ampak pač ne moli, ne, nobenih teh obredov ne izvajajo, tako da ne vem, težko rečem, tudi on sam bi težko povedal, če bi ga kdo vprašal...

SENTA: ...kaj pa, a o veri se na sploh pogovarjata?

ONA: Ja, v bistvu že na začetku, v bistvu se mi zdi, da se je on kar dosti spremenil v tistem letu, ko je bil tukaj...po moje kombinacija vsega, pač tega, da je šel prvič tako v svet, potem prvič, mislim je imel že prej punce, ampak jaz sem bila tako prva taka res, ki...mislim tudi predstavil jih je že doma, ampak ne celi družini, enkrat mami pač je srečala ga z eno, ampak ni pa tako namensko koga pripeljal domov in se mi zdi, da prvič je bilo tako, da sva drug za drugega vedla, da sva bolj resna...pa tudi več ljudi, več kulture je spoznal tukaj in se mi zdi, da je začel malo drugače razmišljati...saj že prej je imel malo tega, da se mu je obrnilo, da je začel, ne, *mogoče pa nisem veren, mogoče je to vse samo zato, ker so mi, so me tako učili, pa bom začel zdaj razmišljati s svojo glavo, ko je sem prišel je pa dejansko se tako čisto osvobodil tega in v bistvu se mi zdi, da takrat je šele tako res se, si upal sam sebi priznati, ker na začetku, ko sva se pogovarjala o veri, je bil včasih še tako, ja kako to, da nič...ker jaz sem pač ateist...kako to, da nič ne verjameš, neki moraš verjeti, saj ne, da moraš imeti eno religijo, ampak kako ne verjameš v boga, kako pa misliš, da je vse skupaj nastalo. Potem pa še bolj, ko sva se pogovarjala o tem, bolj je že on tako, aja okay, mogoče pa ne.* Tako, da ja po moje tako, če bi ga ti vprašala, bi rekel ne, nisem musliman, če je pred njegovo mami, bi rekel ja sem, sicer ne tako zelo, ampak...pred očetom je že čisto tako, to je kar nekaj, to je brez veze, ker oče je pač isti, tako da malo je še tako prilagodljiv kar se mame tiče, ampak ja, mislim, da...se pa pač čisto odprto pogovarjava o tem, tako da bi bilo to kakšna tabu tema, no, edino *kar je problem, je spet njegova mama, ker ona je pa zelo verna in njena babica in cela ta družina, mislim, ne zdaj toliko, da me, da bi me tam hoteli pokriti pa ne vem kaj, da me ne bi hoteli v hišo spustiti, ampak, pa tudi vsi so bili vedno, ja ona je tako v redu, ona je tako prijazna, in potem šele čez par mesecev, ko sem jaz jih že spoznala, so mi upali šele tako*

reči, ja ampak, a ona ni pač muslimanka in potem, ko so ugotovili, da mogoče že malo bolj resno razmišlja o najini zvezi, ja a kako pa, a to se bosta lahko vseeno poročila, a se hočeš vseeno poročiti z njo, in tako, in potem je preko tega prišlo v bistvu do tega, da je to za njih ful problem, ker oni verjamejo, da bom pač jaz šla v pekel, a ne, ker nisem muslimanka in on tudi zaradi mene... (se malo zasmeji)

SENTA: ...ampak saj si lahko iz katerekoli monoteistične veze, religije, sorry...

ONA: ...to bi bilo boljše, kot ateist, ampak...

SENTA: ...a ne, k to pomeni samo, da moraš pač biti...

ONA: ...*mislim fajn je, če si musliman*, **po njihovo, je pa pač fajn tudi, če si kaj drugega, ker to se jim zdi neki najh... pa on jim nikoli ni rekel, ja ona je ateistka, ker tudi jaz sem njemu rekla, meni je v bistvu vseeno, ti njim lahko rečeš karkoli, ker jaz vem, kaj verjamem in tudi vem, da ne bom spreminjala tega, kar verjamem zaradi nobenega...zdaj pa, če se bodo oni zaradi tega boljše počutili pač saj jaz se ne mislim o tem z njimi nikoli pogovarjati pač, a ne...**

SENTA: ...lahko tudi reče, da si, ne vem, tukaj krščena pa vse, da imaš...

ONA ...ja, in v bistvu je potem, on je itak malo tako, da rad probleme malo pomete pod preprogo, še posebej takrat, ko se mu ne da vedno istega teženja poslušati, in potem pač reče vedno mami, ja, ja, saj, pač...*tako da, ampak zdaj so se okoliščine malo spremenile tudi z njegovo mami, se mi zdi, tako da zdaj že malo boljše to sprejema*, ker se je sama znašla v enih takih okoliščinah, da v bistvu je zdaj tako, okay, karkoli te zdaj veseli, oziroma karkoli te pač osrečuje, tudi če misliš biti z njo, pač bodi a ne. Tako, da za enkrat smo v tej fazi.

SENTA: Kaj pa, rekla si prijateljem, da si povedala, potem, v bistvu še prej, kot družini. Kako je bila pa reakcija z njihove strani, ne vem, podpora, ali je bilo kakšno...

ONA: *Ja, na srečo imam večino zelo takih liberalnih prijateljic*, pa so tudi navajene me tako, da glede njih ni bilo nič...v bistvu jih bolj zanimajo čist take stvari, ker veliko ljudi v bistvu ugotovim, da jih samo zanima, kako to, kako sva se spoznala, kako to funkcionira, ni tako, da bi zdaj imele pomisleke, o ne, on je pa musliman, ali pa...*okay včasih, zdaj, ko sem ga obiskala, pač so bile tako, joj X ne, mislim, ali si prepričana, da hočeš iti, lej kaj se dogaja v Turčiji, ali pa vedno, ko je en teroristični napad v Turčiji*, vse pokonci skočijo, če bi bil pa v Nemčiji, jim je pa vseeno. Tako, ampak ne, *samo ena je bila tako, ona je v bistvu dosti krščansko, krščanski pogled ima v življenje in je bila malo glede tega tako...ona je bila po moje edina taka, ki je imela težavo s tem, da je pač musliman oziroma iz muslimanske države, pa še ona se je zdaj tako nekako, ali pa se samo dela...* (se smeji)

SENTA: ...okay, ali pa ji je uspel to, tebi je v redu... (se smeji) nimaš težav z njo. Ja saj, mislim, verjetno moraš samo sprejeti, saj ne pomeni, da to podpir...če je to tvoja odločitev a ne...

ONA: ...mislim, tudi če bi katera imela težave, se jaz ne bi spremenila mnenja zaradi njih, a ne. Mislim jaz pač vem zase. Okay, če bi bila to taka težava, se pač ne bi pogovarjale z njimi o njemu in to bi bilo to, ampak za enkrat je vse v redu, no...

SENTA: ...mislim tako, ker dobim občutek, jaz sem dobila občutek, da imaš v bistvu ful dobro podporo, a ne...

ONA: Ja.

SENTA: S strani tvoje družine in teh prijateljev, ki jih imaš, imaš zelo dobro. Jaz sem imela mogoče majčkeno drugače, ampak sem imela že celo zgodbo drugačno, ampak ja. Mislim dober je filing a ne, ko imaš v bistvu, ko imaš, v bistvu mislim ful imaš podpore in pač lahko mogoče bolj fura zveza, ne vem, mogoče ti pride kasneje, če se kdaj kaj zaplete ali pa ne vem kaj, se z nekom lahko pogovoriš ali pa tako naprej, a ne, verjetno je tudi bolje. Nekaj sva o komunikaciji na začetku govorili...angleščina in to...a to se je potem recimo zdaj, če opaziš kakšno razliko na sploh med izzivi na začetku pa potem recimo zdaj, kakšna razlika...

ONA: ...mhm...

SENTA: ...ne samo komunikacija, recimo lahko tudi mogoče kaj zaideva v hrana, pijača, kakšne take stvari, bonton, vrednote, na sploh seksualno življenje pa ne mislim tako, ampak recimo tudi pogledi na določene stvari, recimo spolnost kot tako tako na splošno, recimo tudi obleke same sem pridejo...ali pa recimo otroci itd., ne vem, karkoli sta pač, če sta se kaj pogovarjala ali pa imela kdaj kakšne...da je kej predstavljalo izziv ...

ONA: Am...v bistvu lahko, če grem malo tako od začetka, vem, da, spomnim se tako, ne vem ali je bilo ene drugič, ko sva se videla; sem bila jaz neki prehlajena al kaj je bilo in sem si pač na polno nos brisala-skos-in potem mi je šele reku, tko en mesec kasneje, da mu je bilo to ful čudno. Tam se tko zelo diskretno nos brišejo, recimo grejo na wc ali pa zelo poskrbijo, da ni v takem okolju, da bi se to slišalo a ne, tko, ne vem sredi tihe restavracije. Dobro zde, če si tko zelo potih pa to, ni problema, ampak ja-t je bila tko prva taka stvar, ki se je spomnim, da sem bila kar tako-okej, ne bom si več nosa brisala pred tabo. To. V bistvu potem vem, da ko-prvič, ko je prišel k meni sem bila malo tko-okej, zdej mu bom morala povedat, da se bo mogel sezuti, pa tko vse-kaj če bo tko ful kej čudnega delal. Ampak v bistvu se je sam takoj, ker tam se tudi sezuvalo, tako, da...pa tudi ni bilo kej tako zelo čudno, edino tako glede hrane lahko povem mogoče, da oni se mi zdi, da že na splošno dost pozno jejo, vse se jim tako premakne, ker recimo vstanejo in še kar ne jejo zajtrka ene dve uri po navadi. Ker recimo med vikendi je tako. Še posebej, če se, ne vem, da grejo vi družinski člani k eni družini-to zelo radi delajo, ker tam je zajtrk tko najbolj pomemben obrok. In ja, se potem vse zamakne in potem imajo večerjo ob devetih-to jaz ful nisem tega bila tako vajena. Dobro itak on več je od mene, tako, da sem mogla večkrat kej kuhat. To. Potem glede tko higijene, mi je zelo všeč-to je zdej malo tko, ampak okej-da to že na splošno mi je rekel, da turški moški se zelo, da jim je zelo pomembno, da so pobriti pač pod pazduho...to, da naj bi bila, mislim cela muslimanska vera se mi zdi, da je že tako usmerjena k čistoči, že umivanje nog pa vse to. Pač vem, da tudi, ko greva na WC, se morajo pač umiti. To je

bilo pač na začetku tko-a vi se ne? Čist je bil šokiran. Sam jaz tko-ne?! Ja kaj pa, kako pa potem? Ja pač sam obrišemo (se smeji).

SENTA: Jaz si pa ne predstavljam kaj bi delal kle ane? Čakaj, kaj je pa kle delal? Aha pač pipa zraven k je...

ONA: Ja...nimamo unih štuclnov ven. Pač ponavadi je bilo tako, da se je pol, da je šel pač na WC preden se je šel tuširat ali pa kej tko, da je nekak pač to... Potem sem s časoma ugotovila, da ma tak ritual. Nisem niti prej spraševala. Sem mislila, da pač vedno tko pač naredi ane, da to ma tak urnik. Ampak sem šele potem v bistvu ugotovila-to me je tudi potem šele, po parih mescih, povedal. V bistvu sem jaz že prej vedela, da ful vem o Turkih pa sem potem ugotovila, da ne toliko. Am ja, k temu sodi pač tudi ja po spolnem odnosu naj bi se tuširal, ampak to je spet muslimanska fora. Ampak ja, to je tudi meni včasih, mislim večino časa, kar v redu. Glede tega sva tudi usklajena. Ja to mi je všeč, da v bistvu skrbijo za svojo higieno, bolj, se mi zdi, da...muslimanski moški...že samo to, da so obrezani pa to. Se mi zdi, da je vse skupaj malo bolj čisto. To mi je zelo všeč no. Ker jaz pač nikoli nisem imela v glavi kakšnega moškega točno hočem, ampak vem, da mi je higiena pomembna in to mi je v redu, tako da... Potem-ja jaz sem njega vprašala drugače, k sem mu povedala, da bova to delale, sem mu rekla kaj je tko prva stvar, ki ti pade na pamet, da je največja razlika med nami, je reku, da res to ja, da tam je gost pač bog i batina; pač če prideš tam, kot gost res poskrbijo za tebe. Mislim to je pač-tudi jaz, ko sem bila na faksu, tam so mi-mislim pa sem delala, tam sem pač asistirala zobozdravnikom-in so vse me vedno tako: a boš čaj, a boš kavo. Tudi, če sem rekla ne, so mi jo vseeno prinesle. To je res tako no. Mislim sploh noben po moje ne mora prit nikamor na obisk, ne da bi dobil vsaj kaj za pit pa za, pa še malo za jesti.

SENTA: Čeprav recimo pogovarjala sem se z Američanom, aha en je bil Američan pa Slovenka in je on tudi rekel, recimo, on je pa sicer se rodil na Japonskem no, pa je bil tam ne vem koliko let-po moje celotno otroštvo. Potem je pa šel v Ameriko in je rekel, da pač pri Slovencih, da ga ful pač preseneti, da kamorkoli pride, da smo ful gostoljubni, ne. Tko, da očitno je več teh nivojev gostoljubnosti. Bolj, kot greš dol, kar je tud res večinoma, ne ker recimo ona je pa-mislim ona je sicer Slovenka a ima tudi Bosanske korenine, je rekla, da v Bosni je pa še bolj ne, tko, da očitno je tko res bolj dol vedno bolj gostoljubje. Dejansko je tko po moje.

ONA: Mislim včasih mi je bilo to že nadležno, prav priznam. Na začetku itk o ful dobro, vsi me obožujejo, o kok sem pomembna...(se smeji) Ampak potem na koncu mi je bilo pa že prav tko okej lahko pač si sama vrata odprem, v redu bo. Mislim sem tako tudi sposobna sama. Sicer na faksu je bilo verjetno tudi zato, ker sem bila prvi erasmus, mislim prva izmenjava tam; pa tko po moje so hoteli ful dober vtis name narediti. Am ampak ja, tudi, ko sem bila pri njemu doma pač tam, jaz sem se zredila v Turčiji vedno, ko sem šla tja. Tam skos samo ješ. Res. Še posebej tko, če imaš obiske vsake dve uri ali pa še več. Tko, da ja. To je on hotel izpostaviti no-ker ne vem ali se mu je zdelo, da smo kle premalo gostoljubni...(se smeji)

SENTA: Malo ga vprašaj no, če bo to do kakšnega drugega izziva prišlo...Kaj si hotel rečt?

ONA: Že najin drugi problem...Mislim čeprav recimo tudi, tko kot verjetno vse babice se mi zdi, da tudi pač moja je tko, da za naše razmere...mislim itak jaz tudi vedno tam ful pojem ane. Mislim ona ima pač ful

hrane. Ampak potem, ko primerjaš to z njimi je res tko...ampak tam je več ljudi tudi...ne vem-on je, on je bil šokiran, ko je prišel k nam domov pa sta bila mami, oči pa moja sestra in njen fant, kar je za nas že ful veliko ljudi ane, am, pa je bil tko okej-pač ful je bilo mirno vse. Ful malo hrane...(se smeji)

SENTA: A on pa shujša k pride sem? Bogi! (se smeji)

ONA: Pač drugače on ima srečo, da ful je pa je še zmeri suh, ampak ja... Ne vem, to je bilo tko zanimivo. Po moje, če bi-on je itk zdej že vsega navajen. Mislim zdej že ve, kako gre tko bolj evropski stil življenja, ampak njegova družina, po moje, če bi prišla k našim na obisk, bi pa vseeno tko malo kaj se dogaja, kje je burek...(se smeji)

SENTA: No to bi po moje še lahko postregel, ampak česa bolj tko pa ne. Mogoče njihovih slaščic pa to...Sploh jaz sem že tam Hafiz Mustafa tam v dol v Istanbulu. Jaz samo o tistem razmišljam, o unih pudingih. Bi ša takoj ke. Joj grozna sem, še tam skoz lajkam na facebooku. Prav šla bom za vikend ke.

ONA: Mislim, da morava iti enkrat skupi...

SENTA: ...ja na puding bova šle za vikend, takoj k pridejo ene poceni karte in to je to. Mene že skos vleče ke, ampak nekaj ne pridem do ke. Pa res so poceni bile drugače, samo ja...tko k kakšen napad pride, o malo ceneje, ja čudno...

ONA: Zdej so glih praznovali eno leto brez terorističnih napadov tko, da...Mislim tko, ooo, če eno leto nimamo terorističnega napada, dejte nam šampiljko.

SENTA: Ah ta je že porabljena, ne moremo. Joj grozno, iz česa se norca delava zdej...Okej. Hrana si rekla mogoče si omenila to, da kasneje oni...Kaj pa recimo to, ko ti prideš ke, njihova hrana pa obratno, ko on pride sem-vaša hrana. Kako s tem zgleda?

ONA: Midva sva na splošno zelo tko-zelo veliko časa posvetiva hrani. Zelo sva obadva obsedena s hrano, zelo jo imava rada. (se smeji) Tko, da to je zelo pomemben del najine zveze.

SENTA: A to je una scena k, če ni hrane, potem si slabe volje ali pa razdražen pa to...ja, ja...

ONA: Pa tko mislim že od jutra razmišljava kaj bova jedla...

SENTA: ...ja, ja, pa se veseliš kaj boš jutri zjutraj jedel, ja poznam to...

ONA: Razlika je tudi ta, se mi zdi, tam ful hodijo ven jest, zelo, tudi recimo študenti, k bi človek mislil, da mogoče imajo manj denarja ali pa kej. Je tudi ceneje, tam v restavracijah pač moraš se že zelo potruditi pa iti v zelo fancy restavracijo, da plačaš dvajset evrov, recimo, Tko, da to ja, k sva tam večinoma zunaj jeva, tudi zelo veliko je opcij. Dobiš vse pač od turške hrane do čist, ne vem, Mcdonalds pa tam je vse, res. Pa tam, ne vem-mislim, da je povsod tko, tudi po moje v Istanbulu in tam, kjer sem bila jaz, na vsakem koraku je pač neki za jest. Pa skos je odprto, tko vsaj do polnoči. To. Medtem, ko kle pa pač veš kako je, mislim...Kle sva tudi šla kdaj, še posebej, če sva kej praznovala al pa tko-nikoli nisva šla ful na fancy, ampak če sva šla že

ven-okej takrat, ko je bil on erasmus, sva imela itak obadva bone, tko, da to je bil en razlog, da sva lahko šla kdaj. Sicer sva pa pač večkrat tukaj jedla no. Tko, da v bistvu, kar se pa tko prav tipa hrane tiče, ne vem pač turška hrana je itak men ful dobra pa se mi zdi, da se ful bolj posvečajo hrani tko. To je zelo tak velik del življenja. Mogoče tudi zato, ker je veliko turških žensk doma. Pač niso v službi in imajo čas cel dan razmišljat o tem, kaj bodo kuhale. **On je, vem, da, on je velikokrat imel ta komentar, ko boš pa prišla v Turčijo, čeprav jaz sem bila že enkrat prej tam ane, preden sem ga spoznala, ampak potem, ko boš pa prišla, to boš šele videla, kaj je dobra hrana. Tko vedno mi je dal vedet, da sicer ja tudi velikokrat me je pohvalil, ko sem kaj naredila, tudi ko je bil pri moji mami pa babi, ko je jedel, tudi jih je pohvalil, vse. Tko ni bil nikoli tko o fuj, to je pa ful zanič ali pa kej ampak tko-to boš šele videla kaj je dobra hrana. Tam mammo ful boljše sestavine, tam je vse ful boljše** Skos se je čudil, ker je meso kle precej drago, ane. Potem recimo tudi zelenjava je tukaj dosti draga. Ne vem enkrat sem kupila, mislim, da eno bučko samo pa je bila-ne vem-petdeset centov, pa je bil tko kaj se dogaja? (se smeje) Zakaj je tko drago? Tam itak vse sami pridelajo, vso zelenjavo in je pač ful cenejša, to se ful pozna. Tudi imajo mislim, da-po moje v vseh mestih imajo enkrat na teden, mislim, da po navadi v ponedeljkih pač bazar s hrano in pač imajo svoje zelenjave in je vse ful poceni in je v bistvu res ful dobra. Je pa tam tko zelo poudarek, se mi zdi, na zelenjavi. Oni ob vseh obrokih jejo zelenjavo. Že za zajtrk kumare, paradižnik, to je ful...se mi zdi, da tudi tko, kot imajo po eni strani nezdravo-vse te ocvrte stvari, bureke pa to, to imajo kar radi-je po drugi strani vedno tko poskrbljeno, da so-ne vem-nekak tako uravnoteženo, se mi zdi stvari. **Kle se mi zdi, da če imaš tko nek obrok pa imaš-ne vem-špagete, je po navadi tko poudarek na špagetih, kar je zraven je pač tko za zraven, tam je pa glih obratno. Nikol ne prevladajo te ogljikovi hidrati pa to, najbolj tko meso pa zelenjava. To mi je kr vseh. To mi je fajn no.** Tko da kakor se mi zdi, da veliko jejo pa kakor je to pomembno, je mogoče lih zato, ker je bolj zdrava hrana, tam ne vidiš tko pogosto, da bi lih ljudi res, mogoče kakšne res te, ki so že malo starejše gospe, k so bile celo življenje doma pa pač, pa so si same ja, pa pač kuhaš pa zraven poješ petkrat na dan...(se smeji) to no, tko da sem zdaj v bistvu po tej strani še kar zdravo živijo pa alkohol sva že omenili, **tam mladi vseeno pijejo, čeprav je drago...mogoče še vseeno v manjših količinah, kakor tukaj**...tukaj itak pač pretiravanja, ampak tam se mi pa zdi, da res mogoče te malo starejši gospodje, te glave družine, oni, če že pijejo, pijejo tako rakijo pa še to ob večerji ali pa recimo po večerji tko dva kozarca, tudi tko, če recimo oče povabi sina, da pijeta, je to tko nekaj v bistvu malo tko čast pa imata v bistvu nek tak večer, tko oče sin večer, ko se pogovarjata o resnih stvareh in to se zgodi mogoče tko enkrat, dvakrat v življenju, takrat ko se je treba res pogovoriti o čem, ni tko kar vse povprek, kot tukaj no. Tudi včasih...tam imajo zelo veliko turških serij, saj zdaj je tudi tukaj ena popularna, ena ali pa tri ja, in tudi v serijah velikokrat cenzurirajo alkohol. Recimo veš, da ima v kozarcu vino in ga prav tko zameglijo. Tko da glede tega so zelo, pač zdaj odvisno kakšna je serija in kdo jo dela, ampak večino časa je tako...ali sploh pač ne pijejo ali pa, če pijejo, je tko, v bistvu ne pijem, ne.

SENTA: A tukaj, ko pride, to kej spremeni, ali pač...

ONA: ...on je bil itak takrat erasmus, a ne, tako da, aha to je bila mogoče tudi ena izmed najinih začetnih težav je bila ta, da ker sva se tok na začetku spoznala, njegove poti, erasmusovske, on še ni tko vedel mogoče, kaj to pomeni, kakšno je to življenje in sem jaz njemu, jaz sem bila tista, ki sem na začetku pač brezmala že celo zvezo, glih zaradi tega, ker sem mu skos govorila, lej počakaj, boš videl, koliko ti bo pač to

v glavo stopilo, v bistvu boš skos žural, velik žensk boš spoznal, pač to bo zdaj tko zate eno tako leto možgani na off a ne, kar se je potem tudi res zgodilo, ampak on pa, mogoče nekak si ni niti predstavljal takrat pa mi ni verjel, jaz sem pa pač poznala take ljudi pa tudi pač, ko si zunaj, vidiš, saj vedno, ko so tujci so po navadi erasmusi...in potem ja takrat...**mislim on prej ni tko veliko pil, mogoče občasno s prijatelji, če že, enkrat na dva meseca mogoče še manj, potem pa ja, ko je bil kle pa itak cenejši alkohol, vsi pijejo, tudi videl je pač druge Turke, ki so bili kle pa so pač tudi pili pa kakšni so še kej drugega, ampak on pač je pil samo...**in ja takrat se je tudi pač tako, pol na koncu je bil že čisto, okay ne morem več, ne morem tko živeti, to je bilo zdaj to, to je bilo pač okay moje leto, da zabluzim, zdaj bom pa ja.

SENTA: Kaj pa...okay v bistvu sta ga, v tem letu sta ga skupaj pol bluzila, mogla, če bi tuki...

ONA: ...takrat, ja jaz itak, pač jaz sem bila takrat v petem letniku in nisem mogla, mislim zdaj, ven hoditi skos a ne, imela sem že paciente in nisem pač, mogla sem spati redno in vse, tko da po navad je bilo tko, da je šel sam, pol je pa pač prišel k men sred noči, ali pa ko sem šla jaz na faks zjutraj...tako da, pa tudi ni...ne, jaz v tistem času, jaz sem bila tako pred tem sem že ful malo ven hodila, tudi takrat, ko sva se spoznala, je bil eden redkih sploh, da sem šla ven, ker jaz tko od drugega letnika naprej se mi ni več dal a ne...tko da sem šla ful redko in tudi takrat sem čisto bila ne, pač briga me, lej ti pač deli svoje stvari, imej svojo družbo, v redu je, zaupam ti, zdaj pač, če boš to izrabil boš, če ne pa ne a ne...in mislim, da se je dobro razpletlo.

SENTA: Mislim ja, saj ne moreš skos razmišljati, kdaj kdo nekaj dela, ne moreš, ker bi celo življenje samo to delal, pač postaviš zaupanje ke in ja, vsaj kar se mene tiče... okay, čakaj, vmes sem še malo razmišljala par stvari, k se pol nisva...pač to mi malo pride pa pol pozabim, mogla bi si vse pisat...

ONA: ...moške pa ženske vloge...

SENTA: ...aja, aja, aja to sva tudi rekli, ja. Mislim, če je kaj o tem za govoriti, če ni, ne se matrat.

ONA: Tam je zelo, pač to zelo bolj izrazito...

SENTA: ...saj mene, a veš mene konkretno zanima, če se to kaj pri vama izraža a veš.

ONA: Ja men, mislim jaz sem prej vedno mislila, da bom tko, ko bom imela resnega fanta, da bova...v bistvu on, ko je bil tukaj, takrat uno leto, on je bil tko pet dni na teden v bistvu pri meni, tko da jaz šteje to, kakor da sva skupaj živela recimo. Takrat je bilo tko, da sem jaz **mislila, jaz bom ful tko enakopravna, mislim ful bova enakopravna, on bo delal pol stvari, jaz bom delala pol stvari, ampak v bistvu sem ugotovila, da sem ful kontrol freak, bolj kot sem si mislila, in ful rada vse sama delam že tko, mislim ne zdaj vse, pač take stvari mu dam recimo odnesi smeti ali pa, pač tko take, ki je vseeno, kaj naredi (se smeji).****tako da večino stvari jaz delam in mislim, da je to njemu čisto v redu, ker je tega navajen, ker v Turčiji vem, da je tko...**mislim, že tko je manj žensk zaposlenih in vzdržujejo dom, vem, da, recimo njegova teta je medicinska sestra, ampak ima dva majhna otroka in v bistvu njena tašča prevzame tko celo vlogo mame v bistvu in je cele dneve pri njih doma...pač tam sploh ni po moje tko doma, ki ga ne bi nekdo vzdrževal, zdaj pa pač če to nisi ti, **je pač ena druga ženska tam in to je tudi ena taka stvar, k sem jaz že njemu rekla, če bova slučajno živela v Turčiji, jaz hočem delati, pač nočem biti cele dneve doma in tudi nočem, da tvoja mama vzgaja**

moje otroke, tko da, če...za enkrat sem se uspela zmeniti, sicer še ne veva, kje bova živela, da če bova tam, da pač bova živela tko dosti stran od njegove mame. Pa noben od naju noče živeti v Istanbulu, ona pa živi v Istanbulu.

SENTA: Se mi zdi Istanbul je zabavno, ko si turist. Ko nisi turist pa res moraš nekam priti v določenem času pa neki narest pa verjetno res ni tok več zabavno ja, sigurno ja.

ONA: Pa tam so dosti velike najemnine glede na njihove plače, tko da tudi ljudje, ki so tko, ja jaz pa živim v Istanbulu pa so ful ponosni na to, pa v bistvu ugotoviš, da živijo tam v eni kleti, a ne...tko da dobro živeti v Istanbulu je ful težko, moraš imeti ful dobro tko...sicer jaz kot zobozdravnica bom, bi več zaslužila tam, za njihove razmere, kakor bi tukaj za naše, to je ful dobro, tako da to bi mi bilo po eni strani čisto v redu, ampak ne vem, za enkrat vem, da bom vsaj še eno leto in pol tukaj, pač ne smem nikamor iti, ker ne smem delati prakse tam, jo moram tukaj narest...tko da meni se nikamor ne mudi, on pa bo videl, **no pač, njega skrbi to ja, to lahko še povem, da on ne zna slovensko.** Šel je na tečaj za en mesec, naučil se je živijo pa hvala pa take stvari, ampak...

SENTA: ...kam je pa šel na tečaj?

ONA: Na filozofsko fakulteto.

SENTA: O, a res, ker ena mi ga je pa ful pohvalila. Ker je bil drag verjetno a ne? Ali je bil tko kakšen...

ONA: ...to je bil, v bistvu te erasmus študenti imajo za en mesec zastonj...

SENTA: ...aha zato, ker ena je rekla, da je pa prav plačala na filo faksu, da prej je šel na te variante, ki država da brezplačno tistim, ki so za eno leto tukaj, a ne, potem je šel pa to na filo faks za eno leto in da se je ful dobro naučil, mislim čist je prehvalila no, je rekla sicer drago, ampak, da je vredno svojega denarja.

ONA: Saj po moje da, mislim on je šel to prvi mesec, ko je bil tukaj, ni me še poznal, mislim potem vmes me je, ampak tko ni imel nobenega interesa sploh, da bi se kaj naučil...zdaj po moje, če bi šel, bi imel, a ne, tudi **zdaj, to je mogoče en tak konflikt med nama, je ta, da skos jamra, ja pa nikoli se ne bom naučil tega pa ne znam slovensko pa kako bom dobil službo...**pa ima recimo zdaj pisan čas, da bi se naučil, je pa res, da se prek interneta, tko če nimaš zdaj ti neke dobre knjige, ali pa pač dobrega tečaja, se je dosti težko naučiti slovensko, ker ni veliko virov, sem že jaz iskala pa...

SENTA: ...imaš zdaj eno novo aplikacijo, ampak to je, se učiš bolj besede, a ne, in se mi zdi, da ne, ne, ni toliko živega jezika notri in to je ful problem, zato ker če se on uči samo besede pa to, ne bo nikoli isto, kot če se bo tukaj probu z enemu pogovarjati. Tko da za enkrat imaš samo to, to ima filiantropija ful, tam malo poglej, če je slučajno kaj imajo, eno aplikacijo so tudi objavili na strani no, ampak ni to živ jezik, ni isto, ja ful je težko.

ONA: Po moje, da, mislim zdaj, če bo on vedel, da bo prišel, da bo sto procentno... meni se zdi, da je zdaj v uni fazi, lej ni mi treba, bom že, ko bo treba, a ne. Tako da, bomo videli, jaz poznam že kar dobro, mislim **tako, jaz sem se učila na duolingu turško že odkar se poznavam...** sicer ne vem, ali poznaš duolingo?

SENTA: Ja, mislim, pač ta spletna, saj so jo ful prehvalili drugače...

ONA: ...tam, jaz sem, se mi zdi, da sem se že kar veliko naučila iz tega...

SENTA: ...turške znam samo tri besede, jok, evet pa dur...

ONA: (se smeji) ...neki je...

SENTA: ...neki je, še ene par besed...

ONA: ...jok je najpomembnejša (se smeji)...

SENTA: ...ta je najpomembnejša, to sem se v vseh jezikih, tudi v tunizijiščini imam- le, le ...to je to...

ONA: ...vedno je boljše reči ne.

SENTA: Ampak se mi zdi, zdaj pa, a ne, ker jaz sem prisiljena gledat tole eno nanizanko, zato ker grem na kolo k babi, k je dol v stanovanju in pol poslušam a ne, da, da ni tok zelo, da se ga da naučit no, da ni tok zelo težek. Verjetno, da pol, ko prideš do nekih podrobnosti, ja, ampak tko, da vmes kar ujameš kakšno besedo pa tko no, tko se mi zdi.

ONA: **Ja** jaz, mislim meni je itak lep jezik, to mi ful pomaga, ker drugače bi bila tako, **kaj?** Ker se nimaš na kaj upret pač in potem sem tisto, pač duolingo sem šla čez, mislim celega sem naredila, potem sem ugotovila, da mi še najbolj pomaga, če gledam serije in to pač s podnapisi, ker a ne... da dejansko vem, kaj kej pomen. Na srečo se ful ponavljajo v serijah...

SENTA: ...sploh določene besede. Isto kot špansko, ista zadeva je.

ONA: Ja, tako da, preden sem šla zdaj za dva meseca tja, se mi je zdelo, da kar že nekaj razumem, pol pa, ko sem bila tam in sem skos to poslušala, se mi je pa kar naenkrat odprlo in sem kar razumela kar ene stvari, ki prej sploh, kar besede sem začela razumet, kar tako situacijsko pač tko, sicer me še niso čist mogli prisiliti, malo so probaval, da bi govorila, ampak jaz sem ful tko, dokler ne znam za zihr, ne bom spregovorila, pol pa, ko bom enkrat spregovorila, pa bom. Tako da zdaj, ampak zdaj imam spet, zdaj po moje sem že spet vse pač pozabila ali kako bi rekla...po moje bom mogla biti tam kakšno leto pa bi mi kar šlo.

SENTA: Ful moraš, ful moraš ponavljati, jezik je res taka stvar, da če si...imela sem tudi eno, ki je rekla, da je italijanščino tok dobro znala, da ko je sanjala, je sanjala v italijanščini, da ko je razmišljala, je v italijanščini razmišljala in ni govorila, ni sicer omenila let, ampak predvidevam, da vsaj deset let ni govorila in je rekla, da zdaj je čisto, mislim ne na nuli, no, ampak, da je res tok zadaj, da tok padeš ven no, da je grozno.

ONA: Ful je zanimivo, ker že recimo, ko sem bila tam, pa sem se z njim pa tudi potem na faksu sem skos govorila angleško a ne, in včasih me je mami poklicala, sicer bolj redko in sem bila kar tko, čakaj, samo malo, kaj, kako,... ful mi je bilo samo sebe čudno poslušat kako govorim slovensko, tko da se zelo hitro, v to se navadiš po moje.

SENTA: Mislim sploh, če ti je jezik všeč sigurno, da tok hitro, pa če si prisiljen neki. Okay, čakaj jezik, ja no pojdiva na te vloge no.

ONA: Ja pač tam je...kakor imajo ljudje predstavo, da je moški tam ta glavni, je v bistvu ženska ta glavna. To morajo vsi takoj razumeti (se smeji), ker kakor se one delajo včasih boge pa tko pa jaz sem doma pa skos samo za družino skrbim pa tko, one odločajo o vsem po navadi...če se imaš koga za bati, se bojiš mame, še vem, da od njega oče, se še zmeraj svoje mame boji. Včasih se ji boji kaj povedati, pač tko res bolano že malo. Tako da ženske so tam zelo močnejše, kakor si ljudje predstavljajo.

SENTA: Ja mogoče zasebno, da imajo tko, pa mogoče v javnem potem ne pridejo. Ampak zasebno pa sigurno ja.

ONA: Pač tko, kar se družine tiče. Je pa res, da kot sem že prej malo omenila, moški tam v javnosti je pa pač on je ta glaven, on govori, kaj bo kdo, mislim, saj če si v restavraciji, mu poveš, kaj boš jedla, ampak potem on pove natakarku...oni plačujejo vedno, to, to je zelo tam, po moje malo sramotno, če bi ženska za njega plačevala. Tko, kar se je pri nama pač videlo, je bilo ja, da je vedno on hotel vse plačevati, ko sva bila zunaj, a ne, pol sem se jaz že malo tako počutila, ampak potem sva se nekako zmenila, da ko zunaj jeva, ali pa sva na pijači ali karkoli, on plača, kle pa jaz a ne, al pa, pač tko, da se malo porazdeli. Saj tudi njemu ni bilo v interesu, da zdaj ves svoj denar kle zagoni verjetno a ne. To se je tko pokazalo, pol pa včasih je mogoče me presenetilo, kako je reagiral na kakšno stvar, ne vem, čeprav on ni tako zelo ljubosumen, med nama sem jaz uno bolj ta ljubosumna...ampak ne vem, zelo, če sem kam šla, potem, ko je že šel, a ne, nazaj, mu ni bilo prav, če mu nisem povedala zdaj točno kdo je...če je bil kakšen sošolec recimo moški, je bil tko, aja, zakaj pa on, kako pa to...mislim tko, zelo sem se navadila, da ga prej opozorim, če bo kje kakšen moški...sicer itak ve, da imam skor vse prijateljice pač ženske, ampak mu vedno pač povem s kom grem pa to, sicer je tudi meni fajn, da mi on pove, ampak nisem nikoli bila tko okay lej ni mi treba točno naštevati s kom...tko da to se mogoče malo pozna, je pa kle pač spet osebnost, jaz ne vem, lahko bi tudi en slovenski moški...

SENTA: ...mislim ja, zelo je težko na sploh, zdaj ko te sprašujem o teh izzivih a ne, zdaj vedeti, a so to kulturni izzivi dejansko, a ne, ali gre za čisto individualno v razliko med dvema osebama a ne, tko da to je, to lahko ti špekuliraš pa mogoče kaj povežeš pa to pa še na koncu, jaz sem včasih, da je neki individualna pa se je pol kulturna izkazala pa obratno...še danes za kakšno stvar nisem čist zih, tko da...

ONA: ...ja, jaz sem samo tko, mogoče lahko iz tega vidim, ker njegovi prijatelji, kako se do svojih punc obnašajo recimo, ki jih tudi poznam...je mogoče malo kulturno to. Se mi zdi, da oni imajo še vedno v glavi, ker včasih sva imela kakšne, bom kar tko pač rekla, ko sem bila jaz ljubosumna, ko mi ni bilo lahko, da je vedno hodil ven, pa da je spoznaval kakšne, še posebej Slovenke, to me je zelo motilo, to me je zelo motilo.

Vem, da je to malo tako noro, ampak okay, pač zakaj bi se on družil s Slovenkam, če se mu ni treba (se smeji) a ne, razumem erasmus pa to v redu, ta družba, a ne, ampak to mu pa ni bilo tko. In potem sem mu jaz vedno iz tega stališča hotela povedati, kako bi bilo tebi, če bi bila jaz erasmus v Turčiji in bi šla ven in bi se s Turki družila in potem on tko, ne, to pa ne, to pa ne. In iz tega sem potem nekako ugotovila, da mogoče on še zmeraj... ker potem sem pa jaz rekla, zakaj pa je to drugače, pa je on rekel, ja jaz sem moški. In to sem pa, okay tega mi mogoče Slovenec ne bi rekel, ker se mi ne bi upal reči, sicer bi si lahko mislil, ampak, to, on je čist tko resno, ker sem moški in sem bila jaz tako, ja kaj pa to pomeni...

SENTA: ...in kaj je bil odgovor?

ONA: Ja, da on se pač lahko druží s komer se hoče in da to ni tak problem, zato ker on je moški in njega ne more kar ena ženska zdaj tam posiliti in ne vem kaj, če on pač ni za, a ne, jaz sem pa ženska in sem ne, ne, v nemilosti in sem nebogljená in me moški...

SENTA: ...o, uau, to je obrnil čisto v drugo smer...

ONA: ...to je čisto obrnil...

SENTA: ...to, mislim, to, mislim, uau, mislim v svoj prid si je obrnil, ampak po svoje pa tudi ne, a ne, ker je spet kazal na to feminizem, maskuli... okay, ja, ja, okay.

ONA: Tko da to je bila definitivno kulturna. To sem, okay, to je kulturna, ker, ker jaz sem, ne vem, tudi sva se tko pogovarjala, okay pa, a pač, mislim, a tvoji prijatelji, a to je tam normalno ali kako...ja, pač ja, to vsi mislijo tko, to se njemu sploh ni zdelo čudno, sploh se mu ni zdelo grozno, da mi je to rekel...tko da pol sem rekla, okay ja, ker vsak, ne vem, Evropejec bi verjetno vsaj pomislil, da ne bi tega rekel.

SENTA: Ja, ja, ali pa bi se malo vsaj kakšen meter stran umaknil, okay bom nekaj rekel zdele, stay there (se smejita)... ja pač okay. Kaj sem še...vrednote, a je kakšna taka razlika tko ful v vrednoti? Včasih se recimo pozna to, recimo en preferira družino, drug ne, čeprav to so spet lahko individualne, ampak da je mogoče kaj takega. Pogled recimo na bolezen, smrt, recimo tudi a ne, recimo prehlad ali pa kaj jaz vem, tam sem že videla, da robčki očitno ne spadajo v javnost recimo, a ne.

ONA: Jaz sem ga že navadila.

SENTA: Zdaj že ve, da lahko na glas se usekneš prosim.

ONA: Samo malo, da pomislim.

SENTA: Ja saj je ful težko tko...

ONA: ...ne, ne, saj ni, saj ko so, tko ko doživiš to, ti je takoj jasno in potem razlagaš ostalim, kako je to zanimivo pa to. Tam se mi zdi, da veliko prej gredo k zdravniku, to sem opazila. Tam tko zelo veliko ljudi, kar mi je že on povedal recimo, o, ta, ne vem, družinski član je v bolnici, pa jaz tko, kaj pa je, pač, ja prehlajen je ful (se smejita). Pa to ne pri zdravniku, pač to je bil v bolnici, na infuziji in potem sem jaz tko, pa

res prehlajen. Ja mogoče kakšno malo težji prehlad, no, ampak tko se mi zdi, da kle mogoče malo bolj potrpimo pa uno, okay pač v redu. Sicer je to spet uno moški, ženske in se mi zdi, da je pri moških še posebej to pač bolj izrazito...

SENTA: ...ja, ja, ja to je mogoče bolj razlika spolna, kakor pa kulturna ja, ja ko imaš prehlad pa umiraš.

ONA: Imajo pa tudi zelo to ja, tam se hit, tam takoj pokopljejo pač nekoga, to je muslimanska vera. Mislim, da prej, ko ga pokoplješ, boljše je. Tako da, ko nekdo umre, je čim prej, recimo njemu je dedek umrl eno leto preden je prišel sem in je bil v drugem mestu, ki je tri ure stran. Takoj, ko je pač, so, ni še niti umrl, ampak so rekli okay, verjetno bo, se je on usedel, šel čim prej, ker je vedel, da bo verjetno umrl in bo potem tko v roku parih ur pogreb, to je tam zelo tko. Kar se tko smrti tiče pa to, je zdaj spet stvar vere. Mislim ni tko nekih velikih razlik no, pač čisto tko kakor muslimanski pogreb pa to, v tem smislu je. Kar se pa tko družine tiče, mislim midva sva se pogovarjala na začetku tko čist, ker me je zanimal, a ne, kakšen ima on pogled na to in on sploh ni...mislim, ko sem jaz rekla, bi rad imel otroke ali ne, tko sploh, a, itak, da bi jih imel rad, pač, mislim, to sploh ni bilo vprašanje a ne, za njega. Tam se mi zdi, da se ljudje ne sprašujejo točno tko, o, a bi jaz sploh rad to, a bi jaz, ker je zelo malo ljudi, ki si upa dejansko tko živeti, a ne. Že on je v bistvu ful posebej v tem smislu, da ima Evropejko pa ne muslimanko, pa tko. Sicer ja recimo, če sva kje zunaj, pa vidiva kakšnega otroka, sva še zmeraj tko, neee, to se ne bo še tok kmalu zgodilo (se smeji), ne rabiva še tega v življenju, pol včasih sva spet tko, okay ne, sploh jih ne bova imela, ampak mislim, da bi jih rad imel, no. Je pa ta razlika mogoče tudi, da tam je poroka zelo tko big deal...

SENTA: To maš pa v Istanbulu, vem, da imaš prov uno celo ulico samo poročne une...

ONA: ...ja. Ker tam je dejansko pač imaš poroko in dejansko pride cela vas na poroko, po moje. Sicer imaš un uraden nek del, kjer so prav te, ki jih povabiš, ampak potem imaš pa tisto zabavo in ljudje zapravijo ful denarja za to; sicer ga tudi veliko nazaj dobijo, ker tam je una tradicija-zlato ja-tko, da...on je pa, tko malo je sramežljiv že tko po naravi pa tudi bedno se mu zdi zapravljat denar za take stvari, tko, da je nekak skušal namigniti očetu, da če se bova midva poročila, da nekak mogoče malo, ne toliko zelo spektakularno, ampak, da mu ni potrebno zdej šparat, ampak ga je oče hitro na realna tla postavil in je rekel, da on ma že našparan; da on je njegov edini sin in da on se bo tko poročil, da bodo pač pršli, če on hoče ali ne. Tko, da ne vem koliko ima tle izbire, je pa pač ta problem pri njih, da sta oči pa mami ločena in se nista videla od takrat, grda ločitev. Tko, da če že, bi morala imeti dve poroki tam, pa še kle kakšno, tko, da ja...kar se poroke tiče res...Sej kle maš tudi kakšne-glih zdej se mi sestra poroči pa bo imela tudi sto petdeset ljudi, kar se meni zdi že veliko....jaz imam mogoče ekstra majhno družino. Sicer ker mami nima nobenih bratov in sester, oče ima pa pač enega brata in ima družino, ima dva otroka. Zdej odvisno spet kje se ustaviš no, ampak...

SENTA: ...mislim jaz se vstavim tko bratranec, sestrična...

ONA: ..no jaz imam pač dva, tko, da kle ni toliko veliko ljudi. Tko, da ja-vem pa kaj misliš, ampak on ima pa spet dvajset bratrancev pa sestričen. Ampak to je pač tam, se mi zdi, razlika pa, da tam dejansko povabiš, ne samo sorodnike pa mogoče une bližje, ampak še posebej, če si iz manjšega predela je pač to tko ja lej pač pridite. Niti ne veš koliko jih bo prišlo včasih. Tko, da...Pa še ta problem je, ja, da pač viza, to je največji

najin problem. V bistvu-takrat jo je itak dobil, ker je imel razlog ne. Zdej ga ni imel in je mami, ker je lastnica tega stanovanja morala napisat, da bo lahko pri nas živel. To sva zdej. Tko, da to bova furala še naprej.

SENTA: Aha pa sta dobila?

ONA: Ja, mislim dobil je za... ona je napisala dejansko za en mesec, pa je dobil za tri mesce. Tko, da je najprej prišel za en mesec, potem pa je šel na pripravništvo vmes en mesec, potem je pa prišel še za dva tedna, da si je lahko to...

SENTA: ...a to sta s turistično zdej...

ONA: ...ja, turistična. Oziroma, ja turistična pa ta je bil na garantnem pismu je bil pač zasebni obisk. Njemu je fotr napisu tudi garatno, pač, da ga bo on kao preživljal. Mislim v bistvu so od očeta bančni račun gledal, ker je bil takrat še študent. Zdej bo pa to mal problem, ker zdej ni več študent, tko, da...

SENTA: ...mislim sej garant je lahko kdorkoli...

ONA: ...to ja, ampak on mora imeti dosti denarja na računu. To vem, da gledajo. Ni pa tako, da bi moral, da bi prav-okej sedemdeset evrov na dan...

SENTA: ...v glavnem to...kaj sem hotela vprašat? Okej, s časom sva rekli, da imajo malo drugače oni, ker malo kasneje začenjajo. A na sploh še kej razlike recimo, no kakšen tak izziv predstavlja-čas, potem se hotela vprašati še za ene dve stvari-aha, finance! Ljudje ful-mislim, ne vem-recimo to sem večkrat poudarila v intervjujih, ker sem že sama brala, za Slovence naj bi bilo ful značilno, da šparamo ne, Bosanci recimo so pač-trošijo pare, ne? A se to kej pozna, ne vem?

ONA: On ja-v bistvu njega je v tistem času itak oče preživljal, ker-pa štipendijo je imel. Mislim tam ima vsak študent dejansko štipendijo-vsak. Sam jo morajo potem polovico vrniti, ko diplomirajo, v roku-ne vem-dveh let. Ampak tko, da imajo za takrat za preživet, je kar v redu. Tko, da je od tega takrat, pa pač to štipendijo k je dobil od erasmusa-takrat on ni bil v takem obdobju, da bi glih šparu, je zelo, v bistvu tko živel-kar se mu je zazdelo je kupil. Tudi na slošno se mi zdi, da je tak, nima te šparovne nekaj...tudi, kar je delal, je po navadi tko sproti...dobr sej itak moraš porabiti za živeti ane, ampak ni pa se zdej ful nazaj držal. Si je kupoval tudi take stvari, ki mogoče ne bi bilo vedno nujno, ane. Se mi zdi, da sem jaz bolj v tem smislu tko. Je pa zdej malo problem, k bo zdej diplomiral pa pač išče službo pa tko. Tko, da zdej je trenutno v takem stanju. Zdej je v bistvu začel mogoče malo šparat...

SENTA: ...kaj pa študira?

ONA: Novinarstvo, kar je zelo ne obetaven poklic v Turčiji...

SENTA: ...glih hotela sem reči, da mogoče za Turčijo ni toliko zabaven...Mislim že tuakj moraš majčkeno zraven pridet, tam pa sploh....

ONA:...ja, trenutno, glede na to, da jih je veliko v zaporu, ni...

SENTA:...ja glih hotela sem reči ja...Edin, če bo res na kakšno tako stran stopil, k pa tebi verjetno ne bo všeč...

ONA: Ja, kle smo pa zdej pri politiki. Ja, tko, da ja. Mislim, da je on bolj nešparoven, ampak samo zato, ker ni bilo treba toliko skrbeti takrat za to. **Zdej pa pač k je malo v buli pa je-pač dejansko špara. K zdej mu je tudi ful prioriteta, da bo lahko spet prišel spet poleti in hoče prišparat za karto pa da bova še kam šla.** Pač on ful rad potuje, zdej k-mislim prej ni šel nikamor, potem pa v enem letu je šel v-ne vem-petnajst držav ane, ker je imel vizo in je lahko šel povsod in se mu je ful odprlo vse. Tko, da zdej ima še-je ugotovil, da mu je to ful všeč, ker prej niti ni vedel, tko, da če se le da kam greva, no. Tko. **Politika. Ja, itak vsi vemo kakšne so razmer v Turčiji. Zdej, se mi zdi, da če tam, če si tiho pa pač ne razglabljaš svojega mnenja glih, mislim lahko v privatnem, v privatni sobici nekje govoriš o tem.** Moraš pa se malo nazaj držat, no. Ampak jaz nikoli se nisem tam počutila zdej o ne, moram pazit kaj bom rekla, da me ne bodo –ne vem-helikopter vzel. Pač tko. Sicer nisem pa glih omenjala rada imena predsednika, ker sem bila vedno nekak-tud recimo, ko se pogovarjava-preko Whatsup-a se večinoma pogovarjava-in nekak se mi zdi, da kontrolirajo vsa ta socialna omrežja-ne vem zakaj-sva zelo previdna in ne omenjava prav z imenom ničesar. Včasih malo tako okrog kaj obrneva, ampak če se že pogovarjava o tem, se rajši v živo no, ker nikoli ne veš, pač lej...

SENTA: Se pravi v bistvu imata, sta na istem mnenju, samo pazita na zunanjem...

ONA: **Ja, sva pa se strinjava.** Pač on je eden tistih, ki bolj liberalno gledajo na ta problem, ampak trenutno ne grejo glih v dobro smer glede tega. Ja pa tko, ne vem, se mi zdi, da za te ljudi, k so samo tko jaz samo hočem hodit v službo, mirno in živti mirno in biti brez problemov, nimajo takih težav, problem je zdej samo ta, ker imajo ful-prej so imeli gospodarsko rast, zdej pa pada in pač je to problem, da imajo vedno nižje plače. Tko, da zdej ljudje so mogoče že vedno bolj živčni, ker se jim dejansko pozna na življenju. Pa zdi se jim, da pač-ne vem-begunci kradejo njihove službe, ker zaposlujejo begunce za nižjo plačo ane in rajši vzamejo begunca, kakor Turka in...

SENTA: Aha, to se prav pozna tam? Nisem vedela, da se to tko pozna...

ONA: Ja, pač tam, mislim to imaš res velik no.

SENTA: Mislim vem, da jih je velik, nisem pa vedela, da dejansko pridejo do zaposlitve na ta način... Sem mislila, da so tok outsider-ji, da jih tudi zaposliti nočejo.

ONA: Tam jih, ker tam jim je pač...Itak so jim enaki, mislim okej-Sirija...tudi veliko jih zna Turško ane, toliko časa...oni so že toliko prej bili tam kakor se mi zavedamo, ker so pač prišli k nam itak kasneje, takrat ko praktično ni noben več hotel v Turčijo, ker že v Turčiji ni bilo varno. Ampak so tam že dolgo časa. Eni imajo že družine par let tam. Tudi dajejo jim socialna stanovanja, tako, da v bistvu dobro poskrbijo za njih. Mislim, ni po moje kakor bi se eni mislili, da jih kar tam pustijo, nekje na cesti...

SENTA: Sej to je mogoče spet malo versko zasnovano, če tko pogledaš, ker muslimani precej dajo na miloščino, če jaz prav vem. Jaz tudi vem, da midva, če greva kdaj po ulici pa če kakšen tko reče ali pa če kakšen pred trgovino sva že vzela kakšnega otroka notri pa mu mleko kupiš ali pa kakšne take stvari-mogoče kakšno sladko stvar, k si...to imajo ful radi in pol so ful hvaležni in tudi naslednič, ko te bo videl na-no vsaj jaz imam tako izkušnjo-da te vidi na ulici, te bo pozdravil pa to, ampak ti ne bo še enkrat težil, recimo. Ful ima tko, hvaležen je za tist, kar je dobil. Ne vem, mogoče se je meni samo tko...

ONA: ...ne, ne, ker jaz imam isto izkušnjo-mislim, vem-mi je glih zadnjič razlagal, da-pač on živi v dost taki, v dost taki, joj, kako se reče po slovensko...neighborhood-soseska, k je velik beguncev in mi je zadnjič tudi razlagal, da je enemu t-malemu kupil pač čokoladico, k je skos z dedkom tam okrog hodil in se mu je ful smilil. Se mi zdi, da je tam zelo tko no, zelo tudi, tudi velikokrat se pogovarjajo o teh...bolj odkrito, se mi zdi, kakor si mogoče mi hočemo kle priznat, ker si malo oči zatiskamo. Ne vem, če gledajo poročila, se potem lahko komentirajo zraven, recimo o kakšno je to življenje, ne vem, kok je krivično, kaj vse se dogaja. Tko ful bolj-ker kle se mi zdi, da gledaš pa tko...včasih si še kej tko rečeš ah ker kreten ali pa kej. Tko ane. Tam pa prav razglabljajo o teh težavah svetovnih pa tko. Se mi zdi, da imajo malo bolj ta čut izražen, že mogoče, ker so tam bližje.

SENTA: Možno ja. Ja, mogoče je pri nas vse to potlačen, ljudje sploh ne vejo kako je tle. Pa tudi konec-koncev z begunci pri nas je tako, da jih v te azilne hiše strpajo in sploh noben nič-mislim nimaš stika z njimi. In pač-kar je v bistvu slabo ane, ker potem ustvarjamo neke stereotipe v glavah in-mislim-in potem pide do tega, da bog ne dej da bi kdaj kakšnemu od teh ali kupil ali pa pomagal ali pa mislimo, da dobijo osemsto evrov ali pa neki, kar je pač čisto mimo,ker to ni res in tako naprej. Mislim potem jaz pri takih zadevah moram biti hitro hit, ker se hitro skregam...ker pač raje ne začenjam kdaj, ker takoj nazaj...

ONA: ...ja meni tudi včasih kdo tolk na živec stopi, da...

SENTA: ...mislim to je zdej že tako-ko ti kakšen kej o muslimanih govori pa to ane-sej veliko stvari je res, veliko stvari je pa čisto odvisno od posameznika. Tako kot se midve zdej pogovarjava je izjemno težko najti aha a je to kulturno a je to individualno, ane? Na splošno se mi zdi, da odkrivam, zdaj, ko vas poslušam, da gre bolj za tip človeka tukaj, ki se znajde v tej situaciji in pač zaradi tega, ker je tak tip, ne bo-ne bodo te izzivi tako izrazni oziroma jih bo tako sprejel, na tak način, da bo iz teh izzivov res naredil nekaj dobrega, ane. Ne pa zakompliciral stvari....čeprav sem imela mogoče tudi kakšnega takega vmes, ki pač je bil res aha, lej tam sva imela probleme-finančne probleme sva imela, un sva imela probleme, to, to, to... Če bi šel še enkrat, ne bi šel, ampak lej zdej sem tukaj, zdej pač tko je in pač mi je to v redu, mi je super in pač...Imaš tudi tko, čisto tako, ampak se mi zdi bolj za tip, kakor pa za, da bi rekel te kulturne...Mislim-valda, da so, ampak ljudje si tako vzamejo, da pač gredo mimo njih, da jih ne prepoznajo ali pa da govorijo o njih, kakor, da pač-da o to individualne, konec-koncev-tudi, če so kulturne.

ONA: Pa po eni strani ti je mogoče zanimivo, ker glih zato si se znašel v taki situaciji, ker si ti tak človek, verjetno ane. Ker včasih si-ne vem-kakšnega drugega človeka jaz si ne morem predstavljat v taki situaciji, ampak zdej, ko si omenila finance sem se še to spomnila, da ja-mogoče je še vseeno, ne vem zdej kako je za druge, ampak pri nama je ta, to malo problem. Jaz ne morem zdej kar iti vsak mesec tja. Tudi, če-ane-je večji

strošek na koncu, videš ane. Z vso to vizo, z vsem. Mislim tudi okej dam pač unih sto evrov na, ali pa dvesto evrov na štiri mesece-tudi ni zdej malo. Mislim na koncu kar nanese in dejansko je tle še ena ovira, ki v bistvu toliko ne pomisliš na začetku.

SENTA: ...mislim pol k pride, pol šele opaziš da, ane...sploh-čaki-ti ne delaš, ane, še zraven?

ONA: ...ne.

SENTA: No ja vidiš, potem je to toliko večji...že, ko delaš se to pozna, če pa ne delaš pa potem še toliko bolj. Bog ne dej, da imaš kakšne prijatelje, ki se vtikujejo v tvoje finance, men se je tudi že zgodilo, kako pa denar pa un pa tretji...ja, ja, ne...so tudi take stvari, ampak dobro, imaš to srečo res, da nimaš...

ONA: ...ja zdej sem imela v bistvu tudi srečo, da sem dobila štipendijo, ane, ko sem šla tja. Tko, da mi je vsaj to pokril, mislim, ker sem morala najeti stanovanje, ane eno skupno, da sva imela in tudi to, ker tudi karta je bila takrat-ni bila najcenejša.

SENTA: Koliko pa so karte-sto šestdeset?

ONA: Karte, če ni nobenega popusta pa to so približno ene dvesto štirideset povratna, dvesto petdeset.

SENTA: A je kej dražje, kot kakšen Istanbul mogoče?

ONA: Ne, ker sem itak letela v Istanbul, ker tja se ni dalo....Ko sem šla jaz prvič tja, je bila sto štirideset, ker je bil popust.

SENTA: No možno. Jaz sem šla potem še v Srbijo, potem pa v Istanbul, ni bil direktni let. Ne vem kako, mogoče, da je bilo zato ceneje. Ampak ja-drugače pa ni poceni, sploh, če razmišljaš, da to ni tako daleč. Meni se ne zdi tako daleč-Istanbul konec-koncev.

ONA: Mislim meni je to ena izmed ful dobrih stvari je ta-jaz itak Turkish Airlines so mi ful v redu. Lahko imaš ful veliko prtljage, to mi je tudi v redu. To, da pač, mislim to zdej, ko sem šla za dva meseca, sem morala iti tako, ker nisem si morala privoščiti zdej, da bi šla najprej tja in...Dejansko mi je ful dobro, da sem samo, okej do letališča se moram spraviti in potem se vsedem na letalo in sem v dveh urah tam in to je to. Dober tist promet v Istanbulu pustimo, ampak...Tko glede tega je-tko, kot je finančno večji vložek, se včasih v Sloveniji rabiš dlje časa, da kam prideš.

SENTA: Ja recimo predstavlja si, jaz dam pa za karto kaj jaz vem sto šestdeset, sto osemdeset. Jz moram še v Benetke priti. Iz Benetk grem v Rim, iz Rima grem v Tunis, iz Tunisa grem reciva, da ane običajno je Djerba, ker na Djerbi je lažje vse najdet.

ONA: Iz kje pa je on?

SENTA: On je iz Gafse, drugače. Iz tam nižjega predela, mislim nižjega predela...v bistvu to je, bi rekla zahodno od Djerbe, če tako pogledaš. Neka centralna Tunizija, ampak recimo, ane, doma skupi ne moreš, ne.

ONA: A živi s starši?

SENTA: Ja, pri njih je ful tko, da recimo bajta-da tudi, če gre na svoje po navadi, če se da bajto zraven, ane... To je pač klasika pri njih, kakor pri Turkih zna bit, da je družina zraven, kar tudi pri nas verjetno ne bi šlo tako lepo skupaj, druga stvar je pa tudi v hotelih, ti nekateri hoteli ne dajejo sobe, ne, če nisi poročen, ne. In pač, Gafsa sploh ne, ker je zelo tradicionalna, mogoče daje en hotel. Na zadnje sva v treh probala, no. Djerba pa ful lažje, ker je turistična, zato pač raje tja hodiva, tudi manj je pogledov in tko-bolj so že navajeni. Jaz se tudi bolj počutim tam, zaradi tega, no.

ONA: Ja, pa noben te tam ne zaslišuje.

SENTA: Ne, ne, nič ne rabiš tko, sej jim je vse jasno in pač to je to. Evropejko ima-rečejo dobro zanj in to je to. Noben...nimaš slabe izkušnje, tkoda...Je pa super ja, če se lahko samo vsedeš na letalo pa greš pol-lej malo več plačaš, ampak vseeno. To je luksuz, k je pač več vreden, kot tisti čas, ki bi ga zapravil iz enega letala na drugega pa tko, če bi malo prišparal. Ja to je pa res.

ONA: Ja to je tam problem, mislim tudi recimo jaz prvič, ko sem prišla k njegovim domov, je pač mama prijazno ponudila, da lahko spiva skupaj v, na kavču, kar je bilo že tko ful vau, ampak pač je ona spala v isti sobi. (se smeji) Ampak to je bilo okej eno noč, pol sva bila itak na svojem, ker sva bila v drugem mestu tako, da...pa tudi nisva imela problemov. Tam je pa tko, kakor naletiš. Mislim-tudi sva bila v Kapodokiji-ne vem, če veš kje je to-tam je tudi dosti turistično-noben ni pač, itak jim je vseeno. Tko, da na srečo je tko no. Mogoče tam moraš iti res že zelo v vas kakšno ali pa naleteti tudi sredi Istanbula na kakšnega zelo konservativnega, načeloma pač itak lahko kjerkoli...

SENTA: Turčija ima mogoče to srečo, da na sploh tko, če gledaš že celotno Turčijo tudi že geografsko, je turistična ne. Ker Tunizija je turistična ob obali in tko naprej reciva, ne ali pa-ne vem-kakšna druga država ane recimo, medtem, ko Turčija se mi zdi na splošno ima dol Antalijo, gor ima Istanbul, Izmir je recimo tudi tak, pol imaš-ne vem-ne spoznam se toliko, ampak te mesta, ki jih jaz poznam so v bistvu čez celotno Turčijo malo tko sem pa ke in moraš res nekam pridet. Čeprav vmes, ko potuješ, sem jaz opazila, da tko kafane pa to, da še zmeri moški ne. Recimo ne-sem videla, da so samo moški, tam sem prvič videla, da so bili samo moški v kafičih in sem bila prav tko...

ONA:...to je prav taka kultura. To prav lahko moški pride domov, poje, reče ja zdej grem pa jaz pač tja, ne. Una nič ne sprašuje, **ve, da bo pač tam z moškimi, kar je dobro po eni strani, pač karte igrajo, pijejo, okej.** To je, to bo po moje vedno tam.

SENTA: Ja, ja. To se mi zdi-navadiš se. Prvič ti je mogoče šok, ane, jaz, ko sem bila tam sem bila kje pa je kakšna ženska? A so šle vse na shopping? Aja ne...

ONA: **To se mi zdi, da on kle dost pogreša.** Sicer takrat je imel okej kle te prijatelje pa to, pol pa, ko je prišel na obisk, po erazmusu, **pa ni imel nobenega tukaj. In to je bilo njemu-takrat je bil on tko-jaz ne vem, če bom sploh lahko kle živel, ker nimam nobenih prijateljev. Sem rekla okej itak jih boš dobil, ampak kle je res tko...**kle se res stvari se hitro zaprejo, tudi takrat-okej, kar ostane odprto čez noč so klubi, pa taki malo shady

bari in ful ni tega nočnega življenja toliko kolikor si mi mislimo, da bi lahko bilo. Ker tam je, ane, ful bolj tko in to ful bolj pogreša.

SENTA: O vidš, to si pa dobro omenila, to sem te sploh pozabila vprašat o njegovi izkušnji tko k maš ti možnost jo spoznati oziroma ane, k tukaj si ga ti zdej spodbujala-okej sej boš dobil, sej boš dobil bla, bla. Kako se on recimo kle počuti? Zdej sva govorile kako se ti tam, ja kako se pa on kle pa ne, ane.

ONA: Ja, pač takrat se mi zdi, da je bil kar malo osamljen, pa ne da bi mu bilo zdej dolgčas z mano, ampak jaz razumem, da včasih tudi jaz, ko sem bila zdej tam sem bila včasih mal tko, čeprav sem zelo rada doma pa to mi je zelo-zelo hitro grem spat pa tko zelo sem taka k ene mačka, tko, da to mi ni tak problem-želja po žuranju ali pa tko druženju, ampak bi mi bilo zihr bedno, če bi bila-ne vem-pet mesecev tam pa ne bi videla svojih prijateljic pa to. Mislim moram imeti malo tko ženski večer pa to in to je tle ful pogrešu, k je bil pa res samo jaz-samo mene je poznal pač to je bilo vse, kar je imel tukaj in ni mogel kar iti nekam sam, zabluziti tko, to je ful pogrešal. Pa tudi tam se lahko spomniš-ne vem-ob enajstih zvečer, da bi neki jedu pa imaš spletno stran-prou uno ful naročajo na dom, to sem pozabila prej omeniti pri hrani. Vedno lahko karkoli dobiš, karkoli se spomniš. Tle je pa res tko omejitev-trgovine se hitro zaprejo, vse se hitro zaprejo. To mu je bilo zelo tko pa hrana no...

SENTA:...skos neki o izzivih pa konfliktih pa problemih govorim, sej itk se to že čez intervju vidi, ampak tk, če bi ti kej izpostavila, da te je obogatil, pač, da te je to razmerje obogatilo, tko pač?

ONA: SE MI ZDI, DA KOKR SEM BILA ŽE PREJ NE-JUDGE-I, NISEM PAČ SODILA LJUDI, NISEM BILA RASISTIČNA, NISEM BILA TKO, SEM ZDAJ ŠE BOLJ TAKA. TKOVČASIH SE MI ZDI, DA SE ŽE KAR MALO BORIM, ČE KDO...VČASIH GREM ŽE SAMA SEBI NA ŽIVCE, KER VEM, DA, ČE BO KDO OMENIL TURČIJO ALI PA KEJ SLABEGA REKEL, TKO NE, BOM TAKOJ NE IN PAČ FUL SE BOM-SEJ VEŠ KAKO JE. TO. PA-ZDEJ PA TKO PAČ ČISTO NA SPLOŠNO SO STVARI, KI SEM MOGOČE PREJ MISLILA, DA JIH NE BOM MORALA SPREJETI PA SEM ZDEJ UGOTOVILA-K SEM BILA TKO PREJ MOGOČE, DA BI BILO DEAL BREAKER, PA ZDEJ UGOTOVIM, DA SPLOH NI; DA PAČ LAHKO SPREJMEM VEČ KAKOR SEM SI PREJ MISLILA, ZDEJ PA NE VEM ALI JE TO NEUMNO PO ENI STRANI ALI PAČ...

SENTA:...kaj pa je recimo-kaj si mislila, da ne moeš čez pridet pa...?

ONA: Vedno sem si mislila, da me bo ful motilo, če bo imel recimo moj fant ful dobre ženske prijateljice. To se je izkazalo, da me je malo motilo, ampak v bistvu me potem ni več. Sicer zdej niso več toliko v stikih-to so bile pač prijateljice iz faksa, ampak glih zato, ker sem bolj razumela to, da so tam pač moški pa ženske pa to, pa okej, mi je bilo potem malo lažje no. Ker tko, da bi rekel, da ima najboljšo prijateljico že-okej sej mogoče on nima tko, ampak njegova-ima veliko ženskih prijateljic in ena je prav tko najboljša. To sem si vedno mislila-okej ne, ker zihr je ali ona njemu všeč ali on njej. Vedno sem imela ta predsodek v glavi in to sem mogoče izgubila tudi. Pa ne vem-se mi zdi, da sem se naučila zelo tko boriti za tisto, kar verjamem, da je dobro. Pa bolj samostojna sem postala, se mi zdi. Prej si ne bi mislila, da bom tko sama kam šla, še posebej ne v Turčijo, k...To no, tko...

SENTA: ...a zdej sem se spomnila, zato, ker jaz že malo po svoje razmišljam tukaj-a imaš občutek da-to imam jaz čist iz ene knjige, veš en, ki malo piše o teh razmerjih-da mogoče se je kakšen bolj prilagajal? Ali pa sta se oba enako ali pa sta iskala-mogoče sta rekla ne, ne bom žrtvoval tega, ne bom žrtvoval tvoje, dejva neko tretjo rešitev. Če seje kakšen izmed teh vzorcev mogoče pojavil, tko, ali pa se to menja? Ne vem-sej a veš nekih čistih vzorcev ne more biti nikjer, a veš.

ONA: Meni se zdi-zdej lahko to rečem, ker ga ni, da sem se jaz bolje prilagodila oziroma bolje podredila, če lahko temu tako rečem malo grdo. Že od tega, k sem v bistvu sprejela-to je tudi en izmed stvari-jaz sem bila vedno tko-glih zato ne erasmus, ne erasmus, ker žurajo, ker pač nikoli ne veš. To sem na začetku morala ful iti iz svoje kože in ful ful, ko mi še ni bilo tko ful comfortable, da bi mu zaupala, sem rekla zdej mu boš pač morala in mu boš pač morala, v redu. Potem sem se-to sem mu jaz mogoče malo tudi kdaj očitala, tko potem za nazaj-a ne vidiš kaj sem jaz naredila, ti pa še tega ne moreš. Oh, groza. To, potem recimo mogoče-aha to je bilo tudi-jaz sem imela tisto ja na začetku mogoče se je on v tem-on bi zihr rekel, da on zaradi mene ni imel slovenskih prijateljc, to bi-ne bi pozabil tega omeniti in potem je pa tudi bilo tako, da sem imela jaz v tistem času še tudi enega tko malo boljšega moškega prijatelja, ki ni bil takrat v Sloveniji in sva ohranjala stike preko računalnika in je potem on v bitvu enkrat tko mel tega dosti, nekako. In je v bistvu rekel, da je on tisti, ki noče, da imam jaz moške prijatelje in sem jaz potem dejansko pač nekaj-sicer sem to lepo razložila pač temu prijatelju-ampak sem ga dejansko odpikala pač tko malo grdo, če zdej gledam. Sej potem pač sva se pogovorila glede tega, ampak dejansko sem mogoče se mu malo zlagala, da se ne nikoli več ne bom pogovarjala z njim, ampak lej pač okej. Tko da jaz bi rekla, če se je kdo bolj moral bolj prilagoditi, sem to jaz, ampak mi ni bilo po eni strani težko, ker mi mogoče ni to tok zelo pomenil, vsaj ne v tistem času. Je bilo včasih za nazaj, ko sem bila tko malo hm, pa tudi mogoče sem malo prijatelje zanemarila v tistem času, ampak sem rekla lej eno leto bo tukaj, hočem ga čim bolj spoznati po eni strani-to je zdej ta priložnost, ker sem vedela vedno, da bo šel ali po pol leta ali po enem letu, tko, da če gledam za nazaj-ja, takrat sem jaz definitivno žrtvovala mogoče malo več, ampak bi pa pač rekla, da je po moje bilo njemu, kolikor je bilo meni težko povedati doma, njemu tko desetkrat težje, ker pač še vseeno je to za njih ful večja razlika, kakor je zame. Se mi zdi da, pač oni meni sprejmejo je ful več truda potrebnega, kakor, da jaz njih. Glih zato, ker sem jaz pač tako vzgojena pa zato, ker oni cela njegova družina je tko, da samo Turčijo poznajo, samo to vero, nikjer noben še ni bil, ful so tko malo nerazgledani glede drugih držav, tko, da ja. Tega se zavedam, pač, da bo to dolga pot...

SENTA: No, ampak, če si za enkrat toliko potrpela pa po navadi je na začetku, vsaj jaz imam občutek...a si imela mogoče, da je bilo na začetku težje kot zdej ali imaš...ker eni imajo obratno občutek ne, da gre vedno na težje, ker potem pride do kakšnih malenkosti-na začetku si še ahahaha okej, sej itk je to neki na približno ane, pol pa, ko se stvari začnejo bolj resno-ratat ne, pol pa kakšne stvari-pol so pa že kakšne malenkosti ne, ki jih je treba dodelat, ane...

ONA: Ja, se čisto strinjam, ja. Zdej so res-prej je bilo bolj tko, ker tudi on je dost, on je tudi takrat povedal vmes, ko je šel domov, tudi ni prej povedal doma in sem vedela, da mu je ful težko in takrat sem se jaz ful grozno počutila, tko kr moji niso vedeli pa kr njegovi niso vedeli in sem bila vedno tko-to nima nobene prihodnosti, to tko ne bo moralo ostati in je bilo to najin največji problem. Potem, ko sva pa ta problem rešila

pa, ko se me oni, ko sva spoznala-eh, veš kaj mislim-je ta problem pač nekaj recimo da izginil in so zdej res samo une...ni več jezikovnega problema tok, ker on je zdej že po moje skor na istem nivoju z mano-skoraj. (se smeji) Tko, da zdej so ja, zdej so res bolj te, bolj te organizacijske kdaj se bova naslednjič videla, zdej ima on itak to kje se bo zaposlil, a nej kar pride ane...Zdej imava pa že res une življenjske se mi zdi. Tudi, ko sem bila tam, sem bila včasih malo tko, hm-a se bova midva zaročila kej kdaj. K prej nisem niti pomislila na to pač in zdej so res že bolj so vidni te problemi, kakor so po moje v vseh zvezah, pač te življenski, ker sem tudi jaz v takem obdobju in on je v takem obdobju in ja...

SENTA: Ja, kot da sta v bistvu prišla čez tisto kulturno, da v bistvu sta sprejela tisto, kar je bilo za sprejeti in zdej se v bistvu stvari, ki so na individualni ravni pa...

ONA:...čisto tako, se strinjam s tem...

SENTA: Čaki, zdej bom samo pregledala, sam sekundo mi dej. Okej ta prvo vprašanje je bilo which habits, costumes that were-zdej imam kle v angleščini-brought in the relationship from one of the partner were set to be discussed, compromised about, to harmonized between you two? A je bila kakšna taka habit, tko kakšna navada, da je bil, da si pa res rekla, da zdej pa čaki-na to se moram pa navaditi ali pa o tem se bova pa zdej midva pogovorila.

ONA: Ena taka malo banalna no mogoče...Oni, se mi zdi, da imajo kar vsi dosti radi tko, da ko se stuširajo, se dajo pač v un kopalni plašč in potem, vsaj on kle pač poseda po kavču in to z unim mokrim plaščom in sem bila res tko iii. **Sicer sem jaz malo-pač to je moj problem, to po moje marsikatera bi lahko to pač čisto spregledala. Sej potem sem bila res tko, okej pač do your thing, v redu je, bom preživela. Tko. Drugače tko, kar se življenja tko tiče se mi zdi, da sva se mogoče glih po osebnosti dosti ujela,** ker že prvi teden je bilo meni čist lagodno z njim in njemu z mano in sva se čisto ujela glede tega tko da bi zelo težko rekla, da so bile kakšne kulturne razlike...

SENTA:Okej, čakaj, da še majčkeno pogledam. Support sva govorile, least supportive okej sva rekli, da si imela samo uno prijateljico, ki je bila mogoče majčken bolj z vero tko, ane. Sacrifice, okej...ne, mislim, da sva vse tko, čaki kle imava še...aha communication, values, food, drinking, understanding sexual life, gender roles, understanding time space, to tudi, socializing-okej a sta imela kej-mislim to si govorila-on je pač šel ven, če mu je pasal, glede moških, žensk sta si pač tko-pol na koncu povedala, da ne enmu ne drugmu ni v bistvu všeč, če ima preveč nasproten spol....understanding faith sta tudi tko imela, dealing with stress, sickness and so on, ja. Mislim, da sva, itak, če bom imela kaj za vprašat, te bom še vprašala, ker potem pride za mano...

Vprašanja naslovljena nanjo po intervjuju

SENTA: Za vajino komunikacijo si omenila, da sta imela na začetku malo težav z angleščino. Z neverbalno komunikacijo nista imela nobenega izziva? Kako je bilo s komunikacijo njega-tvoje družine, tebe-njegove družine, njega in tvojih prijateljev ter obratno?

ONA: Z neverbalno komunikacijo mislim, da ni blo težav. Njegova družina ne zna angleško, tako, da sem jaz govorila angleško in je on prevajal; jaz sem jih malo razumela, sicer pa je prevajal tudi meni. Je bilo včasih malo naporno, velikokrat je tudi on odgovarjal namesto mene. Moja družina zna angleško, tko da so se lahko pogovarjali; mislim, da smo se zato lahko pogovarjali bolj sproščeno in bolj vsakdanje stvari, kot direktno usmerjena vprašanja, kot je bilo pri njegovi družini.

SENTA: Rekla si, da si njega družini predstavila po dveh letih, če se ne motim. Kateri obisk v Sloveniji je bil to-njegov? Kako je bilo obratno-po kolikšnem času je on predstavil tebe družini? (kateri obisk njegove države in čas trajanja zveze ob tem času)

ONA: Začela sva septembra 2015, svoji družini me je predstavil decembra 2016 (moj prvi obisk v Turčiji); jaz sem ga predstavila svoji družini julija 2017 (njegov tretji obisk v Sloveniji).

SENTA: Kako so tebe sprejeli njegovi prijatelji?

ONA: Njegovi prijatelji so me sprejeli pozitivno, mislim pa, da so imeli malo občutka-kaj ta Evropejka počne s Turkom (vsaj po njegovih besedah), v smislu zakaj hodim iz Evrope v Turčijo (ki je bila v tistem času nevarna); to je namreč za njih nenavaden prizor, saj ni veliko mešanih zvez, saj veliko Turkov nikoli ne zapusti svoje države - med njimi tudi njegovi prijatelji; tudi oni znajo zelo slabo angleško, tako da je bilo podobno kot z njegovo družino.

SENTA: Ali kaj obžaluješ(ta) (da se nista kaj naučila, da bi kaj drugače naredila itd.)

ONA: Obžalujeva, da se v času (september 2015 - junij 2016), ko je bil tukaj, ni naučil slovensko; to bi mu zdaj zelo prav prišlo, saj razmišlja o službi v Sloveniji; takrat sva premalo razmišljala o prihodnosti, saj sva bila oba negotova (nisva vedela, če bova sploh lahko vzdrževala zvezo na daljavo, zato sva bolj "živela v trenutku".

SENTA: Bi poudarila kakšno področje, kjer so bili potrebni kompromisi, morda žrtvovanje enega ali obeh?

ONA: Žrtvovanje obeh je bolj v finančnem smislu, saj nama potovanja med državama včasih predstavljajo finančni zalogaj; poleg tega je potrebno več organizacije in VELIKO potrpljenja, ker se večinoma ne vidiva po par mesecev; mislim, da je zato tudi težje reševati kaksne spore, saj sva oba taka, da bi se raje pogovorila v živo, kot preko telefona.

Slovenka in Američan (intervju s parom)

SENTA: Okay I am a student of faculty for social work and I am doing this interview for my masters degree. I am interested in ethnical mixed couples, or as some might say: bicultural, intercultural and so on. Specifically I am more interested in challenges that come up in this relationship, or some might say problems, conflicts, but because I am a social worker I tend to use word challenges, because its more positive, it talks about solution not about the problem or something. I myself am a part of bicultural relationship so I see some of the challenges might come up with religion, language-verbal or non verbal, from different values, food and drinking-not just what but when or where, with who, with politics, in sexual life, friends and family and so on. This interview is meant to be more narrative, which means you speak

about whatever you feel speaking about regarding this theme and if I feel asking you something I will ask and you can answer if you want. In the beginning some they say now it's harder, so you just like talk about whatever you feel like talking. I will put this closer to you, because I will...

HER: Where the fuck do we start?

SENTA: No-you can just start just like where you meet or something like just...

HIM: So we meet in Cirkus club, yeah we meet in Cirkus. We were friends for a while, for like two years and then I randomly thought about her and I massaged her like: hey, you wanna get together? And she was like: hell yeah. And then I moved to you, to Vienna and then she moved, when I came and we have been living together for three years now.

HER: No, we've been living together for a year, we are together for three years.

HIM: Hm, cultural differences...

HER: I don't even think we have any...

HIM: We do. So when we were talking about our family. So she has a niece and black families depending on the relationship with the aunt but my mother and her sisters they can discipline the children if they are not even, if they are not even, if it's not their child. So I told her my aunt use to give me spanking when I was little and she said if she ever did that to Zala she would bit her ass. So yeah I told her yeah, in our family it's okay.

HER: Fuck that. I will die if somebody touches my child. Can you imagine my mom touching Zala? Tajči would lose her mind.

HIM: I mean, grandmothers too, in America this is....

HER: Oh fuck no! Are you crazy? Aint nobody touching my child.

HIM: You can like pup on the hand or leg...

HER: Anyways, what else, what else?

SENTA: No, this is like a good start, because ja-it's so much about-ja we do it like that in our family, we do it like that. It's kind of okay-you're now in the part when you didn't even need to think about it. Ja okay it's a good start.

HER: What else can we talk? Religion? **We** are not religious, thank God, neither of us. We do not believe in Jesus Christmas (se smeji) **but**....but my family loves you. They don't care if you are religious or not. But either way like for example you are black but no one in my family, like my mom and my dad-they don't care, they loved you from day one and they have always supported it. Am, they were never like: oh, he's gonna do

this or that. No. They've always loved you. But for example, with you, you said some of your family members would probably mind me being white.

HIM: Yeah, my brothers and bio-mam would probably have a problem a...My biological mother-she would have a problem maybe. Just from the things she said in the past and then....But my father, if he would be alive, he wouldn't care. He wouldn't, he would say it's okay.

HER: Traditions, hm...I mean what do we do? I would say, I would never-you grew up with that- whenever you eat, I feel like you have to have music there.

HIM: Yeah, I'm a music person...I live music...

HER: I'm like, I don't care if...if it's there it's not gonna bother me. But I see that you really want music and whatever you do, you really tend to have music there.

HIM: Okay actually this is not so much tradition, for me growing up my parents were big on sitting at the table-no TV, nothing, no music and we talked. But I always wanted music so when I became an adult, I was like: I'm gonna have music. So this is not really...tradition would be at the dinner table and we look face to face, you know?

HER: And even like when it comes to finishing meals you always annoy me that I have to finish my plate. That is something you were taught and I am like: no I can throw it away if I want it to.

SENTA: Yeah, I had the same problem. I was finished and even know I just want to finish like-but now I'm like: no, I'm like, I'm full, why I need to eat it like till the end?

HER: We were raised differently when it comes to that. (se smeji) And you are definitely spender and I'm a saver. (se smeji)

HIM: No! Her is the spender and I'm the saver! She loves to give money away...

HER: Yeah but only when it comes to buying you things, I don't care for buy things to myself...

HIM: Aaa... you gave it away...

HER: Okay ja-when it comes to others, ja, when it comes to other I will help as much as I can, even do I am broke as hell. But when it comes to myself I am like: no, I am good. I don't know...

HIM: (v ozadju): spender...

HER: What else, what else, kaj si še rekla?

HIM: The thing in the beginning...something that was big...

HER: Like when we first started dating? I don't know. Not really, I think we were pretty chill. We didn't really have, considering we are interracial couple, we didn't have that many problems when it comes to a race.

HIM: Ah-I noticed one thing. So I noticed that over here in Europe or maybe Balkan families woman do everything. Yeah, it's like-she wants to do so much, I'm like, I'm not used to that. Because usually it's kind of 50:50. Sometimes the man cooks, he washes dishes, garbage, but she does like: she will cook, she will clean, she'll wash dishes, she will do everything, I'm like: okay. Trying to fight her like: no, like I can do it. She is like: it's okay, I will do it. I'm like okay.

HER: Yeah, that's how I was raised. My mom was the same.

SENTA: Yeah it's like that, here it's the same too. I, for me-it's so much weird because when I go in Tunisia like he cooks, he does stuff, so...Which is weird because for Arabic it's the same as here. But I am happy like to be, she can be happy too, you can be so happy. Yeah we have this gender things still, I think so much in us, that's it's hard to believe that we are still in this year, in some things really.

HER: We don't have a problem with that though. I love cooking for you so, it's not an issue. That was never like an issue. I mean sometimes okay, when we do get into argument I like to throw in your face, just because, just because I am mad, but obviously I don't mean it. I am just saying it because I am upset, but...And when it comes to an argument you are like I don't care shit type and I am like: no, let's talk it out. And you need time to chill and I am like: no, I don't want to be mad at you. I don't like being mad at each other. And the difference is also when we go to sleep I will never allow for us to be mad at each other. Like you can be mad at me, I will always kiss you goodnight and tell you that I love you.

SENTA: It's so funny, because we are the same. Like just the same. Like-he can be so angry, but he will give me his hand when we walk. Or he will be angry, he will kiss me, but when I try to like talk to...just be a lady (se smeji). No really. Okay cool, food, drinking you said something, okay drinking maybe?

HIM: She gives me more food always. She will starve so I can eat.

HER: I don't starve. I just eat, if I don't make enough food, I'm gonna give you more. Because you are a guy, you eat more than me. And let us see: you come home from basketball and I don't make enough food of course I am going give you. I will be fine, I will snack later.

HIM: Yeah, even still. There will be enough food, but she'll still give me more; she like: no, that's okay, I'm not hungry. And then, one hour later: are you hungry? No sure, that is why you have nothing to say.

HER: The difference is you said that before you got-wouldn't you ate like once or twice a day, but know when you are with me you eat like every three hours. Like I'll be eating breakfast, lunch, dinner plus snacks.

HIM: Lots of snacks...

SENTA: Snacks would be the worst. I think that partners, we support each other with this snacks. We get fat together, it's not so much good. Yeah especially if you don't workout. But really when I go there I just eat so much snacks and stuff like that. And he brings me like for breakfast something sweet or something just... It's so good, stop doing that! When he orders a coffee, a small espresso or something like that, no-for me it's frappe or something big. Who ordered you this, I am like: I know woman here are fat, but are you trying to say something?

HIM: A, that's a big one too. Over here-more hospitality for food. People ask you: you want something to drink, you want something to eat. Your mom, everybody does it all the time.

HER: Yeah like my mom-you don't know when you are hungry, my mom knows when you are hungry. It's like you will be fat every two... And I am the same, always ask you want drink, you want eat, you want this, you want that?

Kids. I don't... He doesn't want kids. For now I don't care about the either. I don't have the desire to have kids yet, so that didn't cause a problem yet, because I don't have the desire to have kids, but I feel like in the future if I will have the desire that will maybe cause a problem. But I don't know, because I don't have that desire yet and I am like: I see people my age...

SENTA: It's so good that you don't have the desire like in a sense that like everybody is like: you are...you need to have children or even like you need to like-like there is a need...Like if you don't have them, you are not normal.

HER: Yeah, they put pressure on you.

SENTA: Yeah it's so much that even people that really did not want them-I know that some, like I know people my age that they said that their parents did not want to have them. I am sure that the society-but really-for them like push the pressure on them and they just had it. And it's horrible because some of this people really they did not know how to deal with kids. No really, ja. I know so much people, I just said to them: I am really glad that you came on like that, because with that parents I would really be so much of a mess, really, because I know that people that they said to their children like they are horrible for everything that they did and they were like really great or stuff like that. It's better like not have a parent or something then had this really. So it's a good thing that you don't like feel like you need to have kids because of the society.

HER: I mean I do, even though my mother always pressures me: you are twenty-six you have to have kids. And I am like: I don't want them yet, I want to do so many things with my life that I don't want to be a mother of two at the age of twenty-six and all I do is take care of two kids. I am too selfish for that. When the time is right, if it's not, then so be it, I'll get a dog or shit...

HIM: Which brings us to the next one: we both don't care about the marriage. That's a big one.

HER: I think that's what was really attractive with you, because you weren't religious and nobody care about the marriage and I like that.

SENTA: Ja, because this could be like a big thing, if you....even religion then is connected with the marriage and...and yeah, it's a hard thing. So it's good, because like even your personalities, I think-from what you are saying-they are just...they combine so well. But I don't know about your character. Like generally I would say that you are more phlegmatic, both of you, but I don't really know. Like how would you say about that?

HIM: Okay you can talk about yourself first.

HER: I am overwritten person, I will go crazy about everything.

SENTA: Okay so you are like more sangvinic or something.

HER: I don't know what that means (se smeji).

SENTA: It's sangvinic, comes from sangre-for blood, like temper.

HER: I'm n...I don't have a temper...

SENTA: No with that, but they are like with everything that you do in your life, you put so much...it doesn't mean in a bad way... you are just like a person to notice. Like when you talk to them, sangvinic tends to talk so much, like be out there, to have attention, not in a bad way, like-sometimes in a bad way, but generally not in a bad ways...even it's stupid to speak about that because not one person is like one character...you are not just that, that, that, you are like being everything. But for me I know I am like sangvinic, I talk a lot, I like a bit of attention, but I am coleric too, I get too, you can see, I get angry quickly, I am more pessimistic, I like to..like fuck life will surprise me if I don't think like advance what could have happen, one negative so I am like-I try not to do it but really I have a temper ja. So sometimes this is like so much important, because of the conflict stiles even do...So okay, you are more like that and you are...

HIM: I am more hang loose, outgoing, a whatever. I don't really have, I am more liberal. If you want to be guy, be guy, if you want to be transgender, if you want to be religious, be religious, if you want to be in open relationship, close relationship, whatever. Whatever makes you happy.

SENTA: It's like a cool think-I am trying to do that because with my character it does not always go, okay-for that thing let's do that, I don't care, it's like it's how you want it, I will support it, if you like don't hurt anybody else-for me I don't care. It's a good thing because really you let the space for everybody else and the conflict goes faster away or just don't need to come to that.

HER: But I would say even though we have like-when it comes to that we are different, we still manage to complement each other, with that like-YOU TAUGHT ME HOW TO SOMETIMES BE MORE CHILL AND NOT LIKE STRESS AND WORRY SO MUCH. AND YOU SAID THAT I TAUGHT YOU MAYBE

HOW TO BE MORE FORGIVING. So I would say its... but you are still aint forgiven...we`re gonna get to that... (se smejita) But ja, I mean, I guess we teach each other things we learn from each other.

SENTA: Ja, it`s a good thing. So this is like something...Usually this books are meant like when you talk about intercultural thing, people, relationships, stuff like that, they are talking about how to deal with differences, because you know-people can, do read the books which will show them how to deal with that, not with the: oh, it`s so cool, you showed me this, I showed you this, your culture taught me to...okay times, maybe time...A, if you have some problems-not problems, differences in time. Like some Americans-is it true that you are like with the time-okay with your case maybe not-that you are like so stressed about the time?

HIM: Me personally no. Maybe other Americans, I don`t know, but...

SENTA: I mean with the way of living. Because if you look down Africa or like Balkan, you can like, it`s like: coffee time, coffee. Or taking time you know, not... Stuff like that...

HIM: Oh, I would say Americans hate to wait. They don`t like to wait so...(se smeji) so time is important. Like free time for the coffee hmm...(odkimava) but they are always busy. Americans only go...

SENTA: Ja this I think, because here people like they take, maybe in Slovenia not so much, but like lower in south they like taking time and stuff like that, it's not so much stress about time. It's important to know like-I don`t know-even for Indian people for, I don`t know for now, but in the past, they made like some test how intelligent they are. And they do standards and in the standard they did time-how fast they will do this exam and stuff like that. But in their mind, in the mind set they did not have like they need to do it fast, really, because they are like... So at the exams they looked like they are stupid, they are not intelligent at all because they put this thing in, so you need to like get some... Now he is thinking about something...

HIM: Yeah the Bobs and Vagins names...There is a mean... it`s like the Indian guys with the moustaches they always massages girls, send Bobs and Vagins-boobs and vagina, yeah...and their English is really bad so I thought of them. (se smejimo) Okay, anything else?

HER: What else do we talk about? A lahko pogledam malo knjigo, kaj je kej notri? Let`s see the book if there is anything. **Okay place of resident, we already know that its Vienna.**

HIM: Is there anything that stresses you out? I mean when it comes to interracial part of society, anything that society says.

HER: The only thing that annoys me is when they say: oh, no one is going to treat a black guy the same as a black woman. That annoys me. That annoys me because it`s not true. No matter of what colour you are, you can also treat your man....

HIM: Yeah, this people are all so stupid, so...they have their opinion, it's just because they don't know. They are living in the box and they have tunnel vision, which is... they only see what is right in front of them. So... you can't blame them.

SENTA: It's good that you have this, because when I hear this, I go buzzard. I go like...no really I am short tempered, you should see me drive. You better not, it is like just like-go away, because really I am like my father, crazy driver. No, but really, it's a good thing, you just say: okay, it's their opinion, it does not concern me, it's a good thing, because it's not... why would you bother about that?

HER: I think that's a difference between us. You are like I don't care what anyone has to say, when I am like...

HIM: I mean I only care if they say it to my face, if they say it behind your back and shit, so...

HER: But see, I stress about it even if they say it behind my back: I am like no, why would you say that? I am the nicest person ever. Like don't do that. Don't do that. Am, language and communication. I think is pretty clear we both know how to speak English. That was never a problem. Even do sometimes we do have language barrier. Let's say if he will say something and it's a slang and I won't know what it means and I will take it the wrong way. Not the wrong way, but I'm just going to think you are saying something else. So yeah. That might be. I mean that's not a problem obviously, that's just a misunderstanding from time to time. -Illness and suffering. I would say when you are ill, you are nothing like... you don't feel sorry for yourself, I would say I tend to feel more sorry for myself if I am sick, I am more like mh, I don't wanna do anything. (se smejita) And you bring me water if my stomach hurts... What is this-ethnocentric?

SENTA: Ethnos it means like a nation, something... Ja, it's like nation. Ethnocentric it means that you think of everything from your side of view or something. In Slovenia we have the same expression-etnocentričen, it's like social, sociological expression.

HIM: The evaluation of other cultures according to preconceptions originated in the standards and costumes of one's own culture. Okay, so ja, ideas that started in your culture and stuff, compare to other cultures.

HER: Would maybe like, you know when we talk about superstition, that be a cultural thing? Superstitious...

HIM: Uhh, good, okay. So, she tells me all this superstitions that-would that be Bosnian or Balkan?

HER: I don't know. I think Alededina know. I mean my mom grew up with that so...

HIM: So there's one where I can't poor like this, because it says fuck you. Yeah this is bad, yeah fuck your mom... Or I can't sit at the edge of table, because I won't get married. Or if my left hand aches, I'm gonna lose money, if my right hand aches, I'm gonna... If my nose aches I'm gonna argue, am... What was another one I thought was really dumb?

HER: **You think all of them are dumb.** I don't know, but guy, honey I really don't know.

HIM: Yeah I don't believe of any of that, but okay. Was another...

HER: I don't believe in them either, but it's funny. I just like to throw it out there just to get you like...

SENTA: No, what about the knocking on the woods?

HER: We don't do that. But you know-you do!

HIM: I do it for as a joke. I am not serious.

SENTA: No, because I can, sometimes it's so funny because you, even if you don't know the language of somebody, you can look from their nonverbal-ja, what they are talking about and I noticed that X and his sister they were talking about something and she did this (trkam na les). I said: knocking on the wood for a luck and she said: you do that too and I said: yeah some people...Ja, so it's like o-o-sometimes it's like-you find not differences but like similarities r something. Okay, what was the one that is so dumb, I am so interested in it.

HER: I don't know which one it was, because all of them were retarded. So I don't know.

HIM: It was something to do with the whistling or? Was there one for whistling? Wearing your hat inside, umbrella?

HER: Umbrella. If you open an umbrella, you're gonna have a bad luck.

HIM: It was another one, you...

HER: Like maybe when your body shakes Matilda went through you. Like ghost, something like that?

HIM: Something your mom-it was the crazy, it was more recent. And you said it mean... I was like: what? (se smejita) But I can't remember it. But it's like yeah okay. I don't believe in any superstition. The only one I do believe is Karma. Which I do believe, we both, we all believe in it.

SENTA: It's a good thing to believe in it in any case...

HER: ...makes you do good things.

HIM: If you go through life fucking people over, I think it catches up with you. Eventually.

HER: if not in this life time, then in the next one. It will catch you.

SENTA: So you see, this is kind of a religious thing, because it comes like from Buddhism or Hinduism or something like that. But yeah it is a good thing to like...okay.

HER: Coping with death. Oh, that's a morbid one.

HIM: Oh, this was...so over here she said am, when someone dies, you can't listen for music for one...

HER: That's in Serbia, Bosnian culture.

SENTA: Okay this one, I didn't hear...what it was?

HIM: If someone dies in Bosnia, Bosnian families, you are not suppose to listen to the music for like a month....

HER: ... for forty days... no TV, not music...

SENTA: Really? What if you like work and they-you have no place...

HER: Okay, yeah, if it's not something about you, you can do it, but if like-you won't turn on TV. Especially not on the day person died. Like no-far from it. That's abnormal. With you, you guys don't care about...

HIM: Okay, so for us, if the person dies, you take their body to where they have a funeral, whatever and when they leave the church they're suppose to drive past your house, where you used to live. It's like a last farewell and they put you in the ground and after that we have a party to celebrate their life and then you can do whatever after that, like you just remember them, they don't want you to be sad. It's basically how we live. We gonna party...

SENTA: Yeah, even here sometimes-it's not so much always cultural-I did not know for this, about music. Am, some people are, I heard so much people like said: oh, his-I don't know-mam died or something and she is like, some people are like: and he just went out there and party. For me it's like okay. If he or she deals with that, like that-it's not like we usually do-they should do it how they want to do it. But ja, it's hard when something is cultural, because the society judges you....

HER: I don't know if you guys have it, but like here when someone dies, we wear black. I don't know if you guys do that, you do that?

HIM: Yes. At the funerals you are suppose to suit-up.

HER: But what about after the funeral?

HIM: You don't have to, but most of them wear black at the funeral.

HER: Because my mam, for example, when my grandmother died, she wore all black for a whole year.

SENTA: Yeah it's kind of, it should be like that...

HIM: Oh, we don't wear it for the whole year, we wear it for the funeral. You're not supposed to come in like-this shoes. You're supposed to be dressed up in suit, tie, tacito?

HER: A, you get dressed up?

HIM: You're suppose to wear a suit. The man wear suits, the woman wear black dresses. You're just not suppose to come in there like you just came from the night club, you know? Your suppose to be formal, very formal.

HER: And I would say when it comes to religion, if we were religious, our churches would be so different. Because you are like-black people, you guys when you go to the churches, you sing, it's like a whole party over there, like it's funny. But here it's morbid.

SENTA: I would go there, because it's like fun, it's celebrating the life, not the... I would just go there...I was not here at the service, but like really I would like to see if maybe-here there are suppose to be young priests, maybe they do it differently or something. How I imagine it, here it's like so much...

HER: For example we have, remember when I was telling you, no, no, I don't know how that is called in English-obhajilo, birma. We don't, you guys don't have it, because I was telling you about it recently when I told you I had that cure little, white dress when I was young and went to the church and we got thang-thang to eat.

HIM: A communion?

HER: Yeah, you guys don't have that. We do, we have that. We have it here like when you are done with first year, I think, then like eight year. I don't know because I didn't go all the way through with it. And also when I told you, if I don't finish that school, I am not allowed to be Zalicas godmother or like Tajčis not godparent... what is that? Made of honour.

SENTA: Oh you cannot be made of honour if you don't make it...

HER: But I mean-we lied, we said we have it. So we'll probably burn in hell. (se smeji)

SENTA: No, it's really a bullshit, because I think you can do like courses or something, like a short one, you just pay some money...

HER: You pay five hundred for that. Its five hundred fucking euros. Because me and Tajči were looking at it we were like okay we'll just do it, because we don't want problems and we saw the price, we were like: a-a we're gonna lie.

HIM: It's just for them to get money. That's your sister, you should be able to be her maid of honour...

HER: Exactly and my nieces godmother if I want to be. Shit.

SENTA: Well for me it's like such a, ja... It's not the problem about the religion, it's about the institution the leads it, usually, for my opinion. Ja, his is like a real problem.

HER: Religion has good values, but people just are hypocrites.

SENTA: Ja, they mess it up, ja. I think so too. Like every religion in an essence was or is good, but the problem is what they do around it.

HIM: The extremists.

SENTA: Ja, like, okay I will not talk about the religion of X, because we are just interviewing and my professor would like: what are you doing with him, you know... But really like even like Buddhist or Hindu, I don't know which one of them in the past they had if somebody dies and have a servant. Is it servant or is it? Like we do it...that serves you with everything. Butler, something like that, ja. They just burned him too, because he needs to go with you to serve you in, on the other side.

HIM: What the fuck?

HER: Uau.

SENTA: Ja, and in some parts wives too. The opposite I think not, but ja if the husband dies... so it's kind of a good thing because you take care of him, you don't want him to die really. (se smejimo)

HER: Ja and then he gets hit by the car and you are fucked.

SENTA: Ja, I think now no, because we.... But in the past I know they had some of this like religion stuff, it's so much fucked up. I mean fucked up-it's ethnocentric what I am saying like right now, but it's like I cannot imagine...

HIM: That's too radical for me, I'm sorry.

SENTA: Ja, it's so... It's for everybody I think, even for them. Okay, something else, I don't know, you...

HIM: A-alcohol...

HER: You are alcoholic and I am not. (se smeji)

HIM: I see over here, alcohol is like open. You're...to have the bottle of-you can be out in public and drink. In America we would be...the cops would pull you over or they would stop you in the street: what are you doing, you-you pay a fine. But everybody is kind of: ej, it's no big deal. You can drink at eighteen, we can drink at twenty-one. Am, ja, yesterday your parents offered me an alcohol and it was like eleven, twelve. (se smejita)

SENTA: Ja, ja we have this problem and we don't even...And so much of it. We say okay we don't drink too much and we drink at least three, four bears a day. And this is like a normal thing.

HIM: It's okay. Nobody fights, it's not any drama.

HER: Ja, but I mean-there's a lot of alcohol. It's too much.

HIM: How is crime in Slovenia? Or Europe with alcohol? Is it out of hand or is it..?

HER: I wouldn't say...I mean I would say Slovenia is pretty save country, overall. It's not bad, but some people do turn...It doesn't mean that if you drink that you're gonna turn into violent person. You might not be violent like physically, but you might be violent like verbally towards somebody, you know? And that might cause a fight. Even though you didn't mean to cause a fight, but you are verbally being mean to somebody.

SENTA: Ja I think if you are like that it's a characteristic thing. If you know you are like that-some people when they drink they are like.. For me, I am even better, because usually I stressed out about everything, like if I go in disco or something and somebody steps on me I am like: you are so rude fuck you like go away, something like that. If I drink alcohol I am like okay, whatever. Okay. Like my feet is like that, because so much people stepped on it, but like I am okay. So-but some people are like aggressive but it's nothing cultural it's just like...

HIM: Well over here it's decriminalized, it's not a viewed in a negative way.

SENTA: No, definitely not. Sometimes-I have a friend-and when she comes to her fiancés family they never, they don't even offer her something not alcoholic. They say: would you like a bear, wine. Really, bear, wine or a whiskey and she is like: okay, would you like a water? And she said: yeah, can I please get a water. They don't even... like in the end it's a water. They don't really, because they...

HIM: ...so they are alcoholics?

SENTA: Ja they are alcoholics. And so hard, because she-like three or four of them they are all alcoholics and when she comes she is like viewed as a negative. Not them. No, you don't want to drink, what's wrong with you?

HIM: So it's like with Jan?

HER: Mhm. What about abortion? What is your opinion about abortion? Even do I know but...

HIM: As long as there is no heart beat I say it's okay. But if there is a heart beat I say its murder.

SENTA: I think you even can't do that, because it's like two months and for three you need am-how it's called-a permission...

HER and HIM: Permission? No, for somebody...an authority approve, okay?

SENTA: Ja, I think it's like, I think if they are diagnosed with something or something like that or if you get raped or something, I don't know... I don't know, because for me, for my opinion-in some countries you cannot make it. So if somebody gets raped...

HER: Ja, probably some India or some Middle Eastern country...

HIM: India definitely.

HER: But I would say I don't care about abortion. I mean everybody can do whatever they want to. It's their body.

HIM: Again I am more liberal, whatever. Do what you want.

HER: Ja, as long as you are happy that's all that matters. In my opinion. As long as you are not hurting somebody.

HIM: I wouldn't empathise with a paedophile. Is...or rapists.

HER: I would say you, I don't know if it's cultural thing or is it just you, you are extremely vulgar. It might be a marine thing, because you were in the marines and they programmed you and you just got fed up with bullshit and say something with you-I do that shit too. I use shit, pussy, dick all this fucking words that I've never used before.

HIM: Okay, that's not a...

HER: Because, I mean you said that your dad was the same too. You guys have called each other names and insult each other.

HIM: Okay ja, wait. That's abnormal. That's not-okay. In our culture you are not suppose to do that in front of woman and people that's over you. You are not suppose to curse like so-I am not suppose to curse if I am with my mom or my father or my grandmother, aunt, uncle, whoever. But I do it around people that's like my generation. So yeah, I'm...that's not really cultural thing, that's just me. I'm very...

HER: You are just a bit weird, but it's okay.

HIM: But no, we are big on the respect. If something it's kind of-I don't see it anymore, but we use to do it: whenever woman entered the room we stand up. Because it's kind of like you pay respect to the woman in the house. But nobody does that anymore. It's...

HER: And maybe when it comes to ass whipping as a child, we both got them. But I would say in Slovenia typically people don't get ass whooped. I don't know, I've seen it for example with some of my friends, they've never got an ass whipping when they were a kids.

SENTA: Really, I don't know nobody. Yeah, you can see that, you can see the results. (se smejimo)

HER: Like Klodi, Žana, they never got an ass whipping. Lidija neither. Lidija never got an ass whipping. For me for example I got ass whipping like a mother fucker. And you got ass whoppings too.

HIM: Yeah, religiously. Every day, maybe not every day.

HER: They would leave a mark on your body.

SENTA: No, no, I remember when my father he said like-you know the wood tik, we call it tik? It's like expensive wood, because my father does the floor for his profession and one time I was like I couldn't shut up, because I always need to, he said: Senta you need to stop here. I had like warnings, but obviously I had to like just, just like from one to ten, I stopped at ten when it was too late already. When he was just running after me. And I remembered ja, he said: ja, that one time he did it with this short wooden thing and he said: ja, I did it with the expensive-he was joking about it, of course, but ja. (se smejita)

HER: But ja. Anything else? I don't know what people talk about in this interviews. Še kej takega?

HIM: If it was interracial, anything that... with the wall...

HER: But see the thing is-me and you, we're both like, we tend to, like we are both mellow and we both tend to listen to each other so... If it would be an interracial problem or a problem, however you want to call it, I don't think we would have allowed it to get to the point where it would be a problem for us. We would just be like okay, whatever, that's someone else's problem, but we wouldn't let it affect our relationship. I don't know, maybe this is just how I see it, but... Because there was nothing really that like affected our relationship when it comes to interracial things, **because neither of us gives a shit about that.**

HIM: How's respect for woman over here? Do must man, do they respect woman or?

HER: I would say mostly no, but I might be wrong. I would say it's a lack of respect. With you, yes. You respect females, that's how you were raised.

HIM: Am America is more traditional, like woman have rights, I mean you've probably seen the women's march and you can run for presidents. Feminists, we have-feminism is really big in America so... Respect for a woman is really important.

SENTA: It's a weird thing, because like Slovenia, when it was still apart of Yugoslavia, we were one of the first countries in the Europe that had a lot of rights for women, which is weird because now you can see that still, at least in like Bosnia and Serbia and still you can see the gender like differences so much. Slovenia maybe not, because we are so much, still, but not so much, because we are so much closer to central Europe, you can feel that. So it's weird because when you come here you still have so much feelings. But it's good because you can show us that really we are still not there where we should be, at least for my opinion. But ja, we were one of the first countries that we had all this rights for women, it's so weird, because now the French or I don't know-Germany is so much more advanced in that part. **Her: Ja, I remember when we went to Paris, when we went to restaurant, you pulled the chair for me, and I didn't even know how the hell to sit down. If you're gonna push it in as I sit down and how does that work, how is that.**

SENTA: Exactly, how does it work?

HER: While I was sitting down, you should push me. But I thought I was gonna fall. Or lik I'm supposed to just sit and you push it in...I'm like, what do I do?

SENTA: Ja, it's a treat for woman here to get guy like that, really, I have the same, when I come there, always he holds me here, he opens...like, I'm like, okay I know I'm like, here with me it's like different because like he got a woman from Europe, it's like that, it's civil thing too. You can know it which part it was because of that, or stuff like that, you know he must fill good because he has somebody from Europe. In Tunisia it's totally different story, because a lot of men get a European woman, an older one to like support them. So it's totally different thing, so you never know which is like cultural or which is like now I'm gonna make money and go in Europe and stuff like that. But ja, you can feel, I noticed like the other people like they have so much respect there. Which is good because for muslim people you think that the rights of a woman they are so short or something, and in some parts the obviously are but it's not...I haven't read the Koran but I know that somewhere there it says so much about respect for women, you can see that they are interested. Like in that part, in that part where you need to be home, and in the kitchen, that's the other part. Okay It's not always that, the region changes, it's not always the same in the countries you know. But ja, it's a treat for a woman here I think that men are like so much, how do I say, kavalirji.

HIM: Assholes.

HER: They're not gentlemen.

HIM: Okay assholes (se smeji).

HER: Yeah, assholes. But yeah. Anything else big guy?

HIM: Mmm, the thing with you... (se smeji)

HER: What? Stop, what you're gonna say... (se smeji)

HIM: She compresses of the other women society, so she wants to get a bigger booty...

HER: Yeah, because you like big butties and I want a big booty.

HIM: But I'm also, I'm a foreigner like over here you're like your size, in America the big woman is like, that's what I'm attracted to.

SENTA: You I guess you're so skinny for there.

HIM: In America you are the dream size.

SENTA: Here you're really like normal, here you're not like super skinny or something, you're normal. And there you're like...

HIM: In Europe, what were you considered?

HER: I don't know, it depends on the person. Someone may call me fat and I'm like fucking you, shit. It depends on the person like I don't see myself fat, far from it. But if I went to Japan, for example, I would be fat.

SENTA: Yeah, you notice that when you like try to do like some shipments from eBay and you get something and the dress is here and you're so okay I will use this for a dress, not for a dress for a shirt or something or when we play in the bed or something. It comes here or something, good lord. I have done this, yes, it's not a good thing. You need to check where it's coming from. Now I know.

HER: I once got the largest size of shirt, because I was like, okay it's coming from Asia, it's gonna be small. And I like, I got extra-large, just so it's gonna fit me. Still too small. I was like, how? How is that possible? I still have the shirt, but it's so dope, it has like Ariel on it with tattoos and piercings, such a good shirt.

HIM: Oh, that (se smeji)

HER: Yeah, that's the one. Yeah, it pretty much it's so tight like my boobs don't even breathe in it. It's crazy.

SENTA: Okay, because I remember that thing we were talking about the clothes, that X was laughing with his friend and I said what's so funny, he said, no, no, we're talking about that guy that has like a size of shoes 45...and I'm like okay? And he says no, no 45, can you imagine it? Yes, cause my father, my ex, half of my co-workers...he's like, really, they have 45? Yeah, I don't know, for me it's like okay, I don't know, it starts with 42 or 43...

HIM: So Tunisians are small people?

SENTA: Oh, they're so small. He's like, even like he's like I think maybe so much bigger than me, I never measured, because all my ex boyfriends they were like at least meter and 80, bigger, or 90 something. So, it's like, and they are like, usually they are tiny. So, for them it's like huge 45.

HIM: I'm 44, so...

SENTA: Ja, ja it's like, he's like 45, they're like so laughing. So, even when Karmen and Urh, they bought him socks, I immediately asked them, which size. And they said 43 to 45 of course, and I said it'll be too big. He has foot 41. I have 39. So, we can almost like change...

HIM: Wear the same shoes. (se smeji)

SENTA: Almost really. And it's like, it's so stupid because he's like, his back is like wide, but his, his hips-it's like... He said, he says he is M, but I think his not M. I think he is like S or something. So weird. So you cannot buy him something that goes like lower and high, no you just need to check if somebody is watching you and switch it. It's like that, ja. I don't know. Okay, I think you told me so much, I don't know.

HER: There`s one more thing: I have noticed that when we move in together my family is all like okay we`re gonna buy you gifts, we`re gonna do this and that, when I feel like your family is not like that. Well maybe it`s not a cultural thing. I mean maybe it`s a cultural thing where-I feel like here when someone gets married, when someone has a child we give money and we buy things. With you, I feel like you guys don`t give money when there`s a wedding. Or like you move in together.

HIM: Ja, in a-I would say in American culture and not just-I`m gonna speak for the whole country and because we are really divided, but Americans....

SENTA: No, it`s kind of stupid to talk-because usually for some-sometimes they ask me for Slovenian people-I don`t even know. I said: I live how I live.

HIM: I would say Americans all together during weddings we give like gift card, letter, a gift. It`s never like how you all give money, a lot of money.

SENTA: Ja even sometimes, for some people, this is like...if you give them money. Okay. I was trying to ask you something-aha-about like-okay here he-you know books are sometimes stupid because they just do it in black and white stuff.

HIM: There`s a grey area...

SENTA: Ja, ja, there`s a grey area and they don`t even notice, but he-it`s because our minds usually-it`s easier for mind to work when you have like this fields or something that you can put things in am... They talk about how some partners, they sacrifice something. Like you sacrifice something, you sacrifice something. Some partners do something like: okay you cannot sacrifice anything and I cannot, we will find a third option. Some partners are like somebody sacrifice more than other or some stuff like that. How you feel like about you? (se smejita) Okay, don`t fight. If you feel like fighting...No I think you like you can like manage anything, this is why I asked you, if I wouldn`t be feeling like you are so great together, I wouldn`t ask you that.

HER: I would say depend on the situation. Okay, honestly I would say, I would sacrifice more for you...

HIM: ...then I would for you...

HER: Ja, but that`s also because how I was raised. My mom was the same-like you give everything for your man. Like I would bug and beyond for you, bend over backwards for your ass. (se smejita). But ja, might be just how I was raised. But I mean you sacrificed-you moved to Austria for me. So you also did sacrifice. So yeah.

HIM: Yeah, we made lot of sacrifices...

HER: I mean I moved to Austria for you too. So I guess...

SENTA: Okay how was that, you didn't talk about that. It's like...I mean for me, I cannot imagine, I still, you see, live with my parents. Even like moving for me; last week I was looking for apartments in Slovenia, I was like: fuck you really. The prices and the small spaces and where you are-like somewhere in the hills-it's like so much. So I cannot even imagine to move in... Okay Austria is not so much far, but still...I mean or the language maybe there or stuff like that.

HER: We don't speak German.

HIM: My German is okay. It's...I consider Austria like Slovenia but Slovenia is better for me, because Slovenians are not as cold as Austrians. Austrians are very, not all, but a lot of them they can be very cold. They are very insensitive, rude, am...

SENTA: Ja, I noticed that even when I go shopping there I am like, I guess I am like, I feel or they feel like I am so nice, because a lot of people there are not. If I see somebody I like or tako, I just tell them if I have a conversation with them or I say thank you, a lot of stuff like that. I don't know for Austrian. They seem like ja, maybe sometimes...

HIM: If you don't speak German...

HER: ...they'll gonna be rude.

SENTA: Ja, I don't even say for them...are they like sensitive-lets say-they speak German language-right?

HER: Ja, but it's different.

SENTA: Ja, I know. So I did not even know when I went there to say like German language, I said: I'm sorry, I don't speak German language or they would be offended like they would say: we speak....

HIM: ...Austrian....

SENTA: Ja, it's stupid...

HIM: ... but it's German...ja.

SENTA: So I did not, I don't speak...so for me-I had a bit of weird experience with them, but it's like ja. So you just speak like in English and they don't have problem with that?

HIM: They pretend that they don't speak English, but they speak it.

HER: And also our friends, no one is really Austrian except Christina and Sasha but everyone else is...

HIM: Yeah, most of our friends are foreigners. They grow up there, came from some other country.

SENTA: Also you already had like when you went there, you had some friends there?

HIM: No, I had no friends there. This people I just meet over the years, from my union, the other people, people like mutual friends.

HER: But even when we move then together, it was pretty much okay, we didn't have any problems, just like certain things, small things, like for example, I tend to put the towel over the radiator, you want me to hang it up on the little thingy, remember the thing with the towel, you always...

HIM: Oh, yeah, yeah...

HER: That's like a small difference, petty things. But it's nothing like we were pretty chill, there was no problems at all.

SENTA: What about the, you said, about you, cause you're here, they look at you differently. I noticed because you were obviously talking that you don't care about that. Maybe because Her is more...

HIM: ...ahh, she noticed when we pass Africans...

HER: ...African women...

HIM: ...African women they, they look at us, I never noticed it, just cause I'm not looking at it. She notices it and I'm like...

HER: Even Ender noticed it, yeah, and the Karlo, both of them noticed it. That's why I brought it up when we were walking, the four of us...

HIM: ...oh, yeah, yeah, okay...

HER: ...they noticed it too...

HIM: ...yeah, they talk, they gossip, like no one is in the room...

HER: ... cause we're interracial couple, and god forbid black and white are together, you know him. (se smeji)

HIM: They should be used to that, a lot of people is...

HER: ... I know, like in Austria you're gonna see a lot of interactional couples.

SENTA: Yeah, I think there's so much more then here. Because when I saw you at a post, I saw you just once, and I have like bad memory, so I said, but okay here is like a black guy, not that I'm a racist, but really in my mind I was opened about that... okay here is a black guy, and X and X are coming here, I will just like, when I go in, I will just check if there's like X there, okay, and I saw...

HIM: ...red hair... (se smeji)

SENTA: ...red hair, red hair, red hair and I said okay she there, okay so you must be the one. Cause really I had like no, I will not say something, what if this is like somebody else, I will just bother somebody, ja, it's like that. Cause here really you don't see like black people especially in Domžale, especially not, in Ljubljana ja.

HIM: You have a black mayor, right?

HER: That's in Izola.

SENTA: Izola ja, in the sea ja, close there.

HIM: So random.

HER: I know right. Yeah, when I told you, you were surprised.

HIM: What is he doing in that part of Slovenia. How did he end up there... (se smeji)

HER: Probably with his wife or something, I don't know. I do not know.

HIM: Where is he from?

HER: I think he is African. No-I don't know.

SENTA: Ne, I think he is African, but I don't know which part of Africa.

HIM: Different.

SENTA: Ja guess with the...I don't even know if they have so much...I mean mayor in America is probably totally different thing like here. Here it's not, here it's like nothing...

HER: I think they're gonna look at you but they are not going to hate you because of your skin.

HIM: They are just curious.

HER: Ja, because they don't see that many of them. But I would say older generation would look at you, I think younger they are just like okay, whatever.

HIM: Ja I noticed here in America-Europe yeah, if people look at us, I say it's more curious. If they look at you in America, it's more racist. Like yeah, just because... I mean you have probably seen cops shooting people, people who like me... There is more racism, black-white racism in America is way more common than it is over here.

SENTA: I think because it's something that has to do with-here there are not so much black people, so they don't even feel threatened-not that they need to be, just like they don't feel... And there you can see like okay white people, black people, we need to like...

HIM: ... there is a huge divide.

SENTA: Here it's like: okay-here is one, we will just check him or her or something, really. Ja, I have heard about so much of things and even experiments. Ja, it's...

HIM: But even before I meet her, I would go out, I would meet people like out in the club like Cirkus, Skelet am, Sputnik and people just like really-more friendly, you know? It's way more let's say more hospitality. It's more exception, the except me more than if I went to some neighbourhood in America where it's mostly white people, they will be like a big-they would be prejudices and racism discrimination towards me is, is...

SENTA: Ja, maybe here we didn't even had the chance to develop stereotypical things about...

HER: I think that's more towards Bosnians here. They hate us.

SENTA: Ja, ja, no really, here it's so much. I have like one friend, she is a good person, but that part of her I don't understand. She is like: ja Bosnians are like that or like Serbian or everything that is like, she doesn't even... for me-I don't even, like I don't see the difference, but I don't even care for the difference, because for me it's all the same, like even with the Slovenians in a good sense, but she is like always: they are like that, they are like that and I said one time at work, I said to her: how are you not shame of yourself to talk about people like that? Like I said it so laud and she said: shhh, don't say it! I said: it's your opinion, why you now, why shouldn't I say why you are not ashamed of it. So I have ja, some-like I know some people that are like that and I cannot accept it. For me it's like so hard. I'm not even...

HER: They are close-minded, they live in the box.

SENTA: So for me, even for me, I don't talk around that I have like a partner. Even I have a religion thing-it's hard thing so I don't talk, because I always get the same questions, stuff like that. Like it's their problem. So sometimes I just say ja, ja or I don't mention it, because it's like so much hard.

HIM: Does your boyfriends family except you?

SENTA: Ja, ja, they do. I had no problem with that. But my problem is always like-even when you go there, people warn you about some stuff and you notice it's really like that. At first like you can like it's okay if you are not Muslim, then at one point it starts this okay with Muslim I don't know if you know-like man can, when it comes to marriage, man can marry a woman that is religious, with a monotheistic religion. It means that the-one God. For woman, for example, they can just marry a Muslim, right? So it's like... every time that we fight, I throw everything out about that and women rights and stuff like that, so this is a part when I can discuss about something, like just with myself, because it's like finishes fast. But yeah when I went there, like the first time they had no problem with it, even sometimes the clothes were problem. Because like when you are like in Djerba it's no problem, because it's touristic place, but when you go in Gafsa, which is like so much like in the central part of Tunisia you can see the difference in clothing. When it's like forty and I went in the dress that was till here but it had like this-split. Sometimes when I sit I needed to like just watch out for my knees, but otherwise I had like something with like showing my this, but I have like no boobs, so

it's really not a problem, it doesn't look so vulgar or something. Am, but they still looked at you or something like that. You don't even sometimes feel a pressure from your partner, a family, but you feel it yourself because there are so much man. It's really-woman are not so much around, they are-even some-they don't all wear burk, not at all. But they still-they, they-it would be good for you to be there, because u like-I don't know how much you do with the make up still?

HER: Ja, še.

SENTA: They are so much like. When I am there I feel so like go away. They are all like: lipsticks, they do so much beautiful eyeshadows and stuff like that. Even the younger-I noticed in Turkey the same-the, like girls that are like ten or something: lipstick and stuff like that. The older they are or the more married they are they use less make up or stuff like that. I think it's like really cultural thing, because they hide their hair and stuff like that so they need to show their face. So for you it would be a paradise coming to this because they...

HER: I would make so much money.

SENTA: Ja, you would. And I don't think you need, even need to do so much with their skin, because their skin tone is just like perfect. It's an olive type. And they sometimes, they have like this green eyes ot like grey or something. It comes so much out, because they have like this-eyelashes they are already like dark, it's like... You would go crazy there. And for me it's like sometimes like you said it-okay black people, black girls, they have like bigger bootie and stuff like that, you just want to be there. When I come there I just: I will do this, I need to do this.

HER: They put pressure on us women like, we wanna please our man like, you grew up around bigger booty, so boyfriend grew up around like beautiful make up.

SENTA: Yeah, it's like that.

HIM: I get it...

HER: ...it's hard to except that you love us for us...

HIM: ... I know, I know...

SENTA: Yeah, it's like even when man tells I love you like that, I love you with that make-up, we're like...

HIM: ...but they're doing this...

SENTA: ...ja, obviously we like to just loosen up a bit I guess, ja, it's...ja we have some problems.

HIM: Even if I told you, you don't need no make-up, you still, you like make-up so...

HER: Yeah, I put it on because I like it.

HIM: I can't tell you not to do make-up.

HER: Just like me telling you not to write poetry.

HIM: Yeah.

SENTA: Yeah, poetry. I need to read some of your stuff...

HER: ...on ima že dve knjigi...

SENTA: ...yeah, I saw that like two of them, but I don't know how it's...like you order it from a line or something...

HER: ...yeah, lulu.com...

SENTA: ...I will check it later, just send it to me...

HIM: ...or Amazon...

SENTA: Are you like, more like, what kind of poems you write?

HIM: More... how to say this, more life poetries, things that people go through and you can find something you relate to. There's a poem about bad break up, there's a poem about shitty friend...

SENTA: ...you tend to like, write like...

HIM: ... life situations...

SENTA: ...no, do you tend to like use metaphoric things or you like to just put it out?

HIM: ...yes, that's it, I use metaphors, I use some of this am...

SENTA: ...no, cause some people write like that, some like that, it's all good things, but I just like to like imagine how it is. You like the poems that are structural with rimes and all the poets...

HIM: That's me. It's nothing like Shakespeare or Robert Frost, it's like anybody can read it and they'll know what I'm saying. I don't use this complicated language that they...

HER: ...the chair won't fall in love with the moon... (se heca)

HIM: (se smeji)

SENTA: ...I know, I like the both of them but sometimes I like to read like just simple, but sometimes I like to do... cause I know with one Slovene writer, I don't know which one it was, they say what did you mean with that yellow rose, and he said, oh I wrote yellow, I thought it was red. (vsi se smeji) The point is, that sometimes, sometimes I complicate things too much when I write and it's like when I read it I was like, what

I was thinking. It's like that so for somethings it's better if they're simple. Yeah, I will check it, just like post it or something. How did you manage to do it...in Slovenia at least it's so hard to... I am not that bad writer, I think I'm quite a good...so much people, like they read me, but when you post it to somebody who is like in poetry so much times, for so long, they say, no, this is wrong, this is wrong, like structural things they say...

HIM: ...it's poetry, it's not...

SENTA: ...exactly...

HIM: ...not wrong structure...

HER: ...you should do your own thing...

HIM: ...everybody's different...

SENTA: ...and one time I just had one *pesniški cikelj*, how you call it?...

HIM: ...internship?

HER: No, no, no, no. *Pesniški* would be like poetic, cycle, poetic cycle...

SENTA: ...cycle that they published for me in the, it was just in the book for poetry and that's the...and when I did that, this was the last thing I wanted to do because the poem that it was at the beginning and in this it was like different, because they changed so much. Really it's like a poetry, it's a freedom of speech, it's like you're supposed to do that...

HER: ...that's why you self-publish, you're self-publisher...

SENTA: ...ja, it's better thing to do, cause you cannot do it here. I know one from aunts not husband, partner, he did one thing when he went with motorbike around the Africa, it's so much hilarious, like book is so good, but he self-published it because really they don't want to do it. You need something that is...like poetry especially, people don't read poetry...

HER: ...yeah, it's hard...

HIM: ...they hate poetry...

HER: ...I didn't read it until I got with you, and the only reason, obviously I'm reading because I love you, but because I also understand it more, you know, I can read it and I will know what you're saying.

HIM: I think poetry started off as too complicated and they need to dumb it down. (se smeji) Make it more clear.

SENTA: Yeah, cause it's different, when I write for myself I make it difficult, but so much people sometimes, they know I write, so they ask me, my husband has like birthday or something and they just ask me, can you do like this and then they just tell me so much stuff about this person and make it, and I would like to say it like that but I couldn't, so for me, and then they come and just say I just make him cry or her cry or something. I just simple up, like, just simple things.

HER: I'm not a poet but I wrote him a poem for our third-year anniversary...

SENTA: ...did it hurt?... (se smeji)

HIM: ...it was good actually. For somebody who doesn't write, it was good, it was really good...

HER: ...it was cute.

SENTA: Yeah, you tend to appreciate it. I get so much times from, okay Karmen knows how to write, but for some of my friends for birthday they write me some poems and it's like, if you're like you're honest it's like hard to read but you know they tried so you say okay, you appreciate it yeah because of that.

Okay, I think that's about it. I will just like if I, sometimes I get so much answers, no answers, questions when you go, so I'm like, why couldn't I ask you before, I will just ask you from facebook.

Slovenec in Rusinja, Turek in Rusinja (intervju z njo)

SENTA: Skratka jaz v bistvu delam to za mojo magistrsko nalogo. Sem študentka socialnega dela pa sem se v bistvu odločila za to tematiko, ker imam sama fanta iz Tunizije, potem sem pa v bistvu začela raziskovati in sem videla, da v Sloveniji pravzaprav ni veliko raziskav na to temo narejenih in sicer mene konkretno bolj zanimajo izzivi v zvezi. Se pravi mogoče bi kakšen rekel tudi problemi, konflikti, ampak se mi zdi to...

ONA ...challenge...

SENTA:...ja challenge je bolj, boljši izraz zato, ker je bolj pozitiven. Če rečeš problemi, je takoj vse negativno. Am to pa bolj kulturno-izzivi, ki so povezani s kulturnimi razlikami, čeprav je to težko določiti. Včasih misliš, da je kej kulturno pa je pol individualno pa obratno. Najbolj je, da kar pač začneš-na sploh kej poveš o sebi-tko, kar je povezano s tem, toliko kakor se ti počutiš comfortable s tem, to. Pa mogoče pač kej o vama, kdaj, kako sta se spoznala, koliko časa sta skupaj, take podrobnosti, tisto, kar je tebi kul...

ONA: No jaz razumem, ker je moj bivši mož on pisal magisterij-magistrsko nalogo za poslovne odnose-med tujci in Slovenci-zato. Zato razumem, kaj hočeš. No, drugače pa jaz sem bila poročena s Slovencem, štiri leta, glih zdej sem se ločila, glih zaradi teh izzivov ali kaj naj rečem-ali pač challenge-i. Zdej pa sem, zdej pa jaz imam partnerja, kateri je Turek, ampak rojen je na Nizozemskem, tko, da že petdeset let je star, tko, da ne vem med kakšnimi izzivi to gre-med Nizozemskimi, med Turškimi ali pa še kaj. Skratka vse-globalizacija je. Jaz sem Rusinja, ampak jaz sem rojena v Uzbekistanu, ampak nisem samo sama rojena, jaz sem že tretja

generacija rojena v Uzbekistanu. Za primerjavo, da bo lažje razumela, to je isto, kot bi Slovenka, da bi se rodila v Istanbulu pa še bi njena babica bi rodila pa drugo, tko, da Slovenke že nimaš skoraj več. Razen jezika pa še neki. Tako, da sem rasla v muslimanskem okolju, to je muslimanska država in zame lažje razumeti to muslimansko kulturo, ker vse te gostoljubnost pa to. No oziroma, da bi lažje predstavljala-to je čisto Turčija-tako. Samo, da v Sovjetski zvezi. Ja in pol sem živela v Rusiji in spoznala sem moža Slovenca v IEDC, v tej poslovni šoli, kjer sva bila na enem programu skupnem in neki, je šlo za neki-kako se reče to-začeli smo z neko simpatijo, ja, in čez eno leto smo prišli do tega, da bi želeli živeti skupaj. In takrat, ko smo odločili, smo razmišljali katero bi državo izbrali za življenje. On dela v Krki in za njega bi bilo lažje, če bi on se preselil v Rusijo. Ampak on Rusijo tako ne mara in zato smo odločili, da jaz se preselim v Slovenijo.

SENTA: To je bilo kdaj?

ONA: Dvatisočdvajst, trinajst, tako. Ni tako dolgo nazaj. To. To je za začetek. Kar se tiče največjih challenge-ih, le teh. Ja imamo neki manjših razlik, imamo neki večjih razlik tudi, mislim, da prej pri nas največja razlika je bila ta-on ni veren in to je tudi zelo popularno med mladimi Slovenci. On nima nobene vere in ateist pa še več s tem, da-kako se reče-sploh ne upošteva, sploh ne spoštuje ljudi, katere so verni. Zame religij je del neki življenja. Ne bi rekla, da grem v cerkev vsako nedeljo, ampak zame to je neka stvar, katera je pomembna v življenju. Tko, da...in na tem področju smo imeli zelo-dosti konfliktov, ja. In to je šlo za to, da recimo, če preneseš iz cerkve velikonočne kolače on tega sploh ne bo pojedel, pa še bo pizdu okrog. Še v to se gre ja, da recimo kaj ti mi postrežeš vse te stvari, jaz ne bom jedel, sploh ne daj na mizo. Tako, da ja in to so bili taki najbolj ostra stvar katera...to. Med Slovenci pa Rusi na splošno razlika je ta, da Slovenci bolj pridni, ker recimo tudi, če pogledaš na otroke Slovenski, na otroke Slovenske-tudi-kako se reče-bodi priden, bodi priden v šoli, bodi priden povsod. Rusi tako-ni tako pozoren na take stvari. Za Rusa malo druge stvari bolj pomembne, da otrok ima večjo znanji ali pa večji se razvija osebno, kot biti priden. In recimo tudi v šoli, če je otrok ima zelo dobre ocene, to ni pomembno, da on zamuja v šolo, to je taka razlika. Ne bi rekla, da sploh ni pomembna, ampak to je neka stvar, kateri bodo rekli okej on itak zelo dobro se uči, kaj na njega se pizdite, če zamuja. V slovenski šoli to-bit priden enako biti dober v učenju. In to je neka razliki in na tem imeli smo zelo veliko-kako se reče-konfliktov, z bivšim možem, ker jaz imam sina Ilya, kokr kle dela in on ni mogel razumet zakaj otrok gre zadnji trenutek od doma, da pride v šolo, ker tako v Sloveniji ni tako; ja v Sloveniji moraš priti v šolo malo prej, pol se usedeš pa tako, da vsi vidijo, da ti si priden. To je najbolj tak razlika. Pa Slovenci so-kaj sem rekla z možem-za te razlike. Tudi recimo v domačem okolju ja-ni domačem okolju-v hiši, doma...da moj bivši mož on bi rad zjutraj zgodaj, zgodaj šel v službo, da pride čim hitreje domov. Pri meni takega ni in pri Rusih takega ni, tako da pri nas je bilo prej pomembneje-in seveda sem prišla iz Rusije-da se zjutraj lepo zrihtaš, lepo zajtrk, nikamor ti ne mudi, prideš v službo ob devetih, do šestih lepo delaš pol pa greš in to je tudi bila stvar nekih konfliktov doma, ker on je to razmišljal zato, da jaz ne želim pridet domov, da ne želim njega videti. Ker on to vzel kot da-zakaj bi ti-kaj, a tebi slabo doma al tebi ni všeč doma, zakaj pa ne, ker veliko...sem rekla ej pri meni, da jaz se zbudim ob petih zjutraj to res-jaz sploh nič nimam od dneva, jaz ne uživam ob tem. Ne prej prideš, prej greš v to pa prej prideš domov pa imaš cel dan. Ne, če jaz za petek zjutraj pridem, zbudim pol jaz ob treh zaspim, ja, ko pridem domov, Itak nimaš...in to je bilo zelo težko razumet. Recimo ja...

SENTA: V bistvu je kulturno razliko konec-koncev naredil za individualno, ne. Kokr, da če nočeš domov pridet, ker doma ni lušno al pa kokr tko.

ONA: Ampak to, kar sem razumela konec-koncev, da to kar si misli za kulturne razlike, to naj bi bili osebne razlike. Ker pred dva leta nisem nič kritizirala, sem probala prilagoditi temu standartom in živeti po tem standartom, katerega mož mi je razlagal kako so slovenske navade, na konec-koncev to so osebni standarti-individualne. Ja, ni sploh slovenske, ker pol, ko sem začela srečat Slovence v službi ali pa še družiti z njimi, to pol vidiš, da ljudje so vsi različni, ja, in samo kje najdeš ti partnerja pa to. Ampak zdej primer z drugim partnerjem, če bi povedala-ta kateri je Turek-tok velik stvari so boljše, ker ne rabiš nič razložiti zakaj pa ti se tako počutiš. Recimo, kar se tiče gostoljubnosti ali pa še kakšnih-to je samo del življenja, to kar ti imaš za svojo-kako se reče-to imaš-a pozabila sem slovensko besedo-to recimo to, kar sestavlja tvoj del življe...tvoje življenje, tvoje vsebine, ja mogoče, ali veščine ja, to, kar ti imaš-to ti ne rabiš svojemu novemu partnerju predstavljati ali pa razlagati zakaj je to takoj in drugače ne gre. Veliko časa smo porabili s slovenskim možem, da vsak en drugemu razlagamo zakaj je pa tako ali pa drugače. Veliko to časa traja pa energije tudi, ker rabiš...ker recimo pri naši tašči-slovenski tašči-je bilo tako, da če je ona povabila na nedeljsko kosilo, to je kosilo ob enih, ne smeš zamuditi za eno minuto. Ne smeš zamuditi. Pri nas tako ni bilo, tak ni bilo in tudi Turki taka ni. Ti lahko prideš kadarkoli, zjutraj...in recimo, če je kosilo ob enih, lahko prideš ob desetih zjutraj pa sedi, pomagaš, čajček spiješ ali pa to. Ne-če kle povabijo ob enih, ena minuta do enih moraš zvoniti vrata. In to kreiralo neki vrsti stres, ja. Ker jaz prej dvakrat al pa trikrat nisem morala razumeti zakaj tako hitimo. Ja kosilo in kaj kosilo? Okej jaz kosilo vsak dan doma, kaj je zdej pomembno kosilo? Ja kosilo pri mami. Ja tudi ni morala razumeti zakaj pa jaz ne razumem, ker to je tako kot mora biti.

SENTA: Samo zdej, recimo, sem opazila, ker sem govorila s Špancem, mislim govorila, imam intervjuje s Špancem, Indijcem-sta imela isto zadevo, ne-da to hitenje pri nas k hitimo pa vse organizirano pa prej vstati pa to, da pride do kakšnega stresa ali pa da se mora en partner res navaditi na enega oziroma obratno, ker ni v naši zavesti. Nam je normalno takrat vstati in potem imeti še tisti del dneva-jaz sem tudi osebno bolj tako, jaz če zgodaj zjutraj vstanem, meni se ob treh tudi spi, ne, eni pa glih ja-imam še cel dan, sej razumem, ampak vsak po svoje.

ONA:...ampak, če tko pogledaš, cela Slovenija tako živi. Ker, ko prideš v Slovenijo kle, ko Rusi rečejo zakaj pa pismonoša pride v petek zjutraj pa tako ropota okrog. Mi še spimo do enajstih v soboto. Sem rekla, jao vi do enajstih spite, že ob osmih morate biti na tržnici, ja ne. V Sloveniji je ta-kako se reče-ta država, kjer folk zbudi zelo zgodaj zjutraj. Pa organiziranost. Tudi moja tašča je skos rekla organiziranost-to je moja religija. To je moralo biti vse poštmano, v nulo...Okej, vrede, dokler mene ni zraven, dokler meni ni prav prišlo organiziranost, to. No zato meni lažje, recimo, s Turkom, njegovo kulturo, ker tam je vse bolj sproščeno, ja, ne rabim biti organiziran, to zjutraj se zbudi pa pol kaj delam? A, kaj hočemo to delamo. Kaj bom želela, to bova delala, ja. Kdaj pa bova imela kosilo? No nekje med tretjo pa peto uro, ja, in to zelo dobro. Ni stresa, ja-ker ni nujno, da imaš stres za take majhne zadeve. To, bi rekla,kaj še, v kakšno smer....

SENTA:...komunikacija mogoče? Zdej...ampak mislim tko čisto na jezikovni ravni, ane. S prejšnjim možem-ne vem koliko hitro si se naučila slovensko?

ONA: A, pri meni je bilo obvezno zelo hitro naučiti se slovensko, ker jezik slovenski je zelo podoben ruščini. Ja in to je prvi kompliment, recimo ja-komplementarna zadeva, zelo podobna in tebi se zdi ah, sploh ni problema kaj je ta jezik-kot malo drugače besedo spremeniš pa greš naprej in zelo veliko imeli smo takih hecnih situacij, kjer malo zamenjaš besede pa to pa to...še zmeraj imamo na facebooku rusko skupino, kjer dodajamo te zanimive neskladnosti (se smejita)...ne, pa to, veš kaj to, čist klasika, da, recimo »ponos« v ruščini pomeni driska...

SENTA: ...aja, to pa more biti smešno potem...

ONA: ...ja, slovensko ponos...ali pa jaz sem prišla v službo, prvi dan sem delala v Danfossu in iskala sem škarje in sem pozabila in slovensko besedo in angleško besedo in rusko si nista zelo podobni, sem iskala nozhnitsy, to so nozhnitsy, ja, ja to so nozhnitsy...ali pa zelo pogosto naši Rusi vprašajo v trgovinah recimo pikaste hlačke, ali pa rečejo pičkaste hlačke (se smejita)...

SENTA: ...kolk more biti čudno, ko ga gleda prodajalec... (se smejita)

ONA: ...ja, ja pičkaste, ne pikaste hlačke, ja, to, to...to in zelo pogosto take stvari. In seveda, da to nekih, kako se reče, to razlog za neki, če ti si v skupini Slovencev pa neki probaš po slovensko, to nek je razlog za malo drug nasmeh ali pa skupni smeh, tako da moj bivši sodelavec se bo zdaj še spomnil, kako smo...

SENTA: ...ampak to, to v bistvu je bilo ful pozitivno, če tako pogledaš. Pač nek smeh je prinesel, ali ti kdaj, ne vem, ...

ONA: ...ne, to je odvisno od situacije recimo, kdo je kako reagiral, ker jaz njemu sem, zelo dobro spomnim, ko na začetku, tri, štiri mesece, ko začneš govorit, imela sem težave v trgovinah in najprej v Mercatorjevih trgovinah, kjer prideš in recimo v Rusiji kruh samo vzameš, ti ne rabiš nobenega vprašat, da ti ga dajo. Kle jaz pridem, vidim kruh, neke različne vrste, kateri pa? Ne vem in moraš vprašati in oni te ne razumejo. In za tabo čaka cela linija in ti rabiš razlagat, pol una kateri kruh, pa ne vem, črnega...ja katerega črnega in pol to neki...to pa preden sem se naučila, da vprašam v avtobusu, da kako lahko grem ven, tudi malo se umaknite, neke druge besede, in tko čudno pogleda...ampak to niso res odnosi, samo, da važno je, če te podpira partner ali ne podpira, če pomaga ali ne pomaga. Vem, da nekateri, kako se reče, čez neki časa oba sta zmatrana od tega, ker če pripelješ kle tujca ali pa tujko, veliko energije porablja partner za asimilacijo.

SENTA: Ja ogromno ja, mislim sploh, če nimaš podpore partnerja, je po moje to verjetno bolj, kot ne, nemogoče a ne...

ONA: ...ne, jaz bi tudi rekla, da drug partner tudi porabi zelo veliko energije, oba...

SENTA: ...če je ne, je bolj problem, to verjetno, če se ne trudi, ne...

ONA: ...ja, če se ne trudi, ja pa, in oba sva bila zelo hitro zmatrana od tega, in to že, to pride tudi neki stresa, zakaj potem vprašaš desetkrat smo tebi rekli ja...in to s Slovencem je življenje zate čisto nov preizkus,

vprašaš, vprašaš, vprašaš,... in ti zmatran vprašat in partner je zmatran odgovarjat, tako da. In to normalno, zato zdaj imam tega Nizozemca in zdaj pa sva zelo, zelo pozorna ja, ali pa kako se reče to, zelo...

SENTA: ...mislim, saj pozorna je čisto...

ONA: ...ne, veš kaj, ne hitimo s to odločitvijo, kje bomo živel. Ker jaz že imam te izkušnje, seveda,...jaz še vedno ne želim tako, da bi šla v čisto drugo državo pa, pa bi še enkrat vse, vse od začetka bi šla čez, ne...pa še posebej, da vem, kako to stresno za oba, da si pridobiš službo, da se naučiš okolja, da se naučiš jezika in pol to...itak je težko, ko dva človeka začneta, začneta živeti skupaj, pa še če je eden tujec, je to še dvakrat težje, ja. Tudi recimo je važno, kako partner reagira, ko predstavljate svojim prijateljem, prijateljicam, ker recimo niso vsi bili tako pozitivni... ja, jaz sem...

SENTA: ...aja prav, ko si bila zraven niso bili?

ONA: Ja.

SENTA: Je kr malo težka.

ONA: Ja, ja, to, mogoče veš, ker mi smo dosti že starejši, kot tvoja generacija. Tvoja generacija je malo bolj odprta-jaz bi rekla, ja...

SENTA:...pa tudi jaz načeloma nisem, ko srečuje nove ljudi imam že tko tremo, če pa še vem, da nisem iz iste kulture pa tko naprej, pol še toliko več, ker moraš biti na vse pozoren.

ONA: Ja, ampak včasih je bilo tako, da-kako se reče to-da njemu tudi bilo težko, da če povabi samo Slovence, ja? Seveda, da začnejo govoriti samo slovensko. Pol pa ti sediš in recimo razumeš eno besedo od petih. Pa še posebej na začetku. In to-mora biti pozoren partner, da tebi skos uvajat v pogovor, druženje spet in spet in spet in nekateri so-prijatelji so rekli, odprto, nekateri niso rekli odprto, da recimo, mi vemo, da Rusi se preselijo v Slovenijo zaradi državljanstva v Evropski Uniji-to je to. In naj-kako se reče-najbolj verjetno, da ona tebe samo izkorišča-za to *varianto* in smo veliko o tem pogovarjali in na koncu-koncev on je moral priti do odločbe, s katerim prijateljem nadaljuje skupaj, s katerim ni. In to je tudi zelo težka odločitev, ker po navadi Slovenci so zelo družabni in zelo skrbijo za prijatelje. In jaz razumem, ker dva milijona samo-ti itak vse poznaš. Pa če en drugemu reče neki nesramnega ali pa neki-kako se reče-ali pa neki se skregata pol pa cela Slovenija bo znala, pokazala en drugega, zakaj so se kregali, tako.

SENTA: Ja imamo predvsem te, sploh, če je kakšna vas pa to...mesto še nekaj, vas je pa že...

ONA:...ja, ja...Mogoče vas je bolj družaben kot mesto ali pa...

SENTA:...mislim, se mi zdi, mogoče tudi solidarnost večja v vasi, čeprav je to že na sploh povsod, ne samo v Sloveniji, da je majčken bolj skupi se pozna kot v mestu....Ker sem pa tudi že slišala, da je nekdo rekel, da v mestu pri nas da sploh nismo družabni, da ne sprejememo nekoga toliko hitro. Vsaj njegova izkušnja je bila taka.

ONA: Ja, ker na vasi imela sem samo dobre izkušnje. Na vasi, kjer smo šli takrat, sva šla na dopust na kmetijo-sem veliko-meni se zeloanimala Slovenija in sem dosti potovala po vseh okolicah pa na kakšno kmetijo sem šla in kmečki ljudje so bolj odprti...

SENTA:...je razlika ja. Mislim pozna se, da so bolj odprti in mogoče tudi bolj gostoljubni pa tko...

ONA: ...ja, to, to, to. To mislim...tko, da jaz bi rekla te razliki, da mora biti pripravljen par na več stresa kot navadno in mogoče to je tudi eden iz razlogov zakaj nisva več skupaj, ker tudi preveč stresa je bilo. Se eden razlog, ki je bil, da zaposlitev. Itak zaposlitev v Sloveniji je težka, še posebej, če si tujec, to težka in to tudi kreira z zakonskim partnerjem neke dvojne, dvojno odgovornost, ja, ker mora za oba odgovarjat in ja-...tudi včasih je bilo tako, da mora neki razložiti katera poslovna pravila drugačna kot v Rusiji. No skratki-Rusi zamujamo povsod-res je. Za nas to zamudiš na neki poslovni sestanek spotoma...

SENTA: Potem bi morala pa jaz v Rusijo, ker zmer zamujam...

ONA: Ja. No recimo Rusi so zelo-jaz bi rekla tako-Rusi so zelo fleksibilni, Slovenci so več ali manj bolj organizirani in to kreira neki...izzive jaz bi rekla...Tudi Rusi na splošno niso tako-kako se reče-a, jaz imam eno zgodbo, eno pravljico ali pa zgodbo-kako temu rečeš pravilno. Primerjava Rusev in Slovencev: Slovenci so kot breskve, ker od zunaj so zelo mehki, prijetni in sladki in to vzameš in začneš jesti in znotraj je-prideš do trdega in zlomiš svoje zobe, ja? Tko. Rusi v primerjavi s tem so kot kokosi, ja. Zelo težko priti do kontakta, zelo težko odpreti, ampak, ko že prideš notri in, ko tebe sprejeli kot prijatelja, to že tam najdeš-sladko družbo. Tko, da...

SENTA:...čeprav včasih kakšen tudi reče, da tudi, da smo mi tudi precej zaprti pa tko, da sploh ne moreš priti do nas. Kakšni Španci so mi to precej rekli, da smo precej-tudi Američane sem že slišala, da so rekli, da smo čisto trdi...

ONA: Ja za Špance mogoče...

SENTA:...ja Španci so tko ne, na sploh imajo, so bolj...tudi oni radi kasneje vstajajo, popoldne si privoščijo počitek, tko na nacionalni ravni, tko, da ja...slišiš kar precej. Očitno so Rusi še majčken bolj trdi, kot mi.

ONA: Ja, ja, Rusi so-v Rusiji-za mojega moža je bilo zelo-kako se reče-je bilo zelo presenečenje, ko je šel potovati v Rusijo in imeli smo tako slučaj, da smo šli po ulicah, neki...in pol me vpraša kam gremo, neki smernice, ja, sem rekla a bom pogledala na Google maps pa...zakaj pa pogledala, dej vprašat koga na ulici. Sem rekla zakaj pa jaz bom vprašal, če Google maps ve. Ne, dejva vprašat. In on do enega je prišel, do drugega in njemu folk reče kaj me vprašaš, ke pa jaz vem. Ja zelo grdo te pa še reče kva to mene vpraša, a nimaš mobitel ali kaj? Kaj poglej...

SENTA: Ja to pa je bil šokiran po moje...

ONA: Ja, ja, ja in pol...Pa še posebej jaz ti bi rekla, ja, da v Moskvi mogoče folk je še bolj odprt, mesto mladih pa neki v regijah, to še gre super. Ampak to isto kot coconut-zaprti so na ulica, ampak, če prideš domov ali pa če prideš-kako se reče tistemu, kar se-stika to pa moraš že ta coconut...

SENTA: ...že majčken odpade, ja...

ONA: Ne, Rusi ne znajo majčken odpreti. Rusi, če odprejo to pol do konca. Zato recimo zgledamo ful resni...

SENTA: Ilya, če pogledaš bolj kot tebe, Ilya je čisto...sej, ko ga pol, se z njemu pogovarjaš je...K ga pa vidiš je pa čisto...

ONA: Ja, ja, ker Rusi tudi mi imamo neke pregovore, da zakaj smejiš ko idiot, ja? Ker se smejijo samo idioti. Če ti resen človek naj ti izgledaš kot resen. (se smeji) **Zato med Rusi pa Slovenci zato Rusi vzamejo Slovence kot zelo prijazne ljudi, ja. Ker se smejijo, dober dan gospa, kako ste gospa, bla, bla, bla...To že oo, kako prijazen človek.** Rusi, če vprašaš-kaj te briga kako jaz, kaj mi težiš, kaj hočeš? To pa recimo tudi jaz zdej še nisem navadila, da reči dober tek ali pa...okej učimo otroke v vrtcu dober tek, hvala lepa, ta pa ta, ampak s kolegi v Rusiji nismo nikoli, da bi vsi sedli za mizo pa rekli en drugemu dobr tek.

SENTA: A res? To je pa meni zanimivo. To si pa ne znam predstavljati.

ONA: **In zato recimo za prijatelje od bivšega moža sem zgledala malo bolj tko kot grdo obnašanje, ja. Tko. Ampak samo nisem navajena, okej.** Če meni kdo reče seveda, da odgovorim, ampak jaz pozabim čisto...

SENTA: Zdej sem razumela, da imaš ful dobro v bistvu podporo tega partnerja zdej. Na kakšen način pa on to kaže recimo kadar imaš ti probleme...Čeprav v bistvu koliko časa je pa on tukaj?

ONA: **Ne on ne živi tle. On živi na Nizozemskem.** Ne, samo tle pride zelo pogosto, ker on dela v Danfossu. In Danfoss je taka firma, katera poseljena po celem svetu. On ima pozicijo tako, da ne rabi...in tam ima otrok pa bivšo ženo in zato bolj pogosto tja. Ko pride, recimo, en teden tle živi, dva tedna tja, en teden tle, tako, da...Pa še potuje vmes, tako, da...

SENTA: Pol se morata v bistvu medsebojno podpirat, oziroma on bolj tebe, ker ti si skoz tuki, ne, on pa je v bistvu že bolj navajen...

ONA:...ne, jaz tudi njemu zelo pogosto razlagam tako za Slovence-zdej pa jaz njemu pomagam, kako se prilagoditi Sloveniji.

SENTA: Aha tudi...

ONA: Ja, kako živeti v Sloveniji, da razlagam kako to, kakšne so. **On ima iste težave kot jaz sem imela na začetku...**

SENTA: ...kar je v bistvu dobr ane. Da sta oba-obadva imata-mislim razumeta te stiske, ki jih imata lahko, glede na to, da sta tukaj priseljena, ane. Nimata nekak, verjetno pokažeta več zanimanja en do drugega oziroma vajini težav ane....

ONA: **Ne, ne, ampak jaz bi rekla tako-on tudi je imel prej težave, ker je muslimanin in je rekel, da zelo težko z ženski, kateri ne razumejo recimo kaj je to. Pa tam so neki postopki, recimo ramadan, da če gre dan ne smeš sploh imeti hrane doma, ja. In raje, da noben pred tabo ne je, da tebe ne sili...**

SENTA: Ja kako pa to potem pri vama poteka?

ONA: **Malo se umakneš, ne, jaz nisem musliman, malo se umakneš, da ne daješ iz ust ven, ne daješ na mizo stvari, tako, da malo spoštuješ to. Ali pa še več, ko vprašaš njega ljudi zakaj pa ti tako narediš, zakaj? Zdej poješ, ne rabiš tega.** Ampak to mislim da to je čisto človeški, to ni mednacionalni odnos, to samo kako spoštuješ...

SENTA: ja, ja, ne, ne...samo tko me je zanimalo, ker si ne predstavljam recimo ne, ramadan je res pač od jutra do večera ne. Recimo, če ti skuhaš recimo, ane, a pol skuhaš sredi dneva in potem on zvečer poje al kako to gre?

ONA: Ne, lahko skuhaš kadarkoli. Samo ne smeš...

SENTA: ...mislim to razumem, ampak a potem pri vama konkretno to zgleda tako, da on takrat-da ti recimo-ne vem kdo kuha-če ti kuhaš...

ONA: ...oba kuhava (se smeji)...

SENTA: Oba? O, super, še toliko bolje. No recimo, da potem, če ti kej skuhaš, verjetno za oba vseeno skuhaš, ane?

ONA: Ja seveda...

SENTA: Ampak skuhaš recimo, ker boš ti jedla-ne vem- štirih al pa petih, on pa potem po sončnem zahodu oziroma...

ONA: **Ne, jaz tako zdej naredim, da recimo, če je ramadan, da raje pojem v službi doma ne kuham. Al pa on gre tudi v gim neki, telovadit in takrat, ko on že pride domov te jaz začnem malo pripravljat, da ne vzameš z voljo to...**

SENTA: Ja seveda, ker je tudi dolgo, koliko je?

ONA: Štirideset dni, isto.

SENTA: Sem imela občutek, da je dva, tri mesece, tok se mi zdi...

ONA: Ne, ne, en mesec, pravzaprav osemindvajset, devetindvajset dni.

SENTA: No, ker jaz sem imela tudi probleme, ker je imel lansko leto ramadan moj, ker je tudi musliman in jaz sem navajena, če kej sladkega jem pa pol slikam pa mm, jam, jam, ne, da sem takrat, da nisem pošiljala, ker ni bilo glih....

ONA:...ja ni prav, ker oni ne sme niti vodo piti, **zato raje malo se umakneš od tega, to je to, da ne izzivaš. Tko. Pa neki drugega skuhaš, kar on ima rad zvečer.**

SENTA: A glede hrane se kej tko, da sta se ujela, nista tok ujela? Ker konec koncev verjetno jesta približno mislim isto hrano, malo slovensko, malo....

ONA: Ma ja isto hrano ja, povsod ja. Jaz še turško znam kuhat, tako, da-še iz Uzbekistana, ker je zelo podobno kuhanje, tako, da za njega to zgleda kot pri mami, je še bolj vesel. In to tudi je bilo neki razlog za stres, doma, za konflikti s slovenskim možem, ker recimo takrat, ko sem začela kuhat slovensko hrano, on je skos reku neki kuhaš, ampak itk ni prav, ni tko, kot mora biti. Ampak sej razumem, če bi on začel kuhati rusko, verjetno tudi bi bilo tazga. In, ker jaz včasih dodam neke druge začimbe pa še meni se zdi prav, ampak njemu to sploh ni prav, ker ni ta okus, kateri je navajen. Ker jaz recimo, če kuham golaž, jaz ne dajem moke noter. Jaz ne maram moke še v golažu. Ja zakaj nisi dala, ker to mora biti? (se smeje) To tako. In to za njega-to okej okusno, je, ampak ni slovensko, ja. To ni, temu reče, da to je slovenska hrana...

SENTA: No pol v bistvu zdej je ful super, ker dejansko...

ONA: Ja ful super zdej, ker zdej pa še kar drugačno, ker nekaj skuhaš, nekaj skuhaš, on pa, o to pa je mama kuhala in to je super, to je kul to...ja, za drugje ne vem, tu tudi vidim, poznam par kateri je ženska Rusinja, moški Slovenec, tudi dosti imajo takih, kako se reče to, ni konflikt ampak izziv...

SENTA: ...izziv, saj izziv je taka fajn beseda za to...

ONA: ...ja to, in to po navadi nekam tako življenje od zjutraj do večera, ja kako, da zajtrk skuhaš, kaj pomisliš kako mora biti, služba in življenje, kako otroke vzgajati. Z otroki, to mislim, da še največ težav, ja. Mislim, hvala Bogu, nisva imela skupnega otroka, ampak že na primeru mojega otroka sem razumela, da ne bom imela z njim skupnega otroka. Preveč različnih imava videnje, ja, ja preveč različne videnje imava. Ker za Ruse je zelo važno, da otrok se počuti, kako se reče to, bolj svobodno ali pa osebno zame...da otrok, okay mogoče kaj ne pospravlja za sabo, ampak raje knjigo prebere, pa še kaj naredi za razvitje možganov...pa za bivšega moža, za njegovo mati sem videla, kako oni so s svjetskimi otroki, bodite pridni, delajte to, delat treba, to ja, čisto drugo.

SENTA: Ja saj sigurno je, tudi v šoli se pozna recimo a ne. Se mora računati po določenem principu, se mora to, če pride do istega rezultata po drugi poti to že ni prav. Kar je čisto narobe, ker ne razvija svojih možganov, človek je sam prišel do nekega rezultata, a ne, to pri nas je kar, v naši družbi, kar je dosti žalostno. Mislim, ne zdi se mi, da ima toliko pozitivnih rezultatov, kakor pa, če bi malo pustili svobode.

ONA: Ja, jaz bi rekla na splošno zelo so konservativne, zelo konservativne in mogoče, veš kaj, se tisti, ki smo bili rojeni v bivšem, v bivši Sovjetski zvezi, mi smo imeli državo, v kateri je bilo več kot 70

nacionalnosti in jih je malo že znalo prilagoditi ja k temu. Slovenci so bolj zaprta država, če ne računamo za Bosno in Srbov.

SENTA: Mislim, saj konec koncev tudi odnos Slovencev do Bosancev, do Srbov, do Makedoncev je, se vidi, kakšen je in nimamo tako, bi rekla...ne vem sicer, kako je zdaj recimo v Rusiji do drugih, ampak tukaj se precej vidi, da, da je to, kot bi rekli, pa ne iz mojega mnenja, ampak kot nižja nacija, ali pa karkoli, pač slabše službe dobijo in tako naprej, se vidi no.

ONA: Ja, se vidi, ampak ja, tudi, tudi ne pridejo v Slovenijo taki, ki lepo živijo v Bosni. Pridejo te, kdor nima tam službe in išče nekaj boljšega za to. Ja, isto v Rusiji, isto v Rusiji imamo neki, ampak to na vseh nivojih ja... ker teh 70 nacionalnosti vse povsod se mešajo, tako da a...samo vem, da mi smo navajene živeti v multi nacionalnem okolju od rojstva, še od teh 70 let nazaj, tako da...

SENTA: ...no pa saj to konec koncev je nekaj, se meni zdi, pozitivnega...tukaj recimo ne toliko, čeprav izkušnja, kaj pa je... mislim, okay prijatelji si rekla, da so včasih kakšni ni bil kaj, ampak splošno, kakšno imaš pa splošno izkušnjo do Slovencev, do tujcev?

ONA: Na splošno je...pfff, ja dobro vprašanje, ja...na splošno mislim, da bolj pozitivno, kot negativno, ja. Kar se tiče službe, to zdrava konkurenca, ja to itak vemo, da če si že kle prišel, moraš nekaj najti. Kar se tiče ostalega, bolj interesa, kot nekaj negativnega. Folk zelo, ima nek interes, kje smo različni, kje je razlika, kaj je drugačnega, ja, to. Vem, da rusko žensko na ulici takoj vidiš, je zelo drugačna, kot Slovenka, ja to tudi...

SENTA: ...v čem pa? Čisto po zgledu, ali...

ONA Oh, do...jaz bi rekla, da je ruska ženska kot Bosanka. Bolj ima rada vse te manikure, bolj skrbi zase ja.
DRUGAČE PA TO JE TAKO, MISLIM SLOVENKE BOLJ USMERJENE SO V ZDRAVO TELO PA TELOVADBO PA ZDRAVO ŽIVLJENJE, JAZ SEM NA TEM NIVOJU TUDI POSTALA ŽE SLOVENKA, KER NE UPORABLJAM VEČ MAKE-UPA PA VISOKIH PETK, IN MENI JE TO ZELO VŠEČ.

SENTA: Ja meni so visoke pete zelo všeč, samo ne morem se vanje spraviti.

ONA: Ja, samo veš kaj, samo, kako se reče, en dan na mesec lahko, drugače pa ni vsak dan, ker se nosijo, ko sem bila v Rusiji, vsak dan.

SENTA: A vsak dan, a res?

ONA: Ja, ja, ja, ja. To v službo sploh, tako jaz ne bi sploh pomislila, da bi tako v službo prišla.

SENTA: In pač na sploh je tak okolje, ali kaj, da, da je pač, da se dosti, mislim ženske, da bo šla v službo s petam ali kaj?

ONA: Ja, to je, to je res. To je kot poslovna uniforma, ja. Mislim, da mlada generacija malo se spreminja, bolj mlajša, pri nas pa, ko sem začela, ko je bila poslovna, kako se reče, suknjič, poslovni kostum rečemo temu...

SENTA: Poslovni kod, ali nekaj je pri nas, kar se tiče oblačenja ja. Aha, okay. Mislim, saj pri nas tudi imamo precej, no, ampak za pete nisem sigurna, sigurno more biti bolj kot črni...

ONA: ...bolj konservativno...

SENTA: ...bolj tako ja, no, ampak bi znalo biti, da še pete, no. Vem, da glede krila je, koliko dolgo mora biti pa vse ampak drugo pa ne vem, no.

ONA: Ne, čim si v strogi poslovni kod, da rečem temu, pol povsod je enako. Samo recimo Rusi mislim, da oni bolj vpadni v Slovenijo. Ker drugače pa bivši mož, on dela v Krki, on je itak vsak dan poslovno, v poslovni obleki, tako da. Kaj sem zgubila, tema je ena bila neka razlika...neki imela sem v mislih eno, pa sem zgubila, ko sem začela za ženske pa moške...

SENTA: (sama pri sebi)- ženske pa moške, urejanje... Mislim to, da rekla si, da se pač, da si se že čisto navadila, da...

ONA: ...JA, NA SLOVENSKO ŽIVLJENJE. MENI JE FUL VŠEČ TA MIKS

SENTA: Česa?

ONA: ČE IMAŠ IZKUŠNJE IN RUSKEGA ŽIVLJENJA IN SLOVENSKEGA, VSAKEGA VZAMEŠ NEKAJ, KAR JE DOBRO JA.

SENTA: To več ljudi poudarja, ja, da je ful dobro, če pač vzameš tisto, kar je dobro. Ker tam, kjer ne gre, po navadi je šlo tisto, kar je, kar so ljudje vlekli slabe stvari a ne, en od drugega, namesto dobre.

ONA: Drugače pa meni se zdi, DA TUKAJ JE DOSTI ZANIMIVA IZKUŠNJA, ČE ŽIVIŠ Z NEKIM TUJCEM ALI PA S TUJKO, ja, nič slabega v tem ni, samo, da mora biti, oba mora biti dosti inteligentna, da, pa prijazna do drug drugega, da neke stvari malo zmehčuje, ker je dosti takih stresnih. Mogoče sama že imaš take izkušnje...

SENTA: Jaz imam, mislim, jaz sem se osebno spremenila. Jaz že vidim, da pač, da porabim veliko več potrpljenja, da se bolj počutim, če sem bolj prijazna, ker jaz sem korektna, jaz bom hitro povedala tisto, kar mislim, tudi, če je včasih grdo. Tako, da to pol počasi začneš majčkeno spreminjati pa vidiš malo razlike. Odprta sem bila že prej veliko, sem na sploh ful odprta, ne maram, bog ne daj, kakšnih rasizmov, ali pa, da je kakšen proti komu zaradi barve kože, ali pa vere, to pri meni je še zmeraj odpadlo in se hitro razjezim, če pride do te tematike, če kakšen tko...ampak ja opaziš, mislim predvsem, da moraš ogromno energije sigurno...

ONA: ...ogromno energije gre...

SENTA: ...res ogromno energije, ne glede to ali ti partner stopi naprej ali ne, ampak se mi zdi, pa da enostavno ne bi šlo, če ne bi oba ogromno te energije pa podpore pa prijaznosti pa inteligence uporabljala, res, ker...

ONA: ...ja, ja ker drugače ne gre.

SENTA: Ne, ne sigurno, da ne. Kaj pa družina, družina itak, pri tebi ne vem, kako je z družino, s tvojo družino, a ne...

ONA: ...moja družina je zelo, mislim, da je z, moja mati pa sestra pa brata, tako da sploh ni bil problem.

SENTA: Okay, kje so oni?

ONA: V Rusiji. Vsi živijo v Rusiji pa prišli so na obisk, na obisk, ampak ne, so družabno sprejeli, ja. Drugače pa, zdaj pa s tem muslimanom je druga zgodba, ker recimo, moja mati je ona zelo konservativna v tem smislu in ko sem bila še mlada, recimo 20 let stara, 18 let stara, mi je rekla, ne nikoli ne bom sprejela nobenega muslimana v tvojem življenju. Ker ona s svojega vidika je rekla, jaz želim najboljše za svojo hčer. In vem, verjamem, da recimo to dve sta različne religiji in zelo težko. Ampak zdaj pa sem 40 let stara, zdaj že ne bomo imeli skupnega otroka, tako da nimamo, zakaj bi se kregali, a ne, kako otroke vzgajati, tako da zdaj pa to je v redu. Ampak moja mati, ona, za njo je še vedno vprašanje, tako...ne, ona bo prijazna, to pa to, pa samo, da če tebi je okay, zame pa, ona bi zase takega ne bi izbrala.

SENTA: Se pravi, pač pušča ti, mislim itak nima več besede pri tem, konec koncev pa itak, če si ti vesela pa srečna...

ONA: ...ja, ja, ja, to, to, to.

SENTA: Kaj pa pri njemu? Njegova družina?

ONA: Isto. Na isti način, na isti način. Rajši bi pa Turkinja, muslimanka, ampak tudi na konec koncev ni šlo. Oni so ločili po dvajsetih letih skupnega življenja, tako da dosti več osebnih stvari vpliva, kot mednacionalne razlike, jaz bi rekla z vseh strani.

SENTA: Okej, neki sem imela vmes še, neki sem hotela vprašati. Včasih uide, ker je malo tega malo unega. Tukaj imam v bistvu-ja, okej-vera sva rekle, gender roles-aja a je to, mislim a sta imela kakšen, predvidevam, da ne, ampak glede moških pa ženskih vlog. Se mi zdi, da Slovenija, da je včasih bila majčken bolj taka, da smo še zmer zmer, da je ženska bolj kuhat pa pospravljat, moški je...

ONA: O, to je zelo dobra tema...

SENTA: Ja? Okej. Sej mogoče zde se to ne pozna toliko, jaz ne vem, ker pač tukaj živim in tudi nimam občutka. Jaz sama tudi sem bolj tko, da enakovredno, ampak glih včeraj sem imela intervju z eno, ki je tudi s

Turkom skupi pa je rekla, da jaz sem si zmer predstavljala, da bom jaz doma pol delala pa on pol pol pa k je prišel on mal sem pa sem videla, da v bistvu, da sem tak control freek, da vse rada obvladam, da na koncu sem vse jaz delala, njemu sem pa pustila tisto, kar ni bilo pomembno, ampak-tko, da nimam občutka no, kako smo mogoče Slovenci, ampak tko ane, mogoče, če se tko kej pozna-a sta obadva imela isto videnje na to...?

ONA: O to je zelo dobra tema! Kako sem pozabila ne vem, ampak to imam kaj reči. Recimo Rusi so na splošno predaleč od feminizma, recimo. Zelo daleč. In ponavadi v Rusiji so te klasične ženske, kateri kuhajo, pospravljajo, te prave gospodinje doma, ja. Ruski moški nič ne delajo doma, nič. Če samo-mogoče imajo par obveznosti, da nesejo smeti ven, smeti odnesejo pa mogoče še nekaj, ja. Za otroke skrbi ženska, za vse skrbi ženska. Tudi, če dela, isto. Zdej se s časom malo se spreminja to oziroma pri meni prvi mož, kateri je bil Rus, oče od Ilye tudi kuhal. On znal kuhat, samo, da njemu ni bilo nujno to delat, ker jaz to rada delam. Jaz tudi uživam v teh stvareh, ja. S sprostim po službi, recimo. **Ampak mene zelo presenetilo kle v Sloveniji, ko sem prišla prvič ali pa drugič, kako slovenski moški lepo obnašajo z otroci.** To je res, to nikjer nisi videl. Mogoče še pri Italijanih, pri Turkih tako, da so z otroci, da ponoči vstajajo pa še pod...tudi, če gre na sprehod oče-kako se reče-igra z otrokom isto kot mami. In to zelo lepo videti. In to je ta stvar, katera v Sloveniji zelo, ful dobra in zelo odlična od ruske. Tudi kar se tiče mojega življenja z bivšim možem-on tudi on zelo rad kuha, zelo rad pospravlja, vse dela doma na isti ravni kot jaz, samo jaz osebno nisem na to navajena. In zato meni ni to bilo kot neka boniteta, ker jaz sem njemu skos rekla, jaz ne rabim moškega, da bo posodo pomival, jaz rabim moškega, da bo šel in prinesel denar. Kaj mi to posodo pomivaš, jaz znam posodo pomiti, to bom že jaz, ti za neki drugega poskrbi. Kako, da ne? **Veš kaj vse Slovenke bi bile rade.** Sem rekla ej veš kaj vsaka ženska bo rada, če ti ji boš denar prinesel. In to je čisto odvisno. In zato sva kregala skos. Ker on je res-jaz pridem domov, on pere. Veš kaj v soboto zjutraj se zbudi on pa kar začne kopalnico brisat, neki šumi, skače...sem rekla dej umiri se, dej kavo v miru spijva, ne-kakšna to ženska, pri tebi mož po hiši skače pa vse naredi. Lej umiri se, ja. Sem rekla zato-meni zdej s Turkom je desetkrat lažje...

SENTA: Turki so pa-vsaj tko, kot sem včeraj poslušala so pa navajeni tko pač obratno, mislim tko, kot Rusi, na to varianto ...

ONA: Ja, tako kot v Rusiji-on, kar naredi-on skuha kavo zjutraj. Jaz se grem tuširati, on skuha kavo in njega nič ne briga, če je tam pospravljeno ali nisi pospravljeno. Ja, to njega sploh ne tiče, on se kar mogoče reče, da neki na tleh te smeti, da jih moramo malo posesati. On mogoče vzame, posesa to, ampak ostalo pa ti vse narediš in kaj obratno, ampak na njem vsa odgovornost za denar, za skupno življenje recimo. In jaz sploh ne rabim razmišljati ali imam sabo denarnico ali pa nimam, če grem z njim ven, ja. To je njegov problem. **S** Slovincem je bilo čisto obratno, ker on je navajen na-kako se reče-da ženska tudi plača isto kot moški in tudi sva več ali manj pol-pol delila stroške, razdelila stroške pa to je to, ampak meni to ni bilo...okej, sem to sprejela, ampak ni to to, kar bi zame bilo idealno. Ja, ker recimo tudi jaz dostikrat nisem imela službe pa, ker v Danfossu sem samo nadomeščala eno punco na porodniški pol pa sem bila brezposlena in tudi veš kako pri tem pol, pol deliti denar, ja. On dobi plačo, jaz imam samo to in ja da moraš najdet službo, kako boš plačala, kako boš to, tudi mi kaj čudnega, ja.

SENTA: ...ja stres...

ONA: ...ja stres na koncu-koncev, pritisk ja in to, to ali pa, če greš, če greš v neko restavracijo-o danes boš ti plačala, pol pa jaz bom plačal. Ali pa jaz bom danes plačal, jaz že dvakrat plačal, zdej pa ti plačaj. Ja to smešno...okej nisva imela nekega skupnega budgeta in bi konec-koncev rekel okej to gre iz skupnega badgeta, to sem imel stroške, pol pa, če jaz ne grem v restavracijo, če ti češ pejt sam, jaz ne rabim še zate plačat. In zato recimo meni pri Turkih bolj všeč. Tako, da čisto, če nima denarja lahko reče, jaz nimam denarja tko, da moramo neki zmisliti doma, če imamo denar pa pol reče ja pejva. To jaz ne rabim razmišljat. Ali pa on v službi, ali pa recimo jaz tudi vidim, da če on dela skos tako, da zelo dolgo dela, zame ni problem, da jaz sama vse pospravim pa skuham. On pride pa ne rabi celo soboto z mano skakat in v tem dost manj stresa. Zelo malo. **Tudi** pri odločitvah, recimo, s Slovencem-ja tko-on včasih bolj obnaša kot ženska, ja, kot moški, ja. Recimo ja, tudi ima pravice na neke emocije, na neki-kako se reče-čustva, ampak jaz nisem navajena na to. Zame moški mora biti neki kot zlata sredina-manj emocij, več take strukturne stvari, ja, ker on je odgovoren za družinski, za vse stvari. Mislim, da to-ko se reče to-to so te slike življenja katere smo dobili od otroštva ja. Ni nobena slika ni slaba ali pa ni dobra, to samo to kaj imaš v glavi in to kaj tebi se zdi najboljše. Jaz razumem, da meni drugi način je boljši, kot čisto vse...Tudi včasih-smešno ena prijateljica ima otroka doma in kar pa mož tko zaspan, tko zaspan pa pridem vprašat zakaj pa ti tako zaspan. Ja kaj se zbudim ponoči...ja ti pa delaš, žena doma, zakaj pa ti se zbujáš, ja ker moramo enako skrbeti za to. Ja to pa ni enako, ker on je doma pol z otrokom pa ona tudi zmatrana. Jaz to ne morem razumeti, res, ker pri meni, ko bode otrok, če mož dela oziroma hodi v službo, to ima da spi ponoči, zakaj pa bi jaz spala. Ker pa greš v drugo sobo z otrokom, če on joka, pač neki, da daš njemu **spat**.

SENTA: Ja to pri nas imamo zelo. Mislim pol po možnosti je ženska doma pa malo doma dela pa moški dela pa še doma dela. Ja, mogoče po tej logiki ni to ni enakomerno prerazporejeno, če on še dela, ja, ampak imamo to v glavi, da to je kar ločeno, se mi zdi. Da to je posebej in to morava na pol dati, tko ali pa drugače. To kar imamo ja.

ONA: **Ja, tako čudno se mi zdi v tem primeru, tako, da mislim, da tudi pri meni ne bi šlo z bivšim možem Slovencem, tko, da ne bi sploh razumela. Preveč različne mentalitete. Tudi ena stvar je bila recimo nude plaža, ker pri meni nude plaža tabu. Jaz nikoli ne grem na nude plažo. No recimo-kako se reče to-brez obleke plaže-jaz ne bi šla nikoli, ja.** Ker za bivšega moža tudi sva kregala zelo dolgo. On ima rad Atlantis pa savno pa vse te stvari in on recimo šel ti sam s prijateljici, niso prijatelji, to so prijateljice. Ja in recimo jaz še takrat bila v Rusiji pa on tudi imel eni, dve prijateljici, s katerimi je šel v savno tako. Oni so delali v tej firmi pa dobivali te bon pa letne karte. Veš kaj-oni so dobili to letno karto za dvakrat za sto evrov. To ni nič. Pol a gremo v savno skupaj, ja greva v savno skupaj. Zame, da greš v savno moški pa ženski...čudno...Pol on mene še pokliče a grem s Katjo v savno. Okej prosim veselo, da ti greš v savno, glih to sem čakala. Ja, je reku kaj? To je normalno slovensko življenje, a ne.

SENTA: Ja to je spet ta varianta, ki si jo prej omenila-slovensko ne? Jaz sem Slovenka pa mi niti na misel ne bi to prišlo, ne. Sej poznam ljudi, ki to delajo, čeprav moško pa žensko glih ne no, ampak meni tudi ni glih to, sploh mi ne bi bilo ugodno to.

ONA: Ja, to, to, ampak poznam dosti, veliko ljudi, ja, ki-okej niso vsi Slovenci taki, ampak recimo trideset odstotkov so rekli, da za njih to...Ker tudi imela sem sodelavca v eni firmi, kateri kampiral poleti, pa še s

taščo pa tastom in tam bli vsi na nude plažo. Kako bom pa jaz šla s taščo ali pa s tastom na nude plažo? Ma ni šansa. In tudi...ne, ne, čudno mi je bilo in on meni skos tako. Ah, ti moraš malo biti bolj odprta, zdej pa ti živiš v Evropi pa to. Sem rekla ne, to meni ni. In tudi sva šla v Italijo ali pa na Hrvaškem tudi nude plaže-jaz lahko grem na neki otok, ja. Če je na otok pol samo dva, to je normalno, da ne vidim nobenega drugega ja. Na taki plaži, da vsak sedi pa pleše s svojimi jajci pa jz gledam, to jaz...(se smeji) In z M sva kregala skos na to temo, ker vsak vikend moramo odločiti kam gremo, ja. Poleti ja. Kam na more, kam na morje pa tko in konec-koncev...ali pa-in to je vsakič kompromis. S Turkom pa imava čisto skupno-okej nude plaža-ne! V redu je, ni šans.

SENTA: Ja, ne rabita se toliko prilagajati en drugemu, ker imata neko skupno videnj stvari, verjetno...

ONA: Ja, zato večkrat lažem, dosti energije izgubiš in tako.

SENTA: Ja, ja. Tudi tako nimam občutka-imam bolj občutek, da najdeta neko skupno pot ne nekaj toliko prilagajanja drug drugemu...

ONA: Ja, ja, ker ni bilo to slabo življenje, recimo. Sploh ni slabo živela sva skupaj, ampak recimo toliko vsakič kompromisi vsak dan in to res-en dan se zmatraš pa rečeš zakaj pa bi jaz to? Imam dosti še. To je to, ker tudi on je rekel na koncu-koncev pa tašča mi je rekla ej kaj ti še rabiš? Tvoj moški ne pije, ne kadi, ne hodi po babah, ne kurbuje, nič, dela, kaj tebi manjka glupa ženska.

SENTA:...ampak ja, ker niso tam, ne vidijo kaj pa kako je...

ONA:...ja, ja in pol preveč energije zmanjka. Pa za njega tudi škoda, ker pol je šel v bolnico čez tri mesece od začetka našega življenja in so rekli stres. Kar na enkrat je imel neko migreno v službi, da pravijo, da so živci, ker so mislili, da to neki meningitis ali pa še kej, ker sploh ni mogel sedeti pa se kontrolirati. So rekli, da to je stres, ker sva začela živeti skupaj. Smo imeli to. Ja, to je neka čudna stvar. Kaj pa še je?

SENTA: Aha, mogoče-ne vem-drugi pogledi na kakšne na sploh vrednote. Tuki mislim, da sva na sploh že ful govorile kako on recimo kako gleda na stvari. Čakaj, da vidim, če si kakšen primer dala...družinsko življenje recimo, to sva dali malo čez, kako itak otrok-kako se otroke vzgaja...ampak sta imela to srečo, da ne... Mogoče pogled na stres pa na bolezen ali pa Bog ne dej smrt, recimo. Če je kakšna razlika...da je bil zaradi tega. Recimo primer, sicer pri nas doma sta oba oči pa mama, sta oba Slovenca, ne, ampak oče če recimo zbolí je tko, kot da umira, pač je bogi, tko. Mami, če zbolí, lahko ji pol roke stran visi in ona je v redu, ne, oči to je pa pač drugo, ne. In recimo ne to pri nas recimo kdaj prinaša stres pa mami zavija z očmi, ampak ga vseeno mirka pa crklja pa tko, a ne... Če je kje kakšna taka stvar, da je bila ful vpadna, z enim ali pa drugim parterjem. Sej lahko, da ni, sej ni...

ONA: Mislim, da je to internacionalna zadeva, da ko moški zbolí, da...

SENTA:...je bolj spolna zadeva, spolna razlika, kakor pa kej v zvezi s kulturo...

ONA: Ja, ampak recimo bi rekla tako, da Slovenci so več navajeni na naravno zdravljenje. Z zelišči pa z vsemi temi stvarmi. Rusi so fanati farmacevtiki.

SENTA: To sem zdej slišala že sigurno petič.

ONA: Res? Ej jaz sem pripeljala s sabo tako vrečko zdravil. Če jaz jih nimam, jaz se počutim ogroženo. Ja, ker prvo kar ugotoviš v Sloveniji, da fak, vse je z receptom, vse je z receptom. Nič ne kupiš antibiotike, ne kupiš to, ne kupiš... ker Rusi zelo radi raziskujejo stvari, zelo radi in recimo vse moji prijateljici, prijatelji včasih samo gredo na analize, na laboratorij-pogledaš, če je vse ok ali to ni. Zakaj pa ne bi? In tudi po navadi tako, da mi ne vzamemo zdravnik kot neki nadrejenega, kateri ima zadnje mnenje. Ti itak neki-kako se reče to-imaš neki kritičen pogled na njegovi predpisi in sevede...ampak v Rusiji je medicinsko malo rugačna, da z denarjem lahko vse narediš in si bolj hitro, ja. Tle pa ne. **Tle pa recimo moj bivši mož ne, pij limono pa ingver, sem rekla kaj tam neki mi turiš svojo limono pa ingver, bom še mesec se zdravila. Ja vzamem antibiotik, naslednji dan sem že v redu. In tudi nisva prišla vkup. To je res, to je res, ker jaz sem za to, da farmacevtika nam je pomoč. Moraš biti previden, ne smeš vzeti neki stvari, kateri te zastrupijo, ampak zakaj ne bi izkoristil te-kako se reče-bлага civilizacije. On pa ne. On bo to ingver, limono pa dva tedna bo kašljal pa to. Okej, pij svoj ingver. To, je bilo tako. Turki so bolj taki-pri njih ženska je odgovorna za zdravje. Jaz sem lahko domači zdravnik. Ali pa, če on zbolí pol jaz, raje jaz za njega organiziram neki zdravnik, ga naročim na zdravniški pregled ali pa še nekaj tko, da... Oni so navajeni na to, da ženska doma je gospodinja, ki ji lahko zaupaš, če neki se zbolí, raje ženski poveš pol pa ona vse zorganizira. Pa jaz sem tudi na to navajena, tko.** Kar se tiče smrti tudi sem bila parkrat, sva skupaj bila na teh pogrebihih... Drugačen postopek je kot v Rusiji, to pa res je. Jaz bi rekla, da zame je bilo čudno, da moj mož gre na vse pogrebe. Pa ful ljudi pride, pri nas ni takega, samo če ti veš osebno ta človeka, katerega je umrl. Ali pa recimo-okej tudi veš hčerko ali pa njeno, ampak kolegi v službi nikoli ne pridejo, zakaj bi. Ampak mogoče je to tudi vezano na to, da v Rusiji po pogrebu vseh vabijo na kosilo. In toliko veliko ljudi, seveda ne boš povabil, ja. Ampak vsak, kdor prišel, kdor bil na pokopališču, mora na kosilo. Tle pa ni takega-tle pa ti prišel na pokopališče, adijo! V Rusiji to ni mogoče in tudi v Turčiji je bilo, tudi z možem dostikrat...Ali pa on je moral meni razjasniti to zakaj pa to tako.

SENTA: No, sej še sami kej ne vemo. Včasih še mi ne vemo, tko pač je rečemo in to je to...

ONA: No, ja, ker jaz sem recimo, je bilo parkrat taka situacija, ker gremo na pogreb, jaz ne kuham kosilo. Zakaj pa ne kuhaš? Na pogreb grem. A, okej, bomo imeli nič? A okej. Ampak čudno mi je...Drugače mislim...

SENTA: ...mislim sej mogoče pogrebi niso taka stvar, mogoče je kakšna razlika bila, ki je bila mogoče za kakšnega čudna ali pa nenavadna no-žalovanje samo, ne. V smislu, a ne, ko nekdo umre, kako se ti poutiš ob tem ali pa mogoče kakšne navade povezane s tem, ne.

ONA: Mislim, da med Slovenci pa Rusi ni tega. Ne. To mogoče med muslimani pa kristjani več razlike, ker muslimani morajo pokopati človeka isti dan, dokler sončnega..in mogoče to nekako pokrije te stvari.

SENTA: To sem včeraj slišala, prej nisem sploh vedela, da morajo isti dan. Ne, ker tukaj, recimo, so bile včasih navade, recimo-ne vem-koliko dni, precej veliko dni-mislim eno leto v črnem sigurno, ampak zdej se mi zdi, da tega niti ni več toliko, to smo kar malo opostili to.

ONA: Tudi v Rusiji je bilo tako, da imaš neki-temu rečemo-matrav-da štirideset dni takrat črno nosiš, pol pa eno leto malo manj, ampak prve tri dni ta domnevna oseba doma, zaprte so vse omare pa pokriti ogledala, s tkanino, da ne vidiš-temu rečemo, da še duša devet dni še duša na zemlji hodi...ne, štirideset dni duša na zemlji, ampak devet dni doma, med nami. Veš kaj, Rusi živimo z vsemi duhi okrog, recimo mi imamo duš v hiši-hišnika, mi imamo duh v banji, vse to in recimo za nas to je del življenja. To tudi duh gozda, duh teh vseh stvari. Imamo neke majhne zanimivosti, katere ti moraš res ti to-zgleda čudno za vse ostale. Ja, mislim, da to je bolj blizu Irski, ker oni isto imajo te duhove povsod, ja. Da pogovarjajo, da pustiš hrano za domačega duha...to, to, to. Ker recimo mi rečemo temu, če preseliš iz ene hiše v drugo hišo moraš pustiti ene škornji čez noč in pol rečeš hišnemu duhu, da, recimo, to so škornji zate, če želiš z mano pol kar pojdi v škornje, jaz s sabo vzamem škornje. In to preseliš v novo hišo; prvo v hišo daš mačka-obvezno, to sam ne smeš v hišo. Ja, in pol te škornje in samo potem sam prideš. Da prve, ko pride mačka, pol pa duh in pol pa ti.

SENTA: A pa se, recimo, tko ljudje še držijo-mislim...

ONA: Ja, ja.

SENTA: Ja? Ker pri nas smo verjetno, vem precej tega, pa se zdej ful nekak to zgubilo, ne. Tko, da se kar vidi, da smo malo zgubili te-in tradicijo, običaje, malo tko verovanje, no. Mogoče imam samo jaz tak občutek. Je pa tudi res, da nikoli ne veš, ker moraš govoriti le s tolikimi ljudmi da...

ONA:...ampak, če po pravici povem, ko sem bila na tem koncu Murske Sobote tudi nič nimajo takega, da bi se videlo, ker to, to...

SENTA: Ne, jaz tudi nisem opazila, pa sem kar dostikrat tam, parkrat na leto...

ONA: Mogoče že izgubljeno kje ali pa samo...Ker Rusija zelo poznana po tem-mi rečemo temu jezičniki-da varujejo v duhe, v duhove, ja. In smo dobili kristjanstvo, mislim, da malo kasneje in imamo svoj-kako se reče skazke-pravljice ruske o vseh teh duhovih, ki z njimi živiš in to je kr kultura ta še živa. No zato z vidika teh odnosov, mogoče to zgleda malo čudno, da ženska hodi po hiši pa pogovarja z duhovi.

SENTA: Ampak dobro, zanimivo pa je, za gledat je verjetno zanimivo pa za kej...

ONA: Ja, ker recimo to tudi če ne verjameš, ampak je malo hecno-če neki zgubiš, recimo, veš, da je potni list bil v te predalu in tam ga ni. In že vse iščeš, tri dni že iščeš pa ne najdeš. Pol pa pičkomatr-točno! Ta duh hišni je vzel za sebe in pol vzameš eno vrvico, okrog povežeš pa rečeš okej, zdej je pa konec, dej mi nazaj. In kar najdeš čez eno uro.

SENTA: Ful dobro. To moram jaz probat, ker jaz skoz zgubljam stvari. Pol nisem bila jaz.

ONA: To pol ti povem-to pol vzameš tako nitko, povežeš neki stol spodaj pa rečeš takrat, ko zavežeš, rečeš no zdej pa nehajte, to je moja stvar, dej mi vrni nazaj!

SENTA: Moram kdaj Ilyo pobočkat, da mi kej pove...

ONA: Ne vem, če on ve to-on je moški.

SENTA: Mogoče bo pa kej zvedel, mu bom jaz kaj povedala.

ONA: A ti tudi njega vprašala za te odnose?

SENTA: Ne, ne, nisem, neki, bolj sem pač za razliko med partnerjema, res, zato, ker če grem v tisto smer, bi lahko čisto v novo posebnost prišla. Že tako vmes, ko s kakšnemu govorim, se veliko pač po tem hitro zgubim o razlikah na splošno med-ne vem-Rusi pa Slovenci, zato, ker to pride zraven, ne. In tudi težko človek res loči ali gre za kulturno razliko ali gre čisto za osebno razliko. Jaz sem včasih kej mislila, da je nekaj osebna razlika, pa je bila kulturna ali pa obratno, ne. To se kar...

ONA: No jaz sem zato zgubila veliko časa in recimo, da zato sem bila kar dolgo v iluziji, da imamo kulturne razlike, ampak to pomenilo bolj osebne razlike, kot kulturne razlike, ja. To niso bile vse kulturne razlike. In preden sem ugotovila, dve leti sem res živela v tem, ampak zdej si mislila zakaj. Zdej pa meni jasno vse, ja.

SENTA:...prej pa včasih ne, ja. Sej to je tako. Mislim predvsem-jaz pri sebi vidim, no, da včasih tudi ne vem, kaj, kje, tko pa...In, ko so kulturne je mogoče malo težje, ker potem se kar neki ubadaš z njimi pa probaš, ne, ko so pa osebne pa včasih rečeš aha to tko je, tak človek je, zdej pa ali to sprejemem ali pa ne sprejemem, sej druge ni, ne...Tko, da ja, lahko veliko energije pa časa izgubiš za to tuhtanje, kar je čisto...

ONA:...ampak meni se zdi, da če neki na splošno ni všeč, to ne rabiš iskati razloga ali to kulturna razlika ali to osebna, to pol samo ali pa sprejmeš ali pa ne sprejmeš in to je to.

Vprašanja naslovljena nanjo po intervjuju:

SENTA: Kako je potekala komunikacija med tabo in njegovo družino ter njim in tvojo družino? (slovenski partner, turški partner)

ONA: Slovenski partner: družina je bila zelo presenečena, tudi malo je ustrašena, ker pričakovali probleme z zaposlitvijo in socializacijo. Tudi je bilo na začetku težko najdeti eden skupni jezik, ker njegova družina ne govori angleško, ampak govori hrvaško/slovensko. Tudi malo preveč hiteli z pospeševanjem mojega učenja slovenščini. Ampak moram priznati da to je bilo samo s dobrim namenom.

Turški partner: Vse govorijo angleško, pa jaz razumem turško, in s tem izognili ta jezikovni problem.

SENTA: Kako je bilo s podporo/nasprotovanjem tvojih prijateljev? (slovenski in turški partner) Kako s podporo prijateljev zdajšnjega partnerja? (glede medkulturne zveze)

ONA: M, Slovenec, je velikokrat rekel, da »ne mara Ruse na splošno, ker ne izgledajo družabne, ali ne nasmejijo lepo«-to nikakor ne pomaga ustvariti dobre odnose. Moje prijatelji, ki živijo v Sloveniji so tujci (če so Rusi ali iz drugih držav), in so odprte do novih vez, domačini Slovenci pa malo drugačni. Rusi iz Rusije itak se srečali z mojim partnerjem/rji samo parkirat in s tem ni prišlo do težav.

Zdajšnji partner za moje prijatelje izgleda bolj primeren, ker bolje uspešen v svojem delu, starejši od meni in izgleda bolj družaben do ostalih. To pomaga.

SENTA: Za družino si rekla, da je bila kul, kar se tiče izbire partnerja. V čem se je kazala njihova podpora oziroma morda tudi nasprotovanje? (slovenski partner) Pa sedaj s turškim partnerjem?

ONA: Jaz bi rekla tako: da nasprotovanje, morda nenamerno, je bilo takrat, ko sem si želela nekaj stvari narediti »po rusko«. Na primer topli obrok za večerjo (kar je obvezno v Rusije), ali sprejem gostov. In M takrat je lahko rekel da »mi v Sloveniji tako nikoli ne naredimo in ti moreš temu se prilagoditi«. Morda njemu je bilo težko sprejeti drugi način življenja v domači okolici. Po drugi strani, če sem želela da grem zjutraj v soboto na tržnico, tudi je rekel »obnašaš kot slovenska gospa starih letih« in to je tudi bilo »preveč«... Zaključila bi tako: da jaz kot tujka mogoče na nekatere stvari je bila navdušena več kot povprečna Slovenka in to tudi je »matralo oči«.

Sedaj sem z turškim partnerjem na drugi strani, ker mora se naučiti živeti v Sloveniji. Dobro se spomnim svoje težave, in rešitev sva našla samo eno: veliko govoriti o tem kako se počuti partner, kako bi naredil ta ali drugi dogodek, kaj bi želel počet zvečer. Čim več podrobnosti, da vidiš celotno sliko. To pomaga »videti« skupne točke in usmeri v pravo smer brez konflikta.

SENTA: Kdaj si ga predstavila družini in on tebe (koliko časa sta bila v zvezi ter kateri obisk njegove/tvoje države je to bil)? (slovenski in turški partner)

ONA: Jaz imam odprte vrata doma (v Rusiji ali Sloveniji), tako da moja družina takoj se sreča z mojimi prijatelji. Tudi veliko pogovarjamo kaj se dogaja v življenju. Jaz bi rekla da moja družina se spoznala z mojimi partnerji skoraj takoj. On me je prav tako predstavil takoj. Turški enako. Pa obratno.

SENTA: Bi rekla, da je prišlo do kakšnih sprememb v tvojih prepričanjih, navadah ali razumevanju skozi zvezo? Kaj pa pri njemu? (slovenski in turški partner)

ONA: To sem že omenila v enem iz odgovorov, in to je veliko govoriti/pogovarjati/ in slišati o tem, kako se počuti partner in jaz, kako bi naredil ta ali drugi dogodek, kaj bi želel počet zvečer. Kako se vidi to ali drugo situacijo. Čim več podrobnosti, da vidiš celotno sliko. To pomaga »videti« skupne točke in usmeri v pravo smer brez konflikta.

SENTA: Kako je (bilo) s pogovorom o izzivih-sta se o njih sproti pogovarjala ali sploh ne? (slovenski in turški partner)

ONA *Žal, da večino izzivov na začetku sploh ne prepoznaš kot izzive... In pride do povzročanja emocionalnih reakcij. Še zmeraj ne vem kaj s tem lahko narediš... Mi v Rusiji imamo pogovor »če bi vedel kje bom padal bi že prej dal dobro posteljo«. Potem samo odvisno, kako oba zakonca/partnerja sta skrbna en za drugega, kako upošteva željo, kako inteligentna in občutljiva.*

SENTA: Kako je z budgetom sedaj? Rekla si, da ti ustreza, ker imata skupni budget. Kdo o njem določa, ga nadzoruje?

ONA: S starostjo in izkušnje sem prišla do tega, da najboljša da uporabljam business pristop. To pomaga takrat, ko imaš zakonca ki tudi to pozna. Torej določaš kanale porabe denarja (hrana, zdravje, komunalne stroški, izobraževanje odraslih in otrok, dopust in osebni denar), in potem skupaj določita cilje in budgete posebej za vsak kanal. Temu rečeva demokratični pristop. Nadzorujeva skupaj, v časih pregledava skupaj. Jaz sem tista kdo odgovoren za »računovodske storitve«, ker poznam excell.

SENTA: Kaj vse ti je doprinesla zveza? (slovenski in turški partner)

ONA: Zase vem, da rabim življenjskega partnerja. Da ne želim biti sama, ampak želim razdeliti »dobro in slabo vreme« z najboljšim prijateljem, ki je sedaj moj partner. Sedaj meni se zdi, da to je bila moja napaka v prejšnjih dveh zakonih, ker nisem imela prijatelja, ampak imela »moškega« ali »nice and smart guy«. In takrat zveza je prinesla velik odgovornosti, iskanja poti, emociji, »fun«. Sedaj imam najboljšega prijatelja in to je najboljša, torej zveza mi je prinesla prijatelja, ljubimca in dobro podporo. V kulturnem smislu mi prinesla mogoče razumevanje drugačno.

SENTA: Se v sedANJI zvezi tudi srečuješ s kakšnim medkulturnim izzivom?

ONA: Ne vem kako bi odgovorila, sploh ne čutim izzivov ker se počutim zelo komfortno z partnerjem iz svoje kulture. Lahko ti gre za kulturne podobnosti, lahko tudi gre za leta.. Mogoče končno sva postala odrasla?

SENTA: Govorila si o tem, da partnerjeva vera sedaj vpliva na tvoje življenje, kar se tiče prehranjevanja. Kako pa splošno vpliva na vsakdanje življenje? Pa tvoja nanj oziroma na vaju?

ONA: Če govorimo o vsakdanjem življenju, to vpliva na jedilnik. Torej ne kupujem svinjskega mesa, pršuta in klobas. Tudi nikoli ne dam to v hladilnik, ker sem se odločila, da lahko najdem kakršnokoli drugo hrano, ampak ne bom partnerja dražila. Tudi ne kuham velik stvari čez dan v času Ramadana. Pa mesar že ve, kakšno govedino/teletino kupujem in malo prišpara za me. Isto s strani turškega partnerja, če jaz imam post in ne pijem takrat alkohola, ali ne jem sladki deserte- tudi on tega ne prinese domov in ne spodbuja.

SENTA: Kako je s sklepanjem kompromisov? Se kateri od vaju žrtvuje? Mogoče oba?

ONA: Zame beseda kompromis pomeni, da oba imava čist kontra želja in morava najdet skupno rešitev. V tem primeru noben ne žrtvuje, ampak vsak išče kako lahko zadovolji sebe in partnerju. Ampak tudi to

mogoče samo v tem primeru, da oba partnerja sta odrasla oseba in se razumeta zakaj se gre tako ali drugače. Takrat, ko sem začutila da to ne deluje več na ta način, sem odločila za razvezo.

Slovenka in Tunizijec (intervju s parom)

HER: We meet about two years ago when I went for a vacation in Tunisia. He was working as a waiter in a bar and he just came to me and invited me to go out with him, because of the rules that were set for him as a waiter-he could not meet any girls in the hotel. We hang out for a few days and then when I needed to go he said he will write and wait for me. I had like one hour too catch a bus for an airport and when I finally did I noticed he was waiting to see me for about an hour at the entry of the hotel. He actually made me cry. I kind of thought it would be like a summer romance, because he was from abroad and I have finished my long term relationship few months ago but we kept in touch, we wrote to each other every day, like from morning till the night. At night he called me so many times, because he was working....

HIM: We were talking that we like each other so much, till we start to know that was love between us and then we like made a decision that we should meet again. And because it's easier to her to come to Tunisia, we found out that it's better that she comes to me. It was the strange feeling that I am waiting for a woman that is not from Tunisia, that she will come to me, I had in my mind I need to protect her, I must taking care of her all the time, maybe to make her feel that she is not stranger, this is why I took her to meet my family and before that I already spoke with them about that I am in love with the woman that she is not from Tunisia and I was so happy about them excepting her and they know that she is from a different culture or different religion. After that, I don't know-maybe after she came back to her country we were both so excited to meet again and I must notice that it's like an attractive thing since you woke up till you go to sleep. I mean my girlfriend, my woman-she knows everything about my day or how it goes because we write and call each other all the time. The challenge in our relationship is that I know I love her so much and I know she loves me so much but the problem for me is that I need to be with her all the time like for all the life but I don't know how to do that. After some time we started to speak about me going there, in Slovenia and we tried like the possibilities that we have. We like made some paper for me here and for her there, we spend like three months to get like a result for this, so much money and time and it was like a shock when they said to me that I can not go there. In that moment it was like so hard for us together, because she tried too much, maybe more than I did, because I have nothing to do with this. I mean if they don't give me the visa, I can't do nothing about it.

HER: Ja, it was a hard moment when they rejected us with visa, I cried so much and my whole family was so sad, because they really had in their mind they will meet X. After I broke up with my ex I wasn't as happy person as I just to be, so when I first came from Tunisia, they saw how happy he makes me. Even my coworkers were like what's up with you. But we talked about it, we said we will find another option, because we really need to-we miss each other so much and I spend so much money for traveling to him every three months approximately, plus I have permanent job, which means I have limited time for vacation, so that is really a bother. Okay, beside money and being away from each other what is hard for you too?

HIM: Hm...okay when you love someone you don't think about the distance or cultural differences in some moment you notice that love conquers everything. When I notice that there are some problems between us I never have idea in my mind to say to here we can not be together. I think I would do everything just to stay together and to keep our relationship, because it's a strong and true one.

HER: I have a replica on what he said. X believes that if some people love each other they will be together forever. With me-I don't share the same opinion. I believe that relationship is a work. A work on which you built every day. And if you take a vacation on this work and stop working on it, it will fall apart. So with this I think we had a bit of arguments-he is hopeless romantic-even when he first talked with me for real, he said he would be the happiest man if I went with him for a drink. *So I needed to point out to him so many times that if we have some problems, we need to work on them, they will just not go away like that and that I am not a type of person that could just ignore or accept some things that truly bother me. I need to talk about it and find a solution for us that would fit us both. Regarding that-he is not a talker.* I am. And I noticed right away he has a problem with me speaking so much. So I needed to like restrain from my bla bla, WHICH AT FIRST BOTHERED ME, THEN I NOTICED HE THOUGHT ME TO BE QUITE IN SOME MOMENTS THAT REALLY DON'T NEED NOTHING BUT SILENCE.

HIM: But with time I accepted the fact that you speak so much....

HER: Yeah with a lot of things we needed time to accept it. Maybe the thing I needed to understand is how he looks at his partner - in a sense that he is quite jealous. I do believe this is connected with his culture, religion, which is pretty hard thing for me since I have been educated about it so much. I mean-I know so much about how masculinity works and it should be easier for me to understand why he acts more jealous than some other man I know, but in my culture and my experience I have never really deal with it. So this was definitely one thing we needed to talk about it and made some compromises about it. Maybe the problem with this jealousy is that we are not together too because he can't even know what I do and with who-he doesn't know my friends and people who I hang out with. But I put this thing on trust-I can't always wonder what he does-it would take too much of my energy. Regarding energy I must say communication takes it so, so much. He is not the best English speaker. I am not either but still so many times we fight about nothing - in a sense that we didn't even understand what the other meant to say. Even sometimes he has a problem with me using my hands, don't quite know why, but I guess it has to do with something about cultural standards.

HIM: No, I don't think so. For me when we discuss you should talk with your mouth not with your hands. I don't believe this is cultural thing.

HER: Well I think it has to do with the thing that he doesn't like people to see that we fight. For me I don't care about that-if I feel not okay with somebody I will show it, no matter who sees that. It's not my business to care about it. One of the things it came in my mind just know is that I always ask him if I sense on his face that he doesn't feel okay, what is wrong. And he hates that. So I needed to accept that when he is not okay he will tell me by himself. But I don't think this is a cultural thing. Okay...but food is though. I knew that in Tunisia they eat spicy food, which is quite a challenge for me because I don't eat spicy food at all. So we had some problems at the beginning because he forgot to order not spicy for me, and even now, sometimes when

he does order correctly they still make it too spicy for me. So napkin and crying is a must when I am here hah. The other thing about food would probably be the fact that Tunisians eat so much of bread. Another bummer for me, since I eat bread once every two week, but here they eat it, I think at least two times a day, in a really big amount. But when I am here I eat it too, like at least one time a day because this is the only way I can eat all this spicy food. He tries to make it less spicy, but still maybe for their taste this is not spicy, for me it's still hot as hell. One of the reasons I don't cook for him so much as he cooks for me, is definitely the fact that I think he would take our food for boring, not seasoned enough. Plus I am not a big cook; I like to bake more, if I must. And I am satisfied with constantly eating the same or similar food, easy to make and not complicated in any sort of way.

HIM: Ja for spicy food I always try to make it not spicy for her to eat it, but still she finds it spicy. I don't know. I think what you cook for me, I like it, I love some things-especially that soup you made. In general I like everything you cook for me. Maybe every time you come here I try to make you fish at least two times, because here it's so fresh, because they bring it in the morning from the sea, I think you can taste the differences between Slovenian and Tunisian fish. Even every time you come to Gafsa, at home I ask mom to make you some Tunisian food-like tajine, or couscous, I don't know how to make it so... I don't know I just try to make you close to me, to my family and my culture.

HER: Ja I try to bring you some sweet things from Slovenia too, like cookies my grandmother makes, or štrudelj or just like some chocolate. But I haven't really cooked you something traditionally Slovenian, maybe the problem here for us is that our apartment in Tunisia doesn't have all the equipment and since I am a control freak I don't like to cook so much, plus he spoils me so much with the food. I think he shows love with making me not hungry hah. Even if we do fight, he will always make sure I am not hungry. Okay, that's about the food...maybe a bit now for the support...My family has always supported me. They said as long as I am happy, the will support me. For first I think they thought it's just a summer romance and maybe mother was a bit worried when I told her I bought tickets for Tunisia, especially because I didn't travel alone-like ever. But it was okay. The rest of the family was a bit shocked, my grandmother was sick the first time I went, because she was so worried, and friends were like good for you, till the figure it out we were serious. Then some of them come out with questions, some of them about how much money I spent, about Islam culture, which became a bother because some of the stuff were islamophobic or something like that. But the close friends never had a problem with it, they were really supportive all along, they still are.

HIM: For me, my family from the beginning I said to them that we are like serious in our relationship and when they asked me about her I said if she was not serious she would not come back. I remember I asked my mom how she likes her and she said she likes her, she is so sweet. For friends I don't speak so much about our relationship, I found it personal, except for my best friend we spoke once about our relationship and I just said I love her so much and that's it. I spoke with my family that I am trying to come to Slovenia for a long time. They accepted that because the support me in everything I believe in it.

Her: Yeah I always feel good when staying at his family, maybe the only problem is that they don't speak all English, so I need to just communicate not verbally, which is a hard thing when you are a bit shy. Maybe a

good thing is that his sister is an English teacher, so I can talk with her. They always make me feel welcome or give me some gifts. And another thing is that we can't sleep together, because of cultural thing.

HIM: Ja because in our culture only married people can sleep together, making sex out of the marriage is forbidden...

HER: Ja... it's a hard thing when you are spending last days with your habibi and you need to sleep somewhere else. Maybe one of the shocks I had here was when he told me I will sleep in sister's house and he will sleep in house of his family. I was quite angry at him at that time. But it was kind of romantic, because he came in room before sleep and kissed me goodnight and in the morning he came as soon as I woke up... Now I think we just try to be together all the time, so we sleep in hotel in Gafsa, but even this was a problem the first time, because some of the hotels work on policy that forbids to rent a common room for not married couple. Okay what else?

HIM: Maybe just for dressing I maybe told you there are some things you must respect, like not dressing too little, because here you need to cover some parts, but still- I have no problem with what you wear...

HER: Ja, dressing sometimes is a challenge, because in summer here the temperature can reach up to 40 °C and this for mean means bathing suits should be obligated hah. No for real – when it's that hot I try to wear long skirt, but the shirt is not covering my shoulders or cleavage... So sometimes I feel a bit unpleasant because not so much people are dressed like that, especially not in Gafsa and other not touristic places.

HIM: Aha and maybe for kissing and stuff like that in public...

HER: Yeah not showing emotions in public in a sense of kissing or hugging it's a huge thing for me. The first time I came we kissed in airport and a few times people came to tell us to like respect their culture and so on. Maybe I am a bit lucky that X doesn't care so much for what other people say or think about you, us. Well, at least as long as police doesn't come and arrest you. Maybe this is one of the things I was shocked about it too, because they are all around, with the big guns, especially in the crossroads. And by my opinion they are so corrupted. One time we went driving they stopped us because I didn't stop at a sign where nobody ever stops – you just need to slow it down. X said to him that we did slow down the car but the policeman had nothing to charge us with so he took us on spot so we needed to pay some money to let us go.

HIM: Yeah, he was just trying to get some money...

HER: Yeah money talks around here. I think even when they see a white woman, person they just raise the price, because here there are a lot of couples-one from Europe, more or less rich and a poor one from Tunisia. I find that so weird, because they marry because of the money, but I think Tunisians look at it different-like good for you, right?

HIM: Yeah, I think it's like that. It's not my business what they do...

HER: Well for me this is super weird. And with our case it's even more weird because a lot of this couples has such an age differences, with us, we are only few years apart, so when we are out on the streets, in public I mean, everybody looks at us. A bit unpleasant sometimes. Especially because I always have this thoughts in my mind, that they see me as piggy bank, despite the fact that my incomes are not as high as they think. So many times we need to compromise on money things, especially because X currently doesn't have a job. So I need to pay for everything, which means I need to restrain for doing or buying some things at home. Since I am leaving with my parents, this is not so hard, but thinking about future we already agreed that we will do everything in our power to get him job so I can move out from my parents and we both earn money. Even for housework, we have agreed we both do it, especially if at the beginning he will not find a job. So finances for now are in my domain, but when I am here most of the things dealing with money are in his hands, because I don't know all the numbers yet and practically don't speak any language from here-French or Arabian, so he deals with that and we talk about how to use money, so we don't spend so much. About the language - if I already spoke about it - we try to teach each other some words, but that's about it. I think X is doing better job than I am, when he tries to speak in Slovene, it seems more natural or easy for him, than when I try to speak in Arabian. But we agreed on trying more and having like a one hour of learning in both ways when I come to him. Maybe I am trying to push him with Slovenian more than the other way around, because I know that at some point, if we get lucky, he will need to learn speaking Slovenian, for the job opportunities at least. But I trust him to do that, I think he will do it so well. One of the things I may be worried about is just him coming to other environment. ...he says he will not have a problem with that, but I believe it's going to be quite a problem and stress about it. Still the fact that he is ready to try is enough for now.

HIM: Ja for me, the most thing I love to do it, is being with you, in any case, in any environment I know that I should adopt myself about anything that is strange for me...While I know that you are around me, I will try anything to stay with you, to spend a life with you.

HER: I remembered one thing about the money-so many times when my coworkers or some people I know ask me what does he do and I have to tell them that he is currently without job, there are some comments about what if he is using you, especially because lately there are so much people right now, trying to come in Europe. It came in my mind too to be concerned about that, but since we use money only for us it doesn't concern me anymore. For future I think it would be so clear if he tried to use me just as a ticket for Europe. Even himself, he says he has few friends that came in Europe and went back because there were no jobs there for them or the style of life is totally different. Like for example-the time-I think that was even seen with us. I usually wake up at about 6.00 a.m. and go to bed at about 10.30 p.m. He usually wakes up at least two hours behind me, if not even more and goes to bed not earlier than at midnight or usually even so much later than that. When I am with him it's not an issue at all because I like to wake up late and its not a problem if we go to sleep late. Maybe at first it was more a problem because he called me in the middle of the night and since we were freshly in love I let him bother my sleep hah. But later I needed him to come to the understanding that I need to sleep hah. I guess all of this has to do with the fact that Tunisians do so much things latter in the evening. So even the shops here, and restaurants are open till later hour than in Slovenia. Maybe this will

be a shock for him when he comes hah. So he got used to me calling him before I go to sleep. That was one of the compromises we did. One thing I needed to adjust to it too, maybe, it was the way in public rarely somebody greets you or talks with you. For example-if you go in the restaurant with your partner, they usually just talk with him, not with you. So for a first few times this was so weird for me. Then I just gotten used to it thought I think it has to do with gender roles...

HIM: No, I don't think so. It is about respecting your partner...

HER: Ja, but you see, I see this in totally different matter-if he would respect me, he would great me and talk with me... Anyway on some points of viewing stuff we still disagree. So at some point we just agree to disagree. Like for example faith, religion. Since I am agnostic and he is Muslim, plus I have studied sociology of culture I tend to analyze things, which sometimes brings to fight. But just when we talk about it, till now never in practice of either one of us, maybe just in food a bit, but in Tunisia in any case you can not get a pork, so there were no adjustments there and I am not a big pork eater anyway. The Islam in any case really holds hands with culture so maybe all the adjustments I do with clothing and showing too much emotions with partner in the public is a religion thing as well, of course. On the other hand I am more open to the differences and my family and close friends are quite liberal too, so sometimes my study is doing good for me and sometimes not. BUT AT SOME POINT IT'S A GOOD THING BECAUSE IT THOUGHT ME TO BE MORE PATIENT, IT MAKES ME THINK ABOUT SOME THINGS IN DIFFERENT WAY. Maybe the true challenges would come with kids, because I don't want them to like be a part of Ramadan when they will be young, I don't believe it's good for the body, one point on which we don't agree...

HIM: Ja, I think it's good for the body and the mind. For children I told you they will do what they want to do. I will not tell them they should not eat or drink, it's not good for them...And I would never force you to do something, your beliefs are your business not mine.

HER: Ja, okay...we talked about some stuff already, for some we still need to. And I think we do talk some things spontaneously as we get along, but I need to pick up the right time, because it's usually me who's got some issues with something He is more phlegmatic about everything. But I guess most of the stuff is on personal level, not on cultural. You know-cleaning after yourself and so on hah. Maybe one of the challenges about intercultural relationship is definitely figure out if things are a cultural matter or personal. In any case you have a few options – you except it, don't and try to change it. For the last one-when challenge is cultural, I think it's so much harder to change it, because it embodies everything that that person believed since he or she was a child. But sometimes it's easier to understand cultural view then a personal one. Maybe one thing that it's easier for him is that he is really more phlegmatic and he can except so many things or characteristic of one person, while I have a bit of a problem excepting people the way they are. I have this inner need to, by my opinion, help them to make some things the way I would. But again – HE THOUGHT ME, AT LEAST A BIT, TO EXCEPT PEOPLE THE WAY THEY ARE, so, so many times now it's easier for me to get along with some people I didn't get along in the past. If they believe this is the best they can offer it's not my thing to change them... as long as they are respectful to me...

HIM: JA, MAYBE ONE THING THAT YOU TEACH ME IS COMMUNICATION. WE HAVE LEARNED TO TALK WITH EACH OTHER MORE. I REMEMBER IN PAST I DIDN'T WANT TO TALK AFTER FIGHT AND YOU WERE LIKE WE NEED TO TALK, WE NEED TO TALK. AND SOMETIMES YOU CORRECT MY ENGLISH. AND I TRY TO TEACH YOU SOME ARABIC. BUT YOU ARE NOT GOOD IN IT HAHA. MY SLOVENIAN IS BETTER HAHA.

HER: Ja, it is. Ja, speaking about Slovenian-this is kind of your adjustment I guess...

HIM: Ja, maybe now I haven't make any big adjustment, if you are speaking for later-learning Slovenian will be an adjustment. Maybe for now it will be adjustment trying different food-the one you make for me. I don't know – maybe about family and about and friends it will be adjustment with socializing and maybe the weather, because in Slovenia it's so much colder. And I think that when we will go there, your family will be around us most of the time. So it will be my adjustment to socializing with them in a sense that I need to know about family rules. In another way-I have a different religion, maybe I need to know how to respect my religion-which is harder if everybody else is from different religion or not religious-so it's harder to follow some of the principles. And I need to respect others in their principles. Anyway going to another country is the biggest adjustment I will make, for now you are doing it. But for then I don't care, I will be patient enough to do it.

HER: Ja maybe it is like that really, for now I am the one who will make the heavy lifting, but later he will need to. I mean I think we realize already now that it will be hard because of getting the job, learning new language, being careful with the money, especially at the beginning because only I will be the one who would bring money home. Another thing he will, I think, need to adjust, is me being in contact with everybody. I think one of the shocks I have had here was the way he is with others and the way he is with me. Even the humor part, I thought he laughs more with others, then I realized that humor is one thing that you kind of achieve with time, because I can see now that we can laugh more together, understand each other joke and so on. So maybe seeing me with interaction with others could be a shock for him, I don't know. Here I don't really make interaction with others and maybe I don't look so confident or something, because most of the things I need, he brings it to me or arranges to me. So I look like a child who needs to be taken care of hah. And I think he kind of likes that. He will have a shock in Slovenia, when he realizes that I am perfectly capable of taking care of myself hah.

HIM: No, I like to take care of you, in any case. And I am excited about meeting your friends.

HER: Ja about friends, I think he holds them for himself hah. I met your best friend and so many times you greet some people in the street. So that was about it. I think you socialize differently as we do. Usually in Slovenia if you have friends, so many times you visit them with partner, or go together for a coffee. Here I think you socialize more by the gender...

HIM: Ja, it's more normal that you go out with your male friends, I mean that I do and you do with female friends.

HER: You are lucky that I don't have any good male friends hah. Maybe one thing that concerns me, is that I don't know how he will get friends in Slovenia, but I guess this comes with job and with my friends. I had experience of sharing my friends with my partner in the past, while he did not share his, if I can put it like that, and it was unpleasant thing. In a sense, that I have felt like something was stolen from me. But I would say I am being so silly about that. I think I will just ask my sister boyfriend to hang out with you for a while hah...

HIM: For me, you know, I don't really need a lot of company, it's not a bother for me to be alone, as long as you are there. I will cook you something, I hope I will get a job, we will go for a walk, visit your family and so on. I forgot to say it before-about religion, we will just need to make some compromises about Ramadan, I think you have already mention that.

HER: Yeah, I think I did. Okay – anything else? Maybe what has this relationship brought you, what it still brings to you?

HIM: You think like positive things in it?

HER: Yeah, something like that... LIKE YOU KNOW FOR ME THIS RELATIONSHIP THOUGHTS ME TO BE PATIENT, MORE CULTURALLY AWARE, I AM TRYING TO LEARN A BIT OF OTHER LANGUAGE, AND I GET TO KNOW DIFFERENT CULTURE, HABITS OF PEOPLE, DIFFERENT MIND OF ITS OWN I WOULD SAY.

HIM: Aha, like that. FOR ME – THIS RELATIONSHIP TEACH ME TO COMMUNICATE BETTER, I AM LEARNING SOME OF THE SLOVENE, EATING DIFFERENTLY MAYBE. Even you are so far from me now, I would not change it for nothing in this world....

HER: Hah hopeless romantic and they said love is never enough hah, we will see...